

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRAHİM

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ):
إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ: كِتَابَ اللَّهِ، وَ عِثْرَتِي
أَهْلَ بَيْتِي، مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا،
وَأَنْهُمَا لَنْ يَفْتَرَقَا حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْحَوْضَ.

(صحيح مسلم، ج ٧، ص ١٢٢، سنن دارمي، ج ٢، ص ٤٣٢، مسند
احمد، ج ٣، ص ١٤، ١٧، ٢٦، ٥٩، ج ٤، ص ٣٦٦، ٣٧١، ج ٥، ص
١٨٢، مستدرک حاکم، ج ٣، ص ١٠٩، ١٤٨، ٥٣٣، و....)

Resulullah (s.a.a) şöyle
buyurmaktadır: “Ben sizin aranızda iki
paha biçilmez emanet bırakıyorum: -
Biri- Allah’ın kitabı ve -diğeri- itretim,
Ehl-i Beytim. Bu ikisine sımsıkı
sarıldığımız müddetçe asla sapmazsınız.
Bu ikisi Kevser havuzunun başında bana
varıncaya kadar birbirinden
ayrılmazlar.

(Sahih-i Müslim, c.7, s.122; Sünen-i
Daremî, c.2, s.432; Müsned-i Ahmed, c.4, s.14,
17, 26, 59, c.4, s.466, 471, c.5, s.182; Müstedrek-
i Hakim, c.4, s.109, 148, 533 vs...)

Hidayet Önderleri

HZ. FATIMA (S.A)

Hidayet Önderleri

HZ. FATİMA (S.A)

Komisyon
(Dünya Ehl-i Beyt Kurultayı)

Tercüme:
Vahdettin İNCE

Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı

Hidayet Önderleri: HZ. FATİMA (S.A)

Yazar: Komisyon (Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı)

Mütercim: Vahdettin İnce

Tashih - Tatbik: Abbas Akyüz, Musa Güneş

Gözden Geçiren: Murtaza Turabî

Hazırlayan: Kültürel Yardımcılık, Tercüme Bürosu

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Baskı: Leyla

Baskı Sırası: 1. Baskı

Baskım Tarihi: 2006

Yayınlayan: Dünya Ehlibeyt (a.s) Kurultayı

Tiraj: 3000

ISBN: 975-6640-37-5

Site : www.ahl-ul-bayt.org

e-mail: info@ahl-ul-bayt.org

Baskı Hakları Yayıncıya Aittir

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	11
ÖNSÖZ	13
HZ. FATİMA'NIN (A.S) HAYATINA KISA BİR BAKIŞ	23
HZ. FATİMA'NIN (A.S) ŞAHSİYETİNDEN İZLENİMLER.....	27
KUR'ÂN AYETLERİNDE FATİMA (A.S)	27
1- Risalet Kevseri Hz. Zehra (a.s)	28
2- İnsân Suresi'nde Hz. Zehra (a.s)	29
3- Tathir Ayeti'nde Hz. Zehra (a.s)	30
4- Zehra (a.s) Sevgisi Peygamberliğin Ücretidir	31
5- Mübâhele (Lânetleşme) Ayeti'nde Hz. Zehra (a.s)	32
SEYYİDÜ'L-MÜRSELİN (S.A.A) YANINDA HZ. ZEHRA (A.S)	33
EHL-İ BEYT İMAMLARI (A.S), SAHABELER VE TARİHÇİLER NAZARINDA FATİMA (A.S)	35
HZ. FATİMA'NIN (A.S) KİŞİLİĞİNDEN GÖRÜNÜMLER	39
1- İLMİ	40
2- YÜKSEK AHLÂKİ	41
3- CÖMERTLİĞİ VE BAŞKALARINI KENDİNE TERCİH ETMESİ	43
4- İMANİ VE ALLAH'A SUNDUĞU KULLUĞU	46
5- ACIMA DUYGUSU VE ŞEFKATİ	48
6- KEŞİNTİSİZ CİHADİ	49
HZ. FATİMA'NIN (A.S) DOĞUMU	55
1- "FATİMA'NIN ANASI" HZ. HATİCE'NİN KİŞİLİĞİ	55
Ticarî Faaliyetleri	56
2 HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.A) HATİCE İLE EVLENMESİ	58
Hz. Peygamber'in (s.a.a) Nezdinde Hatice'nin (r.a) Yeri	60
3- FATİMA'NIN (A.S) YARATILMASINA DAİR İLÂHÎ EMİR	62
4-HATİCE'NİN (A.S) FATİMA (A.S) İLE KURDUĞU ÜNSİYET	63
5- FATİMA'NIN DOĞUMU	64
6- DOĞUM TARİHİ	65

HZ. FATİMA'NIN HAYATININ AŞAMALARI69

HZ. FATİMA (A.S), BABASI RESULULLAH'IN (S.A.A) YANINDA.....71

FATİMA'NIN (A.S) ÇOCUKLUK DÖNEMİ.....	71
1) Ebu Talib (a.s) Vadişinde Fatıma (a.s).....	72
2) Hz. Hatice'nin Vefatı ve Hüzün Yılı.....	73
3) Sınanan Fatıma.....	74
FATİMA'NIN KOCASININ EVİNE GİDİNCEYE KADAR BABASIYLA BERABER KALDIĞI DÖNEM	77
1) Medine'ye Hicret Etmesi.....	77
2- Fatıma (a.s) İle Evlenmek İsteyenlerin Girişimleri.....	81
3) Ali (a.s) Fatıma'yı (a.s) İstiyor.....	82
4- Ali ve Fatıma'nın Evlenmelerinin Gökten Emredilmiş Olması	84
5- Nikâh Akdi	85
6- Fatıma'nın (a.s) Mihri ve Çeyizi	86
7- Zıfâf Öncesi Hazırlıklar ve Düğün Yemeği (Velîme)	87
8) Zıfâf Gecesi Töreni	89
9) Hz. Peygamber'in (s.a.a), Düğün Gecesinin Sabahında Hz. Fatıma'yı (a.s) Ziyaret Etmesi	92
10) Evlilik Tarihi.....	93
HZ. ZEHRA'NIN ALİ İLE EVLENMESİNİN AYRICALIKLARI	93
EVLİLİKTEN HZ. PEYGAMBER'İN (S.A.A) VEFATINA KADAR	94
1- Hz. Zehra (a.s) Koca Evinde.....	94
a- Ev İşlerinin ve Meşakkatli Hayatın İdaresi.....	96
b- İmam Ali'ye (a.s) İyi Bir Eş Oluşu	100
c- Anne Rolünde Fatıma (a.s).....	102
2- Devletin temellerini atan Hz. Peygamber'in (s.a.a) yanı başında Zehra (a.s)	103
a- Mekke Fethinden Önce Zehra (a.s).....	103
b- Mekke Fethinde Hz. Zehra (a.s).....	105
c- Veda Haccı ve Son günler	107
d- Veda Saatinde Resulullah'ın (s.a.a) Vasiyetleri.....	109

BABASINDAN SONRA FATİMA (A.S)117

1- SAKİFE OLAYI	117
2- SAKİFE'NİN SONUÇLARI.....	127
HÂKİM GRUBUN SEÇENEKLERİ.....	130
Birinci Seçenek: İmam Ali'yi (a.s) Malî Bakımdan Güçsüzleştirmek	130
İkinci Seçenek: İmam'ın (a.s) Muhalefetine Karşı Koymak.....	131
Muhalefetin Öncüleri Olarak Âl-i Muhammed'e Karşı Atılan Diğer Pratik Adımlar.....	131
3- HZ. PEYGAMBER (S.A.A) VE FATİMA (A.S) ARASINDA FEDEK.....	134
4- FEDEK'İN GASP EDİLMESİ.....	135
5- HZ. ZEHRA'NIN (A.S) MESCİD-İ NEBEVÎ'DE YAPTIĞI KONUŞMA	138
Fatıma'nın (a.s) Konuşmasına Halife'nin Gösterdiği Tepki.....	150
Ümmü Seleme'nin, Fatıma'nın (a.s) Hakkını Savunması.....	151

<i>Hız. Fatıma'nın, Hız. Ali'ye Şikâyetinde Bulunması</i>	152
6- İLİŞKİLERİ KESME İLÂNİ.....	153
<i>Fedek'in Sembolik ve Siyasal Anlamı</i>	154
7- YENİ DURUM KARŞISINDA İMAM ALİ'NİN (A.S) ALTERNATİFLERİ.....	156
<i>Barışçı Karşı Duruş ve Hız. Zehra'nın (a.s) Rolü</i>	157
8- Hız. FATİMA'NIN (A.S) EVİNE SALDIRI.....	163
9- Hız. ZEHRA (A.S) İLE YÜZLEŞME.....	167
<i>İmamet Hakkı ve Ehl-i Bey'te Yapılan Zulümler İle İlgili Sözleri</i>	169
10- SON GÜNLERİNDE FATİMA (A.S).....	171
Hız. FATİMA'NIN (A.S) HASTALIĞI VE ŞEHİT OLMASI	175
1- HASTA YATAĞINDA FATİMA (A.S).....	175
2- MEDİNELİ KADINLARIN FATİMA EFENDİMİZİ (A.S) ZİYARET ETMELERİ.....	176
3- Hız. FATİMA'NIN (A.S) YAPTIĞI İKİNCİ KONUŞMA.....	176
4- EBUBEKİR VE ÖMER B. HATTAB'IN Hız. FATİMA'YI (A.S) ZİYARET ETMELERİ.....	179
5- AHİRET YOLCULUĞUNDAN ÖNCEKİ SON SAATLERİ	180
6- Hız. ZEHRA'NIN (A.S) İMAM ALİ'YE (A.S) VASIYETİ.....	181
7- İSLÂM'DA İLK TABUT UYGULAMASI.....	183
8- ÖMRÜNÜN SON ANLARI	184
9- CENAZE İŞLEMLERİ VE DEFİN MERASİMİ	185
10- İMAM ALİ'NİN (A.S) Hız. ZEHRA'YA (A.S) AĞITI	187
11- CENAZİYİ MEZARDAN ÇIKARMA GİRİŞİMİ	188
12- Hız. FATİMA'NIN (A.S) ŞAHADET TARİHİ	189
Hız. FATİMA'NIN (A.S) İLMÎ MİRASI	191
FATİMA MUSHAFI.....	193
FATİMA MÜSNEDİ'NDEN SEÇME ÖRNEKLER	193
a) <i>İlme ve Sünnetin Tedvinine Verdiği Önem</i>	193
b) <i>Ehl-i Bey'ti Tanıtması</i>	195
c) <i>İslâm Şeriatının ve Felsefesinin Kaynakları</i>	203
d) <i>Ahlâk, Edep ve Davranış</i>	206
e) <i>Hüküm, Siyaset ve Tarih</i>	210
DUALARINDAN ÖRNEKLER	211
FATİMATÜ'Z-ZEHRA'NIN (A.S) EDEBÎ ŞAHSİYETİ	212
Hız. FATİMA'DAN (A.S) HADİS RİVAYET EDEN RAVİLER VE MUHADDİSLER	215

GİRİŞ

Şüphesiz kültürlerin savaşta halinde olduğu asrımızda etkili tebliğ metotlarından yararlanarak kendi ideallerini yayabilen her mektep bu alanda öncül olup dünya insanların düşüncesinde etki bırakacaktır.

İran’da İslam inkılabının zafere ulaşmasından sonra dünyanın gözü bir kez daha İslam dini, Şia kültürü ve Ehl-i Beyt (a.s) mektebine çevrilmiş. Düşmanlar bu fikrî ve manevî gücü ortadan kaldırabilmek, dostlar ve taraftarlar ise inkılabî ve kültürel örneklerden ilham alıp onları izleyebilmek için bu asil ve tarih yaratan kültürün merkezine göz dikmişlerdir.

Dünya Ehl-i Beyt (a.s) Kurultayı Resulullah’ın (s.a.a) Ehl-i Beyt’inin izleyicileri arasında karşılıklı yardımlaşma, fikir alış-verişi, vahdet ve birliğin zaruretinin bilincinde olarak dünya Şiileri ile faal bir ilişki oluşturma amacıyla konferanslar düzenleme, kitap basma, telif eserlerini tercüme etme ve Şia düşüncesi alanında insanları bilgilendirme vasıtasıyla Ehl-i Beyt ve Muhammedî öz İslam kültürünü yaymak için Şia’nın iş bilir, büyük ve yaratıcı gücünden ve Caferî mektebi düşünürlerinden yararlanarak bu meydana ayak basmıştır. Rabbimize şükürler olsun ki, büyük rehberimiz Ayetullah Hameneî’nin (Allah sayesini başımızdan eksik etmesin) özel yönlendirmeleriyle bu hassas ve kültür yaratıcı meydanda çok önemli adımlar atılmıştır. Gelecekte bu nurlu ve asil hareketin günden güne hızlanıp büyümesini, günümüz dünyasının ve Kur’an ve Ehl-i Beyt’in berrak maarifine susuz insanların bu mektebî maneviyetin, irfanî mektebin ve velaî İslam’ın kaynağından daha fazla yararlanmasını ümit ederiz.

Biz Ehl-i Beyt (a.s) kültürü sağlam, mantıklı, üslubuna uygun ve doğru bir şekilde sunulması durumunda uyanış, hareket ve maneviyet

sancaktarları olan Resulullah'ın Ehl-i Beyt'inin mirasının kalıcı cilvelerini dünya insanların gözleri önüne serebileceğine, zuhur asrının eşiğinde Hz. Mehdi'nin (a.f) evrensel hükümetine susamış olan yorgun dünyayı modern cehaletten ve dünyayı sömürenlerin başına buyruk hareketlerinden, ahlak ve insanlığa aykırı kültürlerden kurtarıp yapacağına inanıyoruz.

İşte bu nedenle, bu doğrultuda yazar ve araştırmacıların araştırma eserlerine ve ilmi faaliyetlerine kucak açıyor ve kendimizi bu yüce kültürün yayılma için çaba harcayan yazar ve mütercimlerin hizmetçisi biliyoruz.

* * *

Şimdi elinizdeki kitabı hazırlayan “Dünya Ehlibeyt Kurultayı”na ve eseri Türkçeye kazandıran değerli mütercim sayın “Vahdettin İNCE”ye teşekkür ediyor ve çalışmalarında başarıları diliyoruz.

Yine, bu eserin hazırlanmasında zahmetleri geçen tercüme bürosundaki aziz kardeşlerimiz ve sadık arkadaşlarımıza tüm samimiyetimizle teşekkür ediyor, kültürel cihad meydanında bu küçük adımın mevlamızın rızasını kazanmasını temenni ediyoruz.

**Dünya Ehlibeyt Kurultayı
Kültürel Yardımcılığı**

ÖNSÖZ

Rahman ve Rahim Allah'ın Adıyla

Hamd, her şeyi yaratan ve ona yol gösteren Allah'a mahsustur. Salât ve selâm Allah'ın kulları için rehber olarak seçtiği önderler, özellikle peygamberlerin sonuncusu, elçilerin ve seçkin kulların efendisi Ebu'l-Kasım Muhammed Mustafa (s.a.a) ile onun mübarek ve tertemiz Ehl-i Beyti'nin üzerine olsun.

Yüce Allah insanı yarattı ve onu akıl ve irade unsurları ile donattı. İnsan akli ile gerçeği görüp ortaya çıkarır ve onu batıldan ayırt eder. İrade ile de yararına gördüğü, amaçlarını ve hedeflerini gerçekleştireceğini düşündüğü şeyi seçer.

Yüce Allah, bu ayırt edici akli kulları için hüccet kıldı. Bu akıllara hidayet pınarından feyiz sunarak onları destekledi. Çünkü insana bilmediklerini öğreten, onu lâıfı olduğu kemal yoluna yönlendiren, ona uğruna yaratıldığı ve gerçekleştirilmesi için dünyaya getirildiği amacı bildiren O'dur.

Kur'ân-ı Kerim bize ilâhî hidayet kriterlerini, ufuklarını, gereklerini ve yollarını açık nasları ile belirtti. Ayrıca bir yandan bu hidayet sebeplerini açıklarken, öbür yandan onun meyvelerini ve sonuçlarını gözler önüne serdi.

Yüce Allah şöyle buyuruyor:

"De ki, asıl hidayet Allah'ın hidayetidir."¹

"Allah dilediği kimseleri doğru yola iletir."²

"Allah gerçeği söyler ve O doğru yola iletir."³

"Kim Allah'a sarılırsa, o kesinlikle doğru yola iletilmiştir."¹

1- En'âm, 71

2- Bakara, 213

3- Ahzâb, 4

"De ki, Allah hakka iletir. Hakka ileten mi uyulmaya daha lâyıktır, yoksa başkasının kılavuzluğundan yararlanmadıkça kendisi doğru yolu bulamayan mı?"²

"Kendilerine bilgi verilenler, Rabbinden sana indirilenin gerçek olduğunu, üstün iradeli ve hamde lâıyk Allah'ın yoluna ilettiğini görürler."³

"Allah'tan kaynaklanan bir yol gösterme olmaksızın keyfî arzusuna uyandan daha sapık kim olabilir?"⁴

Buna göre hidayetın kaynağı yüce Allah'tır ve gerçek hidayet O'nun hidayetidir. İnsanı elinden tutup doğru yola ve sağlam gerçeğe ileten O'dur.

Bunlar ilmin desteklediğı, bilginlerin idrak edip bütün varlıkları ile boyun eğdikleri gerçeklerdir.

Yüce Allah, insan fıtratını kemale ve cemale eğilimli bir yapıda yarattı. Sonra onu lâıyğı olduğı kemale yönlendirmekle ödüllendirdi ve ona kemale erdirecek yolu tanıma nimetini bağışladı. Bu yüzden yüce Allah; **"Ben cinleri ve insanları ancak bana ibadet etsinler diye yarattım."**⁵ buyuruyor. Nasıl ibadet edileceğı bilinmeden bu görev gerçekleştirilemeyeceğı için bilmek ile ibadet etmek kemal zirvesine erdirecek tek yol ve yegâne amaç olmuştur.

Öte yandan insanın kemale doğru hareketinde itici etken olması için onu öfke ve hırs içgüdöleri ile donattığından dolayı, öfkenin ve hırsın ve bunlardan kaynaklanan ve bunların gerekleri olan arzu ve duyguların egemenliğinden kurtulmasından emin olunamaz. Bundan dolayı insan aklının ve diğör bilgi edinme yöntemlerinin yanı sıra sağlıklı algılamayı ve görmeyi garanti edecek araçlara da muhtaçtır. Bu araçlar sayesinde yüce Allah'ın ona yönelik hücceti tamamlanmış, hidayet nimeti kemale ermiş ve böylece serbest iradesiyle iyilik ya da kötölük yolunu seçmesini mümkün kılacak bütün sebeplere sahip olmuş olur.

Bundan dolayı ilâhî hidayet yasası, insan aklını desteklemeyi gerekli gördü. Bu destek ilâhî vahiy ve kulları doğru yola yöneltme

1- Âl-i İmrân, 101

2- Yûnus, 35

3- Sebe', 6

4- Kasas, 50

5- Zâriyât, 56

sorumluluğunu üstlenmek üzere Allah tarafından seçilen hidayet önderleri aracılığı ile gerçekleşti. Bu destekleme ise, gerekli bilgileri ayrıntılı şekilde sunmak ve hayatın her alanında gerekli olan yönlendirmeleri yapmakla gerçekleşmiştir.

Tarihin başlangıcından itibaren bütün çağlar ve yüzyıllar boyunca peygamberler ile onların vasileri ilâhî hidayet meşalesini elden ele taşımışlardır. Yüce Allah kullarını hiçbir yerde, hiçbir zaman hidayete ileten bir hüccetsiz, doğru yolu gösteren bir mürşitsiz ve aydınlatıcı ışıksız bırakmamıştır. Aklın delillerini destekler nitelikteki vahiy nasları açıkça belirtiyor ki, yeryüzü yüce Allah'ın kullara hitap edecek hüccetinden yana boş kalmaz. Çünkü böyle bir boşluk insanlar tarafından yüce Allah'a karşı bahane ve gerekçe olarak kullanılabilir. Buna göre hüccet kullardan önce, kullarla beraber ve kullardan sonra hep vardır. Öyle ki, eğer yeryüzünde sadece iki kişi kalsa, onlardan biri hüccet olur. Kur'ân-ı Kerim bu ilkeyi şüpheye yer bırakmayacak şekilde şöyle vurguluyor: **"Sen sadece bir uyarıcısın ve her kavmin bir yol göstericisi vardır."**¹

Yüce Allah'ın nebileri, resulleri ve onların yol gösterici vasileri doğru yola yöneltme görevini bütün aşamaları ile üstlenirler. Bu aşamalar şu maddelerde özetlenebilir:

1- Vahyi tam bir şekilde almak ve ilâhî mesajı en ince ayrıntısına kadar kapsamak. Bu aşama elçiliği üstlenmek için tam bir hazırlığı gerektirir. Bundan dolayı elçilerle ilgili seçim, tamamı ile Allah'a ait bir iştir. Kur'ân-ı Kerim'de bu gerçek şöyle ifade edilir: **"Allah elçilik görevini kime vereceğini daha iyi bilir."**², **"Allah elçilerinden dilediğini seçer."**³

2- İlâhî mesajı insanlığa ve mesajın hitap ettiği kitleye ulaştırmak. Bu ulaştırma görevi, ulaştırma görevini, ulaştırmanın amaçlarını ve gereklerini bütün ayrıntıları ile kapsamada somutlaşan tam bir yeterliliğin yanı sıra yanlış yapmaktan ve sapmalardan korunmuş olmaya dayanır. Yüce Allah bu ilkeyi şöyle ifade ediyor: **"İnsanlar tek bir ümmet idi. Allah peygamberleri müjdeciler ve uyarıcılar olarak gönderdi. Onlarla beraber anlaşmazlığa düştükleri**

1- R'âd, 7

2- En'âm, 124

3- Âl-i İmrân, 179

konularda insanlar arasında hüküm vermek üzere gerçeği içeren kitabı gönderdi."¹

3- İlâhî risalete inanan bir ümmet oluşturmak ve bu ümmeti hidayete erdirici önderliği destekleyip güçlendirmeye hazırlamak. Bu hazırlığın amacı ilâhî risaletin amaçlarını gerçekleştirmek ve onun yasalarını hayata uygulamaktır. Kur'ân-ı Kerim'in ayetleri bu görevi açık bir dille vurgularken tezkiye (arındırma) ve talim (öğretim) terimlerini kullanarak şöyle diyor: **"Onları arındırıp yücelten, onlara kitabı ve hikmeti öğreten bir elçi gönderdi."**² Tezkiye, insana lââyık kemal doğrultusundaki eğitimidir. Bu eğitim, kemalin bütün unsurları ile donanmış, elverişli bir örneğin varlığını gerektirir. Nitekim yüce Allah şöyle buyuruyor: **"Allah'ın Elçisi'nde sizin için güzel bir örnek vardır."**³

4- İlâhî risaleti, onun için belirlenen süre boyunca bozulmadan, değişmeye ve kayba uğratmadan korumak. Bu görev de ilmî ve ruhsal yeterliliği gerektirir ki, buna "ismet" (yanılığdan ve hatadan korunmuşluk) denir.

5- Manevî misyonun amaçlarını gerçekleştirmek, fertlerin vicdanlarında ve toplumların kurumlarında ahlâkî değerleri kökleştirmek için çalışmak. Bu da ancak ilâhî kriterleri yürürlüğe koymakla, ilâhî risaletin kriterleri uyarınca ümmetin işlerini yönetmeyi üstlenen siyasî bir yapı kurarak hanif dinin yasalarını topluma uygulamakla mümkündür. Bu yürütme görevi bilge bir yönetim kadrosu, üstün bir cesaret, büyük bir kararlılık, fertlerin psikolojileri ile toplumsal uygulamalarla, fikrî, siyasî ve sosyal akımlarla, yönetim, eğitim ve hayat tecrübeleri ile ilgili tam bir bilgiyi gerektirir. Bunların hepsini evrensel bir dinî devleti yönetmeyi sağlayacak ilmî yeterlilikle özetleyebiliriz. Bu ilmî yeterliliğe dinî yönetimi her türlü sapmadan ve yanlış uygulamadan koruyacak ruhsal yeterlilikte ifadesini bulan "ismet" (yanılmadan ve hatadan korunmuşluk) sıfatını da eklemek gerekir. Çünkü bu yönden bir yetersizlik hâlinde baş gösterebilecek olan sapmalar ve yanlışlıklar yönetimin ve ona uyan ümmetin takip ettiği yolda ilâhî risaletin amaçları ile çelişen olumsuz etkiler meydana getirebilir.

1- Bakara, 213

2- Cuma, 2

3- Ahzâb, 21

Tarih boyunca gelen peygamberler ile arkalarından gelen seçkin önderler özveriyi gerektiren hidayet yolunu izlediler, meşakkatli eğitim yolunda yürüdüler, ilâhî elçilik görevini yerine getirme yolunda her türlü zorluğa katlandılar, ilâhî elçilik hedeflerinin gerçekleşmesi yolunda kendini ilkelerine ve inançlarına adanmış bir insanın feda edebileceği her şeylerini feda ettiler. Bir an bile geri çekilmediler, göz açıp kapatacak bir süre kadar bile yerlerinde saymadılar.

Yüce Allah onların yüzyıllar boyu süren kesintisiz gayretlerini ve cihatlarını peygamberlerin sonuncusu olan Abdullah oğlu Muhammed'in (s.a.a) peygamberliği ile taçlandırdı, büyük emaneti ve bütün aşamaları ile hidayet sorumluluğunu ona yükledi, ondan bu emanetin hedeflerini gerçekleştirmesini istedi. Bu en büyük peygamber bu sarp ve dikenli yolda müthiş adımlar attı, köklü değişimlere yol açan davetler ve inkılapçı hareketler alanında son derece kısa sürede mümkün olan en büyük başarıyı gerçekleştirdi. Yirmi yıl kadar süren geceli gündüzlü çabalarının ve cihadının başlıca kazanımları şu maddelerde özetlenebilir:

- 1- İnsanlığa süreklilik ve kalıcılık unsurlarını içeren eksiksiz bir ilâhî mesaj sunmak.
- 2- Bu mesajı yozlaşmadan ve sapmadan koruyan unsurlarla donatmak.
- 3- İlke olarak İslâm'a, önder olarak Peygamberimize ve hayat yasası olarak şeriata inanan bir ümmet oluşturmak.
- 4- İslâm sancağını taşıyan ve ilâhî şeriati uygulayan bir siyasî yapı, bir İslâm devleti kurmak.
- 5- Peygamberimizin önderliğinde örneğini bulan hikmetli ilâhî önderliğin aydınlık saçan yüzünü sunmak.

Bu ilâhî risalet ve görevin hedeflerini eksiksiz bir şekilde gerçekleştirmek için şunlar zarurîdir:

a) Bu ilâhî risaletin uygulamasını ve onu yozlaştırıp yıkmak için sürekli fırsat kollayan komplolardan korumayı garanti edecek yeterlilikte bir önderliğin devamlı şekilde varolması.

b) İlmî ve psikolojik bakımdan yeterli bir eğitimcinin eli ile verilecek sağlıklı bir eğitimin nesiller boyunca sürmesi, bu yeterli eğitimcinin ahlâkta ve davranışta Peygamberimiz gibi örnek olması, ilâhî risaleti bütün yönleri ile kapsayıp bütün davranışlarında ve tutumlarında somutlaştırması.

Bundan dolayı Peygamberimiz (s.a.a) ilâhî bir plân gereğince Ehl-i Beyti'ne mensup bazı seçkinleri bu görev için hazırlamakla ve bu seçkinlerin isimlerini ve fonksiyonlarını açıkça belirtmekle yükümlü kılındı. Bu seçkin önderler, Peygamberimizin (s.a.a) başlattığı büyük hareketin ve kıyamete kadar hüküm sürecektir olan ilâhî hidayetini dizginlerini yüce Allah'ın emri ile teslim alacaklar, yüce Allah'ın ebedîlik bahşettiği ilâhî risaleti cahillerin bozmalarından ve hainlerin tuzaklarından koruyacaklar, yüzyıllar boyunca ve dünya durdukça kriterlerini açıklamayı, sırlarını ve hazinelerini gözler önüne sermeyi üstlendikleri mübarek şeriatın değerleri ve kavramları uyarınca nesilleri eğiteceklerdi.

Bu ilâhî plân, Resulullah'ın (s.a.a) sözlerinde şöyle somutlaşıyor: *"Ben size iki değerli emanet bırakıyorum. Bunlara sarıldığınız takdirde kesinlikle sapıtmazsınız. Bunlar Allah'ın kitabı ile benim Ehl-i Beyt'imdir. Bunlar Havuz'da yanıma gelinceye kadar birbirlerinden asla ayrılmayacaklardır."*

Ehl-i Beyt İmamları (hepsine Allah'ın selâmı olsun) Peygamberimizin (s.a.a) Allah'ın emri ile kendinden sonra ümmetin önderliğini üstlenmek üzere tanıttığı en hayırlı kimselerdir.

On iki Ehl-i Beyt imamının hayat çizgisi, Peygamber (s.a.a) döneminden sonraki İslâm'ın gerçek çizgisini yansıtır. Onların hayatlarını kapsamlı biçimde incelemek, köklü İslâm hareketinin kapsamlı bir portresini gözlerimize önüne sürer. O İslâm hareketi ki, Peygamberimizin (s.a.a) vefatının arkasından ateşli enerjisi zayıflamaya yüz tuttu, ama sonra ümmetin derinliklerinde içten içe yol almaya başladı. Bu süreçte Masum İmamlar (s.a) ümmeti bilinçlendirmeye, ümmetin enerjisini Peygamberimizin (s.a.a) kutsal devrimini kavrama doğrultusunda harekete geçirmeye çalıştılar. Fakat yönetimin ve ümmetin tutumlarına egemen olan evrensel yasaların müsaade ettiği ölçüde ilerleyebildiler.

Bu râşid İmamların hayatlarında dikkat çeken ortak özellikler şunlar oldu: Peygamberimizin (s.a.a) açtığı çağırışı ısrarla izlediler. Ümmet, teveccühünü onlara yönelterek onlarla kaynaştı, onları **Hidayet Önderleri** ve müminlerin yolunu aydınlatan yıldızlar olarak benimsedi. Onlar Allah'a ve O'nun rızasına ulaştıran kılavuzlar, Allah'ın emrinde karar bulanlar, Allah sevgisinde kemale erenler, Allah özleminin ateşinde eriyenler, imrenilen insanî kemalin zirvelerine yönelik tırmanışta birbirleri ile yarışanlardır.

Onların hayatı cihadın, sabırla Allah'a itaat etmenin, zalimlerden gelen cefaya tahammül etmenin çeşitli örnekleri ile doludur. Öyle ki, yüce Allah'ın hükümlerini yürürlüğe koyma uğrındaki kararlı direnişin en üstün örnekleri oldular. Bu direnişin arkasından onurlu şehitliği, onursuz hayata tercih ederek yüce bir mücadelenin ve büyük bir cihadın arkasından Allah'a kavuşma başarısını elde ettiler. Tarihçiler ve yazarlar, bu İmamların hayatlarını her açıdan ele alıp tam anlamı ile incelediklerini iddia edemezler. Bundan dolayı bizim bu girişimimiz onların hayatlarından bazı kesitler, kişilikleri, davranışları ve tutumları hakkında tarihçilerin kaydettikleri ve araştırma kaynaklarında bulabildiğimiz bazı alıntılarını sunmaktan ibarettir. Yüce Allah'ın bu çalışmamızı faydalı kılmasını umarız. Hiç şüphesiz başarının sahibi O'dur.

Ehl-i Beyt hareketi hakkındaki bu incelememiz, İslâm Peygamberi ve elçilerin sonuncusu Abdullah oğlu Muhammed Mustafa (s.a.a) ile başlayıp, vasilerin sonuncusu ve beklenen Mehdi Muhammed b. Hasan Askerî ile son buluyor. Yüce Allah onun ortaya çıkışını çabuklaştırsın ve yeryüzünü adaleti ile aydınlatsın.

Bu kitap, örnek kadın ve masum hidayet sancaklarının üçüncüsü olan **Fatimatü'z-Zehra**'nın hayatını incelemeye ayrıldı. İslâm tüm boyutları ile onun yaşamında somutlaştı. Resulullah'ın (s.a.) "Âlemlerin kadınlarının efendisi" olarak nitelediği şahsiyettir o. O, iman ve temizlik saçan parlak nur, aşılmaz kale ve tüm insanlığa üstün bir örnek idi.

Bu kutsal projenin gerçekleştirilip gün ışığına çıkarılması için yoğun gayretleri ile katkıda bulunan bütün kardeşlerimize, özellikle Seyyid Munzir Hakim'in (Allah onu belâlardan korusun) denetiminde çalışan yazarlar kurulunun üyelerine şükranlarımızı sunmalıyız.

Son sözümüz, bizi bu kutsal projeyi gerçekleştirmeye muvaffak eden yüce Allah'a dua ve şükürlerimizi sunmak olacaktır. O, kâfidir ve ne güzel yardımcıdır.

Dünya Ehl-i Beyt Kurultayı

1. BÖLÜM

- Hz. Fatıma'nın (a.s) Hayatına Kısa Bir bakış
- Hz. Fatıma'nın (a.s) Şahsiyetinden İzlenimler
- Hz. Fatıma'nın (a.s) Kişiliğinden Görünümler

HZ. FATİMA'NIN (A.S) HAYATINA KISA BİR BAKIŞ

- Hz. Fatımatü'z-Zehra (a.s), Hz. Muhammed b. Abdullah'ın (s.a.a) ve Hatice bint-i Huveylid'in (r.a) kızıdır.

Tarihin tanık olduğu en şerefli anne-babanın çocuğu olarak dünyaya geldi. Tarihte hiç kimse onun babası gibi, birkaç yıl içinde, tarihin seyrini değiştirecek, insanlığı değişik alanlarda harekete geçirecek, ileri götürecek etkinlikler gösterememiş, bu denli müthiş eserler bırakamamıştır. Tarihte onun annesi gibi bir anneden hiçbir zaman söz edilmemiştir. Onun annesi bütün varlığını, kendisine sunduğu hidayet ve nura karşılık yüce eşi ve hikmet esaslı ilkeleri uğruna feda etmiştir.

- İşte bu büyük anne ve babanın gölgesinde Fatıma Betül yetişti. Omuzlarında peygamberlik yükünü taşıyan, bu kutsal emaneti hedefine ulaştırmak için dağların tahammül edemediği işkencelere katlanan babasının şefkatinin her an hissedildiği bir evde büyüdü. Babası nereye yönelse, ne tarafa gitse Kureyş'in ve Kureyşlilerin kışkırttıkları ayak takımının ve kölelerin kendisini sürekli olarak gözettiklerini, taciz ettiklerini görüyordu. Küçük yaşına rağmen Fatımatü'z-Zehra (a.s) bütün bunları görüyordu. Annesiyle beraber, bu eziyetlerin babası üzerindeki etkisini hafifletmek için elinden geleni yapıyordu. O ağır eziyetleri gözlemledikçe yürek paralayıcı bir acı hissediyordu. İlk Müslümanların gördükleri baskı ve acıları kendisi de bizzat yaşıyordu.

- Hz. Fatımatü'z-Zehra (a.s) ilâhî risaletin tebliği sürecinin karşı karşıya kaldığı zorlukları, sıkıntıları daha çocukluğunun ilk günlerinden itibaren yaşadı. Babası ve annesiyle ve Haşimoğulları'nın diğer mensuplarıyla birlikte Ebu Talib Vadisi'nde sosyal ve ekonomik ablukaya tâbi tutulduğu sırada, henüz iki yaşındaydı.

Büyük zorluklarla geçen üç yıllık ablukanın kaldırılmasından sonra, şefkatli annesinin vefatı sınavıyla karşı karşıya kaldı. Babasının

amcasının vefatıyla sarsıldı. O sırada altı yaşına henüz girmişti. Meşakkatlere katlanma, zorluklara karşı koyma ve büyük sıkıntılara tahammül etme hususunda babası için bir teselli kaynağıydı. Yalnızlığında babasına arkadaşlık ediyor, Kureyş azgınlarının ve zorbalarının rencide edici baskılarından dolayı hissettiği üzüntüyü paylaşıyordu.

Mübarek ömrünün sekizinci yılında, amcasının oğluyla ve diğer Fatıma'larla birlikte Medine'ye hicret etti. İmam Ali b. Ebu Talib (a.s) ile evleninceye kadar babası yüce Resul (s.a.a) ile beraber yaşadı. Bundan sonra, Hz. Peygamber (s.a.a) evinden sonra İslâm toplumunun en şerefli evinin temelleri de atılmış oldu. Bu ev, tertemiz nebevî sülalenin barınağı, bereketli Resul (s.a.a) soyunun cömert Kevser'i oldu.

- Hz. Zehra (a.s) ideal bir eşliğin ve yüce anneliğin en görkemli örneğini sergiledi. Hem de İslâm tarihinin en çetrefilli, en zorlu dönemlerinde... Öyle bir zaman ki, İslâm, cahilî bir çevrede ve kabileci geleneğin hüküm sürdüğü bir ortamda kalıcılık ve yücelik yolunu açmak amacındaydı. Çünkü cahiliye toplumu ve kabileci ortamı, kadını insan olarak kabul etmiyor, kız çocuğunu bir utanç, bir ayıp olarak algılıyordu. Bu nedenle Fatıma (a.s) gibi birisi -parlak Muhammedî risaletin kızı, eşsiz ilâhî kıyamın çocuğu olarak- bireysel, ailesel ve toplumsal yaşam tarzıyla, risalet kavramlarını ve değerlerini pratik olarak hayatında somutlaştıran pratik ve gerçek bir örnek sunmak durumundaydı.

Hz. Zehra (a.s) bütün insanlık dünyasına, bir kadın olarak insan-ı kâmil olduğunu, kadınlık doğasının böyle bir mükemmeliyete erişebileceğini, Allah'ın sınırsız kudretine ve akıllara durgunluk veren yaratıcılığına delâlet eden en büyük ayetlerden, en parlak kanıtlardan biri olabileceğini kanıtladı. Çünkü Fatımatü'z-Zehra'ya (a.s) azametden büyük bir pay, görkemlilik ve ululuktan en geniş bir nasip bahşedilmişti.

- Zehra Betül (a.s), Ali el-Mürtaza'ya cennet gençlerinin iki efendisi, Resulullah'ın (s.a.a) oğulları Hasan ve Hüseyin'i, bu iki büyük imamı ve saygı değer mücahit, sabır ve direniş sembolü olan Zeyneb-i Kübra ve Ümmü Gülsüm'ü doğurdu. Beşinci çocuğu Muhsin'i de, babasının ölümünden sonra, evine (Risalet evine) yapılan saldırı sonucu düşük yaptı. Muhsin, bu mücahide ve şehit ananın, babasının ölümünden sonra, babasının mesajını sapmalardan ve

tahriflerden korumak uğruna verdiği mücadeleye armağan edilmiş ilk kurban oldu.

- Hz. Zehra (a.s) en zor zamanlarda ve en kritik durumlarda babasının ve kocasının (selâm üzerlerine olsun) yanında yer aldı. O, çabaları, cihadı, açıklamaları ve -Hz. Resul'ün (s.a.a), vefatından sonra İslâm'a yardım etme misyonunu kendilerine vermiş olduğu- Ehl-i Beyt-i Resulü eğitmesiyle İslâm'a yardımcı oldu. Nitekim Fatıma (a.s). Hz. Resul'ün (s.a.a) Ehl-i Beyt'inden, onun vefatından sonra, verdiği acılarla dolu bir mücahedenin ardından ona ilk kavuşan kimse oldu. Fatıma (a.s) müşriklere karşı yapılan cihatta, münafıkların komplo ve plânlarının boşa çıkarılması amacına yönelik mücadelede aktif rol aldı. Sapıkların karşısına dikildiği gibi, Müslüman kadınların eğitimi alanında da eşsiz bir örnek oldu.. Kahramanlığın, cihadın, sabrın, şehitliğin, fedakârlığın ve akideyi her türlü değerden üstün tutmanın gerçek bir sembolüydü. Bir insanın yükselebileceği, göz kamaştırıcı kemalin doruklarına en kısa bir zaman diliminde, öncekilerin ve sonrakilerin ulularını geride bırakacak bir üstünlüğe erişti.

Selâm ona, doğduğu, şehit düştüğü gün ve selâm ona, bütün şeref ve yücelik özelliklerini ve onur süslerini üzerinde taşıyarak dirileceği gün...

HZ. FATİMA'NIN (A.S) ŞAHSİYETİNDEN İZLENİMLER

Fatımatü'z-Zehra (a.s), en büyük Peygamber'in (s.a.a) kızı ve ilk imamın eşidir. İmamet tarihinin en kanlı zulümlerine maruz kalan iki imamın annesidir. Fatıma (a.s), son risaletin parlayan aydınlık yüzüdür. Dünya kadınlarının efendisidir. Tertemiz sülâlenin emanet edildiği temiz barınak, Hz. Resul'ün (s.a.a) soyunun yeşerdiği mümbit mekândır. (Allah'ın selâmı hepsinin üzerine olsun.)

Onun hayat hikâyesi, risalet tarihiyle paralellik arz etmektedir. Çünkü hicretten sekiz yol önce dünyaya geldi ve Hz. Resulullah'ın (s.a.a) vefatından birkaç ay sonra da vefat etti.

Hz. Peygamber (s.a.a) Kur'ân'da izlenen çizgiye uyarak tertemiz Zehra'nın büyük makamına işaret etmiş, onun risalet sürecinde öncü konumuna ulaştığını vurgulamıştır. Kur'ân-ı Kerim genelde vahiy Ehl-i Beyti'nin (a.s), özelde Fatımatü'z-Zehra'nın (a.s) faziletlerine ve üstünlüklerine sık sık dikkat çekmiştir.

Kur'ân Ayetlerinde Fatıma (a.s)

Kur'ân-ı Kerim, bazı insanları övmüş, konumlarına ve hak uğruna yaptıkları fedakârlığa yönelik bir onurlandırma olarak gece gündüz okunan ayetlerinde onlardan söz ederek hatıralarını ölümsüzleştirmiştir.

Yüce Allah'ın, ulu kitabında özel olarak andığı, üstün konumlarına ve faziletlerine değindiği kimseler arasında Hz. Peygamber'in (s.a.a) Ehl-i Beyti de vardır. Tarihçiler ve tefsir bilginleri, birçok ayetlerin onları övmek üzere indiklerini söylemişlerdir. Ayrıca birçok surede, hayat çizgilerinin doğruluğunun, karakterlerinin güzelliğinin bir göstergesi olarak onlardan övgüyle söz edilmiş ve insanlara, onları örnek almalarına ilişkin bir çağrı yöneltmiştir.

1- Risalet Kevseri Hz. Zehra (a.s)

Kevser; bol hayır demektir. Dolayısıyla bu kavram, yüce Allah'ın peygamberi Hz. Muhammed'e (s.a.a) bahsettiği bütün nimetleri kapsamaktadır. Fakat Kevser Suresi'nin son ayetiyle birlikte surenin iniş sebebine ilişkin açıklamalar içeren rivayetleri ele aldığımız zaman, bu bol hayrın, neslin çokluğu ve devamıyla ilgili olduğunu açık bir şekilde görürüz. Bütün dünya, Hz. Peygamber'in (s.a.a) neslinin kızı Fatımatü'z-Zehra aracılığıyla devam ettiğini biliyor. Resulullah'ın (s.a.a) birçok hadisinde de buna açıkça işaret edilmiştir.

Müfessirler bu bağlamda şöyle bir olayı rivayet ederler: "As b. Vail, Kureyş kabilesinin ileri gelenlerine şunları söylüyordu: Muhammed'in soyu kesiktir; kendisinden sonra yerine geçecek oğlu yoktur; o öldüğü zaman kimse ondan söz etmeyecek ve siz de ondan kurtulmuş olacaksınız."¹ İbn Abbas'ın ve müfessirlerin genelinin görüşü budur.²

Fahreddin er-Razî, müfessirlerin "Kevser" kelimesinin anlamı hakkında ihtilâf ettiklerini söylemesine rağmen, şunu da ifade etmektedir:

"Üçüncü görüş: Kevser; evlâtların çok olması demektir... Çünkü bu sure, Peygamberimizin (s.a.a) erkek çocuklarının olmamasını bir kusur olarak görenlere cevap mahiyetinde nazil olmuştur. Dolayısıyla kastedilen anlam şudur: Allah ona bir nesil verecek ve bu nesil zaman durdukça devam edecektir."

Sonra şunları söyler: "Şöyle bir bakın! Ehl-i Beyt'ten nicesi öldürüldü?! Bununla beraber dünya Hz. Resul'ün (s.a.a) soyuyla doludur. Peki Ümeyyeoğulları'ndan geriye fark edilen kimse kaldı mı?! Bakın bakalım! Oysa Ehl-i Beyt arasında Bâkır, Sadık, Kâzım, Rıza ve Nefs-i Zekiye gibi nice büyük âlimler var!"³

Mübahele (Lânetleşme) Ayeti,⁴ Hasan ve Hüseyin'in Hz. Peygamber'in (s.a.a) oğulları olduklarını göstermektedir. Öte yandan

1- Bu olay, Peygamberimizin (s.a.a) Hatice'den olma oğlu Abdullah öldükten sonra gerçekleşmişti. Abdullah'tan sonra Peygamberimizin (s.a.a) erkek çocuğu kalmamıştı.

2- et-Tefsiru'l-Kebir, 32/132

3- et-Tefsiru'l-Kebir, 32/124

4- Âl-i İmrân, 61

Peygamberimizden (s.a.a) aktarılan çok sayıdaki rivayette, yüce Allah'ın bütün peygamberlerin zürriyetlerini, onların kendi sulbünden var ettiği, son Peygamber'in (s.a.a) zürriyetini ise Ali b. Ebu Talib'in (a.s) sulbünden var ettiği vurgulanmaktadır.¹ Sahih hadis kaynaklarında Peygamberimizin (s.a.a) Hasan b. Ali (a.s) hakkında şöyle dediği rivayet edilmektedir: *"Şu benim oğlum seyyittir. Belki de Allah onun aracılığıyla iki büyük grubu barıştıracaktır."*²

2- İnsân Suresi'nde Hz. Zehra (a.s)

Hasan ve Hüseyin hastalanmışlardı. Hz. Resulullah (s.a.a) birtakım insanlarla beraber onlara hasta ziyaretinde bulundu. Dediler ki: "Ey Ebu'l-Hasan! İki oğlunun iyileşmesi için bir adak adasan olmaz mı?" Bunun üzerine Ali, Fatıma ve Fizz'e (cariyeleri), Hasan ve Hüseyin iyileşecek olurlarsa üç gün oruç tutacaklarını adadılar. Derken Hasan ve Hüseyin iyileştiler. Ancak evde yiyecek bir şeyleri yoktu. Ali (a.s) Hayber Yahudilerinden Şem'un'dan üç sa' arpa borç aldı. Fatıma (a.s) bir sa'ını öğüttü. Sonra bundan aile fertlerinin sayısı kadar beş ekmek yaptı. İftarlarını açmak üzere ekmekleri önlerine koydular. Tam o sırada bir dilenci kapıya geldi ve şöyle dedi: "Ey Muhammed'in Ehl-i Beyti! Selâm üzerinize olsun. Ben bir Müslüman yoksulum. Bana bir şeyler yedirin ki, Allah da size cennet sofralarından yedirsın." Bunun üzerine yiyeceklerini ona verdiler ve içtikleri sudan başka hiçbir şey yemeden sabahladılar ve ertesi günü de oruçlu geçirdiler. Akşam olup yemeği önlerine koydukları zaman, kapılarına bir yetim geldi. Bu sefer yiyeceklerini ona verdiler. Üçüncü günde de kapılarına bir esir geldi. Ona da diğerlerine yaptıkları gibi muamele gösterdiler. Sabah olunca, Ali (a.s) Hasan ve Hüseyin'in elinden tutarak Resulullah'ın (s.a.a) yanına götürdü. Resulullah (s.a.a) onların açlıktan kuş yavrusu gibi titrediklerini görünce, şöyle dedi: *"Sizin bu hâlinizin beni ne kadar da etkiledi, rahatsız etti!"* Hemen kalktı ve onlarla birlikte Fatıma'nın yanına gitti. Fatıma mihrabında

1- Tarih-u Bağdad, 1/316; er-Riyadu'n-Nadire, 2/168; Kenzü'l-Ummal, c.11, hadis no: 32892

2- Sahih-i Buharî, Kitabu's-Sulh; Sahih-i Tirmizî, c.5, hadis no: 3773, Dar-u İhyai't-Türas basımı; Müsned-i Ahmed, 5/44; Tarih-u Bağdad, 3/215; Kenzü'l-Ummal, c.12 ve 13, hadis no: 34304, 34301, 37654

karnı sırtına yapışmış hâldeydi. Gözleri kaymıştı. Bu durum Hz. Peygamber'i (s.a.a) çok etkiledi. Bu sırada Cebrail geldi ve şöyle dedi: *"Al bu sureyi, ey Muhammed! Rabbin Ehl-i Beyt'inden dolayı seni kutluyor."* Ardından sureyi okudu.¹

Şu hâlde Fatıma (a.s), yüce Allah'ın, kâfur kokulu kaselerden içen iyilerden olduğuna, verdikleri sözü tutan, kötülüğü kapsayıcı olan bir günden korkan, isteği olmasına rağmen yiyeceğini başkalarına veren, kendi ihtiyaçları olmasına rağmen başkalarını kendilerine tercih eden... sırf Allah rızası için yoksulları yediren, onlardan bir karşılık veya teşekkür beklemeyen... Allah için her türlü zorluğa sabreden... Allah'ın, kendilerini bu haşin ve şiddetli günün şerrinden koruduğu... kendilerini sevinç ve neşeyle karşıladığı, sabretmelerinden dolayı kendilerine cennet ve ipekler bahşettiği... kimselerden olduğuna tanıklık ettiği biridir.²

3- Tathir Ayeti'nde Hz. Zehra (a.s)

Hz. Peygamber (s.a.a) Ümmü Seleme'nin (r.a) evinde bulunduğu bir sırada, Tathir Ayeti nazil oldu. Torunları Hasan ve Hüseyin'i bağrına basmış, babalarını ve annelerini yanına almış ve bir örtünün altına girmişlerdi. Böyle yapmakla Hz. Peygamber (s.a.a) onları diğerlerinden ve eşlerinden ayırmış oluyordu. Onlar bu hâlde iken Tathir Ayeti nazil oldu: **"Allah ancak siz Ehl-i Beyt'ten her türlü günahı uzak tutmak ve sizi tertemiz kılmak ister."**³ Hz. Peygamber (s.a.a) ayetin sırf onlara özgü olduğunu belirtmek hususunda bununla da yetinmedi, ellerini örtünün altından çıkarıp göğse doğru açtı ve şöyle dedi: *"Allah'ım! İşte bunlar benim Ehl-i Beyt'imdir. Kötülüğü ve günahı onlardan uzak tut ve onları tertemiz kıl."* Peygamberimiz (s.a.a) bu sözleri tekrarlarlarken Ümmü Seleme de bakıyordu. Ümmü Seleme de örtünün altına girmek istedi ve "Ben de sizinle beraber miyim ya Resulallah?" dedi. Peygamberimiz (s.a.a) elinden tutup engelledi ve şöyle dedi: *"Hayır, ancak sen hayır üzeresin."*⁴

1- Dehr veya İnsân ya da Hel Etâ Suresi.

2- bk. el-Keşşaf, Zemahşerî; Sa'lebî'nin tefsiri; Usdu'l-Gabe, 5/530; et-Tefsiru'l-Kebir, Fahreddin er-Razî.

3- Ahzâb, 33

4- bk. Sahih-i Müslim, Kitab-u Fedaili's-Sahabe; Müstedrekü's-Sahihayn, 3/147; ed-Dürri'l-Mensûr, Tefsir-u Ayeti't-Tathir; Tefsiru't-

Bu ayetin inişinden sonra Hz. Peygamber (s.a.a) sabah namazı için mescide gittiği zaman Fatıma'nın (a.s) evinin önünden geçer ve şöyle seslenirdi: *"Namaz...! Ey Ehl-i Beyt! Allah ancak siz Ehl-i Beyt'ten her türlü günahı uzak tutmak ve sizi tertemiz kılmak ister."* Peygamberimiz (s.a.a) altı veya sekiz ay boyunca bunu tekrarladı.¹

Bu mübarek ayet, Ehl-i Beyt'in günahlardan masum olduğuna delâlet etmektedir. Çünkü ayetin orijinalinde geçen "er-rics" kelimesi, günah demektir. Ayrıca ayet, sınırlandırma, hasretme anlamını ifade eden "innema" edatıyla başlıyor. Bu da gösteriyor ki, yüce Allah'ın onlarla ilgili iradesi, sırf onlardan günahın uzak tutulmasına ve onların günahlardan tertemiz kılınmasına özgüdür. Bu da masumiyetin özü ve hakikatidir. Nebhanî bu yorumu, gayet açık bir ifadeyle Taberî'nin tefsirinden derlemiştir.²

4- Zehra (a.s) Sevgisi Peygamberliğin Ücretidir

Cabir rivayet eder: Bir bedevî Hz. Peygamber'in (s.a.a) yanına geldi ve dedi ki: "Ey Muhammed! Bana İslâm'ı anlat." Buyurdu ki: "Tek ve ortaksız Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna şahadet etmektir İslâm." Dedi ki: "Bunu bana göstermenin karşılığında benden bir ücret istiyor musun?"

Buyurdu ki: "Hayır, sadece akrabaları sevmeni istiyorum." Dedi ki: "Benim akrabalarımı, yoksa senin akrabalarını mı?" Buyurdu ki: "Benim akrabalarımı." Dedi ki: "O zaman gel, sana bu hususta biat edeyim. Seni ve senin akrabalarını sevmeyene Allah lânet etsin." Peygamberimiz (s.a.a) de, "Amin!" dedi.³

Taberî, 22/5; Sahih-i Tirmizî, c.5, hadis no: 3787; Müsned-i Ahmed, 6/292, 304; Usdu'l-Gabe, 4/29; Tehzibu't-Tehzib, 2/258.

1- el-Kelimetu'l-Ğarra Fî Tafdili'z-Zehra, s.192. Seyyid Abdulhüseyn Şerefüddin şöyle der: "Bu hadisi İmam Ahmed, eserinin 3. cildinin 259. sayfasında tahriç etmiştir. el-Hâkim de bu hadisi rivayet etmiş, Tirmizî sahih olduğunu belirtmiştir. İbn Ebu Şeybe, İbn Cerir, İbn Münzir, İbn Mürdeveyh ve Taberanî gibi isimler de hasen olduğunu belirterek bu hadisi rivayet etmişlerdir."

2- bk. el-Kelimetu'l-Ğarra, s.200.

3- Hilvetu'l-Evliya, 3/201; Tefsiru't-Taberî, 25/16 ve 17; ed-Dürri'l-Mensûr, Şûrâ Suresi, 3. ayetin tefsiri; es-Savaiku'l-Muhrika, s.261; Usdu'l-Gabe, 5/367.

Mücahid, bu sevgiyi, Resulullah'a (s.a.a) tâbi olmak, onu tasdik etmek ve onun akrabalarıyla ilişkiyi sürdürmek şeklinde tefsir etmiştir. İbn Abbas ise, Hz. Peygamber'in (s.a.a) hürmet ve saygınlığını, akrabalarına iyilikte bulunmak yoluyla korumaya çalışmak olarak açıklamıştır.¹

Zemahşerî der ki: Bu ayet nazil olduğu zaman, insanlar dediler ki: "Ya Resulallah! Sevmekle yükümlü olduğumuz akrabaların kimlerdir?" Buyurdu ki: "*Ali, Fatıma ve onların iki oğlu.*"²

5- Mübahele (Lânetleşme) Ayeti'nde Hz. Zehra (a.s)

İslâm kıblesine mensup (ehl-i kible) bütün gruplar, hatta Haricîler, Hz. Peygamber'in (s.a.a) lânetleşmeye giderken kadınlardan sadece kendisinden bir parça olan Fatıma'yı (a.s), oğullardan sadece iki torunu ve iki gülü Hasan ve Hüseyin'i, kendi olarak da kendisinin yanında Harun'un Musa yanındaki konumuna eş bir konumda olan kardeşi Ali'yi (a.s) çağırdığı hususunda görüş birliği içindedirler. Dolayısıyla zorunlu olarak bu ayette kastedilen kimseler, isimleri sayılan bu kimselerden başkası olamaz. Bunu inkâr etmek de mümkün değildir ve dünyada hiç kimse onların bu onuruna ortak değildir. Müslümanların tarihini inceleyen herkes bu apaçık gerçeği görür, ayetin özel olarak bunlar hakkında indiğini anlar.³

Hz. Peygamber (s.a.a) Necran Hristiyanlarıyla lânetleşmeye bu isimleri sayılanları beraberinde götürmüş ve Necran Hristiyanlarını yenilgiye uğratmıştı. Peygamber'in (s.a.a) eşleri olan müminlerin anneleri o zaman Peygamber'in (s.a.a) evindeydiler. Peygamberimiz (s.a.a) hiçbir tanesini çağırmamıştı. Ayrıca babasının kız kardeşi olan Safiyye'yi de çağırmamıştı. Amcasının kızı olan Ümmü Hani'yi de çağırmamıştı. Ayrıca üç halifenin eşlerinden veya muhacir ve ensardan, hiçbir kimseyi davet etmemişti.

Peygamberimiz (s.a.a) cennet gençlerinin bu iki efendisinden başka Haşimoğulları'ndan ve sahabe çocuklarından hiç kimseyi

1- bk. Fedailu'l-Hamse Mine's-Sihahi's-Sitte, 1/307

2- bk. Zemahşerî, el-Keşşaf; et-Tefsiru'l-Kebir, Fahreddin er-Razi; ed-Dürrü'l-Mensûr, Suyuti; Zehairu'l-Ukba, s.35. Allâme Eminî, bu ayetin Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin hakkında indiğini belirten kırk beş tane kaynağı sayar. bk. el-Gadir, c.3

3- bk. el-Kelimetu'l-Ğarra, s.181

götürmemişti lânetleşmeye. Aynı zamanda Ali ile beraber yakın aşiretinden hiç kimseyi davet etmemişti. İlk Müslümanlardan kimseyi götürmemişti. Râzî'nin tefsirinde söylediği gibi, üzerinde siyah kıldan bir örtü olduğu hâlde Necran Hristiyanlarıyla buluşmaya gitmişti. Hüseyin'i kucağına almış, Hasan'ın da elinden tutmuştu. Fatıma arkasında, Ali de Fatıma'nın arkasında yürüyordu. Peygamberimiz (s.a.a) şöyle diyordu: *"Ben dua ettiğim zaman, siz, amin, deyin."* Bu manzarayı gören, Necran papazı şöyle dedi: "Ey Hristiyanlar topluluğu! Burada öyle yüzler görüyorum ki, eğer Allah'tan dağları yok etmesini isteseler, Allah dağları yerinden söküp atar. Bunlarla lânetleşmeyin, yoksa helâk olursunuz ve kıyamet gününe kadar yeryüzünde bir tek Hristiyan kalmaz."¹

Râzî, bu hadiseyi aktardıktan sonra şöyle der: "Bu ayet, Hasan ve Hüseyin'in, Peygamber'in (s.a.a) oğulları olduklarına delâlet eder. Çünkü Hz. Peygamber (s.a.a) oğullarını çağıracağını söylemiş ve ardından Hasan ve Hüseyin'i çağırılmış. Bu da onların Hz. Peygamber'in (s.a.a) oğulları olmalarını gerektirir."²

Seyyidü'l-Mürselin (s.a.a) Yanında Hz. Zehra (a.s)

"Şüphesiz Allah, Fatıma kızdığı için kızar, o razı olduğu için razı olur."³

"Fatıma benden bir parçadır; onu inciten beni incitmiş; onu seven de beni sevmiş olur."⁴

1- Seyyid Abdülhüseyin Şerefuddin şöyle der: "Müfessirler, muhaddisler ve hicretin onuncu senesini inceleyen bütün tarihçiler bu hadiseyi zikretmişlerdir. Bu seneye lânetleşme senesi denilmiştir." bk. Sahih-i Müslim, Kitab-u Fedaili's-Sahabe; el-Keşşaf, Zemahşerî, Âl-i İmrân, 61. ayetin tefsiri

2- bk. et-Tefsiru'l-Kebir, ilgili ayetin tefsiri. es-Savaiku'l-Muhrika, s.238; Esbabu'n-Nüzul, Vahidî, s.75

3- Kenzü'l-Ummal, c.12, s.11; Müstedrekü's-Sahihayn, c.3, s.154; Mizanu'l-İtidal, c.1, s.535

4- es-Savaiku'l-Muhrika, s.289; el-İmame ve's-Siyase, s.31; Kenzü'l-Ummal, c.12, s.111; el-Hasais, Nesaî, s.35; Sahih-i Müslim, Kitab-u Fedaili's-Sahabe.

"Fatıma benim kalbimdir, bedenimin içindeki ruhumdur."¹

"Fatıma dünya kadınlarının efendisidir."²

Bu ve benzeri tanıklıkları içeren rivayetler, tevatür düzeyine ulaşacak yoğunlukta hadis ve siyer kitaplarında yer almışlardır.³ Ki bu tanıklıklar, kesinlikle hevâsından konuşmayan,⁴ soy veya akrabalık bağının etkisinde kalmayan ve Allah için yaptığı işlerde kınayanın kınamasından korkmayan Allah'ın elçisi Hz. Muhammed'den (s.a.a) rivayet edilmiştir.

Hiç kuşkusuz Allah'ın elçisi, kendisini bütünüyle davasına vermişti. O, insanlar için bir örnekti. Onun kalbinin çırpınışları, gözlerinin bakışları, ellerinin dokunuşları, ayaklarının adım atışları ve fikrinin parıldayışları; kısacası, sözleri, eylemleri ve susarak onayı (diğer bir ifadeyle, sünneti), hatta varlığının tüm yönleri dinin şiar ve işaretlerinden bir işaret, şer'î yasamanın kaynaklarından bir kaynak, yol gösterici lambalarından bir lamba ve kurtuluş için bir yol hâline gelmişti.

"Bu özellikler, Fatıma'nın göğsünün üzerinde peygamberlerin sonuncusunun izi ve belirtisidir. Zaman geçtikçe, toplumlar geliştikçe ve Hz. Peygamber'in (s.a.a), *'Ey Fatıma! Kendin için amel et. Çünkü ben Allah'tan gelebilecek bir şeyde sana yardım edemem.'* sözlerindeki İslâmî prensip üzerinde düşündükçe, bu risalet izi, bu risalet damgası daha da parlayacaktır."⁵

Resulullah (s.a.a) şöyle der: *"Kemale eren çok erkek vardır. Ama kadınlardan İmran kızı Meryem'den, Firavun'un karısı Mezahim kızı Asiye'den, Huveylid kızı Hatice'den ve Muhammed kızı Fatıma'dan*

1- Feraidu's-Sımtayn, c.2, s.66

2- el-Müstedrek-u Ale's-Sahihayn, c.3, s.170; Hilyetu'l-Evliya, Ebu Nuaym, c.2, s.39; Müşkilu'l-Âsar, Tahavî, c.1, s.48; Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, c.9, s.193; el-Avalim, c.11, s.141, 146

3- Kenzü'l-Ummal, c.12, s.97; Müsned-i Ahmed, c.6, s.296, 323; Müstedrekü's-Sahihayn, c.3, s.158-185; Sahih-i Buharî, Kitabu'l-İsti'zan; Sahih-i Tirmizi, c.5, hadis: 3869; Hilyetu'l-Evliya, c.2, s.42; el-İstiab, c.2, s.720, 750

4- Necm, 3

5- Fatımatü'z-Zehra Vitrun Fî Gamed, Seyyid Musa Sadr'ın yazdığı takdim.

*başka kemale eren kadın yoktur."*¹

*"Fatıma benim bir parçamdır. Onu sıkın şey beni de sıkar, onu ferahlatan şey beni de ferahlatır."*² Kıyamet günü bütün soylar, nesepler kesilir. Benim nesebim, soyum ve akrabalığım hariç..."³

Bir gün Resulullah (s.a.a) Fatıma'nın (a.s) elinden tutarak halkın yanına çıktı ve şöyle dedi: *"Şu kızın tanıyan, tanıyordur. Tanımayan da bilsin ki o, Muhammed'in kızı Fatıma'dır. O benim bir parçamdır. Göğsümün içindeki kalbidir. Onu inciten beni incitmiş olur. Beni inciten de Allah'ı incitmiş olur."*⁴

*"Fatıma, yaratıklardan en aziz bildiğim varlıktır."*⁵

Bu naslar üzerinde biraz düşündükten sonra, bunları Fatıma'nın (a.s) masumiyeti şeklinde tefsir etmemiz zor olmayacaktır. Hatta bu naslar, onun masum olduğunun tanıklarındırlar. O'nun sadece Allah için kızdığını ve sadece Allah için razı olduğunu gösterirler.

Ehl-i Beyt İmamları (a.s), Sahabeler ve Tarihçiler Nazarında Fatıma (a.s)

İmam Ali b. Hüseyin Zeynelabidin (a.s) şöyle der: *"Hatice'nin Resulullah için İslâm fıtratı üzere doğurduğu tek evlât Fatıma'dır."*⁶

İmam Muhammed Bâkır (a.s) şöyle der: *"Allah'a yemin ederim ki, yüce Allah onu ilimle donatarak başkalarından ayırmıştır."*⁷

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle der: *"Fatıma'ya bu ismin verilmesinin nedeni, insanların onun sahip olduğu makamı*

1- el-Fusulu'l-Muhimme, s.27; Tefsiru'l-Vusul, s.2, c.159; Şerh-u Sulasiyât-i Müsned-i Ahmed, c.2, s.511

2- Hadisin orijinalinde geçen "eş-şucne", bir şeyin parçası demektir. el-Ğusn kelimesi gibi, ağacın dalı ve budağı anlamına gelir. bk. el-Müstedrek, Hâkim, c.3, s.154; Kenzü'l-Ummal, c.12, s.111; hadis: 34240

3- Müsned-i Ahmed, c.4, s.323, 332; el-Müstedrek, c.3, s.154, 159

4- el-Fusulu'l-Muhimme, s.144, el-Muhtasar, Tefsir'us-Sa'lebî, s.133'ten naklen.

5- el-Emalî, Şeyh Tûsî, Meclis: 1, Hadis: 30; el-Muhtasar, s.136

6- Ravzatu'l-Kâfi, Hadis: 536

7- Biharu'l-Envar, c.43, s.19

*tanıyamamalarıdır."*¹

İbn Abbas şöyle der: Bir gün Resulullah (s.a.a), yanında Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin olduğu hâlde oturuyordu. O sırada şöyle dedi: *"Allah'ım! Bunlar benim Ehl-i Beyt'imdir. İnsanlar içinde yanımda en değerli olan kimselerdir. Onları seveni sev, onlara buğz edene sen de buğz et. Onları dost edineni dost edin, onlara düşman olana düşman ol. Onlara yardım edene yardımcı ol. Onları her türlü kirden arınmış, her türlü günahattan masum kılınmış yap. Onları katından Ruhul-Kudüs (=Kutsal Ruh) ile destekle."*²

Ümmü Seleme'nin şöyle dediği rivayet edilir: "Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma, insanlar içinde yüz ve sima olarak Resulullah'a en çok benzeyen kimseydi."³

Aişe'nin şöyle dediği rivayet edilir: "Babası Resulullah dışında Fatıma'dan daha doğru sözlü bir kimse görmedim."⁴ Resulullah'ın (s.a.a) yanına girdiği zaman, Resulullah (s.a.a) yerinden kalkar, onu öper, hoş geldin der, elinden tutarak kendi yerine oturturdu. Hz. Resulullah (s.a.a) onun yanına geldiğinde ise, bu sefer o yerinden kalkar, onu öper, elinden tutarak yerine oturturdu. Hz. Resulullah (s.a.a) gizli sırlarını özel olarak ona söylerdi. İşlerinde ona başvururdu."⁵

Hasan Basrî'den şöyle rivayet edilir: "Bu ümmet içinde Fatıma'dan daha çok ibadet eden biri yoktu. Ayakları şişinceye kadar kıyamda durur, ibadet ederdi."⁶

Abdullah b. Hasan, Ömer b. Abdulaziz'in yanına gitti. Yaşı gençti, ama halîm ve ağırbaşlı kimseydi. Ömer b. Abdulaziz derhal yerinden kalktı, onu karşıladı, ihtiyaçlarını giderdi. Sonra göbeğinin şişmanlıktan katlanmış bir boğumundan tutarak acıtıncaya kadar sıktı. Ardından şöyle dedi: "(Bir samimiyet ve sevgi ifadesi olarak) sana karşı yaptığım bu hareketi şefaathane esnasında hatırla."

Abdullah b. Hasan oradan ayrılınca, yanındakiler Ömer b. Abdulaziz'i kınadılar ve "Genç bir delikanlıya mı böyle davrandın?!"

1- Keşfu'l-Gumme, c.1, s.463

2- Biharu'l-Envar, c.43, s.65, 24

3- Keşfu'l-Gumme, c.1, s.471

4- Zehairu'l-Ukba, s.54

5- Ehlu'l-Beyt, s.144, Tevfik Ebu İlm

6- Biharu'l-Envar, 43/84

Dedi ki: "Güvenilir biri bana anlatmıştı. Öyle ki Resulullah'ın (s.a.a) sözünü bizzat duymuş gibi oldum: *'Fatıma benden bir parçadır, onu sevindiren beni sevindirmiş olur.'* Ben biliyorum ki, eğer Fatıma yaşasaydı, oğluna yaptığım bu muamele onu sevindirirdi." Orada bulunanlar dediler ki: "Peki karnındaki boğumu tutup sıkmanın anlamı nedir? Ona söylediğin söz ne demekti?" Dedi ki: "Haşimoğulları'ndan şefaet etmeyecek kimse yoktur. Bunun şefaet edeceği kimselerden biri olmayı temenni ettim."¹

İbn Sabbağ el-Malikî şöyle der: "...Fatıma, üzerine **'Kulunu geceleyin..... yürüten Allah'ın şanı yücedir.'** ayeti inen Hz. Peygamber'in kızıdır. Ay ve güneşin üçüncüsüdür. İnsanların en hayırlısının kızıdır. Doğumu tertemiz gerçekleşmiştir. Doğruluğun önderlerinin (âlimlerin) ittifakıyla dünya kadınlarının efendisi, önderidir."²

Hafız Ebu Nuaym İsfahanî, Fatıma (a.s) hakkında şöyle der: "Asfiyanın (seçilmişlerin) zahitlerinden, müttakilerin en temiz ve saf olanlarından biridir Fatıma. O, seyyide betül, Resul'e tıpatıp benzeyen ciğerparesidir... Dünyadan ve dünyanın zevklerinden yüz çevirmişti, ilgi göstermiyordu. Dünyanın gizli kusurlarını ve felâketlerini biliyordu."³

Abdulhamid b. Ebi'l-Hadid el-Mutezilî şöyle der: "Hz. Resulullah (s.a.a) Fatıma'ya insanların zannettiklerinin üstünde büyük bir saygı gösterirdi. Hatta bu saygı, babaların evlâtlarına yönelik sevgilerinin de ötesindedir. Özel ve genel toplantılarında, bir kere değil, defalarca, bir yerde değil, birçok yerde şöyle demiştir: *'O, dünya kadınlarının efendisidir. O İmran kızı Meryem'e denktir. O mahşerden geçince, Arş tarafından birisi şöyle seslenir: Ey mahşer halkı! Gözlerinizi kapatın, Muhammed'in kızı Fatıma geçsin.'* Bu sahîh bir hadistir, zayıf bir rivayet değildir. Kaç kere şöyle demiştir: *Onu inciten beni incitmiş, ona buğz eden bana buğz etmiş olur. O benden bir parçadır. Onu rahatsız eden beni rahatsız etmiş olur.'*"⁴

Çağdaş tarihçilerden Dr. Ali Hasan İbrahim şunları söyler: "Fatıma'nın hayatı, tarihin eşsiz safhalarından biridir. Burada

1- el-Eğani, 8/307; Makatilu't-Talibiyyin, s.124

2- el-Fusulu'l-Muhimme, s.141, Beyrut basımı

3- Hilvetu'l-Evliya 2/39, Beyrut basımı

4- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 9/193

büyükliğün, azametini çeşitli örneğini gözlemleyebiliyoruz. Bir kere o, Belkıs veya Kleopatra gibi büyükliğünü, azametini, sahip olduğu büyük tahttan veya muazzam servetten veya eşsiz güzelliğten almıyordu. Ya da Aişe gibi şöhetini, kendisini ordulara komutanlık edecek ve erkeklere meydan okuyacak düzeye getiren cesaretinden de almıyordu. Biz, dünya ve çevresini bir hikmet ve ihtişam halesine alan bir büyük şahsiyetle karşı karşıyayız. Hikmetinin kaynağı kitaplar, filozoflar ve bilginler değildir. Bilâkis, hikmetinin kaynağı alt üst oluşlarla ve beklenmedik gelişmelerle dolu zamanın deneyimleridir. O bir ihtişama, bir görkeme sahipti ki, bunun kaynağı da saltanat veya servet değildi. Tam tersine nefsinin özünden kaynaklanan bir heybete sahipti..."¹

1- Fatımatü'z-Zehra, Behcetü Kalbi'l-Mustafa, s.21

HZ. FATİMA'NIN (A.S) KİŞİLİĞİNDEN GÖRÜNÜMLER

Hız. Fatıma'dan söz ederken, gözlerini aydınlığa açtığı andan, gözlerindeki hayat parıltısının söndüğü ana kadarki, kısa sürenin sınırlarını aşmak gerektiğini biliyoruz. Onun kişiliğini, bu başlangıçla bu son arasına sıkıştıramayız.

O, insan düşüncesini temelinden sarsan ve insan düşüncesini kuşakların ötesine taşıyan bir Peygamber'in kızıdır. Aynı zamanda o, hakkın temellerinden biri olan ve insanlık tarihinin en büyük peygamberinin devamı niteliğindeki bir adamın eşidir.

Fatıma olgun bir akla, kusursuz bir ruh güzelliğine, saflık ve berraklığa, asil ve üstün bir kereme sahipti. Üzerine aydınlığını saçan, kendisinden katkı gören ve düşünce ve ürün olarak kendisini ifade eden bir atmosferde yaşadı. Bir devrime dönüşen risalet misyonu içinde bir çizgi olarak belirginleşti. Böylece kendisi de risalet devriminin temellerinden biri oldu. Öyle ki, onun tarihini doğru anlamadan risalet tarihini doğru anlamak mümkün değildir.

Fatıma (a.s), kadının insanlığını, saygınlığını, kerametini, kutsallığını, (ilâhî emir ve yasaklar hususunda) koruyuculuğunu ve özenini en onurlu bir şekilde temsil etti. Bunun yanında üstün bir zekâyâ, keskin bir ferasete ve geniş bir bilgiye sahipti. Nübüvvet mektebinde eğitim görmesi, risalet külliyesinden mezun olması onur ve övünç olarak ona yeter. Güvenilir elçi olan babasının Rabbinden aldıklarını, o da ondan aldı. Hiç kuşkusuz o, anne ve babasının evinde, Mekke'deki başka hiçbir çocuğun öğrenemediği şeyleri öğrendi.¹

Kur'ân'ı seçkin Peygamber'den dinledi. Sonra Ali Mürtaza'dan dinledi. Onlardan dinlediği bu Kur'ân'la namaz kıldı, onunla ibadet etti. Ama bundan önce Kur'ân'ın hükümlerini, farzlarını ve sünnetlerini kavramıştı. Öyle ki, şeref sahibi ve saygın hiçbir kimse onun düzeyine erişememişti.

1- Ehlu'l-Beyt, Tevfik Ebu İlm, s.116

Zehra (a.s), iman ve kesin inanç üzere yetişti. İnanç bağına bağlılık, ihlâs ve dünyadan uzaklaşmayı esas alan bir anlayışla büyüdü. Yılların geçmesiyle birlikte, rakipsiz bir şeref pınarı olduğunu öğrendi. Havva'nın çocukları içinde onunla şeref bakımından boy ölçüşecek kimse yoktu. Bu erişilmez şerefin yeterliliğine kesin olarak güvendi. Risalet bağrında ve iman atmosferinde bu şerefin parlaklığını ve revnakını gittikçe arttırdı.

Her olgunlukta babasını adım adım izleyerek büyüdü Zehra (a.s). Hatta Aişe onun hakkında şöyle demişti: "Allah'ın yarattıkları içinde söz ve konuşma olarak Resulullah'a (s.a.a) Fatıma kadar benzeyen birini görmedim. Fatıma geldiği zaman, Peygamber (s.a.a) onun elinden tutar, elini öper, ona, hoş geldin der, sonra onu kendi yerine oturturdu. Peygamber Fatıma'nın yanına gittiğinde, bu sefer Fatıma ayağa kalkar, babasına, hoş geldin der, elinden tutarak onu öperdi."¹

Buradan hareketle Aişe'nin, "Yeryüzünde Hz. Peygamber'in (s.a.a) Fatıma'dan daha çok sevdiği bir kadın daha yoktu." şeklindeki sözünün gerisindeki sırrı anlıyoruz. Yine Aişe bu durumu şu sözleriyle açıklıyor: "Kendi babası dışında, Fatıma'dan daha doğru sözlü birini görmedim."²

Böylece Fatıma (a.s) müminlerin, kutsiyeti karşısında ürperdikleri kâmil kadınlığın eşsiz bir tablosu olarak belirginleşti.

1- İlmî

Fatımatü'z-Zehra (a.s), vahiy evinde kendisi için hazırlanan bilgi ve irfanla, kendisini dört bir yandan kuşatan ilim ve irfan güneşlerinin ilmî aydınlatmasıyla yetinmedi.

Babası Resulullah (s.a.a) ve ilim şehrinin kapısı kocasıyla her buluşmasında elinden geldiğince ilim öğrenmeye çalışırdı. Bunun yanında oğulları Hasan ve Hüseyin'i de sürekli olarak Resulullah'ın (s.a.a) meclisine gönderir, onlar döndükten sonra da onları konuşturarak dinlediklerini anlatmalarını sağlardı. Çocuklarına üstün bir terbiye vermek için büyük bir çaba sarf ettiği gibi, ilim öğrenmek için de büyük bir çaba sarf ederdi. Ev işlerinin çokluğuna rağmen, öğrendiği bilgileri diğer Müslüman kadınlara aktarmayı da ihmal

1- Ehlu'l-Beyt, Tefvîk Ebu İlm, s.116

2- age.

etmezdi.

İlim öğrenme ve ilmi yayma hususundaki bu kesintisiz çabaları sonucu, en büyük hadis ravilerinden ve tertemiz nebevî sünnetin aktarıcılarında biri oldu. Nitekim "Fatıma Mushafı" adı verilen, kendisinin en büyük övünç kaynağı olan ve masum evlâtları tarafından bir önceki nesilden miras alınıp sonraki nesile aktarılan kitabı ile ilgili olarak, Fatıma'nın (a.s) mirası bölümünde geniş değerlendirmelerde bulunacağız.

İlminin ve düşünsel olgunluğunun kanıtı olarak dehasının yüksek düzeyini yansıtan iki ünlü konuşması yeterlidir. İki hutbeyle ilgili olarak "Babasından Sonraki Olaylar" bölümüne bakabilirsiniz. Bu hutbelerden birini, Hz. Peygamber'in (s.a.a) vefatından sonra sahabenin ileri gelenleri huzurunda Mescid-i Nebevî'de, diğerini ise evinde irad etmişti. Bu konuşmalar, düşüncesinin derinliğinin, köklülüğünün, kültürünün genişliğinin, mantığının gücünün, önderlik kurumunun sapmasından sonra ümmetin geleceğine dair ön görüşünün gerçekliğinin parlak birer örneğidir. Bunun yanında yüksek bir edebe de sahipti. Allah için ve Allah yolunda muazzam bir cihat da veriyordu.

Hz. Zehra (a.s), Allah'tan korkup sakınan ve hikmetli Kur'ân'ın açık ifadesiyle, Allah tarafından eğitilen Ehl-i Beyt'in bir ferdiydi. Allah ona ilimle ayrıcalık tanıdı, bu yüzden "Fatıma" adını almıştı. Benzersizliği yüzünden de Betül (iffette eşsiz) diye isimlendirilmişti.

2- Yüksek Ahlâkı

Fatıma (a.s), "yüksek bir ahlâka, onurlu bir karaktere, üstün bir nefse, ulu bir duyarlılığa, çabuk kavrayan bir anlayışa, keskin bir zihne, yüce bir erdeme, parlak bir üstünlüğe, misk kokan bir nefese, cesur bir yüreğe, kendini beğenmişlikten uzaklığıyla hayranlık uyandıran bir izzete sahipti. Kibirlilerin tasavvur ettikleri büyüklük onun düzeyine erişmekten çok uzaktı. Büyüklenenlerin ve zorbaların karşısında eğilmezdi."¹

O, hoşgörü, sükûnet ve geniş göğsüyle, geniş ufuklu vakarıyla, öz güven ve yumuşaklığıyla, ağırlığı ve temkinliliğiyle, sağlam karakteri ve iffetiyle, onurunu korumasıyla bir ahlâk abidesiydi.

1- Ehlul-Beyt, s.132-134

Parlak bir onur ve açık bir hâyâ timsali olan Fatıma babasının vefatından önce, güler yüzlü ve mütebessim bir güzellik abidesiydi. Ama babasının (s.a.a) vefatıyla birlikte yüzündeki tebessüm kaybolmuştu.

Dilinden haktan başka bir söz dökülmezdi, sadece doğruyu konuşurdu. Kimsenin kötülüğünden söz etmezdi. Gıybet etmez, kimseyi arkadan çekiştirmezdi. Kimseyi küçümseyici kaş göz işareti yapmazdı. Başkalarının sırrını saklar, verdiği sözü tutardı. İstişarede doğruyu söyler, onların gerçek hayrını isterdi, başkalarının mazeretlerini kabul ederdi. Yanlışlıkları hoş görürdü. Çok kere sürçmeleri ve kötülükleri hilim ile ve hoşgörüyü karşılardı.

"Kötülükten kaçır, daima iyiliğe eğilimliydi. Güvenilirdi. Sözünde doğrudu. İyi niyetliydi ve sözünde kesinlikle dururdu. İffetin en yüksek doruklarındaydı. Eğilimleri üzerinde hevâsının etkisi yoktu. Çünkü o, yüce Allah'ın günahları kendilerinden uzak tuttuğu ve tertemiz kıldığı Peygamber'in (s.a.a) Ehl-i Beyt'inin bir ferdiydi."

"Bir kimseyle konuştuğu veya erkeklere hitap etmek durumunda kaldığı zaman, iffetinden ve saygısından bir perde arkasında durarak söylemek istediklerini söylerdi."

"İffet ve hâyâsının ilginç bir örneği, öldükten sonra kadınların üzerine vücut hatlarını belirtecek şeyler çekilmesini hoş karşılamamış olmasıdır."¹

Hız. Zehra (a.s) az ile yetinen zühd sahibi biriydi. O, ihtirasın kalbi parçaladığını, işlerde düzensizlik ve dağınıklığa neden olduğunu çok iyi biliyordu. O, hayatının sonuna kadar babasının kendisine söylediği şu sözü prensip edindi: *"Ey Fatıma! Ebedi nimetlere kavuşabilmen için, dünya hayatının acılarına karşı sabret."* Basit bir hayata razıydı. Hayatın zorluklarına karşı sabırlıydı. Helâlin azına kanaat getirirdi. Razıydı ve kendisinden razı olunmuştu. Başkasına ait olan, başkasının sahip olduğu şeylere göz koymazdı. Hakkı olmayan bir şeye de gözlerini dikmezdi. Allah'tan başkasından bir şey istemeye tenezzül etmezdi. O, yüzsüzlük etmez onurlu nefsin tam bir timsaliydi. Nitekim babası (s.a.a) şöyle demişti: *"Asıl zenginlik gönül zenginliğidir."*

O dünyasını bir yana bırakarak kendini Rabbine adayan Hız. Betül'dü. Dünyanın çekici süslerine arkasını dönmüştü. Dünya hayatının aldatıcı güzelliklerine eğilim göstermiyordu ve dünyaya

1- Ehlul-Beyt, s.132-134

meyletmenin ne büyük felâketlere yol açtığını çok iyi biliyordu. Dünya hayatının zorluklarına sabrederken, dilinden Rabbinin zikrini eksik etmeden sorumluluğunu yerine getirme hususunda muazzam bir sabır örneği sergiliyordu.

Hz. Zehra'nın asıl ilgisi ahirete yönelikti. Dünyanın göz alıcı güzelliklerine değer vermiyordu. Çünkü babasının (s.a.a) dünyadan, dünyanın nimetlerinden, lezzetlerinden ve shevî arzularından yüz çevirdiğini görüyordu.

O, belâlara karşı sabreden, varlıkta şükreden ve kaderin sonuçlarına rıza gösteren biri olarak tanınmıştı. Babasından (s.a.a) şöyle rivayet eder: *"Allah bir kulunu severse, onu musibetlerle smar. Eğer bu musibetlere karşı sabrederse, onu [kendisi için] seçer, başına gelenlere rıza gösterirse, onu [kulları arasında] seçkin kılar."*¹

3- Cömertliği ve Başkalarını Kendine Tercih etmesi

Cömertliği ve eli açıklığı bakımından tam da babasının yolunda gidiyordu. Kuşkusuz o, babasının (s.a.a) şöyle dediğini duymuştu: *"Cömert insan Allah'a yakındır, insanlara yakındır, cennete yakındır. Buna karşılık cehennemden uzaktır. Allah cömerttir, cömertleri sever."* Başkalarını kendine tercih etme, Mustafa'nın (s.a.a) bir şiarıydı. Hatta eşlerinden biri şöyle demiştir: *"Resulullah (s.a.a) dünyadan ayrılınca kadar, hiçbir zaman üç gün üst üste doymadı."* Hz. Resul (s.a.a) şöyle derdi: *"Eğer istesek doyarız, fakat başkasını kendimize tercih ediyoruz."*² Hz. Zehra (a.s), başkasını kendisine tercih edenlerin en hayırlısıydı, bu konuda hiç kimse onun düzeyine erişemezdi. Babasının kusursuz bir izleyicisiydi. Zifaf gecesi gelinlik gömleğini bir yoksula verdiği bilinmektedir. "İnsân Suresi" çerçevesinde onun başkasını kendisine tercih etmesinin ve güzel cömertliğinin örneği olarak sunduğumuz olaylar bu konuda yeterli kanıttır.

Cabir b. Abdullah el-Ensarî'nin şöyle dediği rivayet edilir: Bir gün Resulullah (s.a.a) bize ikindi namazını kıldırdı. Namazı tamamladıktan sonra, kıbleye bakan tarafta oturdu, insanlar da etrafında bir halka oluşturdular. Onlar bu şekildeyken Arap

1- Ehlu'l-Beyt, s.137

2- Ehlu'l-Beyt, s.138

göçebelerinden yaşlı bir adam çıkageldi. Üzerinde eskimiş bir elbise vardı. Elbise dökülüyor gibiydi. Adam yaşlılıktan ve zayıflıktan kendini kontrol edemez hâle gelmişti. Resulullah (s.a.a) adama dönerek onu konuşturmaya çalıştı. Adam dedi ki: "Ey Allah'ın Peygamberi! Ben aç biriyim, beni doyur. Çıplağım, beni giyindir. Yoksulum, bana yardım et." Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: *"Sana verecek bir şeyim yok. Fakat hayrı gösteren kimse hayrı işleyen gibidir. Allah'ı ve Resulü'nü seven, Allah ve Resulü tarafından da sevilen, Allah'ı kendine tercih eden birinin evine git. Fatıma'nın evine git."* (Fatıma'nın evi Hz. Peygamber'in (s.a.a), eşlerinden ayrı olarak zaman zaman tek başına kaldığı evine bitişikti.) Daha sonra Resulullah (s.a.a), *"Ey Bilal, kalk ve bu adama Fatıma'nın evini göster."* buyurdu.

Bedevî adam Bilal ile beraber yürüdü. Fatıma'nın kapısına gelince, yüksek sesle bağırdı: "Es-selâmu aleykum, ey nübüvvet Ehl-i Beyt'i! Ey meleklerin inip çıktıkları hanenin ehli! Ey Ruhul-Emin Cebrail'in âlemlerin Rabbinin katından vahiy indirdiği mekân!" Fatıma şu karşılığı verdi: *"Aleyke's-Selâm, kimsin sen?"* Dedi ki: "Yaşlı bir Arab'ım ben. İçinde bulunduğum zorluktan dolayı insanlığın efendisi babana geldim. Ey Muhammed'in (s.a.a) kızı! Benim üzerimde giyeceğim bir elbise, karnımı doyuracağım bir yiyeceğim yok. Bana yardım et, Allah sana rahmet etsin."

Fatıma, Ali ve Resulullah (s.a.a) üç gündü bir şey yememişlerdi. Resulullah (s.a.a), Fatıma ve Ali'nin de bu durumda olduklarını biliyordu. Fatıma, selem ağacı yaprağıyla debbağlanmış koç postunu aldı. Postun üzerinde Hasan ve Hüseyin uyuyorlardı. Fatıma postu adama uzatarak şöyle dedi: *"Ey yolcu, al şunu. Belki Allah bundan daha iyisini sana verir."* Bedevî şöyle dedi: "Ey Muhammed'in kızı! Ben sana aç olduğumu söyledim. Ama sen bana bir koç derisi verdin. Karnım açken ne yapayım bu postu?!"

Bunu duyunca Fatıma boynundaki gerdanlığa elini attı. Bu gerdanlığı, amcası Hamza b. Abdulmuttalib'in kızı Fatıma hediye etmişti kendisine. Fatıma gerdanlığı boynundan çıkardı ve bedevîye verdi ve şöyle dedi: *"Bunu götür, sat. Bakarsın, Allah bunun yerine daha hayırlısını sana verir."*

Bedevî gerdanlığı alarak Resulullah'ın (s.a.a) mescidine gitti. Resulullah (s.a.a) ashabının arasında oturuyordu. Dedi ki: "Ya Resulallah! Fatıma bana şu gerdanlığı verdi ve 'Onu sat.' dedi."

Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) ağladı ve şöyle dedi: *"Allah bundan daha hayırlısını sana vermez olur mu hiç? Onu sana, Adem'in kızlarının efendisi Fatıma bint-i Muhammed vermiştir?!"*

Ammar b. Yasir yerinden kalktı ve şöyle dedi: "Ya Resulallah! Bu gerdanlığı almama izin veriyor musun?" Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: *"Onu satın al ey Ammar! Eğer bütün insanlar ve cinler buna ortak olsalar, Allah onlara azap etmeyecektir."* Ammar şöyle dedi: "Gerdanlığı kaçaya satıyorsun ey bedevî?" Dedi ki: "Karnımı doyuracak et ve ekmek, üzerimi örteceğim ve Rabbime namaz kılacağım bir yemen hırkası ve beni aileme ulaştıracak dinar karşılığında satıyorum..."

Ammar, Hayber Savaşı'ndan sonra Resulullah'ın (s.a.a) kendisine verdiği bütün ganimeti satmıştı. Yanında bir şey yoktu. Dedi ki: "Sana yirmi dinar ve iki yüz dirhem veriyorum. Bunun yanında bir yemen malı hırka, seni ailene yetiştirecek bineğimi ve karnını doyuracak buğday ekmeği ve et veriyorum."

Bedevî dedi ki: "Ne kadar cömertsin, ey adam?" Ammar bedevîyi alıp gitti, söylediklerinin tümünü verdi. Sonra bedevî Resulullah'ın (s.a.a) yanına geri döndü. Resulullah (s.a.a) ona dedi ki: *"Karnını doyurdun mu? Üzerine elbise giydin mi?"* Bedevî şu karşılığı verdi: "Evet, artık hiçbir şeye ihtiyacım yoktur, anam babam sana feda olsun." Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: *"O hâlde sana bu iyiliği yapan Fatıma için dua et."* Bedevî şöyle dedi: "Allah'ım! İlâh sensin. Biz seni var etmedik. Senden başka kulluk edeceğimiz bir tanrımız yoktur. Sen bizi her yönden rızklandıran rabbimizsin. Allah'ım! Gözlerin görmediği ve kulakların duymadığı şeyler ver Fatıma'ya."

Resulullah (s.a.a) bedevînin bu duasına amin dedi. Sonra ashabına dönerek şöyle buyurdu: *"Kuşkusuz Allah dünyada Fatıma'ya bunları verdi. Ben onun babasıyım ve dünyada benim gibi birisi yoktur. Ali onun kocasıdır ve eğer Ali olmasaydı, Fatıma'ya denk biri bulunmazdı. Allah ona Hasan ve Hüseyin'i verdi. Âlemlerde bu ikisi gibisi yoktur. Peygamberler torunlarının gençlerinin efendileridir onlar. Onlar cennet ehli gençlerinin de efendileridir."*

Resulullah (s.a.a) bunları söylerken tam karşısında Mikdad, Ammar ve Selman oturuyordu. Dedi ki: *"Bundan fazlasını anlatayım mı?"* "Evet, ya Resulallah!" dediler. Buyurdu ki: *"Ruh (Cebrail) bana geldi ve dedi ki: Fatıma öldüğü ve kabre konulduğu zaman, iki melek kabirde ona sorarlar: 'Rabbim kim?' 'Benim Rabbim Allah'tır.' diye"*

cevap verir. 'Peygamberin kim?' diye sorarlar. 'Peygamberim, benim babamdır.' diye cevap verir. 'Velin kim?' derler. 'Benim velim, şu mezarımın başında duran adamdır.' diye cevap verir."

"Size onun erdeminden daha fazla anlatayım mı? Allah bir grup meleği onu korumakla görevlendirmiştir. Bunlar önden ve arkadan, sağdan ve soldan gelebilecek tehlikelere karşı onu korurlar. Bu melekler hayatı boyunca onunla beraber olurlar. Kabre konulurken, ölürlen de onunla beraber olurlar. Ona, babasına, kocasına ve oğullarına çokça salat okurlar. Ölümümden sonra beni ziyaret eden, yaşarken beni ziyaret etmiş gibidir. Fatıma'yı ziyaret eden, beni ziyaret etmiş gibidir. Ali b. Ebu Talib'i ziyaret eden Fatıma'yı ziyaret etmiş gibidir. Hasan ve Hüseyin'i ziyaret eden Ali'yi ziyaret etmiş gibidir. Hasan ve Hüseyin'in zürriyetini ziyaret eden onları ziyaret etmiş gibidir."

Ammar gerdanlığı aldı, misk kokusu sürdü, yemen işi bir hırkaya sardı. Hayber ganimetlerinden payına düşen malı vererek satın aldığı Sehm adlı bir kölesi vardı. Gerdanlığı bu köleye verdi ve ona şöyle dedi: "Bu gerdanlığı götür, Resulullah'a (s.a.a) ver ve seni de ona verdiğimi söyle." Köle gerdanlığı aldı, Resulullah'ın (s.a.a) yanına geldi ve Ammar'ın söylediklerini ona bildirdi. Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: "Gerdanlığı Fatıma'ya götür ve seni de ona verdiğimi söyle." Köle gerdanlığı Fatıma'ya götürdü ve Resulullah'ın (s.a.a) sözlerini de aktardı. Fatıma gerdanlığı aldı ve köleyi de azat etti. Bunun üzerine köle güldü. Fatıma, "Niçin gülüyorsun ey çocuk?" diye sordu. Dedi ki: Şu gerdanlığın büyük bereketi beni güldürdü. Bu gerdanlık bir açığı doyurdu, bir çıplağı giydirdi, bir yoksulu zengin kıldı, bir köleyi azat etti. Sonunda sahibine döndü."¹

4- İmanı ve Allah'a Sunduğu Kulluğu

Allah'a iman, kâmil insanın değeridir. Allah'a kulluk da kemal zirvelerine ulaştırıcı merdivendir. Peygamberler ve veliler, sahip oldukları yüksek iman dereceleri, dünyada verdikleri mücadeleleri ve sırf Allah'a ibadet etmeleri sayesinde onur ve saygınlık yurdunda doğruluk makamlarına oturmuşlardır.

"İnsân Suresi"nde gözlemlediğimiz gibi, Kur'ân-ı Kerim,

1- Biharu'l-Envar, 43/56-58

Fatıma'nın (a.s) ihlâsının eksiksizliğine, Allah'a karşı derin huşu içinde oluşuna, Allah'a ve ahiret gününe olan büyük inancına tanıklık etmektedir. Resulullah (s.a.a) da onun hakkında tanıklıkta bulunmuş ve şöyle demiştir: *"Yüce Allah, şu benim kızım Fatıma'nın kalbini ve bütün organlarını kemiklerin uçlarındaki kıkırdaklara kadar iman ile doldurmuştur. Böylece o kendini tamamen Allah'a ibadete vermiştir."*¹

Hz. Peygamber (s.a.a) Fatıma'nın (a.s) ibadetinden de şöyle bahseder: *"Fatıma, mihrabında Rabbine ibadet etmek üzere kalktığında, onun nuru parlayarak gökteki meleklerle görünür. Tıpkı gökteki yıldızların nurunun parlayarak yer halkına görünmesi gibi. Bu sırada yüce Allah meleklerine şöyle der: Ey meleklerim! Kadın kullarımın efendisi kulum Fatıma'ya bakın. Benim huzurumda ibadet etmekte, benim korkumdan bütün bedeni titremektedir. Bütün kalbiyle kendini bana ibadete vermiştir. Sizi şahit tutarım ki, ben, onun bütün Şiasını ateşten emin kıldım."*²

İmam Hasan b. Ali (a.s) anlatır: "Anam Fatıma'yı, bir cuma gecesı mihrabında ibadet ederken gördüm. Şafak söküne kadar sürekli rükua gitti, secde etti ve hep mümin erkeklerle mümin kadınlara isim vererek dua ettiğini duydum. Uzun uzun dua ediyordu. Kendisi için hiç dua etmiyordu. Dedim ki: 'Anneciğim! Niçin başkaları için dua ettiğin gibi kendin için de dua etmiyorsun?' Dedi ki: *Yavrucuğum! Önce komşu, sonra ev."*³

Cuma gününün son saatlerini duaya ayırırdı. Öte yandan mübarek ramazan ayının son on gecesinde hiç uyumazdı. Evindeki herkesi gecesini ibadet ve dua ile ihya etmeye teşvik ederdi.

Hasan el-Basrî şöyle der: "Bu ümmet içinde Fatıma'dan daha çok ibadet eden bir başkası daha yoktur. Namazda o kadar uzun süre kıyamda kalırdı ki, ayakları şişerdi."⁴ Namaz kılarken Allah korkusundan nefes nefese kalırdı."⁵

Aslında Fatıma (a.s) hayatı boyunca hiç mihraptan çıkmadı. Bütün hayatı Allah'a ibadetten başka bir şey miydi ki? O kocasına iyi davranırken, çocuklarını eğitirken Allah'a ibadet ediyordu. Normal

1- Biharul'l-Envar, 43/46

2- el-Emalî, Şeyh Saduk, Meclis: 24/100

3- Biharul'l-Envar, 43/81-82

4- Biharul'l-Envar, 43/84

5- İlamu'd-Din, s.247; Uddetu'd-Dai, s.151

işleri icra ederken ve evinin diğer halkıyla beraber yoksulları kendine tercih ederken de, Allah'a kulluğun bir gereğini yerine getiriyordu.

5- Acıma Duygusu ve Şefkati

Hız. Zehra (a.s) sevgiyi, acıma duygusunu ve şefkati de babasından almıştı. Babasına (s.a.a) karşı tam bir iyilik timsaliydi. Sanki tüm sevgi ve bağlılığını ona özgü kılmıştı. Onu (s.a.a) kendine tercih ederdi. Babasının evinin idaresini kendisi üstlenmişti. Evini çekip çeviren oydu. Hız. Peygamber için yararlı olacağını düşündüğü işi yerine getirir, huzur ve rahat içinde olmasının ortamını hazırlardı. Babası Resulullah'ı (s.a.a) memnun edecek şeyi bir an önce gerçekleştirmek için âdetâ koşardı. Yıkanması için su döker, yemeğini hazırlar ve elbisesini yıkardı. Bunun yanında diğer kadınlarla birlikte savaş seferlerine katılır, yiyecek ve su taşır, yaralılara su verme ve onları tedavi etme işlerine katılırdı. Uhud Savaşı'nda babasının yarasını saran oydu. Kanın durmadığını görünce, bir hasır parçasını alıp yakmış, küllerini yaranın üzerine dökmüş, böylece kanın durmasını sağlamıştı... Medine etrafında hendek kazıldığı sırada babasına bir parça ekmek getirmişti. Ekmeği babasına verince, *"Bu nedir ey Fatıma?"* diye sormuş, o da şu cevabı vermişti: *"Oğullarıma yaptığım ekmektendir. Onun bir parçasını sana getirdim."* Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: *"Kızım! Üç günden beri babanın boğazından geçen ilk lokma budur."*¹

Hız. Fatıma (a.s), Resulullah efendimizin (s.a.a) hayatının ilk dönemlerinde babasını, sonra annesini, ardından, hayatının en zor döneminde, davet ve Allah yolunda cihadın en çetin sürecinde eşi Hatice Kübra'yı kaybetmesinden dolayı yaşadığı acıları gidermeği ve duygusal boşluğu doldurmayı başardı.

Fatıma (a.s) babasını gözetip koruyordu. Tarihin bize aktardığı olaylar, Fatıma'nın, babasına sunduğu muhabbetle onun risaletin ağır yükünü taşımasına yardımcı olduğunu gözler önüne sermektedir. Böylece Hız. Peygamber'in (s.a.a) defalarca söylediği *"Fatıma babasının annesidir."*² sözün arkasındaki sırrı da kavramış oluyoruz.

1- Ehlu'l-Beyt, Tevfik Ebu İlm, s.141-142

2- Usdu'l-Gabe 5/520; el-İstiab, 4/380

Gerçekten Hz. Peygamber'in (s.a.a) ona çok özel bir muamele ettiğini onun ellerini öptüğünü, bir yolculuktan Medine'ye geri döndüğünde ilkönce onu ziyaret ettiğini, aynı şekilde bir sefere çıktığı zaman da ona veda ettiğini ve yolculuğuna onun yanından başladığını görüyoruz. Yine Hz. Peygamber'in (s.a.a) hayatını incelediğimiz zaman, yorgun düştüğü durumlarda, acı hissettiği zamanlarda, ya da aç olduğu yahut da bir misafiri geldiği zaman sıkça Fatıma'nın yanına gittiğini görürüz. Fatıma'nın da tüm varlığıyla onunla ilgilendiğini, onu gözettiğini ve acılarını hafiflettiğini, bunun yanında ona hizmet ettiğini ve emirlerine itaat ettiğini görürüz.

6- Kesintisiz Cihadı

Hz. Fatıma (a.s), İslâm ile cahiliye arasındaki savaşın en şiddetli, en keskin zamanında dünyaya geldi. O, gözlerini dünyaya açtığı sırada, Müslümanlar, zorba putperestliğe karşı verdikleri cihadın en ağır koşullarını yaşıyorlardı. Kureyş, Resulullah'a (s.a.a) ve tüm Haşimoğulları boyuna abluka uyguluyordu. Peygamberimiz (s.a.a) Hz. Ebutalip ve İmam Ali (a.s) gibi bazı yakın akrabaları ve cihadın fedakâr fertlerinden biri olan eşi ve tertemiz kızıyla birlikte abluka altındaki vadiye girdi. Kureyşliler onları üç yıl boyunca "Ebu Talib Vadisi" denilen bu yerde kuşatma altında tuttu. Onları bütün temel ihtiyaçlardan yoksun bıraktılar. İşte Hz. Zehra (a.s) çocukluğunun başlarında bu dayanılmaz kuşatmayı, acı veren yoksunluğu ve bu ağır yaşam koşullarını yaşadı. Bunları yaşarken hakkı savundu, ilkeler uğruna fedakârlık göstermenin görkemli bir örneğini sergiledi.

Ağır ve dayanılmaz kuşatma yılları geride kaldı. Hz. Resulullah (s.a.a) bu süreçten zaferle çıktı. Aynı yıl içinde Hz. Hatice vefat etti. Yine aynı yıl içinde Peygamber'in amcası, davetin hamisi ve İslâm'ın yardımcısı Ebu Talib de vefat etti. Hz. Resul (s.a.a) en sevdiği ve en aziz bildiği insanları yitirdikten sonra, gönlü hüznün ve kederin mekânı oldu.

Böylece Hz. Fatıma (a.s), annesinin şefkatini doyasıya hissetmeden, kendisini babasıyla acıları ve zorlukları paylaşır buldu. Amcası ve hamisi öldükten sonra, Kureyş, bütün kinini Resulullah'a (s.a.a) kustu. Ona bu güne kadar yapmadığı eziyetleri yaptı. Hz. Zehra (a.s), kendi gözleriyle Kureyş'in beyinsizlerinin ve azgın çapulcularının Hz. Resul'e (s.a.a) yaptıkları eziyetleri ve işkenceleri, hakaretleri görüyordu. Oysa Hz. Peygamber (s.a.a) onları

karanlıklardan aydınlığa, nura çıkarmak istiyordu. Bu arada bu tür muamelelere maruz kalan Hz. Peygamber (s.a.a) Fatıma'nın (a.s) acılarını hafifletmeye ve onu direnmeye teşvik ediyordu: *"Ağlama, kızım. Allah senin babanı koruyacak ve onu din ve risalet düşmanlarına karşı muzaffer kılacaktır."*¹ Böylece Hz. Peygamber (s.a.a) kızına yüksek bir cihat ruhunu aşıliyordu, kalbini sabır ve zafere güven duygusuyla dolduruyordu.

Hz. Fatıma (a.s), babasının Medine'ye hicret etmesinden sonra, Kureyş'in kibrini ve gururunu hiçe sayan amcasının oğlu Ali b. Ebu Talib ile birlikte Mekke'nin korkulu atmosferinden hicret etti. Ali, onca yolu yaya yürüyerek kat ettiği için ayakları şişmiş bir hâlde "Kuba"da Resulullah'a yetişti.

Babası kutlu İslâm devletinin temellerini attıktan sonra Fatıma (a.s) kocasının Medine'deki mütevazi evine taşındı. Allah yolunda cihadın ve mücadele hayatının zorluklarına sabretme noktasında eşine yardımcı oldu. Bu hâliyle o, eşsiz bir aile örneği sergiliyordu. Hz. Zehra (a.s) hakkı savunma ve Hz. Peygamber'in (s.a.a) vasiyetini müdafaa etme hususunda meşakkatli ve belirgin bir rol oynadı. Çünkü Peygamber'in (s.a.a) vefatından sonra yiğit bir mücadeleci olarak Ali'nin yanında yer aldı. İmam Ali'nin hayatının en zor zamanlarında sergilediği bu tavrıyla, Ali (a.s)'ın hayatının iç cephesinin sağlam olduğunu, zayıflık göstermediğini herkese sergilemiş oldu. Ama Fatıma (a.s) ortamı değerlendirmeyi, gerekli olan tavrı belirlemeyi lideri ve eşi İmam Ali'ye bırakıyordu. İmam Ali (a.s) kararlaştırıyor, plânlıyor ve emrediyordu ve Zehra (a.s) onun emirlerine itaat ediliyordu.

Hz. Fatıma (a.s) her cumartesi sabahı şehitlerin kabirlerinin başına geliyor, onlara rahmet ve bağışlanma diliyordu. Haftaya başlarken gerçekleştirdiği bu davranış, onun (a.s) cihada ve şehitliğe verdiği önemi sergiliyordu. Cihatla başlayan, cihada dayanan ve en sonunda şehitlikle taçlanan fedakârlıklarla noktalanan pratik hayatının bir yansımasıydı.²

1- Sîretu'l-Mustafa, s.205; Tarih-i Taberî, 1/426

2- Fatımatü'z-Zehra Vitrun Fî Gamed adlı eserin mukaddimesi, Seyyid Musa Sadr

2. BÖLÜM

- Hz. Fatıma'nın (a.s) Doğumu
- Hz. Fatıma'nın (a.s) Hayatının Aşamaları
- Hz. Fatıma (a.s) Babası Resulullah'ın Yanında

HZ. FATİMA'NIN (A.S) DOĞUMU

1- "Fatıma'nın Anası" Hz. Hatice'nin Kişiliği

Peygamber efendimizin (s.a.a) ilk eşi Huveylid kızı Hz. Hatice, Kureyşli bir anne ve babadan dünyaya geldi. Her ikisi de Arap Yarımadası'ndaki en köklü ailelere mensuptular. Hz. Hatice mensup olduğu bu yüksek nesebin yanı sıra, temiz ve saygı uyandıran bir üne de sahipti. Güzel ahlâkıyla ve erdemli vasıflarıyla biliniyordu. Onun ne kadar saygın biri olduğunun en önemli göstergesi, Hz. Peygamber'le (s.a.a) evlenmeden önce temizliğiyle ve Kureyş kadınlarının efendisi niteliğiyle tanınmasıdır. Bunun yanında Kureyş'in en zenginlerinden ve mevki olarak en yükseklerinden biriydi. O, bu kalıtım ve terbiye sayesinde dindar bir karakter edinmişti. Babası Huveylid, Haceru'l-Esved'i alıp Yemen'e götürmek isteyen Yemen kralı Tubba'a karşı çıkmış, büyük kuvvetinden ürkmemiş ve kahramanca direnmişti. Bunu yaparken, savunduğu şeyin, dininin en temel ibadetlerinden birini temsil ettiğinin bilinciyle hareket ediyordu.¹

Hz. Hatice'nin dedesi Esed b. Abduluzza, Erdemliler Paktı (*Hilfu'l-Fudul*) örgütünün en faal ve en önde isimlerinden biriydi. Bazı Kureyş kabileleri, kendi aralarında böyle bir ittifak kurmuşlardı. Mekke'de zulme uğrayan yerli veya yabancı biri bulunacak olursa, onun yanında yer almayı ve uğradığı zulmü bertaraf edinceye kadar onu savunmayı kararlaştırmışlardı. Resulullah efendimiz (s.a.a) bununla ilgili olarak şöyle buyurmuştur: "*Abdullah b. Cad'an'm evinde bir ittifaka tanık oldum ki, bu ittifak benim için kızıl develerden daha sevimlidir. Bu gün İslâm döneminde dahi böyle bir ittifaka*

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, Seyyid Haşim Maruf el-Hasanî

*çağırılsam kabul ederim."*¹

Amcasının oğlu Varaka b. Nevfel, Hıristiyan ve Yahudi kitaplarını incelemek amacıyla inzivaya çekilir ve bu kitaplardan öğrendiği şeyler içinde hoşuna giden kuralları ve ibadetleri hayatında uygular. Bunun nedeni, Varaka'nın Yahudi ve Hıristiyanlarla beraber yaşaması veya Mekke'nin bu iki dinin merkezi olması değildi elbette. Bilâkis, Varaka putlara tapmayı, onların heykellerine ibadet etmeyi bir maskaralık sayıyordu. Bu yüzden içine sindireceği bir dini arıyordu.²

Hz. Hatice ilim ve dindarlıklarıyla bilinen köklü bir aileye mensuptu. Akrabaları İbrahim Peygamber'in (s.a.a) hanif dini üzereydiler. Bu yüzden Arap Yarımadası'nda ortaya çıkacak hak dinin beklentisi içindeydiler.³

Ticarî Faaliyetleri

Kureyş'in ileri gelenleri, yüksek meblağlarda mal ve para önererek Hz. Hatice'ye evlenme teklifinde bulundular. Ama Hz. Hatice bu önerilerin hiçbirini kabul etmedi.⁴ Hz. Hatice uzun süre erkeklerden, onların problemlerinden uzak, gönlü hoş ve vicdanı rahat bir hayat yaşadı. Çünkü onunla evlenmek isteyenlerin çoğu, onun geniş servetinden dolayı onunla evlenmek istiyordu. Bu durum, Hz. Hatice'nin kırk yaşına girmesine kadar devam etti.

Hz. Hatice'nin elinde büyük bir servet vardı. O, bu serveti atıl bırakmadı. Faizin yaygın olduğu böyle bir zamanda faize de

1- Siret-u İbn Hişam, 1/134, Daru'l-Marife basımı, Beyrut

2- Siret-u Eimmeti'l-İsna Aşer, 1/42

3- Bundan da anlaşılıyor ki, Hatice, Hz. Peygamber'den (s.a.a) önce, hiç evlenmemişti. Bundan önce bir veya iki müşrikle evlenmiş olsaydı, bunlara dair bir iz mutlaka bulunurdu. Belazurî'nin Ensabu'l-Eşraf adlı eserinde, Ebu'l-Kasım el-Kufî'nin el-İstiğase adlı eserinde anlattıkları ve başka kaynaklarda anlatılanlar bu gerçeği destekler niteliktedir. bk. es-Sahih Mine's-Sire, Amulî; Kâmil Bahaî, İmaduddin Taberî; Menakıb, İbn Şehraşub...

İbn Abbas'tan rivayet edilir ki, Hz. Hatice Hz. Peygamber efendimizle (s.a.a) evlendiği sırada 28 (yirmi sekiz) yaşındaydı. bk. Şezeratu'z-Zehab, 1/14; Ensabu'l-Eşraf, 1/98

4- age.

yatırmadı. Tam tersine servetini ticaret mallarında kullandı. Bu iş için de iyi ahlâklı ve yetenekli erkekler istihdam etti. Ticaret sayesinde muazzam bir servet kazanma imkânını bulmuştu.

Muhaddislerin rivayetine göre, Hz. Hatice ticaret maksadıyla Şam'a gönderdiği ticari kervanlarda bir grup erkeği belli bir ücretle tutardı. Peygamber'le evlenmesinin hemen öncesinde, ona kervanının başında Şam'a gitmesini teklif etti ve başkalarına verdiği ücretin iki katını vereceğini söyledi. Çünkü kadın-erkek bütün insanlar Hz. Peygamber'in (s.a.a) güvenilirliğinden, doğruluğundan ve karakterliliğinden söz edip duruyorlardı. Hz. Peygamber (s.a.a) amcası Ebu Talib'le istişare ettikten sonra Hatice'nin önerisini kabul etti. Hatice, kafilenin hizmeti ve gözetimi maksadıyla kölesi Meysere'yi de kervanla birlikte gönderdi. Yolculuk son derece başarılı geçmişti. Bundan önceki hiçbir kervanın erişemediği kâr oranına erişmişti. Kervan Mekke'ye girmeden önce Meysere acele ederek Hatice'nin yanına geldi ve olup bitenleri anlattı. Yolda Hz. Muhammed'le rahip Buhayra ve başkaları arasında geçenleri ilettiler.

Hz. Hatice, keskin zekâsı sayesinde derhal Hz. Peygamber'in (s.a.a) ne büyük bir kişiliğe sahip olduğunu anladı. Henüz semavî risaletle görevlendirilmemişken onun yüksek bir ahlâkî meziyete sahip olduğunu keşfetti. Kendisine evlenme teklifinde bulunan yüksek tabakaya mensup onca erkek dururken, Hz. Muhammed'i (s.a.a) kendisine eş olarak seçti. Erkekler ona evlenme önerirlerken, kendisi gidip Hz. Muhammed'e (s.a.a) evlenme teklifinde bulundu. Kendisinin maddî hayatı ile onun sade hayatı arasında büyük bir fark olmasına rağmen bu evliliği gerçekleştirdi.

Tarih-i Yakubî'de Ammar b. Yasir'in şöyle dediği rivayet edilir: "Hatice bint-i Huveylid'in Resulullah'la (s.a.a) evlenmesinin nasıl gerçekleştiğini en iyi bilen kişi benim. Ben, Hz. Peygamber'in (s.a.a) samimi bir arkadaşydım. Bir gün Safa ile Merve arasında yürüyorduk. Birden Hatice ve kız kardeşi Hale ile karşılaştık. Hatice Resulullah'ı (s.a.a) görünce, kız kardeşi Hale geldi ve şöyle dedi: 'Ey Ammar! Arkadaşın, Hatice ile evlenmek istemez mi?' Ona dedim ki: 'Allah'a yemin ederim ki, bilmiyorum.' Oradan döndüm ve bu konuşmayı Resulullah'a (s.a.a) aktardım. Bana dedi ki: 'Git, onunla konuş ve kendisini istemeye geleceğimiz günü belirle.' O gün gelince, Hatice amcası Amr b. Esed'i çağırdı. Hatice amcasının sakalına koku sürmüş ve boyamıştı. Sonra Resulullah (s.a.a) başlarında Ebu Talib

olmak üzere amcalarından oluşan bir grupla birlikte geldi. Ebu Talib orada bulunanlara bir konuşma yaptı ve böylece Hatice ile Hz. Muhammed'in (s.a.a) evliliği gerçekleşti."

Ammar şunları da söyler: "Hatice, Hz. Muhammed'i (s.a.a) ticaret kervanında çalışmak üzere ücretle tutmuş değildi. Çünkü o, hiçbir zaman birine ücret karşılığında çalışmadı."¹

2 Hz. Peygamber'in (s.a.a) Hatice ile Evlenmesi

Hz. Muhammed (s.a.a) Arapların en soylu, en üstün, en onurlu ve en güçlü ailelerinden birinin mensubu olarak dünyaya geldi. Büyüdü, gelişti ve delikanlılık çağına geldi. Yüce Allah, Hz. Muhammed'i (s.a.a) eğitmeyi, hazırlamayı, onu risalet yükünü taşımaya ve tebliğ emanetini yerine getirmeye lâıyk hâle getirmeyi diliyordu. Bu yüzden onu özel bir koruma altına almıştı. Hayatını, rabbanî kaderin ön gördüğü biçimde gelişmesi için belli sınırlar içinde çerçevelemişti. Bu çizgi, ona yüklenen sorumluluğa uygundu. Evrensel ilâhî son risaleti taşıma görevini yerine getirmesine el verişli bir kader çizgisiydi bu.

Hz. Muhammed (s.a.a) yirmi beş yaşına gelince, insaniyetine uygun, büyük hedeflerine ayak uydurabilecek, kendisini bekleyen cihat ve sabır yüküne tahammül gösterebilecek ve bu acılı hayatın düzeyine çıkabilecek bir kadınla hayatını birleştirmesi artık kaçınılmazdı. Hz. Muhammed (s.a.a), bu yüksek meziyetlere sahip biri olarak Haşimoğulları'ndan istediği kızla evlenebilirdi. Ancak ilâhî irade, Hatice'nin kalbinin ona (s.a.a) doğru kaymasını irade etmişti. Hatice'nin kalbi bu ulu şahsiyete bağlandı, o (s.a.a) da bu ilgiye karşılık verdi ve Hatice ile evlendi.

Hatice eşine sevgi veriyordu, ama hiçbir zaman sevgi verdiğini hissetmiyordu; bilâkis, her türlü mutluluğu barındıran bir sevgi aldığını düşünüyordu. Kocasına servet vermişti, fakat hiçbir zaman servet verdiğini düşünmüyordu; yer yüzünün bütün hazinelerinden daha değerli olan bir hidayeti eşinden aldığının bilincindeydi. Hz. Resul (s.a.a) ona bir sevgi ve değer vermişti ki, Hatice en yüce mertebelere yükselmişti. Ama Peygamber (s.a.a) ona bir şey verdiğini

1- İbn Kesir Hz. Peygamberin (s.a.a) Hz. Hatice ile evlenmesini muhaddisler arasında yaygın olarak rivayet edilen şekliyle anlattıktan sonra, bu rivayeti de aktarır. el-Bidaye ve'n-Nihaye, 2/361

asla hissetirmiyordu. Hatta bir keresinde şöyle demişti: "*İslâm, Ali'nin kılıcı ve Hatice'nin malı üzerinde yükseldi.*" Hatice vefat edinceye kadar başka bir kadınla evlenmedi.

Hatice'nin Hz. Peygamber'le (s.a.a) evlenmesi, Hatice'nin kendi hayatında önemli bir dönemeç ve parlak bir vakıa mahiyetindedir. Hatice, bağımsız bir ruha sahipti. Kendine karşı yüksek bir öz güveni vardı. Kelimenin tam anlamıyla özgür bir kadındı. En yetenekli erkekler gibi, yüksek bir akıl ve olgunluk örneği sergileyerek ticaretle uğraşıyordu. Kendisine büyük servetler vadeden zengin ve eşraftan kimselerin evlilik tekliflerini reddetmişti. Buna karşılık kendisi, yoksul ve yetim Muhammed'e (s.a.a) evlilik teklifinde bulunmuştu. Ayrıca nikâh akdinde belirlenecek mihrin de kendi malından olmasını söylemişti. Hz. Resulullah (s.a.a) Hatice bint-i Huveylid'le evlenmek isteyince, Ebu Talib ailesi ve Kureyş'ten bazı kimselerle birlikte Hatice'nin amcasının evine gitti. Önce Ebu Talib konuştu ve şöyle dedi:

"Bizi İbrahim'in soyu ve İsmail'in zürriyeti kılan, bizi güvenilir hareme yerleştiren, bizi insanlara hâkim kılan ve şu anda içinde bulunduğumuz bu beldemizde bize bereketler veren şu Kâbe'nin Rabbine hamdolsun. Şu benim yeğenim Muhammed, Kureyş'ten kiminle mukayese edilirse edilsin, mutlaka ağır basar. Kiminle karşılaştırılırsa karşılaştırılsın, kesinlikle ondan daha büyük olduğu ortaya çıkar. İnsanlar içerisinde onun bir dengi yoktur. Gerçi malı azdır. Ama mal-mülk gelip geçici bir nasip ve az sonra kaybolacak bir gölgedir. O Hatice'yi istiyor. Hatice'nin rızası ve isteği doğrultusunda onu Muhammed'le evlendirmek için sana geldik. İstedığınız mihri ise, peşin ya da veresiye (mehr-i muaccel ve mehr-i mueccel) ben vereceğim. Şu Kâbe'nin Rabbine yemin ederim ki, onun büyük bir nasibi, yaygın bir dini ve kusursuz bir görüşü vardır."

Ebu Talib sustu. Sonra Hatice'nin amcası konuşmaya başladı. Ama sözlerini ağzında geveleyip durdu ve Ebu Talib'e cevap veremedi. Âlim bir adam olduğu hâlde, Ebu Talib'in hikmetli ve etkili konuşması karşısında dili tutulmuş, âdeta ne söyleyeceğini unutmuştu. Hatice durumu fark etti ve sözü alarak kendisini Hz. Muhammed'le evlendirdi.¹

Rivayet edilir ki, Hatice, evlilik işinde amcasının oğlu Varaka'yı

1- Biharu'l-Envar, 16/14; Tezkiretu'l-Havas, s.302

vekil kılar. Varaka, Hatice'nin evine müjdeli haberle ve sevinç içinde dönünce, Hatice ona bakar ve şöyle der: "Merhaba. Hoş geldin, ey amcamın oğlu! Herhâlde meseleyi hallettin!" Dedi ki: "Evet, ey Hatice! Tebrik ederim. Sen, senin adına karar verme yetkisini bana vermiştin ve ben senin vekilimim. Yarın inşaallah, seni Muhammed'le (s.a.a) evlendireceğim."¹

Ebu Talib meşhur konuşmasını yapıp nikâh akdini gerçekleştirdikten sonra, Hz. Muhammed (s.a.a) de Ebu Talib'le birlikte kalkmak için ayağa kalktı. Hatice şöyle dedi: "Evine gelebilirsin? Benim evim senin evindir ve ben de senin cariyenim."²

Mübarek evlilik gerçekleştikten sonra, Hz. Muhammed (s.a.a) Hatice'nin evine taşındı. Davet sürecindeki olaylara, Hz. Resul'ün cihadına, sabrına ve acılarına ilişkin somut bir işaret ve konuşan bir lisan gibi tanıklık eden eve...

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Nezdinde Hatice'nin (r.a) Yeri

Hz. Muhammed (s.a.a) ve Hatice'nin birlikteliği gerçekleşti. Ailenin temeli atıldı ve sevgi, mutluluk, acıma duygusu, aile sıcaklığı ve uyumu ile dopdolu ev vücuda getirildi. Hatice, kadınlar içinde Hz. Muhammed'in (s.a.a) davetine ilk inanan kimseydi. Onun kutsal hedefleri uğrunda sahip olduğu her şeyi feda etti. Bütün servetini Hz. Resulullah'ın (s.a.a) önüne koydu ve şöyle dedi: "Sahip olduğum her şey senin önünde ve senin emrindedir. Allah sözünün yücelmesi ve dininin yayılması uğruna bu malı dilediğin gibi kullan."

Hz. Peygamber'le birlikte Kureyş'in işkencelerine, boykotuna, kuşatmasına katlandı. Kuşkusuz Hatice'nin bu benzersiz ihlâsı, bu samimi imanı, bu içten sevgisi, Resulullah'tan (s.a.a) gerekli karşılığı alacaktı. Hak ettiği sevgiyle, ihlâsla ve saygıyla karşılık görecekti. Resulullah (s.a.a) onu öylesine derin bir sevgiyle seviyordu ki, ona o denli vefa duygusuyla bağlıydı ki, bu sevgi Hatice'nin ölümünden sonra da devam etti. Diğer eşlerinden hiç kimse Hatice'nin yerini tutamadı. Nitekim Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "*Ümmetimin kadınlarının en hayırlısı, Hatice bint-i Huveylid'dir.*"³

1- Biharu'l-Envar, 16/65

2- Biharu'l-Envar, 16/4

3- Tezkiretu'l-Havas, s.302, Necef basımı; Müsned-i İmam Ahmed, 1/143

Aişe'nin şöyle dediği rivayet edilir: "Hz. Resulullah'ın (s.a.a) yanında Hatice anıldığı zaman, onu övmekten ve onun için bağışlanma dilemekten üşenmezdi. Bir gün yine onu andı. Bu, kıskançlık duygularımın kabarmasına neden oldu. Dedim ki: 'Bir kocakarı değil miydi? Allah sana ondan daha iyisini vermedi mi?' Peygamber (s.a.a) bu sözümünden dolayı o kadar öfkelenmişti ki, saçlarının ön tarafları titriyordu. Dedi ki: *Allah'a yemin ederim ki, ondan daha iyisi bana verilmiş değildir. İnsanların inkâr ettikleri bir zamanda o bana inandı, insanların beni yalanladıkları bir sırada o beni doğruladı. İnsanların beni her şeyden yoksun bıraktıkları bir sırada o sahip olduğu her şeyi benim için harcadı. Diğer eşlerim beni evlâtan yoksun bırakırken, Allah ondan bana evlât bahsetti.*" Aişe diyor ki: "Bunun üzerine kendi kendime şöyle dedim: Allah'a yemin ederim ki, bir daha onun hakkında kötü bir şey söylemeyeceğim."¹

Bir rivayette Cebra'il'in (a.s) Resulullah'a (s.a.a) inip şöyle dediği yer alır: *"Yanına gelen Hatice'dir. Rabbinin selâmını ona söyle. Onu cennette gürültüsü olmayan ve bitkinliğin yaşanmayacağı kamıştan bir evle müjdele."*²

Hz. Peygamber (s.a.a) ona derin bir saygı beslediği ve takdir ettiği için onun arkadaşlarına da saygı gösterir ve onlara ikramda bulunurdu. Nitekim Enes şöyle rivayet eder: Hz. Peygamber'e (s.a.a) bir hediye verildiği zaman şöyle derdi: *"Bu hediyeyi falan kadının evine götürün. O Hatice'nin arkadaşıydı. Hatice onu severdi."*³

Rivayet edilir ki, Peygamber efendimiz (s.a.a) bir koyun kestiği zaman, *"Bunu Hatice'nin arkadaşlarına gönderin."* derdi. Aişe bunun sebebini sorduğunda ise, *"Ben, onun sevdiklerini severim."* derdi.

Rivayet edilir ki, bir gün, Hz. Peygamber (s.a.a) Aişe'nin evinde bulunurken bir kadın gelir. Hz. Peygamber (s.a.a) bu kadını karşılar, onunla sıcak ve samimi bir şekilde ilgilenir. Bir an önce kadının ihtiyacını gidermeye çabalar. Aişe buna şaşırır. Resulullah (s.a.a) şöyle der: *"Bu kadın Hatice yaşarken bize gelip giderdi."*

Hatice, Allah katında yüce bir makama ve yüksek bir dereceye eriştikten sonra, Resulullah'ın (s.a.a) takdir ve saygısını hak etmişti. Allah ona cennette yüksek bir derece bahsetti. Resulullah (s.a.a) onun

1- Tezkirtu'l-Havas, s.303

2- age.

3- Sefinetu'l-Bihar, 2/570, tahkikli baskı

cennetteki yerini açıklarken şöyle derdi: "*Cennet kadınlarının en üstünleri Hatice bint-i Huveylid, Fatıma bint-i Muhammed, Meryem bint-i İmran ve Firavun'un karısı Asiye bint-i Mezahim'dir.*"¹

Peygamberimiz (s.a.a) İslâm'ı tebliğ ederken, Hatice de hemen yanı başında yer alarak ona yardımcı oluyordu. Yüce Allah, Hatice'nin yardım ve desteğiyle Resulullah'ın (s.a.a) yükünü hafifletiyordu. Peygamber'in (s.a.a) kaba ve çirkin bir hareketle karşılaştığını gördüğü zaman, onu neşelendirir, rahatlatmaya çalışırdı. Kureyş'in kendisini reddettiğini ve yalanladığını görüp üzülen Peygamber'i (s.a.a) teselli ederdi. Peygamber (s.a.a) karşılaştığı onca zorluktan sonra evinde döndüğü zaman bütün yorgunluğunu, çektiği onca acıyı unutturdu. İçine bir sevgi ve coşku duygusu dolar, yorgunluğu aklına bile gelmezdi. Resulullah (s.a.a) onun varlığıyla huzur bulur, önemli işleri hakkında onun görüşünü de alır, istişarede bulunurdu.²

3- Fatıma'nın (a.s) Yaratılmasına Dair İlâhî Emir

Yüce Allah, Fatıma'nın (a.s) tertemiz ve dosdoğru kişiliğinin oluşmasına elverişli ortamı hazırlamıştı. Baba, Resul-i Ekrem (s.a.a), anne de Hatice'ydi.

Rivayetlerde, Zehra'nın yaratılması ve var edilmesi ile ilgili rabbanî irade hakkında geniş bilgiler yer alır. Resulullah (s.a.a) birçok kez bu meseleye işaret etmiştir.

Rivayet edilir ki, Resulullah (s.a.a) Ebtah denilen yerde oturuyorken, Cebrail gelir ve ona şöyle seslenir: "*Ey Muhammed! Yüceler yücesi Rabbin sana selâm söyler. Kırk sabah boyunca Hatice'den ayrılmanı emreder.*" Hz. Peygamber (s.a.a) Ammar b. Yasir'i Hatice'ye göndererek ilâhî emri ona bildirdi. Hz. Resulullah (s.a.a) kırk gün boyunca ibadet etti. Gündüzlerini oruçla, gecelerini de namazla geçirdi. Kırk günün sonunda Cebrail geldi ve şöyle dedi: "*Ey Muhammed! Yüceler yücesi Rabbin sana selâm söyler. Selâmına ve armağanına hazır olmanı emreder.*" Peygamber (s.a.a) bu şekilde beklerken, Mikâil adlı melek indi. Elinde bir tabak vardı ve tabağın üzeri ince halis ipekten bir mendille örtülmüştü. Tabağı Hz. Peygamber'in (s.a.a) önüne koydu. Cebrail geldi ve şöyle dedi: "*Ey*

1- Zehairu'l-Ukba, Taberî, s.52; el-Müstedrek, Hakim 3/160, 185

2- Biharu'l-Envar, 16/10-11

Muhammed! Rabbin, bugünkü iftarını bu yemekle açmanı emrediyor." Peygamberimiz (s.a.a) bu yemeği doyasıya yedi ve kanıncaya kadar suyu içti. Sonra namaz kılmak için ayağa kalktı. Cebrail yanına geldi ve şöyle dedi: *"Hatice'nin evine gidinceye kadar şu anda namaz kılman sana haramdır.¹ Çünkü yüce Allah, bu gece senin sulbünden tertemiz bir zürriyet yaratmaya söz vermiştir."* Resulullah (s.a.a) derhal yerinden kalkarak Hatice'nin (radıyallahu anha) evine gitti.

Hatice (radıyallahu anha) anlatıyor: "Yalnızlığa alışmışım. Gece karanlığı çökünce, başımı örter, üzerime geniş giysimi alır, kapımı kilitler ve namazımı kılıp virdimi yerine getirdikten sonra çıramı söndürürdüm. Sonra da yatağıma uzanırdım. O gece yarı uyumuş yarı uyanık bir hâlde iken, birden Peygamber (s.a.a) geldi ve kapıyı çaldı. 'Muhammed'den (s.a.a) başka kimsenin çalmadığı halkadan kapıyı çalan kimdir?' diye seslendim... Resulullah (s.a.a) tatlı ve yumuşak bir ses tonuyla bana seslendi: *'Kapıyı aç, ey Hatice! Ben Muhammed'im.'* Kapıyı açtım ve Hz. Peygamber (s.a.a) eve girdi. Göklere olduğu gibi tutan ve suyu yerden çıkaran Allah'a yemin ederim ki, daha Peygamber (s.a.a) benden uzaklaşmamıştı ki, Fatıma'nın ağırlığını karnımda hissettim."²

4-Hatice'nin (a.s) Fatıma (a.s) ile Kurduğu Ünsiyet

Hatice bint-i Huveylid, Resulullah (s.a.a) ile evlenince Mekke kadınları onu terk ettiler. Onunla konuşmamaya başladılar. Evine gelmez oldular. Daha sonra Hatice, Fatıma'ya hamile kaldı. Resulullah (s.a.a) evinden ayrıldığı zaman, rahmindeki Fatıma kendisiyle konuşur, onunla arkadaşlık ederdi. Bir gün Resulullah (s.a.a) eve geldi ve Fatıma'yla konuşan Hatice'nin sesini duydu. Dedi ki: *"Kiminle konuşuyorsun, ey Hatice?"* Dedi ki: *"Şu anda benim rahminde bulunan cenin, ben evde yalnız kaldığım zaman, rahmin karanlığından benimle konuşur, sohbet eder."* Resulullah (s.a.a) gülümsedi ve şöyle dedi: *"Ey Hatice! Şu anda kardeşim Cebrail, seninle bu şekilde konuşanın benim kızım olduğunu ve onun tertemiz kılınmış bir zürriyet"*

1- Bundan maksat nafil namaz olsa gerektir.

2- Biharul-Envar, 16/79-80. Bu anlamda bir rivayeti Zehebî de Mizanu'l-İtidal adlı eserinin 3. c. 540. sayfasında zikretmiştir. Ayrıca bk. Hatib el-Bağdadî'nin Tarihi, 5/87; Zehairu'l-Ukba, Muhibbuddin Taberî, 54-55

*olduğunu, yüce Allah'ın, onun adını 'Fatıma' diye koymamı emrettiğini ve yüce Allah'ın onun soyundan, müminleri hidayete ulaştıracak imamlar ortaya çıkaracağını söylüyor."*¹

Rivayet edilir ki, kâfirler Resulullah'tan (s.a.a) ayın yarılması mucizesini kendilerine göstermesini istedikleri zaman, Fatıma'ya hamile olduğunu bilen Hatice şöyle dedi: "Muhammed'i (s.a.a) yalanlayanın ziyarı ne korkunçtur! O resullerin ve nebilerin en hayırlısıdır." O sırada Fatıma karnından şöyle seslendi: "Anneciğim! Üzülme, korkma. Çünkü Allah babamla beraberdir."²

Resulullah ile beraber İslâm davetinin ilk günlerinin sıkıntısını yaşayan, bu yüzden Mekkeli müşrik kadınların kendisini terk etmeleriyle yalnız kalan Hatice'ye, bu sabrından, İslâm davetinin yayılması uğruna her türlü fedakârlığı göze alışından dolayı yüce Allah, ona bu büyük müjdeyi verdi. İleride kendisinin ve zürriyetinin dünya tarihinde seçkin ve önemli bir yeri olacak bir kız çocuğuna hamile kalmasını sağladı.

5- Fatıma'nın Doğumu

Hamilelik günleri tamamlandı, doğum zamanı iyice yaklaştı. Hatice karnındaki bebekle arkadaşlık kuruyor ve onun doğacak olmasından dolayı derin bir sevinç yaşıyordu. Doğum vakti gelince, böyle durumlarda kadınların yapacakları işleri yapmak üzere gelmeleri için Kureyş kadınlarına ve Haşimoğulları kadınlarına haber gönderdi. Kadınlar ona şu haberi ilettiler: "Bize isyan ettin. Sözümüzü dinlemedin. Ebu Talib'in yetimi, hiçbir malı olmayan bir yoksulla, Muhammed'le evlendin. Biz gelmeyeceğiz ve yükünü hafifletmek için hiçbir şey yapmayacağız." Hatice buna çok üzüldü. O, bu şekilde derin üzüntüler içindeyken, dört tane uzun boylu kadın yanına geldi. Haşimoğulları kadınlarına benziyorlardı. Hatice, onlardan korktu. Onlardan biri şöyle dedi: "Ey Hatice! Üzülme. Biz Rabbin tarafından sana gönderilmiş elçileriz. Biz senin kardeşleriniz. Ben, Sara, bu da Mezahim kızı Asiye'dir. O senin cennetteki arkadaşındır. Bu da İmran kızı Meryem'dir. Bu ise, Musa b. İmran'ın (a.s) kız kardeşi

1- es-Sakıb Fi'l-Menakıb, Tusî, s.187; bk. Müsnedu Fatıma, Tusirkanî, 75

2- er-Ravzu'l-Faik, 314; el-Cennetu'l-Asime, s.190; Müsnedu Fatıma (a.s), s.77

Gülsüm'dür. Senin doğum esnasında çekeceğin zorlukları hafifletmek için Allah bizi sana gönderdi." Böylece biri Hatice'nin sağında, biri solunda, biri önünde, biri de arkasında oturdu. Derken temiz ve pak olarak Fatıma (a.s) doğdu.

Fatıma doğunca, onun pak bedeninden bir nur yükseldi. Bu nur, bütün Mekke evlerine girdi. Önünde oturan kadın Fatıma'yı aldı ve Kevser suyuyla yıkadı. İki beyaz hırka çıkardı. Birini bedenine sardı, birini de üzerine örttü. Sonra Fatıma'yı konuşturmaya çalıştı. Fatıma (a.s) şehadet getirdi (kelime-i tevhidi söyledi) ve bu kadınlara selâm verdi. Kadınların her birini isim vererek selâmladı. Kadınlar ona gülümsediler. Dediler ki: "Ey Hatice! Temiz, pak, arı ve uğurlu olarak al onu. Ona ve soyuna bereket verilmiştir." Hatice sevinçli ve güler yüzle çocuğunu aldı. Göğsünü verdi. Derhal sütü kaynamaya başladı.¹

Hatice'nin bir çocuğu dünyaya geldiğinde onu süt anneye verirdi. Fatıma (a.s) doğduğunda ise Hatice'den başka kimse onu emzirmedi.²

6- Doğum Tarihi

Tarihçiler, Hz. Fatıma'nın doğum tarihi hakkında ihtilâf etmişlerdir. Fakat İmamiyye mezhebi tarihçileri arasında meşhur olan görüş, Hz. Fatıma'nın (a.s) bisetin beşinci senesinin cemaziyelahir ayının yirminci gününe denk gelen cuma günü dünyaya geldiği yönündedir. Başka tarihçiler ise, bisetten beş yıl önce doğduğunu söylemişlerdir.³

Ebu Basir, İmam Ebu Abdullah Cafer b. Muhammed'den (a.s) şöyle rivayet eder: "*Fatıma (a.s), Peygamberimizin (s.a.a) doğumunun (milâdının) kırk beşinci senesinin cemaziyelahir ayının yirminci gününde dünyaya geldi. Mekke'de sekiz yıl, Medine'de ise on yıl kaldı. Babasının ölümünden yetmiş beş gün sonra, hicretin on birinci*

1- Delailu'l-İmame, s.8-9. Nüzhetu'l-Mecalis 2/227; Biharul-Envar, 16/80-81; el-Emalî, Şeyh Saduk, s.475.

2- Avalimu'l-Ulum 11/46 (el-Bidaye ve'n-Nihaye'den naklen).

3- Tezkiretu'l-Havas, Abdurrahman b. Cevzî, s.306, Nazmu Düreri's-Sımteyn, Muhammed b. Yusuf el-Hanefî, s.175; Zehairu'l-Ukba, Taberî, s.62; Makatilu't-Talibiyyin, Ebu'l-Ferec el-İsfahanî, s.30; Şîî kaynaklar: İbn Şehreşub 3/357, Usul-i Kâfi, Kuleynî, 1/458, Biharul-Envar, 43/6-9.

*senesinin cemaziyelahir ayının üçüncü gününe denk gelen salı günü vefat etti."*¹

Hız. Fatıma'nın isimleri şöyledir: **Sıddıka:** (çok tasdik eden); Hz. Fatıma (Allah'ın selâmı ona olsun) babasının sözlerini tasdik eder, onları davranışlarıyla da doğrulardı. Sözlerini eksiksiz yerine getirirdi. O, es-Sıddıkatu'l-Kübra idi. Torunu Sadık'tan (a.s) da rivayet edildiği gibi, asırlar onun marifeti ekseninde dönürler.²

Mübareke: Ondan çok hayır kaynaklandığı için bu ismi almıştır. Kur'ân onu Kevser diye isimlendirir. Bunun nedeni de Hz. Peygamber'in (s.a.a) soyunun onun aracılığıyla devam etmesidir. O, tertemiz imamların anasıdır. O, Resul-i Ekrem'in (s.a.a) temiz zürriyetinin anasıdır. İşte bu soyun çokluğu -ki Muhammedî (s.a.a) risaleti savunmuş, zalimlere ve sapmışlara karşı direnmenin yükünü üstlenmiş bir zürriyettir- çok hayır demektir ya da Allah'ın, Resul'üne verdiği çok hayrın en önemli göstergelerinden biridir. Nitekim Kevser Suresi'nde buna değinilir.

İbn Abbas, Peygamberimizin (s.a.a) şöyle dediğini rivayet eder: *"Kızım Fatıma beşerî bir huridir. Hayız kanı görmez, Allah onu ve sevenlerini ateşten koruduğu için 'Fatıma' adını almıştır."*³

Resulullah (s.a.a) bir diğer hadiste de şöyle buyuruyor: *"Fatıma, insan hurilerdendir. Cenneti özlediğimde, onu öperdim."*⁴

Enes b. Malik'in annesi şöyle der: "Fatıma, on dördünde ay gibiydi. Ya da bulutların altından çıkan güneş gibiydi. Kızıla çalan bir beyazlığı vardı. Saçları simsiyahtı. İnsanlar içinde Resulullah'a (s.a.a) en çok benzeyen oydu."⁵

Her türlü kirden ve pislikten arındığı için **Tahire** lakabı verilmişti. İmam Bâkır'dan (a.s) da rivayet edildiği gibi, hayatının hiçbir gününde hayız ya da loğusalık kanı görmemiştir.⁶ Nitekim Kur'ân-ı Kerim Tathir Ayeti'nde onun her türlü kirden temizlenmiş olduğuna tanıklık etmiştir.

1- Delailu'l-İmame, s.10.

2- Biharu'l-Envar, 43/105; el-Menakıb, 3/233

3- Tarih-i Bağdad, 12/331, Hadis no: 6772; Kenzü'l-Ummal, 12/109

4- Tarih-i Hatib el-Bağdadî, 5/87; el-Gadîr, 3/18

5- el-Müstedrek, Hakim, 3/161

6- Biharu'l-Envar, 43/19

Hz. Fatıma'nın (a.s) bir lakabı da **"Raziye"**, bir diğeri de **"Merziyye"**dir. Çünkü o, kendisi için takdir edilen dünyanın acılarına, zorluklarına, musibetlerine ve bunlardan dolayı alacağı sevaba razıydı. Kur'ân-ı Kerim'in "İnsân Suresi"nde haber verdiği gibi, Rabbinin katında razı olunmuş biriydi. Rabbi, onun çabasından razı olmuş ve onu en büyük korkudan emin kılmıştı. O, haklarında **"Allah onlardan razıdır, onlar da Allah'tan razıdırlar."**¹ buyurulanlardan biridir. Rabbinden çok korktuğundan kuşku yoktur; onun hayatı bunun tanığıdır.

Muhaddese; meleklerin konuştuğu kimse demektir. Melekler - peygamber olmadıkları hâlde- İmran kızı Meryem, Musa'nın annesi ve İbrahim'in karısı Sara -ki ona İshak'ı, ardından da Yakub'u müjdelemişlerdi- ile konuşmuşlardı.

Resulullah (s.a.a) ona **"Ümmü Ebîha"** yani "Babasının anası" künyesini takmıştı. Bu, onun değerine, saygınlığına yönelik bir işaretti. Çünkü hiç kimseyi, Peygamberimiz (s.a.a), onu sevdiği kadar sevmiyordu. Hiç kimse Peygamber (s.a.a) yanında onun derecesine ve konumuna yetişememiştir. O da bir anne şefkatiyle Peygamber'i gözetiyordu.

Onun hakkında, **"Ümmü'l-Eimme"** (İmamların Anası) künyesi de kullanılmıştır. Çünkü bütün İmamlar onun neslinden gelmiştir ve İmam Mehdi (a.s) de onun soyundandır.²

1- Mâide, 119

2- Yenabiu'l-Mevedde, 2/83; Muntahabu'l-Eser, s.192; Kenzü'l-Ummal, 12/105.

HZ. FATİMA'NIN HAYATININ AŞAMALARI

Hiz. Fatıma (a.s) Rasullullah'ın (s.a.a) ve annesi Hatice'nin (a.s) gölgesinde, himayesinde büyüdü. Sonra, Peygamberimiz (s.a.a) Yesrib'e hicret edinceye kadar onunla yalnız kaldı. Hiz. Peygamber (s.a.a) onu gözetiyordu. O da tam bir şefkatle Resul-i Ekrem'i gözetiyordu. Sonra amcasının oğlu Ali b. Ebu Talib'le evlendi. Böylece babası Muhammed'in (s.a.a) gölgesinde ve genç İslâm devletinin himayesinde hayatını sürdürdü. Dinî-Risâlî misyonu ile ailevî görevini omuz omuza yürütüyordu. Resul-i Ekrem'in (s.a.a) vefatıyla büyük nübüvvet güneşi batıncaya kadar böyle devam etti. Sonra genç İslâm devletinin siyasal liderliğinin İmam Ali b. Ebu Talib'in elinden çıkmasıyla büyük felâket meydana geldi. Fatıma (a.s), o sırada İmam Ali b. Ebu Talib'in tek destekçisiydi. Ali (a.s), İslam ve Müslümanların karşılaştığı bu zor durumu her türlü kabilesel ve duygusal endişeden uzak bir şekilde çözümlemek durumundaydı.

Hiz. Zehra (a.s), babasının (s.a.a) ölümünden sonra, kocası İmam Ali'nin (a.s) himayesinde çok kısa bir süre yaşadı. Bu kısa sürede öyle acılar çekti, öyle sıkıntılara maruz kaldı ki, bunların gerçek boyutlarını ancak nefisleri yaratan ve bütün gaybı bilen Allah bilir.

Bundan dolayı, bu incelememizde, onun hayatını aşağıdaki şekilde aşamalara ayırmayı uygun gördük:

Birinci aşama; Babasının (s.a.a) ve annesinin (a.s) himayesinde geçen çocukluk aşaması.

İkinci aşama; Hatice'nin ölümünden sonra, babasıyla (s.a.a) beraber kaldığı ve evlenmesiyle birlikte sona eren aşama.

Üçüncü aşama; Ali (a.s) ile evlendikten sonraki hayatının, Peygamber'in (s.a.a) vefatına kadar süren dönemi.

Dördüncü aşama; babasının (s.a.a) ölümünden hastalanmasına kadarki dönem.

Beşinci aşama; şehit oluncaya kadar süren hastalık dönemi.

İlk üç aşamayı, bu babın (2. Bab) üçüncü bölümünde ele alacağız.

Üçüncü babın ilk bölümünü, Hz. Fatıma'nın (a.s) hayatının dördüncü aşamasına ayırdık.

Bu arada, bu babın ikinci bölümünü de, Fatıma'nın (a.s) hayatının beşinci aşamasına ayırdık.

HZ. FATİMA (A.S), BABASI RESULULLAH'IN (S.A.A) YANINDA

Fatıma'nın (a.s) Çocukluk Dönemi

HZ. Fatıma'nın (a.s) doğduğu ortamı incelediğimiz zaman, o sırada Arap Yarımadası'nın son derece tehlikeli hadiseler, mücadelelere sahne olduğunu, kritik bir dönemden geçtiğini görürüz. Bu kritik ortamda HZ. Peygamber'in (s.a.a) sunduğu davet, toplumu bir yol ayırmasına getirmişti.

Doğası gereği Yarımada, ekonomik açıdan yoksuldu. Sadece Yemen ve Şam bölgeleriyle yapılan ticarete dayanan zayıf bir ekonomik hareket söz konusuydu.

Sosyal açıdan, küfür esaslı dinlerin, çürümüş, kokuşmuş geleneklerin, kabileci ırkçılığın hâkim olduğu bir yapı arz ediyordu. Bir kabilenin başka bir kabileye karşı gerçekleştirdiği saldırılar, savaşlar eksik olmuyordu. Çoğu zaman bunların makul bir sebebi de olmazdı. Kız çocuklarını diri diri toprağa gömmeye olgusu, toplumsal geri kalmışlığın en acımasız göstergesiydi.

İşte böyle bir ortamda HZ. Muhammed (s.a.a) peygamber olarak gönderildi. O sırada kırk yaşındaydı. Tek başına evrensel inkârın, puta tapıcılığın ve müşrikliğin karşısına dikildi. Çok girift problemi ve tehlikeli zorluğu aştı. İlk başlarda davetini gizli sundu. Daveti düşmanlardan korumak için böyle bir önlem almak zorundaydı. Sonra, daveti açıkça ilân etmesine ve batılın saflarında gedikler açmasına ilişkin ilâhî emir geldi. Bunun üzerine HZ. Resul (s.a.a) davetini ilân etti. İnsanları İslâm'a çağırdı. Günden güne Müslümanların sayısı artmaya başladı.

İslâm düşmanları, yeni akımın oluşturduğu tehlikeyi sezmekte gecikmediler. Her kabile, mensuplarından olup İslâm dinine giren zayıf kimselere eziyetler etmeye başladılar. Onları bir yere

hapsediyor, çeşitli işkence yöntemlerine maruz bırakıyor, açlığa terk ediyor, kızgın kumların üzerine yatırıyorlardı. Vücutlarını ateşle dağlıyorlardı. Bütün bunlar, Müslümanları dinlerinden döndürme amacına yönelikti. Resulullah (s.a.a), ashabının bu ağır baskılara maruz kaldığını görünce onlara şöyle dedi: *"Allah, bu durumunuzdan bir çıkış yolu gösterinceye kadar Habeşistan'a gitseniz daha iyi olur."* Müslümanlar Resulullah'ın emrine icabet ettiler. Yurtlarını ve mallarını geride bırakarak yola koyuldular. Dinden döndürme amaçlı baskılara uğramamak ve dinlerini Allah'ın himayesinde korumak için.¹

1) Ebu Talib (a.s) Vadisinde Fatıma (a.s)

Kureyşliler, Hz. Resul'ün (s.a.a) ashabının kendilerine direndiklerini, eziyetlerine katlandıklarını ve İslâm'ın gün geçtikçe önem kazandığını, kabileler arasında hızla yayıldığını, dolayısıyla İslâmî hareketi önleme hususunda başarısız olduklarını görünce, aralarında, Hz. Peygamber'i bir suikast sonucu öldürmek için plân hazırladılar. Ebu Talib, bu plânı fark edince, vadisine çekildi. Haşimoğulları ve Abdulmuttalib oğulları da Hz. Peygamber'i (s.a.a) korumak amacıyla vadide toplandılar. Peygamber'in (s.a.a) amcası Hamza sabaha kadar kapısında nöbet tutuyordu. Kureyşliler vadiye çekilenlere karşı şiddetli bir ekonomik boykot uyguladı. Onlara bir şey satmamak ve onlardan bir şey satın almamak hususunda bir sözleşme hazırlayıp imzaladılar. Var güçlerini kullanarak iki ya da üç yıl boyunca bu boykotu sürdürdüler. Müslümanlara ancak gizlice bir şeyler ulaşıyordu. Haşimoğulları için açlık had safhaya ulaşmıştı. Bazen açlıktan ağlayan çocukların feryadı yükseliyordu.

Bu zor ve acılı şartlarda Hz. Zehra (a.s), emzirme döneminin bir bölümünü Ebu Talib vadisinde geçirdi. Sonra sütten kesildi. Vadinin kızgın kumlarının üzerinde yürümeye başladı. Aç çocukların iniltileri, yokluktan yükselen feryatları arasında konuşmayı öğrendi. Yokluk ve yoksulluk zamanında yemeye başladı. Gecenin bir yarısında uyandığı zaman, nöbetçilerin, büyük bir dikkatle babasının etrafında döndüklerini, gece karanlığında düşman saldırısından korumaya çalıştıklarını görürdü. Hz. Zehra (a.s) yaklaşık olarak üç yıl boyunca bu zindanda yaşadı. Onu dış dünyaya bağlayan bir bağ yoktu. Bu

1- es-Siretu'n-Nebeviyye, İbn Hişam, 1. kısım, s.321, Daru'l-Marife basımı, Beyrut; el-Kâmil Fi't-Tarih, 2/76.

durum beş yaşına girinceye kadar böyle devam etti.

2) Hz. Hatice'nin Vefatı ve Hüzün Yılı

Zor ve ağır abluka yılları geçiyordu. Resulullah (s.a.a) ve beraberindekiler, artık boykot ve ablukadan çıkıyorlardı. Allah onlara zafer ve üstünlük yazmıştı. Hatice de ablukadan çıkıyordu. Yıllar onu ağırlaştırmış, boykot ve yoksulluğun yükü onu takatsiz bırakmıştı. Cihadın aydınlığıyla parlayan ömrünü sabır ve kararlılıkla geçirmişti. Bir kadın açısından eşsiz ve ideal bir hayat yaşamıştı. Artık Hatice'nin eceli yaklaşmıştı. Allah onu katına almayı dilemişti. Ve Haşimoğulları'nın ablukadan çıkmaya başladıkları bu yılda Hatice vefat ediyordu. Basetin onuncu yılıydı.

Aynı yıl, Peygamber'in (s.a.a) amcası, İslâm davetinin koruyucusu, İslâm'ın yardımcısı Ebu Talib de öldü. Bu iki ölüm, Resulullah'ı (s.a.a) çok üzdü. Derin bir hüzün ve keder hissediyordu. Ayrılık ve yalnızlık duyguları içindeydi. O, bir sevgiliyi, bir yardımcısı, bir dert ortağını; eşi, sevgilisi ve yardımcısı Hatice'yi yitirmişti. Bunun yanında koruyucusu ve savunucusu olan amcasını yitirmişti. Bu yüzden bu yıla "Hüzün Yılı" adını verdi.

Bu yıl musibete uğrayan sadece Resulullah (s.a.a) değildi. Anne şefkatine ve sevgisine henüz doymamış küçük Fatıma'nın payına da, acıların bir kısmı düşmüştü. Musibeti yaşayanlardan biri de oydu. Bu hüzünlü yılda, bela dört koldan onu sarmıştı. Yetimlik tertemiz hayatının üzerine çökerken, yüreğinin derinliklerinde hüznün kavurucu elemi hissediyordu.

Baba, Hz. Peygamber (s.a.a) de hüznün Fatıma'nın yüreği üzerindeki ağırlığının farkındaydı. Yanaklarından aşağıya doğru göz yaşlarının süzüldüğünü görüyordu. Merhametli kalbini paramparça ediyordu bu manzara. Gerçek sevgi ve babalık duyguları harekete geçiyordu. Allah Resulü (s.a.a), Fatıma'yı (a.s) kucaklıyor, onu, sevgisi ve şefkatiyle sarıyordu. Annesinin ölümüyle yitirdiğini düşündüğü sevgi, koruma ve şefkat duygularını, babalık sevgisi, şefkati ve koruyuculuğuyla dolduruyordu.

Resulullah (s.a.a) Fatıma'yı seviyordu. Fatıma da onu. Resulullah (s.a.a) derin bir şefkat duygusuyla Fatıma'ya düşküncü, Fatıma da ona. Fatıma'dan daha çok sevdiği veya Fatıma'dan daha çok kalbine yakın olan bir başka insan yoktu. Fatıma'yı seviyordu ve Fatıma'ya karşı beslediği bu ilgiyi gerekli gördüğü her defasında vurguluyordu. Onun

işgal ettiği makama ve ümmeti içindeki konumuna işaret ediyordu. O, Fatıma'yla doğrudan bağlantısı bulunan büyük bir olaya, önemli bir olguya hazırlıyordu ümmetini. Bu büyük olayın, Fatıma'dan sonra, zürriyetiyle ilgisi vardı. Neticede tüm İslâm ümmetini ilgilendiren bir olaydı. Peygamberimiz (s.a.a) bunu vurguluyordu ki, Müslümanlar Fatıma'nın, Fatıma'nın soyundan gelen imamların değerini, makamını bilsinler, Fatıma'nın hakkını eksiksiz versinler, onun saygınlığını korusunlar. Sonra, bu tertemiz sülâleyi hakkıyla gözetip korusunlar. Bakınız Hz. Resul (s.a.a), Fatıma'yı nasıl tanıtıyor Müslümanlara: *"Fatıma benden bir parçadır. Onu öfkелendiren, beni öfkелendirmiş olur."*¹

Fatıma (a.s) büyüyor, gençlik çağına giriyordu. Onunla beraber babasının sevgisi de gençleşiyordu. Fatıma'ya düşkünlüğü her geçen gün biraz daha artıyordu. Fatıma da bu sevgiye karşılık veriyordu. Bu yüzden Hz. Peygamber'in (s.a.a) kalbi, Fatıma'ya yönelik sevgi ve şefkat duygularıyla doluydu. Ona "babasının anası" diyordu.

Peygamberimizin (s.a.a) bu tavrı, çocuklarının kişiliğinin oluşmasında aktif rol oynayan, hayatlarını ve hayat biçimlerini yönlendiren babalık misyonunun etkili örneklerinden biridir. Peygamber'in (s.a.a) bu tavrı, İslâm dininde kızların gözetilmesine, onlara özen gösterilmesine ve saygın konumlarının belirlenmesine ilişkin prensiplerin ideal bir pratik örneğini oluşturmaktadır.

3) Sınanan Fatıma

Yüce Allah, Fatıma'nın, davetin Mekke sürecinin bir dönemine tanıklık olmasını diledi. Babasının (s.a.a) geçtiği ağır imtihanı görmesini istedi. O, Hz. Peygamber'e (s.a.a) yapılan eziyetleri, ona uygulanan baskıları görüyordu. Mekke atmosferinin, peygamberliğin doğduğu eve, hidayet, iman ve erdem evine düşman olduğunu görüyordu. Babasının ve imanda herkese göre öncelikli olan İslâm davetçisi bir grup müminin destansı bir mücadele ve kahramanca bir direnç gösterdiklerini gözlemliyordu. Bu cihat ağırlıklı atmosferin onun ruhunda derin etkileri oluyordu. Kişiliğinin oluşmasına yardımcı oluyordu. Onu hayata ve zorluklara katlanmaya hazırlıyordu. Fatıma, henüz çocukluk çağını doldurmamışken bütün bunları yaşamıştı.

1- Sahih-i Buharî, 5/36; Kenzü'l-Ummal, 12/34222; el-Menakıb, 3/332; Zehairu'l-Ukba, s.47.

Annesinin ölümünden sonra babasıyla (s.a.a) beraber en ağır sıkıntıları yaşadı. Babası, onun dert ortağıydı, arkadaşı ve seveniydi. Hayatın yükünü, acılarını ve baskılarını hafifletiyordu. Peygamberimiz (s.a.a) amcası, davetin hamisi ve Resulullah'ın savunucusu Ebu Talib'i yitirdikten sonra baskılar daha da artmıştı. Kureyşliler, Ebu Talib hayattayken Hz. Peygamber'e (s.a.a) saldırmaya, eziyet etmeye cesaret edemiyorlardı. Ama ona bir zarar vermek için her zaman tetikte bekliyorlardı.¹ Hz. Peygamber (s.a.a), Ebu Talib'in vefatından sonra, onun bu koruyuculuğuna şu sözleriyle işaret etmişti: *"Ebu Talib ölünceye kadar, Kureyşliler benim karşımda zayıf ve korkak bir konumdaydılar."*²

Kureyş kabilesi, bu dönemde Resulullah'a (s.a.a) karşı bütün kinini kusarak, yoğun bir işkence ve eziyet kampanyası yürüttü. İslâm davetinin en zor yıllarıydı. Her türlü işkence yöntemi kullanılıyordu. Hz. Peygamber (s.a.a) alaya alınıyor, onun değerini düşürmeye ve kişiliğini lekelemeye yönelik propagandalar yürütülüyordu.

Resul-i Ekrem (s.a.a), daveti uğruna, ilkeleri ve risaleti yolunda, hiçbir peygamberin çekmediği zorluğa, meşakkate katlandı. Kureyş'in beyinsiz ayak takımından birisi, bir avuç toprak alarak Resulullah'ın (s.a.a) yüzüne ve başına serpti. Resulullah (s.a.a) bu eziyete tahammül etti. Sabrederek, Allah'tan bu sabrının ecrini umarak evine döndü. Yüzü, başı toprak içindeydi. Evine doğru yol alıyorken, Fatıma (a.s) onun bu hâlini, Kureyş'in ona reva gördüğü bu eziyeti gördü. Kureyş'in kibrinin ve gururunun devam ettiğini ibretle seyretti. İçinde yakıcı bir acı hissetti. Beyinsizlerin bu cüretini, cahiliye tağutlarından cesaret alan bu aldanmışların küstahlığı, büyüklük taslayan ceberutların Hz. Resul'e (s.a.a) karşı takındıkları bu korkunç ve iğrenç tavrı ona ağır geliyordu. Bir yandan da babasını karşılıyor, yüzünden gözünden toprakları siliyor, su getirerek mübarek başını ve yüzünü yıkıyordu.

Bu acılı sahne onun ruhu üzerinde derin etkiler bıraktı. Babası, rehber Resul'ün (s.a.a) maruz kaldığı bu durumdan ötürü ağır bir hüznün ve acı yüreğinin üzerine çökmüştü. Ağlıyordu, kendilerini karanlıklardan aydınlığa çıkarmak ve doğru yola, hidayete iletmek isteyen bu adama karşı, cahiliye tağutlarının küstahlığı karşısında

1- el-Bidaye ve'n-Nihaye, 3/151; Siretu İbn Hişam, 1/416.

2- Keşfu'l-Gumme, 1/16; Müstedreku's-Sahihayn, 2/622.

onulmaz acılar içinde kıvranıyordu. Fatıma'nın bu hâli, babasını (s.a.a) da etkiliyordu. Kavurucu bir elemin o körpecik yüreğini yaktığını hissediyordu. Bu yüzden, bu acılarını hafifletmeye, onu direnmeye, sabretmeye teşvik ediyordu. Mübarek ellerini uzatıyor, başının üzerine koyuyor, şefkatle, sevgiyle okşuyordu. Bir yandan da şunları söylüyordu: *"Ağlama kızım; Allah babanı koruyacaktır. O, dininin ve risaletinin düşmanlarına karşı onun yardımcısıdır."*¹

Hız. Peygamber (s.a.a) bu cihada ilişkin eğitici sözleriyle kızına yüksek bir cihat ruhu aşılama, kalbini sabır ve zafere güven duygusuyla doldurmaya çalışıyordu.

Bu dramatik, bu etkileyici sahneler bununla bitmedi. Kureyş'in, Hız. Peygamber'e (s.a.a) yaptığı eziyetler, onu, hak davasını, hidayet ve özgürlük çağrısını küçümsemesi bu kadarıyla kalmadı. Bilâkis sapıklığına devam etti, inatçılığını ısrarla sürdürdü, gittikçe daha derin bir büyüklük kompleksine kapıldı. Abdullah b. Mes'ud'dan şöyle rivayet edilir: "Hız. Peygamber'in (s.a.a)a Kureyşlilere beddua ettiğini bir tek gün gördüm. Peygamberimiz (s.a.a) o gün namaz kılıyordu. Bir grup Kureyşli de orada oturuyorlardı. Yeni doğum yapmış bir devenin cenin zarı da oraya atılmıştı. Dediler ki: 'Kim bu zarı alıp onun sırtına koyacak?' İçlerinden biri kalktı -Ukbe b. Ebu Muayt- ve zarı alıp Peygamber'in (s.a.a) sırtının üzerine koydu. Peygamberimiz (s.a.a) öylece secdede kaldı. Sonra Fatıma (a.s) gelip bu zarı sırtının üzerinden attı. Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyurdu: *Allah'ım! Kureyş'in ileri gelenlerini sana şikâyet ediyorum. Allah'ım! Utbe b. Rabia'yı sana şikâyet ediyorum. Allah'ım! Şeybe b. Rabia'yı sana şikâyet ediyorum. Allah'ım! Ebu Cehil b. Hişam'ı sana şikâyet ediyorum. Allah'ım! Ukbe b. Ebu Muayt'ı sana şikâyet ediyorum. Allah'ım! Ubey b. Halef ve Ümeyye b. Halef'i sana şikâyet ediyorum."*

Abdullah b. Mes'ud şöyle der: "Onların hepsinin Bedir günü öldürüldüklerini ve bir kuyuya atıldıklarını gördüm. Fakat Ubey b. Halef veya Ümeyye b. Halef hariç. Çünkü onun gövdesi iriydi. Onu parçalayarak çukura attılar."²

1- el-Bidaye ve'n-Nihaye, 3/151; Siretu İbn Hişam, 1/416.

2- Zehairu'l-Ukba, Taberî, s.57. Ayrıca bk. el-Bidaye ve'n-Nihaye, İbn Kesir, 3/357.

Fatıma'nın Kocasının Evine Gidinceye Kadar Babasıyla Beraber Kaldığı Dönem**1) Medine'ye Hicret Etmesi**

Hz. Peygamber (s.a.a) bisetin on üçüncü senesinde, canını ve davasını korumak amacıyla Mekke'den Yesrib'e (Medine'ye) hicret etti. Hicret edeceği gece, Ali b. Ebu Talib'ten (a.s) müşrikleri yanıltmak ve oyalamak maksadıyla yatağında gecelemeğini istedi. Bu arada ona diğer bazı tavsiyelerde de bulundu. Bu tavsiyelerden biri şudur: Hz. Peygamber (s.a.a) güvenli bir yere ulaşınca, ona birini gönderecek ve o da Hz. Peygamber'in (s.a.a) ailesini, Fatıma'ları ve diğer bazı kadınları alıp Peygamber'in (s.a.a) yanına gelecekti. Hz. Peygamber'de bulunan bütün emanetleri sahiplerine iade edecek ve onun borçlarını ödeyecekti.

Hz. Peygamber (s.a.a), Yesrib'e birkaç mil uzaklıktaki Kuba'ya varıp oraya yerleşince, Ebu Vakid el-Leysî aracılığıyla Ali'ye (a.s) bir yazı göndererek, emanetleri sahiplerine verdikten sonra Fatıma'ları alıp yanına gelmesini istedi. Emirü'l-Müminin (a.s) derhal harekete geçti, hemen yolculuk için lazım olan binekler satın aldı. Yolculuk ve Mekke'den hicret etme hazırlıklarına başladı. Bu arada kendisiyle beraber olan diğer bazı zayıf müminlere de, karanlık iyice çöküp bütün vadileri kaplayınca yanlarına taşınması zor ağır şeyler almadan gizlice sıvışıp Mekke yakınlarındaki Zituva vadisine gelmelerini söyledi.

Ali (a.s) bütün emanetleri sahiplerine ulaştırdı. Sonra Kâbe'de yüksek sesle şöyle dedi: "Ey insanlar! Emanetini almayan biri kaldı mı? Vasiyeti olan biri var mı? Resulullah'ın (s.a.a) kendisine bir hususta söz verdiği kimse var mı?" Kimseden ses çıkmayınca ve kimse kendisine müracaat etmeyince, Mekke'den ayrılıp Resulullah'a (s.a.a) katıldı.¹

Hz. Ali gün ağarınca Fatıma'larla birlikte (Resulullah'ın kızı Fatıma, Annesi Fatıma bint-i Esed el-Haşimiyye, Fatıma bint-i Zübeyr b. Abdulmuttalib ve Fatıma bint-i Hamza b. Abdulmuttalib) yola çıktı. Onların arkasından Peygamber'in (s.a.a) bakıcısı ve hizmetçisi Bereke

1- el-Menakıb, İbn Şehraşub, c.2, s.85, el-Musabakatu İle'l-Hicre bölümü

Ümmü Eymen ve oğlu Eymen (Resulullah'ın azatlısı) de yola çıktılar. Kafileyle birlikte Hz. Peygamber'in (s.a.a) gönderdiği elçi Ebu Vakid el-Leysî de geri döndü. Ebu Vakid binekleri sert bir şekilde sürmeye başladı. İmam Ali (a.s) ona dedi ki: "Ey Ebu Vakid! Kadınlara acı, onlar zayıftırlar." Dedi ki: "Peşimize düşenlerin bizi yakalamalarından korkuyorum." Ali (a.s) şu karşılığı verdi: "Sabredip bekle [rahatla]. Böyle yapmana gerek yok. Çünkü Resulullah (s.a.a) bana şöyle dedi: *Ey Ali! Şu andan itibaren sana hoşlanmadığım bir şey yapamazlar.*" Sonra Ali (a.s) develeri daha yumuşak bir şekilde sürmeye başladı. Bir yandan da şu beyitleri söylüyordu:

"Allah var sadece. Öyleyse zannını yok et
Önemsediğin şeylerde, insanların Rabbi sana yeter."

Hz. Ali (a.s) yola devam etti. "Dacnan" denilen yere vardıklarında, peşlerine düşenler onları yakaladılar. Bunlar, Kureyş'in en cesur atlılarından yedi kişiydiler. Yüzlerini kapatmışlardı. Sekizincileri ise Haris b. Ümeyye'nin azatlısı Cenah adlı biriydi. Cenah cesur ve atılgan biriydi. Atlıları gördükten sonra İmam Ali (a.s) Eymen'e ve Ebu Vakid'e dönüp şöyle dedi: "Develeri yatırın ve ayaklarını bağlayın." Kendisi de öne çıkarak kadınların inmelerine yardımcı oldu. Atlılar iyice yaklaştılar. Ali kılıcını çekerek onları karşıladı. Ona doğru hareket ederek şöyle dediler: "Kadınları alarak kurtulacağınızı mı sandın? Dön! Seni babası ölesice seni." Ali (a.s), "Peki, dönmezsem?" diye karşılık verdi. Dediler ki: Ya zorla götürürüz ya da kelleni götürürüz."

Atlılar kadınlara ve binek hayvanlarına doğru yaklaştılar. Amaçları kadınları korkutmak ve bu hayvanları ürkütmektir. Ali (a.s) öne geçip onlara engel oldu. Cenah kılıcını çekerek Ali'ye karşı hamle yaptı. Ali (a.s) onun darbesinden yara almadan kurtulmayı başardı. Bu sefer Ali (a.s) ona hamle yaptı, boynunun yukarısından bir kılıç indirdi. Kılıç atın eğrine kadar adamı ikiye biçti. Ali kılıcıyla onları korkuttu. Bunun üzerine şöyle dediler: "Ey Ebu Talib'in oğlu! Bizden vazgeç." Dedi ki: "Ben amcamın oğlu Resulullah'ın (s.a.a) yanına gidiyorum. Etini doğrayıp kanını dökmem kimin hoşuna gidiyorsa, peşimden gelsin." Atlılar eli boş ve hezimete uğramış bir şekilde geri döndüler.

Sonra arkadaşları Eymen ve Ebu Vakid'e döndü ve onlara, "Bineklerinizi çözün." dedi. Sonra kafileyi muzaffer bir şekilde "Dacnan" denilen yere götürüp orada konakladı. Orada bir gün bir

gece kaldı. Arkalarından gelen zayıf Müslümanlar da onlara yetiştiler. Gecelerini Allah'ı zikrederek geçirdiler. Ayakta, oturarak ve yanları üzere yatarak Allah'ı anıyorlardı. Şafak atıncaya kadar bu şekilde devam ettiler. İmam Ali (a.s) onlara sabah namazını kıldırdı. Sonra yoluna devam etti. Nihayet Medine yakınlarında "Kuba" denilen yere vardılar. Orada kendilerini bekleyen Resulullah'a (s.a.a) katıldılar.¹

Daha onlar yetişmeden, onlarla ilgili vahiy geldi Resulullah'a (s.a.a). Allah Kur'ân'da onlar hakkında şöyle buyuruyor: **"Onlar, ayakta dururken, otururken, yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar."**²

Hz. Peygamber (s.a.a) on beş gün boyunca, Kuba'da bu kafilenin gelmesini bekledi. Bu süre içinde Kuba mescidi kuruldu ve bu mescid hakkında apaçık ayetler nazil oldu. **"Daha ilk günden takva temeli üzerinde kurulan mescid, içinde kıyam etmene daha lâyıktır."** Nitekim Peygamberimiz (s.a.a) Müslümanları orada namaz kılmaya teşvik etmiş, onun ihya edilmesini istemiş ve orada namaz kılanlara büyük ecirler verileceğinden söz etmiştir.

Sonradan gelen kafilenin de dinlenmesinden sonra, Hz. Peygamber (s.a.a) beraberindeki arkadaşlarının ve ailesinin eşliğinde Yesrib'e doğru yola çıktı. Müslüman kitleler onu şiirler, maniler, hoş geldin sedalarıyla karşıladılar. Yesrib'in ileri gelenleri, Evs ve Hazreç kabilelerinin liderleri onu karşıladılar ve gelişinden duydukları memnuniyeti belirttiler. Bütün malî ve askerî imkânları onun emrine verdiler. Yesrib'in her mahallesinden geçerken, o mahallenin ileri gelenleri, mahallelerine konuk olsun diye devesinin yularını tutup kendisini konuk etmeye ve korumaya hazır olduklarını belirtirlerdi. Hz. Peygamber (s.a.a) ise onlara hayır duada bulunur ve şöyle derdi: *"Deveyi serbest bırakın, istediği gibi yoluna devam etsin. Çünkü bir emre göre hareket ediyor."*

Sonra deve, Ebu Eyyub el-Ensârî'nin evinin yakınlarında geniş bir araziye çöktü. Resulullah (s.a.a) oraya indi. Hz. Fatıma (a.s) da diğer Fatıma'larla birlikte orada bineklerin sırtlarından indiler. Fatıma'lar Ümmü Halid'in evine konuk oldular.³ Hz. Fatıma (a.s) yedi ay boyunca babasıyla beraber kaldı. Nihayet mescidin ve Hz.

1- el-Menakıb, 1/184.

2- Âl-i İmrân, 191-195.

3- Halid, Ebu Eyyub el-Ensârî'nin adıdır.

Resulullah'ın (s.a.a) evinin yapımı tamamlandı. Peygamber'in mütevazı evi, bazıları taştan örülmüş birkaç odadan meydana geliyordu. Diğer bazı odalar ise, hurma çubuğundan yapılmıştı. Odaların yüksekliğine gelince, Resulullah'ın (s.a.a) torunu İmam Hasan'dan (a.s) gelen bir rivayette şöyle deniyor: *"Ben buluğ çağıma ermiş bir delikanlı iken, Resulullah'ın (s.a.a) evlerine girerdim. Elim tavana yetiştirirdi."*

Hiz. Peygamber'in (s.a.a) evi için hazırladığı eşyalar ise, son derece basit, sert ve mütevazıydılar. Hurma lifiyle birbirine bağlanmış tahtalardan yapılmış bir sedir yaptı kendisi için. Hiz. Fatıma da hicret yurdunda babasının evine yerleşti. İslâm yurdundaki bu basit ve mütevazı evde kalmaya devam etti. Babasının gözetiminden, sevgisinden ve korumasından sonuna kadar yararlandı. Bu öyle bir gözetim, öyle bir sevgi ve öyle bir korumaydı ki, ondan başka hiçbir kadın ve hiçbir insan böylesini yaşamamıştır.

Fatıma bint-i Muhammed (s.a.a) Mekke'den hicret ederek bu mütevazı eve yerleşti. Uğruna canlarını feda etmeye hazır ensarın ve de onlarla birlikte muhacirlerin arasında babasının ilahi çabalarını görmek için... Artık Evs ve Hazreç kabilelerinden Müslüman olan kardeşlerinin arasında yaşadıkları için kendilerini güvende hissediyorlardı. Hiz. Peygamber'le (s.a.a) birlikte İslâm'a davete vermişlerdi kendilerini. Daha iyi yarınlar için plânlar yapıyorlardı. Hiz. Peygamber (s.a.a) muhacirlerle, Medineli Müslümanlar arasında kardeşlik uygulamasını başlatmıştı. Ki muhacirler yabancılık çekmesinler, kendilerini aynı amaç etrafında birleştiren kardeşlik duygularıyla diğer müminlere kenetlensinler. Onların ortak paydaları, tek ve ortaksız ilâh olarak Allah'a iman etmektir. Ali'yi ise kendine ayırdı. Muhacir ve ensardan oluşan kalabalık bir grubun içinde Ali'nin elinden tuttu ve şöyle dedi: *"Bu benim kardeşimdir, benden sonraki vasım ve vârisimdir."*¹ Ali'nin (a.s) eriştiği Peygamber'e (s.a.a) kardeş olma bahtıyarlığının üzerinden uzun bir zaman geçmeden, bu sefer Peygamber'in (s.a.a) dünürü, en sevdiği, kalbinde ve ruhunda en aziz bildiği kızının kocası oldu.

Resulullah efendimiz (s.a.a) Hiz. Hatice'nin (r.a) ölümünden sonra "Sevde" ile evlendi. O, Hiz. Hatice'den (r.a) sonra evlendiği ilk

1- Kâdetuna, el-Milanî, 3/389, (Hayatu'l-Hayavan'dan -1/118-naklen); el-Bidaye ve'n-Nihaye, 3/277.

kadındı. Sonra "Ümmü Seleme bint-i Ebu Ümeyye" ile evlendi ve kızı Fatıma'nın (a.s) işlerinin idaresini ona havale etti.

Ümmü Seleme şöyle der: "Resulullah (s.a.a) benimle evlendi ve kızı Fatıma'nın (a.s) işlerinin idaresini bana havale etti. Fatıma'yı seviyordum ve ona birçok konuda rehberlik ediyordum. Fakat, Allah'a yemin ederim ki, Fatıma benden daha edepli ve her şeyi benden daha iyi biliyordu."¹

2- Fatıma (a.s) İle Evlenmek İsteyenlerin Girişimleri

Fatıma (a.s), soy ve makam itibarıyla döneminin kadınlarından çok üstündü. O, Resulullah Muhammed'in (s.a.a) ve Hatice'nin (radıyallahu anha) kızıydı.² Erdem, bilgi ve en iyi karakterlerin toplandığı bir sülâleden geliyordu. Ahlâk ve yüz güzelliğinin zirvesindeydi. Manevî ve insanî kemalin son noktasına gelmişti. Yıldızı parlaktı ve aydınlık bir çehresi vardı.

Daha çocuk denilecek bir yaşta iken, fikrî olgunluğu ve aklı isabetliliğiyle belirginleşmişti. Allah ona olgun bir akıl, aydın bir zihin, keskin bir zeka ve bir güzellik vermişti ki, nuranî parlaklığı her tarafı aydınlatıyordu. Doğuştan çok yeteneğe, ve büyük erdemlere sahip kılınmıştı. (Allah'ın selâmı üzerine olsun.) O bu meziyetleriyle, Hz. Peygamber'in (s.a.a) kontrolünde günden güne büyüyor, geliyordu. Nihayet kadınlık yaşına gelmişti.

Hicretin üzerinden iki sene geçmişti ki, Müslümanlar Medine'de kalıcı bir egemenlik kurduklarını fark etmeye başladılar. O günlerde, Kureyş'in ileri gelenlerinden fazilet sahibi, İslâm'da önceliği bulunan, şeref ve mal sahibi birçok kişi Fatıma'yı Hz. Peygamber'den istemeye başladı. Peygamberimiz (s.a.a) de onları kırmadan hoşlukla reddediyor ve onu istemeye gelen herkese, "*Onun hakkında Allah'ın emrini bekliyorum*" diyordu ve mübarek yüzünü onlardan çevirirdi. Bu yüzden her biri, Peygamber'in (s.a.a) kendisine kızdığını sanırdı.³

Resulullah (s.a.a) onu Ali için tutuyordu ve Ali'nin onu kendisinden istemesini arzu ediyordu.⁴

1- Delailu'l-İmame, s.12.

2- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 1/80-81.

3- Keşfu'l-Gumme, 1/353.

4- Keşfu'l-Gumme, 1/354.

Bureyde'nin şöyle dediği rivayet edilir: "Ebubekir, Fatıma'yı istedi. Resulullah (s.a.a) dedi ki: '*O henüz küçüktür. Ben onun hakkında ilâhî takdiri bekliyorum.*' Ebubekir Ömer'le karşılaştı, olayı anlattı. Ömer, 'Seni reddetmiştir.' dedi. Sonra Ömer gidip istedi. Peygamberimiz (s.a.a) onu da reddetti."¹

3) Ali (a.s) Fatıma'yı (a.s) İstiyor

İmam Ali (a.s), Hz. Fatıma'yı (a.s) istemeyi düşünüyordu. Ancak hem kendisinin, hem de İslâm toplumunun o sırada yaşadığı yoksulluk, geçim sıkıntısı onu bu isteğini pratikte gerçekleştirmekten alıkoyuyordu. Bu yüzden evlilik fikrini erteliyor, bir aile kurma arzusunu bir süre için unutmaya çalışıyordu. Bu toplumsal durumdu. Fakat kişisel olarak Ali (a.s), yirmi bir yaşını geride bırakmıştı.² Fatıma ile evlenmenin de tam zamanıydı. Çünkü insani erdemler ve ilahi makamlar yönünden Ali'den başka Fatıma'ya denk bir erkek ve Fatıma'dan başka Ali'ye denk bir kadın yoktu. Bunlar, bir tekrarı artık dokunmayacak eşsiz bir kumaştan idiler.

Günlerden bir gün, İmam (a.s) işlerini tamamladı, sulama işinde kullandığı devesini çözdü ve evine doğru yola koyuldu. Deveyi evde bağladıktan sonra, Resulullah'ın (s.a.a) evine doğru yürüdü. Hz. Peygamber (s.a.a) Hz. Ümmü Seleme'nin evinde bulunuyordu. İmam daha yolda iken, gökten bir melek Peygamberimize (s.a.a) şu ilâhî emri getirdi: "*Nuru nur ile, yani Fatıma'yı Ali ile evlendir.*"³

Ali (a.s) kapıyı çaldı. Ümmü Seleme, "Kim o?" dedi. Resulullah (s.a.a) dedi ki: "*Kalk, ey Ümmü Seleme! Ona kapıyı aç ve içeri girmesini iste. Çünkü bu, Allah ve Resulü'nün sevdiği, kendisi de Allah ve Resulü'nü seven bir adamdır.*" Ümmü Seleme dedi ki: "Anam-babam sana kurban olsun, görmediğin hâlde hakkında bu övücü sözleri söylediğin adam kimdir?" Buyurdu ki: "*Yavaş ol, ey Ümmü Seleme! Bu adam, ahmak ve sefih birisi değildir. O, benim kardeşim, amcamın oğlu ve yeryüzünde en çok sevdiğim kimsedir.*" Ümmü Seleme der ki: "Bunun üzerine yerimden fırladım, az kalsın üzerime bağladığım peştamala takılıp düşecektim. Kapıyı açtım. Karşımda Ali

1- Tezkiretu'l-Havas, s.306.

2- Zehairu'l-Ukba, s.36.

3- Meani'l-Ahbar, s.103; el-Hisal, s.640; el-Emalî, Şeyh Saduk, 474; Biharu'l-Envar, 43/111

b. Ebu Talib'i görmeyeyim mi?!" Ali, Resulullah'ın (s.a.a) yanına girdi ve şöyle dedi: "Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun, ey Resulallah!" Peygamberimiz de ona şu karşılığı verdi: *"Ve selâm senin de üzerine olsun, ey Ebu'l-Hasan! Otur."*

Ali (a.s) Hz. Peygamber'in (s.a.a) tam karşısına oturdu. Sürekli olarak yere bakıyordu. Bir şey istemeye gelmiş de utandığından söyleyemiyormuş gibi duruyordu. Resulullah'tan (s.a.a) utandığı için başını yerden kaldırmıyordu. Hz. Peygamber(s.a.a) Ali'nin içinden geçenleri biliyormuş gibi, ona sordu: *"Ey Ebu'l-Hasan! Bir ihtiyacın için gelmişsin gibi geliyor bana. İhtiyacın neyse söyle, içinden ne geliyorsa açıkla. Çünkü senin ne ihtiyacın varsa, benim tarafımdan karşılanacaktır."* Ali (a.s) şöyle dedi: "Anam-babam sana kurban olsun. Ben daha bir çocukken, beni, amcan Ebu Talip'ten ve Fatıma bint-i Esed'den aldın. Yediğinin aynısını bana da yedirdin, beni kendi edebinle edeplendirdin. İyilik ve şefkat bakımından, benim için Ebu Talip'ten ve Fatıma bint-i Esed'den daha iyiydin. Allah senin aracılığıyla ve senin elinle beni doğru yola iletti. Allah'a yemin ederim ki, sen ya Resulallah, dünya ve ahiret hazinem ve zahiremsin. Allah'ın benim pazumu seninle güçlendirmesinin yanında, bir evimin, kendisiyle huzur bulacağım bir eşimin olmasını istedim. Sana kızını istemek için geldim. Kızın Fatıma'yı senden istiyorum. Beni Fatıma'yla evlendirir misin, ya Resulallah?" Resulallah'ın (s.a.a) yüzü sevinçten ve memnuniyetten parladı. Fatıma'nın yanına gitti ve şöyle dedi: *"Ali seni istiyor. Sen onu tanıyorsun."* Fatıma sustu. Peygamberimiz (s.a.a), *"Allahu Ekber! Susması kabul etmesi anlamına gelir."* dedi. Dışarı çıktı ve Fatıma'yı Ali ile evlendirdi.¹

Ümmü Seleme der ki: Resulullah'ın (s.a.a) yüzünün sevinçten ve memnuniyetten parladığını gördüm. Sonra Ali'nin (a.s) yüzüne bakıp gülümsedi ve şöyle dedi: *"Ey Ali! Karşıılığında seni evlendireceğim bir şeyin var mı?"* Ali (a.s) şöyle dedi: "Anam-babam sana feda olsun. Allah'a yemin ederim ki, benimle ilgili hiçbir şey sana gizli değildir. Bir kılıcım, bir zırhım, bir de sulama işinde kullandığım bir devem var. Bunların dışında hiçbir şeyim yok." Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: *"Ey Ali! Kılıcına ihtiyacın var; onunla Allah yolunda cihat edersin, onunla Allah düşmanlarıyla savaşırısın. Deveni de hurmalarını sulamak ve ailene su taşımak için kullanırsın, yolculuklarında yükünü"*

1- Biharul-Envar, s.43/93; Zehairul-Ukba, s.39.

onunla taşırsın. Ama zırhın karşılığında seni evlendiriyorum. Onu almayı kabul ediyorum."

"Ey Ebu'l-Hasan! Sana bir müjde vereyim mi?" Ali (a.s) şu cevabı verdiğini söyler: "Evet, anam-babam sana feda olsun. Bana o müjdeyi ver. Çünkü uğurlu bir seciyeye, bereketli bir karaktere ve işlerinde hikmete sahipsin. Allah'ın salat ve selâmı üzerine olsun."

Resulullah (s.a.a) şöyle dedi: *"Ben seni yeryüzünde Fatıma ile evlendirmeden önce, Allah gökte seni onunla evlendirdi. Sen bana gelmeden önce, gökten bir melek şuracıkta bana geldi ve şöyle dedi: 'Ey Muhammed! Yüce Allah, yeryüzüne nazar etti. Mahlukatı içinde seni seçerek elçi olarak gönderdi. Sonra ikinci kez yeryüzüne nazar etti. Orada senin için bir kardeş, bir vezir, bir arkadaş ve bir damat seçti. Kızın Fatıma'yı (a.s) onunla evlendirdi. Gökteki melekler bu olayı kutladılar. Ey Muhammed! Allah bana, Ali'yi yeryüzünde Fatıma ile evlendirmeni söylememi ve onları, tertemiz, seçkin, arınmış, hayırlı, dünyada ve ahirette erdem sahibi iki oğulla müjdelemeni emretti.' Ey Ali! Allah'a yemin ederim, daha melek göğe yükselmemişti ki, sen kapıyı çaldın."*¹

4- Ali ve Fatıma'nın Evlenmelerinin Gökten Emredilmiş Olması

İbn Ebi'l-Hadid şöyle der: "Hz. Peygamber'in (s.a.a) Ali'yi Fatıma ile evlendirmesi, Allah'ın gökte meleklerin şahitliğinde Ali'yi Fatıma ile evlendirmesinden sonra gerçekleşmiştir."²

Cabir b. Abdullah'ın şöyle dediği rivayet edilir: "Resulullah (s.a.a) Fatıma'yı Ali (a.s) ile evlendirdiği zaman, Allah onları Arş'ının üzerinde evlendirmişti."³

İmam Muhammed Bâkır'dan (a.s) şöyle rivayet edilir: "Resulullah (s.a.a) şöyle buyurmuştur: *Ben ancak sizin gibi bir insanım. Sizin aranızda evlenirim ve sizleri evlendiririm. Ama Fatıma (a.s) hariç. Onun evlenmesi gökten gelen vahiyle olmuştur."*⁴

1- Biharul-Envar, s.43/127

2- Şerh-u Nehci'l-Belâğa 9/193; farklı bir açıklamayla Zehairu'l-Ukba, s. 40-41.

3- Biharul-Envar, 43/142.

4- Biharul-Envar, 43/145.

5- Nikâh Akdi

Enes anlatıyor: Resulullah'ın (s.a.a) yanında oturduğum bir sırada, vahiy hali ona kuşattı. Bu hal ondan ayrılınca şöyle dedi: *"Ey Enes! Cebrail'in, Arş'ın sahibinden bana ne getirdiğini biliyor musun?"* Dedim ki: "Allah ve Resulü daha iyi bilir. Anam-babam sana feda olsun. Cebrail ne getirdi?" Buyurdu ki: *"Allah bana Fatıma'yı Ali ile evlendirmemi emretti. Git, muhacirleri ve ensarı bana çağır."* Gidip muhacirleri ve ensarı çağırdım. Herkes oturduktan sonra Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle dedi: *"Nimetlerinden dolayı hamdedilen, kudretinden dolayı ibadet edilen, saltanatından dolayı itaat edilen, katındaki nimetlerden dolayı arzu edilen, azabından dolayı sakınılan, yerinde ve göğünde emirleri yürürlükte olan, mahlukatı kudretiyle yaratan, hükümleriyle onları birbirinden farklı kılan, diniyle onları aziz yapan, peygamberi Muhammed'le onlara lütufta bulunan Allah'a hamdolsun. Hiç şüphesiz Allah, evlilik yoluyla gerçekleşen akrabalığı nesebin devamının vesilesi ve akrabalığın bir çeşidi kılmıştır. Allah'ın emri kazâsına uygun gerçekleşir, kazâsı ise kaderine dayanır. Her takdirin de bir süresi vardır. Ve her süre de yazılmıştır: 'Allah dilediğini siler, dilediğini de yerinde bırakır. Ana kitap O'nun katındadır.' Haberiniz olsun! Allah bana Fatıma'yı Ali ile evlendirmemi emretti. Eğer Ali buna razı olursa, benim onu dört yüz miskal gümüş karşılığında Fatıma ile evlendirdiğime şahit olun."*

Ali orada yoktu. Resulullah (s.a.a) onu bir iş için bir yere göndermişti. Sonra Resulullah (s.a.a) içinde taze hurma bulunan bir tabak getirmelerini emretti. Tabağı önümüze koydu, *"Yiyin."* dedi. Biz taze hurmaları yerken Ali (a.s) çıkageldi. Resulullah (s.a.a) ona bakıp gülümsedi, sonra şöyle dedi:

"Ey Ali! Allah bana, Fatıma'yı seninle evlendirmemi emretti. Onu, eğer kabul edersen, dört yüz miskal gümüş karşılığında seninle evlendirdim." Ali şöyle dedi: "Razıyım, ya Resulallah!" Sonra Ali bir kenara çekilip Allah için şükür secdesine kapandı. Ardından şöyle dedi: "Beni, mahlukatın en hayırlısı Resulullah Muhammed'e sevdiren Allah'a hamdolsun." Resulullah (s.a.a) da şöyle buyurdu: *"Allah ikinize bereket versin. Sizi bereketli kılsın ve size mutluluk versin. Sizden çok sayıda tertemiz nesiller meydana getsin."*

Enes der ki: "Allah'a yemin ederim ki, Allah, onlardan çok sayıda

tertemiz nesiller meydana getirdi."¹

6- Fatıma'nın (a.s) Mihri ve Çeyizi

Ali, zırhını Osman'a sattıktan sonra mihri alıp getirdi. Mihir dört yüz hecerî siyah dirhemden ibaretti. Resulullah (s.a.a) dirhemleri aldı, yeni ev için eşya alsınlar diye parayı ashabından ve kendi eşlerinden bazılarına teslim etti. Fatıma'nın çeyizi şundan ibaretti:

1) Yedi dirhem değerinde bir gömlek. 2) Dört dirhem değerinde bir baş örtüsü. 3) Hayber malı siyah bir kadife. 4) Üzeri kaytan türü iplerle örtülüp bağlanmış bir divan. 5) Mısır keteninden mamul, birinin içi lifle, öbürünün ise yünle doldurulmuş iki döşek. 6) İçleri izhirden (bir çeşit kokulu bitkiden) doldurulmuş Taif derisinden dört yastık. 7) Yünden yapılmış bir örtü. 8) Hecer yapımı bir hasır. 9) Bir el değirmeni. 10) Deriden yapılmış bir su kabı. 11) [İçinde elbise yıkanılan] bakır bir leğen. 12) Bir süt kasesi. 13) Küçük su kovası. 14) Sızdırmasın diye içi ziftlenmiş leğen. 15) Yeşil bir testi. 16) Kiremitten iki bardak. 17) Bir meşin minder. 18) Katrani aba. 19) Su kovası...

Çeyizi düzmekle görevlendirilen sahabeler şöyle demişlerdir: Bu eşyaların tümünü taşıdık, Resulullah'ın (s.a.a) önüne koyduk. Resulullah (s.a.a) çeyize bakınca ağladı ve gözlerinden yaşlar dökülmeye başladı. Sonra başını göğse kaldırdı ve şöyle dedi: *"Allah'ım! Kaplarmın büyük kısmı çanak çömlekten ibaret olan bu topluluğa bereket ver."*²

Ali (a.s) evini donattı. Evin tabanına yumuşak kum döktü. Bu arada yıkanmış elbise asmak için bir duvardan ötekine uzanan bir tahta koydu. Yere de koç derisi serdi ve hurma lifinden yapılmış yastıklar bıraktı.

Ebu Yezid el-Medinî şöyle der: "Fatıma (a.s) Ali'ye (a.s) verildiği zaman, Ali'nin (a.s) evinin tabanına serdiği kumdan, yastıktan,

1- Kifayetu't-Talib, bab: 78, s.298; el-Menakıb, 3/351, Hz. Fatıma'nın evliliği bölümü; Keşfü'l-Gumme, 1/348-349; Zehairu'l-Ukba, s.41.

2- el-Menakıb, İbn Şehraşub 3/353; Keşfu'l-Gumme 1/359.

testiden ve bardaktan başka bir şeyi yoktu."¹

7- Zıfâf Öncesi Hazırlıklar ve Düşün Yemeği (Velîme)

Ali şöyle der: Bundan sonra bir ay bekledim. Fatıma ile ilgili olarak herhangi bir şey söylemedim. Resulullah'tan (s.a.a) utanıyordum. Ancak Resulullah (s.a.a) ile baş başa kaldığım zaman şöyle derdi: *"Ey Ali! Ne iyi ve ne de güzel bir eşin var! Müjdelersana ey Ali! Seni, dünya kadınlarının efendisiyle evlendirdim."* Ali (a.s) diyor ki: "Bu olayın üzerinden bir ay geçince, kardeşim Akil yanıma geldi ve bana dedi ki: "Ey Kardeşim! Senin Fatıma bint-i Muhammed'le (s.a.a) evlendiğin kadar başka bir şeye sevinmedim. Ey Kardeşim! Neden Fatıma'yı evine getirmesini Resulullah'tan (s.a.a) istemiyorsun? Çünkü bir araya gelmenizle gözünüz aydın olur."

Ali şöyle cevap verdi: "Ey kardeşim! Allah'a yemin ederim ki, ben bunu çok istiyorum. Ancak böyle bir isteği Resulullah'a (s.a.a) açmamamın tek sebebi ondan utanmamdır." Akil şöyle dedi: "Seni Allah adına yemine veriyorum. Kalk, beraber gidelim." Bunun üzerine Resulullah'a (s.a.a) gitmek üzere yola çıktık. Yolda Peygamberimizin (s.a.a) hizmetçisi Bereke (Ümmü Eymen) ile karşılaştık. Ona bu meseleyi açtık. Dedi ki: "Yapmayın! Bırakın, biz onunla konuşalım. Çünkü bu meselede, kadınların sözleri daha güzel ve erkeklerin kalpleri üzerinde daha çok etkili olurlar."

Sonra geri döndü, Ümmü Seleme'nin evine girdi ve ona olayı anlattı. O da Peygamber'in (s.a.a) diğer eşlerine meseleyi açtı. Peygamber'in eşleri, huzurunda toplandılar. Onun etrafını sardılar ve şöyle dediler: (Onlar adına konuşan Ümmü Seleme'dir.) "Analarımız-babalarımız sana kurban olsun, ya Resulallah! Bir mesele için toplandık ki, eğer Hatice sağ olsaydı, bundan dolayı sevinecekti." Ümmü Seleme der ki: "Hatice'den söz ettiğimiz zaman Resulullah (s.a.a) ağladı. Sonra şöyle dedi: *Hatice! Nerede Hatice gibisi? İnsanlar beni yalanlarken o beni doğruladı, Allah'ın dini hususunda destekçim oldu. Varını yoğunu bana destek olmak için harcadı.*"

Ümmü Seleme der ki: "Bunun üzerine şöyle dedik: Analarımız babalarımız sana feda olsun, ya Resulallah! Hatice hakkında ne söylediyse, mutlaka öyledir. Ancak o, artık Rabbine gitmiştir. Allah

1- Fatımatü'z-Zehra Behcetü Kalbi'l-Mustafa, 477, Ahmed b. Hanbel'in Menakıb'ından naklen.

ona katında esenlik versin. Bizi ve onu cennetinin, rızasının ve rahmetinin derecelerinde buluştursun. Ya Resulallah! Bu, Ali b. Ebu Talib dinde kardeşin ve soyda da amcanın oğludur. Eşi Fatıma'nın evine gelmesini ve böylece ailesinin bir arada olmasını istiyor." Resulullah (s.a.a) dedi ki: *"Ey Ümmü Seleme! Ali'nin kendisi niçin bunu söylemiyor?"*

Dedim ki: "Senden utandığı için, ya Resulallah, böyle bir talepte bulunamıyor." Ümmü Eymen dedi ki: "Resulullah (s.a.a) bana şöyle dedi: *'Ali'ye git ve onu bana getir.'* Resulullah'ın (s.a.a) yanından ayrıldım ve gördüm ki, Ali, bana Resulullah'ın (s.a.a) cevabını sormak üzere bekliyor. Beni görünce, 'Ey Ümmü Eymen! Nasıl bir durumla karşılaştın?' dedi."

Dedim ki: "Resulullah (s.a.a) seni çağırıyor." Bundan sonrasını Ali (a.s) anlatıyor: Resulullah'ın (s.a.a) evine girdim, eşleri yanından kalktılar, odalarına girdiler. Resulullah'ın (s.a.a) karşısında oturdum. Ama ondan utandığım için hep yere baktım, başımı hiç kaldırmadım." Resulullah (s.a.a) dedi ki: *"Eşinin evine gelmesini istiyor musun?"* Başımı öne eğmiş bir hâlde, "Evet, anam-babam sana feda olsun." dedim.

Buyurdu ki: *"Evet, çok iyi, ey Ali! Onu bu gece veya yarın gece evine getiririm inşallah."* Sonra Resulullah (s.a.a) eşlerinin bulunduğu tarafa bakarak, *"Burada kim var?"* diye sordu. Ümmü Seleme, "Ben, Ümme Seleme, bu da Zeyneb, şunlar da falan ve falandır." dedi. Resulullah (s.a.a) dedi ki: *"Kızım ve amcamın oğlu için benim evimde bir oda hazırlayın."* Ümmü Seleme, "Hangi odayı?" diye sordu. Peygamberimiz (s.a.a), *"Senin odanı."* dedi. Bu arada eşlerine Fatıma'yı süslemelerini ve her şeyine dikkat edip titizlik göstermelerini emretti.

Ümmü Seleme der ki: Fatıma'ya sordum: "Yanında, bir gün lâzım olur diye sakladığın koku var mı?" "Evet." dedi. Bir şişe getirdi. Ondan biraz avucuna döktü. Kokladım. Bundan önce böyle bir koku hiç koklamamıştım. Dedim ki: "Bu nedir?" Dedi ki: "Dihye el-Kelbî, Resulullah'ın (s.a.a) yanına gelirdi. Resulullah bana, *'Ey Fatıma! Bir yastık getir, amcan ona yaslansın.'* Ben de ona yastık getirir, o da yastığın üzerinde otururdu. Yine böyle bir gün, ayağa kalktığı zaman, elbisesinden bir şey düştü. [Babam] benden bunu toplamamı istedi." [Ali (a.s) bunu Resulullah'a (s.a.a) sorduğunda, o, Cebrail'in kanatlarından düşen anberdir, diye cevap vermişti.]

Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: *"Ey Ali! Bir düğün yemeği vermek şarttır."*

Sa'd, "Bende bir koç var." dedi. Bir grup ensar da birkaç ölçek mısır topladı. [Hz. Ali diyor ki:] Resulullah (s.a.a) Ümmü Seleme'ye teslim ettiği paradan on dirhem alarak bana verdi ve dedi ki: "Bununla yağ, taze hurma ve keş yoğurdu al." Bunları satın aldım ve Resulullah'a (s.a.a) götürdüm. Kollarını çemreledi. Deriden yapılmış sofrayı istedi. Sonra hurma ve yağı keş yoğurduna karıştırarak yoğurmaya başladı. Macun hâline getirdikten sonra da, *"Ey Ali! Sevdığın kimseleri davet et."* dedi.

Mescide gittim. Mescid sahabelerle hınca hınç doluydu. Bir kısmını davet edip bir kısmını davet etmemekten utandım. Sonra orada bulunan bir tümseğin üzerine çıkarak seslendim: "Fatıma'nın velimesine (düğün yemeğine) gelin." İnsanlar gruplar hâlinde gelmeye başladılar. İnsanların kalabalık, buna karşılık yemeğin az olmasından dolayı mahcup oldum. Resulullah (s.a.a) içimdeki sıkıntıyı fark etti. Dedi ki: *"Ey Ali! Ben, Allah'a yemeğine bereket vermesi için dua edeceğim."* Daha sonra sofrayı bir mendille örttü. Ardından dedi ki: *"İnsanları onar kişilik gruplar hâlinde içeri gönder."* Ben de onun dediği gibi yaptım.

Gruplar içeri giriyor, yemeği yiyor ve dışarı çıkıyorlardı. Buna karşın yemekte herhangi bir eksilme olmuyordu. Resulullah (s.a.a) yemeği kendi elleriyle dolduruyordu. Abbas, Hamza, Ali ve Akil de insanları karşılıyorlardı. Ali der ki: "Kalabalığın tamamı, başından sonuna kadar yemeğimi yediler, suyum içtiler. Benim için Allah'tan bereket dilediler. Sayıları dört bin kişiden fazlaydı."

Sonra Resulullah (s.a.a) kap getirilmesini istedi. Bunları doldurarak eşlerinin odalarına gönderdi. Sonra bir kap aldı ve içine yemek doldurdu, *"Bu da Fatıma ve kocası için."* Dedi.¹

8) Zıfâf Gecesi Töreni

Güneş batmaya yüz tutunca, Resulullah (s.a.a), *"Ey Ümmü Seleme! Bana Fatıma'yı çağır."* dedi. Ümmü Seleme gidip Fatıma'yı getirdi. Etekleri yerde sürünüyordu. Resulullah'tan utandığı için yüzünden şapır şapır ter dökülüyordu. Bir ara ayağı takılıp sürçtü. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle dedi: *"Allah seni dünya ve*

1- Biharu'l-Envar, 43/106, 114, 132, 137.

ahirette sürçmekten korusun." Fatıma, Resulullah'ın (s.a.a) önüne gelince, Resulullah yüzündeki perdeyi kaldırdı ve Ali yüzünü gördü.

Hız. Peygamber (s.a.a), Abdulmuttalib'in kızlarına ve muhacir ve ensar kadınlarına, Fatıma'ya arkadaşlık etmelerini, sevinmelerini, eğlendirici maniler söylemelerini, tekbir getirip hamdetmelerini ve Allah'ın hoşnut olmayacağı herhangi birşey söylememelerini emretti. Cabir der ki: Resulullah (s.a.a) Fatıma'yı devesine ya da kırçıl katırına bindirdi. Selman bineğin dizginlerini tutarak yola koyuldu. Etrafında yetmiş bin huri vardı. Hız. Peygamber (s.a.a), Hamza, Akil, Cafer ve Haşimoğulları'nın diğer erkekleri de kılıçlarını çekerek arkasında yürüyorlardı. Peygamber'in (s.a.a) eşleri ise Fatıma'nın önünde mâni söylüyorlardı.

Kadınlar, her mâninin ilk beytini tekrarlıyor, sonra tekbir getiriyorlardı. Böylece eve girdiler. Sonra Resulullah (s.a.a) Ali'nin yanına giderek onu çağırды, ardından Fatıma'yı çağırды. Fatıma'nın elinden tutup Ali'nin elinin üstüne koydu ve şöyle buyurdu: *"Allah, bu evliliği Resulullah'ın kızına mübarek kılsın. Ey Ali! Ne güzel eştir Fatıma! Ve ey Fatıma! Ne güzel eştir Ali!"*

Sonra şöyle buyurdu: *"Ey Ali! Şu Fatıma, Allah'ın ve Resulullah'ın senin yanındaki emanetidir. Allah'ın ve benim emanetimi koru."*¹

Ardından şöyle dua etti: *"Allah'ım! Onların birliğini koru. Kalplerini kaynaştır. Onları ve zürriyetlerini nimetler cennetinin vârislerinden kıl. Onlara temiz, güzel ve mübarek bir zürriyet ver. Onları, senin emrinle insanları sana ibadet etmeye ileten ve senin razı olduğun şeyleri emreden imamlar kıl."* Sonra şöyle buyurdu: *"Evinize gidin ve ben size gelinceye kadar bir şey yapmayın."*

Ali der ki: Fatıma'nın ellerinden tuttum ve onu evin avlusunun bir kenarına oturttum. Ben de onun yanına oturdum. Benden utandığı için başını önüne eğip yere bakıyordu. Ben de ondan utanığım için hep yere bakıyordum.

Çok geçmeden Resulullah (s.a.a) geldi, elinde bir çıra vardı. Çırayı evin bir köşesine koydu. Sonra bana dedi ki: *"Ey Ali! Şu bardağı al, şu tulumdan biraz su çıkar."* Dediğini yaptım ve suyu ona getirdim... İçine birkaç kez mübarek ağzının suyundan karıştırdı. Sonra bardağı bana verdi ve *"İç."* dedi. İçtim, ardından bardağı

1- Şeceretu't-Tuba, s.254.

Resulullah'a (s.a.a) verdim. Bardağı Fatıma aldı. Resulullah (s.a.a) dedi ki: *"İç, ey sevgili kızım!"* Fatıma ondan üç yudum içti. Sonra bardağı Peygamber'e (s.a.a) verdi. Suyun geri kalanını aldı, benim ve Fatıma'nın göğsüne serpti. Ardından şöyle buyurdu: *"Allah, sadece sizden her türlü kötülüğü gidermek ve sizi tertemiz kılmak ister ey Ehl-i Beyt!"* Sonra ellerini kaldırdı ve şöyle dedi: *"Ey Rabbim! Sen gönderdiğin her peygambere bir zürriyet bahşettin. Allah'ım! Benim, yol gösterici zürriyetimi Ali ve Fatıma'dan kıl."* Sonra Resulullah (s.a.a) onların yanından ayrıldı. Kapının pervazından tutarak şöyle dedi: *"Allah sizi ve neslinizi pak kılmıştır. Sizinle barış yapana ben de barış yaparım. Sizinle savaşıyana ben de savaş açarım. Sizi Allah'a emanet ediyorum ve sizi O'na bırakıyorum."* Kapıyı kapattı ve kadınlara da çıkmalarını emretti.

Peygamberimiz (s.a.a) çıkacağı sırada bir kadının içeride olduğunu gördü. Dedi ki: *"Kimsin?"* Dedi ki: "Esmâ." Dedi ki: *"Çıkmanı emretmedim mi?"* Esmâ, "Evet, ya Resulallah." dedi, "Anam-babam sana feda olsun. Benim amacım, senin emrine karşı çıkmak değildir. Fakat ben Hatice'ye bir söz vermiştim. Hatice ölüm döşeğindeyken ağladı. Ona, 'Dünya kadınlarının efendisi ve Peygamber'in (s.a.a) eşi olduğun, Peygamber (s.a.a) tarafından cennetle müjdelendiğin hâlde ağlıyor musun?' dedim."

"Dedi ki: Bunun için ağlamıyorum. Fakat, zifaf gecesi, bir kadın sırlarını açacağı başka bir kadına ihtiyaç duyar. İhtiyaçlarını gidermek için ondan yardımını ister. Fatıma henüz çocuk denecek yaştadır. Zifaf gecesinde ona yardım edecek birinin bulunmamasından korkuyorum."

"Dedim ki: Ey efendim! Sana söz veriyorum. Eğer o zamana kadar yaşarsam, senin yerine bu görevi üstleneceğim." Bu sözleri duyan Resulullah (s.a.a) ağladı ve *"Allah aşkına, bunun için mi bekledin?"* dedi. "Evet." dedim. Ve Resulullah bana dua etti.¹

1- Rivayetlerde, Esmâ bint-i Umeys'in Fatıma'nın zifaf gecesinde yanında bulunduğu yer alıyor. Esmâ, kocası Cafer b. Ebu Talib'le birlikte Habeşistan'a hicret etmişti. O ve kocası ancak Hayber'in fethedildiği gün dönmüşlerdi. Dolayısıyla Fatıma'nın zifafında hazır bulunmamıştı. Büyük bir ihtimalle Hatice'nin vefatı sırasında yanında bulunan, Hamza b. Abdulmuttalib'in karısı ve Esmâ'nın da kızkardeşi Selma bint-i Umeys'ti. Esmâ, kızkardeşinden daha çok tanınıyordu. Bundan dolayı olay da ondan rivayet edilmiştir. Ya da bir ravi

9) Hz. Peygamber'in (s.a.a), Dügün Gecesinde Sabahında Hz. Fatıma'yı (a.s) Ziyaret Etmesi

Hz. Peygamber (s.a.a) dügün sabahı elinde bir kadeh süt olduğu hâlde Fatıma'nın (a.s) yanına gitti. "İç, baban sana kurban olsun." dedi. Sonra Ali'ye, "İç, amcan oğlu feda olsun sana." dedi.¹

Sonra Ali'ye sordu: "Eşini nasıl buldun?" Ali (a.s), "Allah'a itaat hususunda ne güzel yardımcıdır." dedi. Aynı soruyu Fatıma'ya da sordu, Fatıma şu cevabı verdi: "Hayırlı bir kocadır."²

Ali (a.s) der ki: "Resulullah (s.a.a), bundan sonra üç gün boyunca bize hiç uğramadı. Dördüncü günün sabahı yanımıza geldi..." Peygamberimiz (s.a.a) o sabah eve girince, Ali'den dışarı çıkmasını istedi. Fatıma ile yalnız kaldı ve dedi ki: "Nasılsın kızım? Kocanı nasıl buldun?"

Dedi ki: "Babacığım! O çok iyi bir kocadır. Ancak Kureyş'ten bazı kadınlar yanıma geldiler ve 'Resulullah (s.a.a) seni, malı olmayan fakir biriyle evlendirdi.' dediler." Resulullah (s.a.a) ona dedi ki: "Kızım! Ne baban, ne de kocan fakirdir. Bana yeryüzünün hazineleri sunuldu; ama ben, Rabbimin yanındaki nimetleri tercih ettim. Allah'a yemin ederim ki, ey kızım! O kadınlar sana doğru öğüt vermemişler. Ben seni, herkesten önce Müslümanlığı kabul eden, en bilgili ve en ağırbaşlı biriyle evlendirdim."

"Kızım! Yüce Allah, yeryüzüne nazar etti. Yeryüzü halkından iki adam seçti. Biri baban, biri de kocan... Kızım! Çok iyi adamdır kocan. Onun emrine isyan etme."

Sonra Resulullah (s.a.a) Ali'ye seslendi: "Ey Ali!" "Buyur ya Resulallah!" dedi. Buyurdu ki: "Evine gir, karına karşı nazık ol. Ona yumuşak davran. Çünkü Fatıma benden bir parçadır. Onu inciten şey beni de incitir. Onu sevindiren şey beni de sevindirir. Sizi Allah'a emanet ediyorum. Sizi O'na bırakıyorum."³

Bir rivayette şöyle deniyor: Resulullah (s.a.a) kızı Fatıma'yı (a.s) evlendirdiği zaman ona şöyle dedi: "Seni, hem dünyada, hem de

yanlışlık yapmış, başkaları da bu yanlışlığı sürdürmüşlerdir. Keşfu'l-Gumme, 1/368.

1- Keşfu'l-Gumme, 1/368.

2- Biharu'l-Envar, 43/117.

3- Biharu'l-Envar 43/132.

*ahirette efendi olan biriyle evlendirdim. O, ashabım içinde en önce Müslüman olan kimsedir. Ahabımın en bilgilisi, en ağırbaşlısı odur."*¹

10) Evlilik Tarihi

Ehl-i Beyt İmamları'ndan (a.s) gelen rivayetlerin tümünde Hz. Fatıma'nın (a.s) Ali (a.s) ile evlenmesinin tarihi, Müslümanların Bedir Savaşı'ndan zaferle dönmelerinin hemen sonrası gösterilir.

İmam Cafer Sadık'tan (a.s) şöyle rivayet edilmiştir: *"Ali (a.s) Fatıma'yı (a.s) ramazan ayında nikâhladı ve aynı senenin zilhicce ayında Bedir Savaşı'ndan hemen sonra zıfafa girdi."*²

Ayrıca, Emirü'l-Müminin (a.s) hicretin ikinci yılında, şevval ayının ilk günlerinde Bedir Savaşı'ndan döndükten birkaç gün sonra Fatıma (a.s) ile gerdeğe girdiği rivayet edilmiştir.³

Yine Hz. Peygamber'in (s.a.a) hicretin ikinci senesinin zilhicce ayının başında Fatıma'yı (a.s) Ali (a.s) ile evlendirdiği de rivayet edilmiştir.⁴

Hz. Zehra'nın Ali İle Evlenmesinin Ayrıcalıkları

Hz. Fatıma efendimizin (Allah'ın selâmı üzerine olsun) evliliği aşağıda belirttiğimiz hususlarda diğer evliliklerden farklılık arz etmektedir:

1- Gökte karar verilen ve Allah'ın emriyle gerçekleşen bir evliliktir. Yerde bir bağ ve duygusal bir ilgi gerçekleşmeden önce bu evliliğe yüceler âleminde karar verilmişti. Ömer b. Hattab'ın şu sözleri bu hususta yeterli bir kanıttır: "Cebrail indi ve dedi ki: Ey Muhammed! Allah sana kızın Fatıma'yı Ali ile evlendirmeni emrediyor."⁵

2- Yüce Allah, Peygamber'inin (s.a.a) tertemiz neslinin sadece bu mübarek evlilikle devam etmesini ön görmüştür. Nebvî zürriyetin bu iki eşin aracılığıyla sürmesini dilemiştir. Ömer b. Hattab bu hususta da

1- Biharul-Envar, 43/133; Kenzü'l-Ummal, 11/Hadis: 32926, Müsned-i İbn Hanbel 5/26, Muhtasarı Tarihi Dimeşk 17/337.

2- Keşfu'l-Gumme 1/364; Biharul-Envar, 43/134.

3- el-Emalî, Tusî, s.43, Meclis: 2, Hadis: 47

4- Misbahu'l-Müteheccid, Şeyh Tusî, s.613.

5- Zehairu'l-Ukba, s.41; Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 9/193

şunları söylüyor: "Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: *Benim soyum ve nesebim dışındaki bütün soylar ve nesepler kıyamet günü kesilir. Her kadının çocukları babalarına nispet edilir. Fatıma'nın çocukları hariç. Ben onların babasıyım ve onlar bana nispet edilirler.*"¹

3- Hz. Fatıma (a.s) Hz. Muhammed'in tek kızıdır ve başka da kız kardeşi yoktur. Zeyneb, Rukiyye ve Ümmü Gülsüm'ün Hz. Muhammed'in (s.a.a) kızları oldukları şeklinde yaygın bir kanaat olmakla beraber, bu kanaat doğru değildir. Onlar Hatice'nin kız kardeşi Hale'nin kızlarıdır. Hatice Peygamberimizle evlendiği zaman, onlar Hatice'nin evinde kalıyorlardı. Onların Peygamberimizin (s.a.a) öz kızları oldukları tarihsel olarak kanıtlanmış değildir.²

Evlilikten Hz. Peygamber'in (s.a.a) Vefatına Kadar

1- Hz. Zehra (a.s) Koca Evinde

Ali (a.s) Fatıma ile evlenince Hz. Peygamber (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle dedi: *"Kendine bir ev bul."* Ali bir ev aradı. Sonunda Hz. Peygamber'in (s.a.a) evinin az gerisinde bir ev buldu ve Fatıma ile o eve yerleştiler.

Bir gün Hz. Peygamber (s.a.a) kızının yanına geldi ve dedi ki: *"Seni kendi yanıma taşımak istiyorum."* Hz. Fatıma (a.s) şöyle dedi: *"Harise b. Nu'man ile konuş, o bu işi üstlensin."* Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: *"Harise b. Nu'man bizim yerimize birçok şeyi üstlendi. Ondan böyle bir şeyi istemekten utanıyorum."* Harise bu olayı duydu. Hemen Resulullah'ın (s.a.a) yanına geldi ve dedi ki: *"Ya Resullallah! Duyduğuma göre, Fatıma'yı kendi yanına taşımak istiyorsun. Şunlar benim evlerimdir ve Neccaroğulları'nın evlerinin içinde benim evlerimden sana daha yakın olanı yoktur. Hiç şüphesiz ben ve malım Allah ve Resülü içiniz. Allah'a yemin ederim ki ya Rasulallah! Benden aldığın mal, geride bıraktığın maldan daha çok sevimli gelir bana."* Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: *"Doğru*

1- Kenzü'l-Ummal, c.13/37586; Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 12/106

2- el-İmam Ali b. Ebi Talib/sireh ve tarih, s.27, Şeyh Muhammed Âl-i Yasin; el-İstiğase, Ebu'l-Kasım el-Kufî (ölm:352), s.80-82, Daru'l-Kütübi'l-İlmiyye basımı, Kum.

söyledin. Allah sana bereket versin." Böylece Resulullah (s.a.a) Fatıma'yı Harise'nin evine taşıdı.¹

Böylece Hz. Fatıma (a.s) koca evine taşınmış oldu. Bu, aynı zamanda risalet ve nübüvvet evinden imamet ve velâyet evine taşınması anlamına geliyordu. Her iki durumda da kutsallığın ve temizliğin egemen olduğu bir atmosferde yaşıyordu. Zühd ve sade hayat azameti sarmıştı her yanını. Din ve ahiret işlerinde kocasına yardımcı oluyordu.

Ali (a.s), Fatıma'ya (a.s) yaraşır bir saygı gösteriyordu. Sırf eşi olduğu için değil. Resulullah'ın (s.a.a) en çok sevdiği insan olduğu için. Dünya kadınlarının efendisi olduğu için. Nuru, Resulullah'ın (s.a.a) nurundan olduğu için. Bütün erdemleri ve değerleri şahsında topladığı için.

İmam Ali (a.s) ile Fatıma'nın (a.s) Harise b. Nu'man'ın evinde ne kadar kaldıkları kesin olarak bilinmiyor. Fakat Resulullah'ın (s.a.a), mescidine bitişik bir yerde ona bir ev yaptığını ve eşleri için yaptığı odalarda olduğu gibi bu evin bir kapısının mescide açılmasını sağladığını biliyoruz. Hz. Fatıma (a.s) Allah'ın evine bitişik ve Resulullah'ın (s.a.a) evine komşu bu yeni eve taşındı.

Resulullah efendimiz (s.a.a) bu nebevî fidanı yalnız bırakacak, gözetmeyecek, bağrına basmayacak ve direktifleriyle yönlendirmeyecek değildi. Karı-koca Resulullah'ın (s.a.a) gölgesinde, onun yanı başında yaşamlarını sürdürdüler. Resulullah (s.a.a), Fatıma'nın (a.s) evlenmesinden sonra, hiç kimseye göstermediği sevgiyi ona gösterdi, başka hiç kimseye vermediği öğütleri verdi ve başka hiç kimseye yapmadığı tavsiyeleri yaptı. Babası ona (a.s) hayatın anlamını öğretmişti. Ona, hayatın özünün insanlık olduğunu, mutlu bir evliliğin İslâmî ahlâk ve değerlere dayandığını ve bu mutluluğun maldan, saraylardan, ziynet eşyalarından, mobilya takımlarından, göz alıcı sanat galerilerinden çok daha değerli olduğunu fısıldamıştı.

Fatıma (a.s) kocasının himayesinde göz aydınlığını ve ruh mutluluğunu yaşıyordu. Sadelik ondan hiçbir zaman ayrılmaz, hayatın kaba ve haşın yanları eksik olmazdı. O ideal bir eştı. Müslümanların kahramanı Ali'nin (a.s) eşi. Resulullah'ın (s.a.a) veziri, ilk danışmanı, zafer ve cihat sancağının taşıyıcısı. Bu yüzden Hz. Fatıma'nın (a.s) bu

1- et-Tabakat, İbn Sa'd, 8/22, Daru'l-Fikr basımı

ağır sorumluluk düzeyinde olması bir zorunluluktur. Annesi Hatice Resulullah'ın cihadına, sabrına katıldığı, hayatın acımasızlıklarına ve risaletin meşakkatli davetine katlandığı gibi, o da Ali'nin cihadına, sabrına katılmalı, hayatın acımasızlıklarına katlanmalı ve risaleti tebliğ ederken davetin zorluklarına sabretmeliydi.

Fatıma (a.s), Allah'ın kendisine biçtiği rolü hakkıyla yerine getirdi. O, risalete uygun yaşayan salih Müslümanın, örnek Müslüman kadının bir timsaliydi.

a- Ev İşlerinin ve Meşakkatli Hayatın İdaresi

İçinde masum, tertemiz kılınmış, günah işlemekten ve hata etmekten uzak tutulmuş, her türlü ahlâkî erdemle nitelenmiş ve her türlü insanî değerle bezenmiş bir karı-kocanın yaşadığı tek ev, Ali ve Fatıma'nın eviydi.

Ali (a.s) İslâm'da kâmil, ideal erkeğin örneği, Fatıma da İslâm'da kâmil ve ideal kadının örneğiydi. Her ikisi Resul-i Ekrem'in (s.a.a) gölgesinde büyümüş, serpilmiş, onun ilminden ve diğer erdemlerinden beslenmişlerdi. Duyarlı kulakları ta çocukluktan itibaren Kur'ân-ı Kerim'e aşinaydı. Resulullah'ın (s.a.a) Kur'ân'ı gece-gündüz ve her zaman okuduğunu görüyor, dinliyorlardı. Böylece gaybin kaynaklarına dokunacak kadar yakın oluyor, İslâmî bilgi ve irfanı asıl kaynağından, tatlı membaından alıyorlardı. İslâm'ı Resulullah'ın (s.a.a) şahsında hareket eden canlı bir varlık olarak görüyorlardı. Böyleyken, onların oluşturduğu aile, ideal Müslüman aile olmaz mıydı?

Ali ve Fatıma'nın evi, saflığın, ihlâsın, sevginin ve merhametin en göz kamaştırıcı örneklerinin yaşandığı bir mekândı. Ali ve Fatıma, tam bir uyum ve şefkatle evin idaresi ve ev işlerinin yerine getirilmesi hususunda yardımlaşıyorlardı. Resulullah efendimiz (s.a.a) evin iç idaresini gerçekleştirmeyi ve ev içi işleri görmeyi Fatıma'ya, dış idaresini gerçekleştirmeyi ve ev dışı işleri görmeyi de Ali'ye tevdi etmişti. (Kapının beri tarafı Fatıma'ya, öte tarafı Ali'ye aitti.)

Fatıma (a.s) şöyle der: "Resulullah'ın (s.a.a) beni erkeklere özgü görevleri üstlenmekten muaf tutmasından dolayı ne kadar sevindiğimi ancak Allah bilir."¹

Fatıma (a.s) vahiy okulundan mezun olmuştu. O, kadın kalesinin İslâm'da en önemli ve stratejik mevkilerden olduğunu biliyordu. Bu kaleyi terk ettiği ve başka meydanlarda yer aldığı zaman, çocukların terbiyesini gereği gibi yerine getiremeyecekti. Bundan dolayı, Resulullah'ın (s.a.a) kendisiyle ilgili görev bölümü, onun sevinmesine ve yüzünün sevinçle parlamasına neden olmuştu.

Resul-i Ekrem'in (s.a.a) kızı, ailesinin mutluluğu için gücünün son noktasına kadar harcıyordu. Onca zorluğa ve meşakkate rağmen ev işlerini savsaklamaz, ağırdan almazdı. Hatta Emirü'l-Müminin Ali (a.s), onun bu hâline acımış; bu soylu davranışlarından övgüyle söz etmişti. Benî Sa'd kabilesinden bir adama şunları söylemişti: "Sana, kendimden ve Fatıma'dan söz etmemi ister misin? O, Peygamber'in (s.a.a) ailesinde en çok sevdiği bir kişi olarak benim yanımda ve benim eşimdi. Tulum ile o kadar çok su taşımıştı ki, göğsünde izleri çıkmıştı. El değirmeniyle o kadar çok un öğütmüştü ki, üstü başı toz-duman içinde kalmıştı. Tencerenin altındaki ateşi tutuştururken elbiselerine is-duman bulaşmıştı. Bundan dolayı da çok yıpranmıştı. Ona dedim ki: 'Babana gitsen, sana bir hizmetçi verse ve bu ağır işlerden dolayı yıpranmanı engellese olmaz mı?' Fatıma, Hz. Peygamber'e (s.a.a) gitti. Yanında kendisiyle sohbet eden bir grup insan olduğunu görünce, utandı ve geri döndü."

Ali (a.s) devamla şöyle der: "Hz. Peygamber (s.a.a), onun bir ihtiyacı için geldiğini anlamıştı. Ertesi sabah Resulullah (s.a.a) evimize geldi. Bizler üzerimize bir yorgan çekmiş uzanıyorduk. '*es-Selâmu aleykum.*' dedi. 'Ve aleyke's-selâm ya Resulallah, içeri gir!' dedim. Yanımıza oturur oturmaz dedi ki: *Ey Fatıma! Dün ne ihtiyacın vardı ki Muhammed'e gelmiştin?*" Ali der ki: "Fatıma'nın cevap vermeden Peygamber'in (s.a.a) kalkıp gitmesinden korktum." Dedim ki: "Ya Resulallah! Onun neye ihtiyacının olduğunu ben sana anlatırım. Tulum ile su taşımaktan göğsünde izi çıktı. El değirmeniyle un öğütmekten elleri nasır bağladı. Ev süpürmekten üstü başı toz-duman içinde kaldı. Tencerenin dibindeki ateşi tutuşturmaktan elbiseleri ise-dumana bulandı. Ben de ona dedim ki: Babana gitsen, ondan bir hizmetçi istesen ve bu işleri yapmaktan dolayı yıpranmanı önlese olmaz mı?" Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: "*Size, hizmetçiden daha iyi olan bir şeyi haber vereyim mi? Uyumak üzere olduğunuz zaman otuz üç kere 'subhanallah', otuz üç kere 'elhamdülillah' ve otuz dört kere 'Allahu ekber' deyin.*"

Diğer bir rivayette belirtildiğine göre, Fatıma (a.s), Hz. Peygamber'e (s.a.a) hâlini anlatıp ondan bir cariye isteyince, Resulullah (s.a.a) ağladı ve şöyle dedi: *"Ey Fatıma! Beni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, şu anda mescitte yiyecek yemekleri ve giyecek elbiseleri olmayan dört yüz tane adam bulunuyor. Eğer bir şeyden endişe etmeseydim, istediğini verirdim. Ey Fatıma! Sevaabın senden ayrılıp cariyeye gitmesini istemiyorum. Ali b. Ebu Talib'in kıyamet günü, hakkını senden talep ederek Allah huzurunda senden davacı olmasından korkuyorum."* Sonra Peygamberimiz (s.a.a), Fatıma'ya (a.s) tesbih namazını/duasını öğretti.

Emirü'l-Müminin (a.s) şöyle der: *"Sen Resulullah'tan (s.a.a) dünya malını istemek için gittin. Allah bize ahiret sevabı verdi."*¹

Bir gün Resulullah (s.a.a), Ali'nin (a.s) evine gider. Onun ve Fatıma'nın el değirmeniyle buğday öğüttüklerini görür. *"Hanginiz yoruldu?"* der. Ali, *"Fatıma yoruldu, ya Resulallah!"* der. Peygamberimiz (s.a.a): *"Kalk kızım."* der. Fatıma kalkar ve Peygamberimiz (s.a.a) onun yerine oturur. Ali ile birlikte buğdayı öğütürler.²

Cabir el-Ensarı'nın şöyle dediği rivayet edilir: Bir gün Peygamberimiz (s.a.a) Fatıma'yı üzerinde deve derisinden bir giysi olduğu hâlde, bir yandan elleriyle buğday öğütürken, bir yandan da çocuğunu emzirirken gördü. Resulullah'ın (s.a.a) gözleri doldu. Dedi ki: *"Kızım! Dünya acılarına karşılık ahiret mutluluğuna kavuşmak için acele et."* Fatıma (a.s) dedi ki: *"Ya Resulallah! Nimetlerinden dolayı Allah'a hamdolsun. O'nun lütuf ve bağışlarından dolayı şükürler olsun O'na."* Bunun üzerine yüce Allah şu ayeti indirdi: **"İleride Rabbin sana verecek ve sen razı olacaksın."**³

İmam Cafer Sadık'ın (a.s) şöyle dediği rivayet edilir: *"Emirü'l-Müminin (a.s) eve odun, su getirir ve evi süpürürdü. Fatıma (a.s) da buğday öğütür, hamur yoğurur ve ekmek pişirirdi."*⁴

Enes anlatıyor: Bilal sabah namazına geç kaldı. Resulullah (s.a.a) ona dedi ki: *"Niçin geç kaldın?"* Dedi ki: *"Fatıma'ya uğradım. Buğday öğütüyordu, çocuğu da ağlıyordu."* Dedim ki: *"İstersen ben senin*

1- Biharü'l-Envar, 43/85

2- age. 43/50.

3- age. 3/86.

4- age. s.151.

yerine buğday öğüteyim, sen de çocuğu sustur. İstersen ben çocukla ilgileneyim, sen de buğday öğüt." Bana, "Ben sana göre, oğluma daha şefkatli davranırım." dedi.

Bu yüzden geç kaldım. Resulullah (s.a.a) şöyle dedi: "*Sen ona acıdın, Allah da sana merhamet etsin.*"¹

Esmâ bint-i Umeys, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'dan rivayet eder: Hz. Peygamber (s.a.a) bir gün bize geldi, "*Nerede oğullarım?*" dedi. Hasan ve Hüseyin'i kastediyordu. Fatıma dedi ki: "Yanımızda tadılacak hiçbir yiyecek olmadığı hâlde sabahladık. Ali de, 'Onları falana götürüyorum.' dedi." Resulullah (s.a.a) onların bulunduğu tarafa yöneldi. Onların bir su başında oynadıklarını gördü. Önlerinde de artmış biraz hurma vardı. Peygamberimiz (s.a.a) dedi ki: "*Ey Ali! Sıcaklık iyice bastırmadan oğullarımı götürsen olmaz mı?*" Ali (a.s) şu karşılığı verdi: "Bu gece evimizde yiyecek hiçbir şey olmadan sabahladık. Biraz otursanız, ben de Fatıma için bir miktar hurma toplasam olmaz mı?" Ali bir miktar hurma topladıktan sonra, onları eteğine koyarak eve döndü."²

İmran b. Husayn'in şöyle dediği rivayet edilir: Peygamber'in (s.a.a) yanında oturuyordum. Bir ara Fatıma çıkageldi ve Peygamber'in (s.a.a) önünde durdu. Peygamberimiz (s.a.a) Fatıma'nın (a.s) yüzüne baktı. Yüzünün rengi sararmıştı. Açlığın şiddetinden yüzünde kan kalmamıştı. Dedi ki: "*Yaklaş Fatıma!*" Fatıma yaklaştı. Bir kere daha, "*Yaklaş Fatıma!*" dedi. Fatıma, tam önüne gelinceye kadar yaklaştı. Peygamberimiz (s.a.a) ellerini göğsündeki gerdanlık yerinin üzerine koydu, parmaklarının arası açıldı. Dedi ki: "*Allah'ım! Ey açları doyuran! Ey düşmüşleri kaldıran! Muhammed kızı Fatıma'yı aç bırakma.*"³

İşte Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'nın gözünde dünya bundan ibaretti: Zorluk çekme... Açlığın acısını duyma... Yorgunluktan bitkin düşme... Ama Fatıma bütün bunlara sabrın tatlı azığını ve başkalarını tercih etmenin tazeliğini katmıştı. Çünkü bunun ötesinde sonsuz nimetler vardı. Sabredenlere ecirlerinin hesapsızca verildiği bir günde elde edilecek pay vardı.

Hz. Zehra'nın (a.s) hayatına irdeleyici bir gözle baktığımız zaman,

1- Zehairu'l-Ukba, s.61.

2- age. 59.

3- Nazmu Düreri's-Sımtayn, s.191

onun zorluklarla iç içe geçen hayatının, çok mala ve geniş hayat imkânlarına -özellikle Benî Nadır ve Hayber fetihlerinden ve Fedek arazisine sahip olmasından sonra- kavuştuktan sonra da değişmediğini görürüz. Gelirinin yüksek meblağlarda olmasına rağmen Fatıma'nın hayatı değişmeden devam etmiştir. Rivayet edilir ki, Fedek'in yıllık geliri yirmi dört bin, bir diğer rivayete göre yetmiş bin dinar tutuyordu.¹

Çünkü Fatıma (a.s), bu gelirlerle evler yapmıyor, saraylar, köşkler kurmuyordu. İpek ve atlas elbiseler giymiyor, göz alıcı mücevherler takıp takıştırmıyordu. Bilâkis bu gelirin tümünü yoksullara, miskinlere dağıtıyor, Allah'a davet ve İslâm'ı yayma uğruna harcıyordu... Kocası Ali (a.s) de öyleydi. O da sulak bir yerden yüz pınar çıkararak bunları hacılara vakfetmişti.² Ali'nin mallarının bir yıllık sadakasının miktarı kırk bin dinardı.³ Ali'nin verdiği bu sadakalar, büyük bir topluma yeterdi, demesek bile, bütün Haşimoğulları'na yeterdi. Özellikle, hizmet edecek bir cariyeye satın almak için otuz dirhem yettiğini, o dönemde bir dirhemle birçok ihtiyacın karşılanabildiğini göz önünde bulundurduğumuz zaman bu meblağın büyüklüğü kendiliğinden ortaya çıkar.

b- İmam Ali'ye (a.s) İyi Bir Eş Oluşu

Hız. Zehra (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) sonra, bu ümmetin istisnasız en büyük şahsiyetinin evinde yaşadı. Tek amacı İslâm sancağını taşımak ve onu savunmak olan adamın...

Siyasal koşulların son derece hassas ve gayet tehlikeli olduğu bir dönemdi. İslâm orduları daima teyakkuz hâlindeydi. Her yıl kanlı savaflara tutuşmak durumundaydı ve Ali (a.s) de bu savafların çoğuna katılıyordu.

Hız. Zehra (a.s), bu müşterek hanede gerekli atmosferi, sıcaklığı ve istenen şefkati fazlasıyla oluşturunuyordu. O, bu hâliyle Ali'nin (a.s) cihadına da ortak bulunmuş oluyordu. Çünkü bir hadiste de vurguladığı gibi, "*Kadının cihadı iyi bir eş olmasıdır.*"⁴

1- Sefinetu'l-Bihar, 7/45.

2- el-Menakıb, 2/123; Biharul'l-Envar, 41/32.

3- Keşfu'l-Mehacce, s.133; Ensabu'l-Eşraf, 2/117; Mecmau'z-Zevaid, 9/123; Biharul'l-Envar, 41/43; Usdu'l-Gabe, 4/23.

4- Vesailu's-Şia, 20/221, Âlu'l-Beyt Müessesesi basımı

Hz. Zehra (a.s), eşini yüreklendiriyor, cesaretini ve fedakârlığını övüyordu. Gelmekte olan çatışmalar öncesinde onu güçlendiriyordu, kalbini teskin ediyor, acılarını dindiriyor, yorgunluğunu gideriyordu. İmam Ali (a.s) şöyle der: *"Fatıma'ya bakardım. Ona baktığım anda bütün kederler ve hüznler bir anda beni terk ederdi."*¹

Fatıma (a.s), eş olmanın kendisine yüklediği görevleri eksiksiz yerine getirmeye büyük bir özen gösterirdi. Eşinin izni olmadan bir gün dahi evinden çıkmadı. Bir gün olsun ona kızmadı, evinde yalan söylemedi, ona ihanet etmedi, hiçbir emrine karşı çıkmadı. Hz. Ali (a.s) de ona aynı hürmeti gösterir, sevgisini eksik etmezdi. Ali (a.s), Fatıma'nın (a.s) yüksek makamını ve derecesini bilirdi. Bir keresinde şöyle demişti: *"Allah'a yemin ederim ki, Allah onu katına alıncaya kadar, onu hiç kızdırmadım, üzmedim. O da beni hiçbir zaman kızdırmadı, hiçbir emrime karşı çıkmadı."*²

İmam Ali (a.s), ömrünün son demlerinde kendisine vasiyette bulunmak isteyen Fatıma'ya hatırlatır. Fatıma şöyle der: "Ey amcamın oğlu! Benden yalan bir söz işittin mi? Bir ihanetimi gördün mü? Benimle beraber olduğun günden beri bir kere olsun sana karşı çıktığıma şahit oldun mu?" Ali (a.s) şu karşılığı verir: "Allah'a sığınırım. Sen, Allah'ı en iyi bilenlerden birisin. En çok iyilik eden, en fazla O'ndan korkan ve en çok O'ndan sakınansın. Allah'a yemin ederim ki, Resulullah'ın (s.a.a) vefatıyla başıma gelen musibeti yeniden yaşattın bana. Senin vefatın, benim seni yitirmem, büyük bir musibettir benim için. **Biz Allah'tan geldik ve O'na döneceğiz.**"³

Ebu Said el-Hudrî'den rivayet edilir: Bir gün Ali b. Ebu Talib (a.s) acıkmış bir hâlde sabahladı. Dedi ki: "Ey Fatıma! Bana verebileceğin bir yiyecek var mı?" "Hayır." dedi, "Babama peygamberliği, sana vasiliği bahşeden Allah'a yemin ederim ki, benimle bu sabaha hiçbir yiyecek çıkmadı ve iki günden beri yediğimiz hiçbir şey yoktur. Sadece bir yiyecek vardı. Onu da, kendime ve Hasan ile Hüseyin'e tercih ederek sana vermiştim." Ali (a.s) dedi ki: "Ey Fatıma! Bana söyleseydin ya, sizin için yiyecek bulmaya çıksaydım?" Dedi ki: "Ey Ebu'l-Hasan! Sana, güç yetiremeyeceğin bir şeyi yüklemek hususunda

1- el-Menakıb, Harezmi, s.353, en-Neşru'l-İslâmî Müessesesi.

2- age.

3- Ravzatu'l-Vaizin, 1/151.

Allah'tan utanırım."¹

İslâm'ın bu model karı kocası işte böyle yaşadılar. Örnek olmak hususunda üzerlerine düşeni eksiksiz bir şekilde yerine getirdiler. Yüksek İslâm ahlâkına ilişkin birer göz kamaştırıcı örnek olarak parlak simalarıyla tarih sahnesindeki yerlerini aldılar. Nasıl olmasın ki? Resul-i Ekrem (s.a.a), zıfaf gecesi Ali'ye, *"Ey Ali! Ne güzel eştir şu senin eşin!"* Fatıma'ya da, *"Ey Fatıma! Ne iyi kocadır şu senin kocan!"* demişti.²

Bir keresinde de şöyle demişti: *"Ali olmasaydı, Fatıma'ya denk bir koca bulunmazdı."*³

c- Anne Rolünde Fatıma (a.s)

Annelik, Hz. Zehra'nın (a.s) omuzlarındaki görevlerin en hassası ve en ağırı idi. Beş çocuk dünyaya getirmişti. Hasan, Hüseyin, Zeyneb, Ümmü Gülsüm ve bir de düşük yaptığı Muhsin.⁴

Yüce Allah, Resulullah'ın (s.a.a) soyunun, zürriyetinin Fatıma (a.s) kanalıyla devam etmesini takdir etmiştir. Nitekim Resulullah (s.a.a) da bunu şöyle haber vermiştir: *"Allah, her peygamberin soyunun kendi sulbünden devam etmesini sağlamış, benim soyumu ise Ali b. Ebu Talib'in sulbünden devam etmesini dilemiştir."*⁵

Vahyin ve nübüvvetin eğitiminden geçmiş Hz. Zehra (a.s), İslâm eğitim metodunu, terbiye yöntemini çok iyi biliyordu. Bunu, Hz. Hasan'ın (a.s) şahsında gerçekleştirdiği örnek terbiyede gözlemleyebiliriz. Onu, Müslümanların önderliği sorumluluğunu üstlenecek, risalet tarihinin en zor zamanlarında kederini yutkunacak, İslâm dinini ve mümin toplumu korumak için Muaviye ile, içinde derin acılar hissetmesine rağmen anlaşma imzalayabilecek sağlam karakterli biri olarak yetiştirmişti. Hz. Zehra'nın (a.s) rahle-i

1- Biharu'l-Envar, 43/59

2- age. 43/117, 132

3- Keşfu'l-Gumme, 1/472

4- Hz. Ali (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra, Halife'ye biat etmekten kaçındığı için Hz. Zehra'nın evine saldıranların darbesi sonucu anasının karnındaki Muhsin ölü olarak doğmuştu. İbn Asakir tarih kitabında, İmam Hasan'ın hayatıyla ilgili bölümde Hz. Zehra'nın çocuklarını sayarken, Muhsin'in, babası hayattayken öldüğünü söyler.

5- Tarihu Bağdad, 1/316; Kenzü'l-Ummal, 11/Hadis: 32892

tedrisinden geçen İmam Hasan (a.s), bu tavrıyla dünyaya şu mesajı vermişti: İslâm barış dinidir. Düşmanlarına, iç meseleleri; dine darbe vurmak, dini zayıflatmak için kullanma fırsatını vermez... O bu davranışıyla Muaviye'nin tüm kozlarını boşa çıkarmıştı. Plânını geçersiz kılmış, cahiliyeyi yeniden canlandırma amaçlı komploların başına geçirmişti. Bir süre sonra dahi olsa, onun sapıklığını bütün dünyaya göstermişti. Muaviye'nin Müslümanlara oynamak istediği oyunu bozmuştu.

Zehra (a.s), Hüseyin (a.s) gibi birini yetiştirmişti. Hüseyin ki, canını, bütün ailesini ve en sevdiği arkadaşlarını Allah yolunda zulümle ve zalimlerle vuruşma uğruna feda etti. O, kanıyla, henüz yeşeren İslâm ağacını sulamıştı.

Zehra (a.s), Zeyneb ve Ümmü Gülsüm gibi zirve kadınları yetiştirmişti. Onlara, fedakârlık, serdengeçtilik ve zalimler karşısında direniş derslerini vermişti. Zalime, onun gücüne karşı eğilmesinler, boyun eğmesinler diye. Görkemli bir cesaret ve açıklıkla Ümeyyeoğulları zorbalarına karşı hakkı haykırsınlar diye... Dine ve resuller efendisinin ümmetine karşı kurulan tuzakları ortaya çıkarsınlar diye...

2- Devletin temellerini atan Hz. Peygamber'in (s.a.a) yanı başında Zehra (a.s)

a- Mekke Fethinden Önce Zehra (a.s)

Resulullah efendimiz (a.s) Medine'ye geldiği andan itibaren, cahiliyenin temellerini yıkma, köklerini kurutma ve mevzilerini darmadağın etme amacına yönelik yoğun bir faaliyet içine girdi. Mekke'de olduğu gibi, onun (s.a.a) Medine'deki hayatı bir cihat ve onarım hayatıydı. Müşriklere, münafıklara, Yahudilere ve haçlılara karşı cihad, beri taraftan büyük İslâm devletini kurmak... Tevhidin sesinin ulaşabildiği her yere davayı yaymak, ilâhî mesajı tebliğ etmek. Bu bağlamda Resulullah (s.a.a) bazen söz ve akideyle, bazen kılıç ve güçle savaşıyordu. Konjonktür ne tür bir yöntemi gerektiriyorsa ve hikmet neyi öngörüüyorsa, ona uygun bir strateji izliyordu.

Böylesine zor ve meşakkatli bir süreçte cihadını, savaşını sürdürdü. Müttefiklerin (ahzab) ordularına, hak ve hidayet davasının karşısına dikilen azgınlık ve sapıklık güçlerine denk ya da yakın olabilecek malı, orduları ve askerî hazırlığı yoktu. Bütün gücünü

imanından, Rabbinin yardımından ve etrafında toplanmış bir avuç samimi ashabından alıyordu.

Resulullah'ın (s.a.a) davet ve cihat tarihini, sabır ve dayanıklılık örneklerini inceleyen bir kimse, ilkesel bir insanın büyüklüğünün ne olduğunu görür. Onun kararlılığının gücünü, sabrını, Allah'ın ona yönelik gözetimini ve Allah'ın ona ve onunla birlikte cihat bayrağını yükselten mücahitlere zafer bahsettiğini gözlemler. O zaman hakikî zafer ve gücün kaynağının ne olduğunu anlar.

Hız. Fatıma (a.s), bu zor cihat döneminin bütün koşullarını ve bütün boyutlarını bizzat yaşadı. Eşinin ve babasının himayesinde bu adımları birer birer geçti. Her şeyi ruhuyla ve duygularıyla yaşıyordu. Evinde sürdürdüğü cihadıyla, babasının yanında yer almasıyla, babasının çektiği zorlukları ve sıkıntıları paylaşarak yaşıyordu. Babasının cihadına, sabrına ve direncine tanık olmuştu. Uhud'da yaralandığını, dişinin kırıldığını, bu esnada münafıkların onu yalnız bıraktığını görmüştü. Babasının amcası, Allah'ın arslanı Hamza'nın ve bir grup seçkin müminin şehit düşmelerine tanık olmuştu.

Rivayet edilir ki, Fatıma (a.s) ve Safiye -Uhud Savaşı'ndan sonra- Resulullah'ın (s.a.a) yanına geldiklerinde ona bakarlar. Peygamberimiz (s.a.a) Ali'ye (a.s) der ki: *"Halamı benden uzak tut. Ama Fatıma'yı bırak gelsin."* Fatıma Resulullah'a (s.a.a) yaklaştığında yüzünün yaralandığını ve ağzının kanadığını görür. Bir yandan kanı siler, bir yandan da çığlık atarak şöyle der: "Resulullah'ın (s.a.a) yüzünü kanatanlara Allah'ın gazabı daha da arttı..." Resulullah'ın (s.a.a) yüzünden akan kanı eliyle alıp havaya savuruyordu. Bir damlası yere düşmüyordu.¹

Hız. Fatıma (a.s) Resulullah'ın (s.a.a) yarasını sarmaya, mübarek bedeninden akan kanı durdurmaya çalışıyordu. Kocasını Resulullah'ın (s.a.a) yarasına su döküyor, o da yıkıyordu. Kanın bu şekilde durmayacağını anlayınca, bir parça hasır alıp yaktı, küllerini yaranın üzerine dökerek kanı durdurdu.²

Tarih bize, Fatıma'nın (a.s), birçok yerde, babasının savaşına, sabrına ve cihadına, ruhuyla ve duygularıyla katıldığını anlatır.

Rivayet edilir ki, Resulullah efendimiz (s.a.a), bir gazveden geri

1- Biharul-Envar, 20/96; bu anlamı içeren bir hadisi Ahmed b. Hanbel rivayet etmiştir, 5/334

2- Fedailu'l-Hamse, 3/161

dönmüştü. İlk iş olarak mescide girdi, orada iki rekât namaz kıldı. Sonra her zaman olduğu gibi, eşlerinin evlerinden önce Fatıma'nın evine gitti. Onu ziyaret etmek ve görüp sevinmek için. Fatıma (a.s), Peygamberimizin (s.a.a) yüzünde yorgunluk ve bitkinlik belirtilerini görünce üzüldü ve ağlamaya başladı. Peygamberimiz (s.a.a) sordu: *"Niçin ağlıyorsun ey Fatıma?"* Şöyle cevap verdi: *"Renginin solduğunu gördüğüm için."* Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyurdu: *"Ey Fatıma! Yüce Allah babanı öyle bir dinle göndermiştir ki, yeryüzünde kerpiç ya da kıl çadırdan bir tek ev kalmayacaktır ki, bu din sayesinde azizlik ve onurluluk ya da rezillik ve alçaklık o eve girmesin. Karanlığın çöktüğü her yere ulaşacaktır."*¹

Fatıma'nın (a.s), büyük komutan ve son resul babasına (s.a.a) yönelik katkıları sadece bu duygusallıktan ibaret değildi. O, babasını kendisine tercih eder, onu her bakımdan önemser, onun sıkıntılarına ve zorluklarına ortak olurdu. Fatıma (a.s) Medine çevresinde hendek kazıldığı gün oraya gelmiş ve ashabıyla birlikte, Medine'yi ve İslâm'ı korumak maksadıyla toz toprak içinde çalışan babasını (s.a.a) görmüştü. Fatıma'nın elinde bir parça ekmeğ vardı. Ekmeği babasına (s.a.a) verdi. Peygamberimiz (s.a.a), *"Bu nedir Fatıma?"* dedi. Dedi ki: *"Oğullarım için pişirdiğim ekmeğin bir parçasını sana getirdim."* Peygamberimiz (s.a.a) buyurdu ki: *"Kızım! Biliyor musun, üç günden beri babanın ağzına girecek ilk yemektir bu!"*²

Müslüman kadının cihadını yansıtan bu göz kamaştırıcı tabloyu Fatıma (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) gölgesinde çiziyordu. Fatıma (a.s), sahip olduğu her şeyle, Resulullah'ın (s.a.a) cihadına katılarak İslâm'ın temellerinin sağlamlaşması için çaba sarf ediyordu. Aynı meydanda ve aynı hendekte (mevzide) babasıyla, kocasıyla ve oğullarıyla omuz omuza mücadele veriyordu. Bu şekilde o, tarih sayfalarına, Müslüman ümmetin gelecek nesillerine pratik bir ders işliyordu. Malayanilikten, anlamsızlıktan ve gayesizlikten uzak tevhit inancının şekillendirdiği iman hayatını öğretiyordu.

b- Mekke Fethinde Hz. Zehra (a.s)

Kadınların efendisi, büyük bir mutluluk yaşıyordu. Çünkü Arap

1- Fedailu'l-Hamse, Firuzabadî 3/161; Hilyetu'l-Evliya, Ebu Nuaym, 2/30; Kenzü'l-Ummal, 1/Hadis: 1448

2- Zehairu'l-Ukba, s.47; Fedailu'l-Hamse, 3/161

Yarımadası'nın önemli bir kısmının İslâm'ın egemenliği altına girdiğini, babasının risaletini benimsediğini görüyordu. Kureyş bile, onca inatçılığına, kibrine karşın, liderlerinden birini, Hz. Peygamber'in (s.a.a) hicretin altıncı senesinde umre yapmaya giderken imzalanan Hudeybiye Antlaşması'yla sağlanan ateşkesin süresini uzatmak amacıyla görüşmelerde bulunmak üzere İslâm'ın başkenti Yesrib'e, göndermişti.

Kureyş, daha önce imzalanan antlaşmayı ihlâl ettikten sonra, liderlerinden Ebu Süfyan'ı elçi olarak göndermişti. Ebu Süfyan, Hz. Peygamber'e (s.a.a) Kureyş'in talebini iletmiş, ama olumlu bir cevap almamıştı. Bunun üzerine, bir grup Müslümandan eman ve himaye talebinde bulunmuş, ama kimse bu isteğini kabul etmemişti. Hatta Hz. Peygamber'in (s.a.a) eşi olan kızı Ramle (Ümmü Habibe) dahi ona olumlu bir karşılık vermemişti. Sonunda Resulullah'ın yanında kendisine aracı olmaları için Ali ve Fatıma'nın yanına gitmişti. Ali, Fatıma ve oğulları Hasan ve Hüseyin de bu isteğini geri çevirmişlerdi. Hiçbir Müslümanın bu konuda kendisine yardımcı olmayacağını anlayınca, ümitsizlik içinde, korkarak, yenilmiş, başarısızlığı ve hezimetini ruhunun derinliklerinde hissederek geri dönmüştü.

Hız. Zehra (a.s), babasının, Ebu Süfyan'a karşı takındığı tavırdan, onun Mekke'yi fethedeceğini anlamıştı. Derken günler yaklaştı ve Resulullah (s.a.a), on bin Müslümanla birlikte harekete geçti. Bayrağı, amcasının oğlu ve vasisi Ali b. Ebu Talib'e (a.s) vermişti. Hız. Zehra (a.s) da, orduyla beraber sefere çıkan kadınlar arasındaydı. Zehra (a.s), Allah'ın bahsettiği zaferin mutluluğunu içinde hissederek babasının (s.a.a) yanı başında duruyordu. Putların, babasının ayakları altında olduğunu görüyordu. Kureyşlilerin ona sığındıklarına, ona, "Kerim kardeşin oğlu kerim bir kardeş." dediklerine tanık oluyordu. Babası da Kureyşlilere, "*Gidin! Hepiniz serbestsiniz!*" diyordu.

Hız. Zehra'nın (a.s), babasıyla (s.a.a) beraber Mekke'de geçirdiği günler anılarla doluydu. Müşriklerin, babasını ve ashabını takibe aldıkları, ona Ebu Talib Vadisi'nde ambargo uyguladıkları günleri, annesi Hatice'nin, babasının amcası Ebu Talib'in zamanını hatırladı.

Bu zafer yolculuğunda, o güne kadar İslâm'a karşı sert tutumlarını sürdüren, en dik başlı argo kabilelerinden Havazin, Sakif gibi kabilelerin ve onların müttefiklerinin dağıldıklarını, kalelerinin birer birer çöktüğünü, mallarının, çocuklarının ve kadınlarının Huneyn Savaşı'nda ganimet olarak Müslümanların eline geçtiğini gördü.

Babası ve eşiyle beraber, çocukluk günlerini geçirdiği, ailesinin ve sevenlerinin anayurdu Mekke'yi arkasında bırakarak ensarın şehrine, Yesrib'e döndü. Bu yolculuktan sonra iki yıl daha yaşadı. Bunlar, hayatının en mutlu yıllarıydı. İslâm, Arap Yarımadası'nın her tarafına yayılmış ve artık bölgenin en çok mensubu bulunan büyük dini hâline gelmişti.¹

c- Veda Haccı ve Son günler

O günler, acısıyla tatlısıyla geride kaldı. Hicretin onuncu senesinde Hz. Peygamber (s.a.a) bütün Müslümanları hac ibadetini eda etmeye çağırdı. Müslümanlarla birlikte veda haccını yaptı. Müslümanlara haccın hükümlerini ve menasikini (hac zamanı yerine getirilen ibadetleri) öğretti. Dönüş yolunda kabile Gadir-i Hum denilen yerde durdu. Hz. Peygamber (s.a.a) deve mahfesinden oluşturulan bir minberin üzerine çıktı. Vefatının yaklaştığını hatırlattı ve onların üzerindeki ilahi yetkisini dile getirerek önemli bir mesaj ve emri onlara iletmek için gerekli ortamı hazırladıktan sonra yüksek sesle şöyle dedi: *"Ben kimin mevlâsıysam, Ali de onun mevlâsıdır. Allah'ım! Ona dost olana sen de dost ol. Ona düşman olana sen de düşman ol."* Böylece Ali'yi kendisinden sonraki halife olarak tayin etti. Sonra Müslümanlara Ali'ye biat etmelerini ve "müminlerin emiri" olarak selâmlamalarını emretti. Derken herkes memleketine, Peygamberimiz (s.a.a) de Medine'ye döndü.

Hicretin on birinci senesinde, safer ayının son günlerinde Hz. Peygamber (s.a.a), büyük acılar hissettiği bir hastalıktan şikâyet etmeye başladı. Roma devletine karşı bir sefer düzenleme kararındaydı. Bir ordu hazırlamış ve henüz genç bir delikanlı olan Usame b. Zeyd'i bu ordunun komutanlığına getirmişti. Bütün muhacir ve ensara bu orduya katılmalarını emretti. Onları sefere çıkmaya, her vesileyle teşvik ediyordu. Bazılarını özellikle ismen zikrediyordu. Muhafiflerin ve karşıtların Medine'den uzaklaşmalarını, İmam Ali'nin (a.s) hilâfetine karşı olanların, problem çıkarma fırsatını bulmamalarını amaçlıyordu.

Müslümanların büyük bir kısmı başlangıçta bunun geçici bir rahatsızlık olduğunu, kısa bir süre sonra geçeceğini sandılar. Fakat Hz. Zehra babasının rahatsızlığını duyar duymaz kalbinde derin bir

1- Siretü'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 1/100-105

rahatsızlık hissetti, yüreğinin âdeta çöktüğünü düşündü. Ölümünün vakti gelmiş gibiydi. Ölümün belirtileri Peygamber'in yüzünden okunuyordu. Sağlığı iyice zayıflamıştı. Artık ciddi ciddi ölüme hazırlanıyor ve her fırsatta ailesine tavsiyelerde bulunuyordu. Bakî mezarlığını ziyaret ediyor, ecelinin yaklaştığı hissini veren ifadelerle Bakî'de yatan ölümlere hitap ediyordu. Özellikle Hz. Zehra bir keresinde Peygamber'in, ashabına şu şekilde hitap ettiğini duymuştu: *"Bana öyle geliyor ki, davet edileceğim ve benim de daveti kabul edeceğim günler yakındır."* Arafat dağında ashabına şöyle hitap ettiğini duymuştu: *"Belki de bu seneden sonra bir daha sizinle buluşmayacağım."* Hicretin onuncu yılında ondan bu tür sözler çok duyuldu.

Fatıma (a.s) Veda Haccı'ndan sonra rüyada, Kur'ân okuduğunu, aniden bu Kur'ân'ın elinden çıkıp kaybolduğunu görüyordu. Korkmuş bir hâlde uyandı. Gidip rüyayı babasına anlattı. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: *"O Kur'ân benim, ey gözümün nuru. Çok geçmeden göçeceğim."*¹

Hz. Fatıma (a.s) ve Emirü'l-Müminin Ali (a.s), insanlar içinde Hz. Peygamber'e (s.a.a) en yakın ve en bağlı kimselerdi. Bu bağlılıkları hastalığı zamanında da, vefatı esnasında da devam etti. Ali'den (a.s) şöyle rivayet edilir: "Muaz, Aişe'ye, Resulullah'ı (s.a.a) ağırları olduğu ve vefat ettiği zaman nasıl bulduğunu sordu. Aişe şu cevabı verdi: Ey Muaz! Ben onu vefatı esnasında görmedim. Ama kızı Fatıma'ya sorabilirsin; o, yanındaydı."²

Öte yandan Fatıma (a.s), Hz. Peygamber'in (s.a.a) hastalığı esnasında eşlerinin evlerini dolaşır ve "Peygamber (s.a.a) sizi ziyaret edecek durumda değildir." derdi. Onlar da, "O, serbesttir." derlerdi.³

Hz. Peygamber'in (s.a.a) hastalığı, gün be gün ağırlaşıyordu. Ölüm döşeğinde uzanmış hâldeydi. Hz. Zehra (a.s) yanı başında oturmuş, babasından dolayı derin acılar içinde bekliyor ve şöyle diyordu: "Ne acıdır, senin acın! Ah! Babacığım!" Ve arada bir Peygamber'in (s.a.a) solgun yüzüne bakar, için için göz yaşı dökerdi.

Resulullah'ın (s.a.a) hastalığı iyice ağırlaşmıştı. Artık acılara güç yetiremediği için, bayıldı. Kendine geldiği zaman Ebubekir'i, Ömer'i

1- Reyahinu's-Şeria, 1/239

2- el-İsabe, 2/178, Mısır baskısı

3- Avalimu'l-Ulum, 11/390

ve başkalarını yanında gördü. Buyurdu ki: *"Ben size, Usame ordusuyla birlikte sefere gitmenizi emretmedim mi?"* Birtakım mazeretler bildirdilerse de, Hz. Peygamber (s.a.a) onların içlerinde sakladıkları niyetlerini, İslâm'ın yönetim merkezinde ısrarla kalmaya çalışmalarının gerisindeki amaçlarını biliyordu. Peygamberimiz (s.a.a) buyurdu ki: *"Bana mürekkep ve kâğıt getirin! Size öyle bir şey yazayım ki, ebediyen yolunuzu şaşırmayasınız."* Orada bulunanlar arasında kavga çıktı. Bazıları, "Resulullah (s.a.a) sayıklıyor." dedi. Bir diğer rivayette şöyle deniyor: Ömer dedi ki: "Peygamber (s.a.a) ağırların etkisindedir. Bize Allah'ın kitabı yeter." Böylece ihtilâfa düştüler. O kadar çok gürültü çıkardılar ki, Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: *"Çıkın yanımdan, benim yanımda kavga olmaz."*¹

Hz. Zehra (a.s) bütün bunları mahzun bir yürekle ve yaşlı gözlerle izliyordu. Çok çetin olaylara gebe günlerin yakın olduğunu hissediyor gibiydi.

d- Veda Saatinde Resulullah'ın (s.a.a) Vasiyetleri

Peygamberimizin (s.a.a) hastalığı ağırlaşp, acıları iyice artıp ölüm anı yaklaşınca, Emirü'l-Müminin Ali (a.s) mübarek başlarını kaldırıp kucığına koydu. Bu sırada Hz. Peygamber (s.a.a) bayıldı. Fatıma (a.s) yüzüne bakıyor, ağıtlar yakıyor, göz yaşları dökerek şöyle diyordu:

"Beyaz yüzlüdür. Yüzü hürmetine bulutlardan yağmur istenir

Yetimlerin koruyucusu, dulların sığınağıdır."

Resulullah (s.a.a) gözlerini açtı ve inilti şeklinde çıkan zayıf bir sesle şöyle buyurdu: *"Kızım şöyle de: **Muhammed sadece bir peygamberdir. Ondan önce daha nice peygamberler gelip geçti. Şimdi eğer o ölür veya öldürülürse, topuklarınızın üzerinde geri mi döneceksiniz? Kim iki topuğu üzerinde geri dönerse, bilsin ki Allah'a hiçbir zarar vermez. Allah şükredenleri ödüllendirecektir.**"*²

Fatıma (a.s) uzun uzun ağladı. Peygamberimiz (s.a.a), yaklaşması anlamında işaret etti. Fatıma'ya gizlice bir şeyler fısıldadı. Bunun üzerine az önce ağlayan Fatıma'nın yüzü sevinçten parladı.

1- el-Kâmil Fi't-Tarih, 2/320, Daru'l-Fikr-Beyrut basımı; Sahih-i Buharî, Kitabu'l-İlm, Kitabetu'l-İlm babı.

2- Âl-i İmrân, 144

Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra Fatıma'ya soruldu: "Resulullah (s.a.a) sana gizlice ne söyledi ki, Peygamber'in (s.a.a) vefatından dolayı duyduğun hüznün ve keder bir anda dağıldı?" Dedi ki: "Peygamber (s.a.a), ailesinden kendisine ilkönce benim kavuşacağımı söyledi. Kendisinden sonra, uzun süre beklemeden kendisine yetişeceğimi belirtti. Bu da içinde bulunduğum hüznün ve kederi alıp götürdü."¹

Enes'in şöyle dediği rivayet edilir: Peygamberimizin (s.a.a) vefat ettiği son hastalığı esnasında Fatıma (a.s) yanında oğulları Hasan ve Hüseyin (a.s) olduğu hâlde, Hz. Peygamber'in (s.a.a) yanına geldi. Peygamber'in (s.a.a) üzerine kapandı. Göğsünü göğsünün üzerine koydu ve ağlamaya başladı. Peygamber (s.a.a) ona dedi ki: *"Ey Fatıma! Benim için ağlama. Dövünme, yüzünü tırmalama. Benim için saçını başını yolma. Ah-u figan edip vaveyla koparma. Allah'a sığınarak teselli bul."* Ardından ağladı ve şunları söyledi: *"Allah'ım! Ehl-i Beyt'im sana emanettir. Allah'ım! Bunlar, sana ve müminlere bıraktığım emanettirler."*

Buharî ve Müslim, Sahih'lerinde Aişe'den şöyle rivayet etmişlerdir: "Karşıdan Fatıma geliyordu. Yürüyüşü tıpkı Hz. Peygamber'in (s.a.a) yürüyüşü gibiydi. Hz. Peygamber (s.a.a), *'Hoş geldin, kızım.'* dedi. Sonra onu sağına ya da soluna oturttu. Ardından ona gizlice bir şeyler fısıldadı. Bunun üzerine Fatıma ağlamaya başladı. Dedim ki: 'Resulullah (s.a.a) sana özel bir şeyler söylediği hâlde ağlıyor musun?' Ardından Resulullah (s.a.a) yine gizlice ona bir şeyler söyledi. Bu sefer Fatıma gülmeye başladı. Dedim ki: 'Bugünkü gibi, sevinçle hüznün bu kadar birbirlerine yakın olduklarını görmemiştim.' Fatıma'ya Hz. Peygamber'in (s.a.a) kendisine ne söylediğini sordum. Dedi ki: 'Resulullah'ın (s.a.a) sırrını ifşa edemem.' Sonra Hz. Peygamber efendimiz (s.a.a) vefat edince, bir kez daha Fatıma'ya Peygamber'in (s.a.a) o zaman kendisine ne söylediğini sordum. Dedi ki: Peygamber (s.a.a) bana şunu söyledi: *'Cebrail her sene Kur'ân'ı bir kere bana tekrarlardı. Bu sene iki kere tekrarlardı. Ben, bunu ecelimin yaklaştığına yoruyorum.'* Bunun üzerine ağladım. Sonra bana dedi ki: *'Sen benim ailem içinde bana en önce kavuşacak kimsesin. Ben, ne güzel selefim senin için. Sen cennet kadınlarının*

1- el-Kamil Fi't-Tarih, 2/323; et-Tabakat, İbn Sa'd, 2/39; Müsned-i Ahmed, 6/282

*efendisi olmak istemez misin?' Bunu deyince, ben de sevinçten güldüm."*¹

İmam Musa b. Cafer'in, babasından (her ikisine selâm olsun) şöyle rivayet ettiği belirtiliyor: "Hz. Peygamber (s.a.a) vefat edeceği sabahın hemen öncesindeki gece, Peygamberimiz (s.a.a) Ali'yi, Fatıma'yı, Hasan ve Hüseyin'i çağırdı. Onlar gelince de kapıyı üzerlerine kapadı ve '*Ey Fatıma!*' dedi. Fatıma'yı kendisine yaklaştırdı. Gece boyunca gizli gizli onunla bir şeyler konuştu. Konuşmalar uzun sürünce Ali, Hasan ve Hüseyin'i de alarak kapıda durdular. İnsanlar kapının önünde durmuşlardı. Peygamber'in (s.a.a) eşleri de Ali ve oğullarına bakıyorlardı. Aişe dedi ki: 'Bu saatte Resulullah (s.a.a) ne tür bir iş için seni dışarı çıkarıp kızıyla baş başa kaldı?' Ali ona dedi ki: 'Onunla niçin baş başa kaldığını ve ona neleri aktardığını biliyorsun. Bu, senin, babanın ve iki arkadaşının da içinde bulunduğu bir meseledir.' Aişe ne diyeceğini bilemez oldu. Tek kelime etmedi."

Ali (a.s) şöyle anlatır: "Çok geçmeden Fatıma (a.s) beni çağırdı. Peygamber'in (s.a.a) yanına girdiğimde, zorlukla nefes alıp veriyordum. Bana dedi ki: Niye ağlıyorsun ey Ali? Ağlama zamanı değildir, bu zaman. Seninle benim ayrılmamızın zamanı gelmiştir. Seni Allah'a emanet ediyorum, ey kardeşim! Rabbim, benim için yanındaki nimetleri seçti. Benim ağlamam, kederlenmem ve üzülmem, senin ve benden sonra zayi olacak şu Fatıma'dan dolaydır. İnsanlar size zulmetmek için birleşmişlerdir. Ben sizi Allah'a emanet ettim ve Allah sizi emanet olarak kabul etti. Ben kızım Fatıma'ya bazı şeyler vasiyet ettim, onları sana anlatmasını emrettim. Sen de onun söylediklerini derhal uygula. Çünkü Fatıma, doğru sözlü ve sözleri tasdik edilen, doğrulanan biridir."

Sonra Hz. Peygamber (s.a.a) Fatıma'yı bağrına bastı ve başını öptü ve dedi ki: "*Baban sana feda olsun, ey Fatıma!*" Bunun üzerine Fatıma (a.s) sesli ağlamaya başladı, sonra babası yine onu kucakladı ve şöyle buyurdu: "*Allah'a yemin ederim ki, senin öfkelenmenden dolayı Allah intikam alır ve öfkelenir. Yazıklar olsun zalimlere, yazıklar olsun!*" Ardından Resulullah da (s.a.a) ağladı.

Ali (a.s) şöyle der: "Hz. Peygamber (s.a.a) ağlayınca, yüreğimin bir parçası gitti sandım. Çünkü göz yaşları yağmur gibi akıyordu. Göz yaşları sakallarını ve üzerindeki çarşafı ıslatmıştı. Fatıma'ya sarılmış

1- Müsned-i Ahmed, 2/282

bırakmıyordu. Başı da benim göğsümün üstündeydi. Ona destek oluyordum. Hasan ve Hüseyin de hüngür hüngür ağlıyorlardı." Ali (a.s) devamla şöyle der: "Eğer Cebrail o sırada evdeydi, desem, doğru söylemiş olurum. Çünkü kimden geldiğini bilmediğim bir ağlama sesini duyuyordum. Bunların meleklerin ağlama sesleri olduğunda kuşku yoktu. Çünkü Cebrail böyle bir gecede Peygamber'i (s.a.a) yalnız bırakacak değildi. Fatıma (a.s) öylesine ağlıyordu ki, göklerin ve yerin onun hâline ağladığını sanıyorum."

Sonra Hz. Peygamber (s.a.a) Fatıma'ya (a.s) şunları söyledi: *"Kızım! Sizi Allah'a bırakıyorum. O, halifelerin en iyisidir. Beni hak üzere peygamber olarak gönderen Allah'a andolsun ki, sizin ağlamanız üzerine, Allah'ın Arş'ı, onun çevresindeki melekler, gökler, yerler ve bu ikisi arasındaki varlıklar ağladılar. Ey Fatıma! Beni hak üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, ben girmeden diğer varlıklara cennete girmek haram kılınmıştır. Benden sonra oraya ilk girecek Allah'ın kulu sensin. Giyinmiş, süslenmiş ve nimetlerle bezenmiş olarak oraya gireceksin. Ey Fatıma! Ne mutlu sana! Beni hak üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, cehennem öyle bir uğultu çıkarır ki, yaklaştırılmış tüm melekler ve gönderilmiş tüm elçiler kendilerini kaybederler. Bu sırada cehenneme şöyle seslenilir: 'Ey cehennem! Cabbar olan Allah diyor ki: Benim izzetim hakkı için sakın ol ve durul. Ta ki Muhammed'in kızı Fatıma cennetlere gitsin. Orada yoksulluk ve zillet çekmesin.' Beni hak üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, Hasan ve Hüseyin de cennete girerler. Hasan senin sağında, Hüseyin de senin solunda yer alır. En yüksek cennette, Allah'ın huzurunda, onurlu bir konuk gibi ağırlanacaksın. Hamd sancağı da Ali b. Ebu Talib'in (a.s) elinde olur. Beni hak üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, sana düşmanlık edenlerle bizzat muhakemeleşeceğim. Senin hakkını alan, senin sevgini kesen ve bana karşı yalan uyduran kimseler pişman olacaklardır. Onlar kıyamet günü benden uzaklaştırılacaklar. Ben, 'Ümmetim! Ümmetim!' diye bağıracağım. Denilecek ki: Onlar senden sonra [dinin emirlerini ve sünnetini] değiştirdiler. Bu yüzden çılgın alevli ateşe sürüklendiler."¹*

Bu noktada, Hz. Zehra'nın (a.s) hayatının üç aşaması hakkında

1- Biharu'l-Envar, 22/490. Hadisin son bölümleri için ayrıca bk. Sahih-i Buharî, Kitabu'l-Fiten, 1-5 numaralı hadisler.

birtakım açıklamalar yapmış olduk. Fatıma'nın hayatının dördüncü aşaması ise, babası Muhammed Mustafa'nın (s.a.a) vefatından sonra başlıyor, şehit olarak vefat etmesiyle son buluyor. (Allah'ın selâmı onun üzerine olsun.)

H . Fatıma'nın hayatının bu aşaması, kısa süreli olmakla birlikte, hayatının çok önemli ve belirgin bir dönemini kapsamaktadır. Bu yüzden bu aşamayı, birkaç bölümden ibaret özel bir bab olarak ele alacağız.

3. BÖLÜM

- Babasından Sonra Fatıma (a.s)
- Fatıma'nın (a.s) Hastalığı ve Şehit Olması
- Hz. Fatıma'nın (a.s) İlmî Mirası

BABASINDAN SONRA FATİMA (A.S)

1- Sakife Olayı

İslâm tarihinde, kıvılcımları her tarafa yayılan ve büyük bir sarsıntı meydana getiren en zor ve en ağır olayların başında, Peygamberimizin (s.a.a) vefatından hemen sonraki gelişmeler gelir.

O günkü zor koşulları etkileyen birtakım objektif ve sübjektif etkenler söz konusuydu. Resul-i Ekrem, Allah'ın risaletini en mükemmel şekliyle ve eksiksiz olarak tamamlamış, insanlara tebliğ etmişti. Hz. Peygamber'in (s.a.a) varlığı, iman nurunun parlamasına, toplumda güven ve istikrarın egemen olmasına vesile oluyordu. Ancak her zaman, insan topluluklarında bulunan ve çoğu zaman derin boyutlara varan batıl eğilimler, o gün için bazı bireylerin akıllarında ve davranışlarında varlığını sürdürüyordu. Bunlar, İslâm'ın henüz teorik ve pratik açıdan her şeye hâkim olmadığı Yarımada'daki eski güç merkezlerine yakın kimselerdi. Bu yüzden Peygamber efendimizden (s.a.a) sonra, hak ile batıl arasındaki mücadele daha bir belirginleşmeye başladı.

İslâm toplumunda böyle bir mücadelenin meydana gelmiş olması, büyük bir kesimin, İslâm inanç sistemini bütün boyutlarıyla ve bütün sınırlarıyla kavrayıp özümsemediğinin somut bir kanıtıydı. Bu kavganın bir sonucu olarak İslâmî harekette sapmalar baş gösterdi. Bunun, Müslümanlar üzerindeki kötü ve olumsuz etkileri günümüze kadar devam etmektedir.

Resulullah'ın (s.a.a) vefatını izleyen dönem, birbiriyle çelişen ve ani gelişen birtakım olaylara sahne oldu. Hz. Fatıma'nın hayatını sağlıklı bir şekilde inceleyebilmemiz için, bu dönemde meydana gelen olaylara dair genel bir durum değerlendirmesi yapmamız gerekir. O günkü toplumun sosyal yapısını, etkin güç merkezlerini, bu güçler arasındaki etkileşim ve iletişimi, bu gelişmelerin genelde Hz.

Peygamber'in Ehl-i Beyt'i, özelde Hz. Fatıma üzerindeki etkilerini, özellikle zulüm ve saldırıları kavramamız böyle bir durum değerlendirmesi yapmamıza bağlıdır. İlk karşımıza çıkarsa, Sakife toplantısıdır. Çünkü bu toplantı, sonraki tüm gelişmelere ilişkin temel bir rol oynamış, kendisinden sonraki süreçlerin şekillenmesine neden olmuştur.

İmam Ali (a.s), Hz. Peygamber'in (s.a.a) Ehl-i Beyt'i, Haşimoğulları ve onların yakın dostları, Hz. Peygamber'in (s.a.a) cenaze işleriyle ilgileniyor, defin işlemleri için hazırlık yapıyorlardı. Toplumun liderliğini ele geçirmeye, iktidara gelmeye dair niyetler taşıyan birtakım odaklar, onların bu meşguliyetlerini fırsat bilerek, gelişmeleri kendi çıkarlarına göre yönlendirdiler. Hz. Peygamber'in (s.a.a) dile getirdiği ilâhî emir ve yasakları dikkate almadan hem de.

Ortada iki tavır vardı. Biri Ömer b. Hattab'ın tavrıydı. Peygamber'in (s.a.a) evini sarmış, yüreklerini hüznü kaplamış Müslümanların arasında bağırıyordu: "Peygamber ölmedi." diye. Peygamber'in (s.a.a) öldüğünü söyleyenleri tehdit edip duruyordu. Bu kuşku uyandırıcı davranışını Ebubekir Medine dışından gelinceye kadar sürdürdü.

İkinci tavır ise, ensardan bir topluluğun Benî Sâide Sakifesi'nde Hazreçli Sa'd b. Ubade başkanlığında toplanmış olmalarıydı.

Bütün tarihçiler ve hadisçiler, Ömer'in bu tavrının, Ebubekir'in gelip insanlara "**Muhammed ancak bir peygamberdir...**" ayetini okuyunca sona erdiği hususunda görüş birliği içindedirler. Ebubekir gelince, Ömer'in panik hâli sona eriyor ve ikisi birlikte Hz. Peygamber'in (s.a.a) evinden çıkıyorlar. Onu (s.a.a), ölümünden dolayı musibetli olan ailesiyle baş başa bırakıyorlar.

Karinelerden ve olayların akışından anladığımız kadarıyla Ebubekir ve Ömer, gerekli tedbirleri almak için önceden belirledikleri bir yere gitmişlerdi. Yine olayların akışından anlaşılıyor ki, başta Sa'd b. Ubade olmak üzere ensar, Ali'den başkasının hilâfet iddiasında bulunacağını hesaba katmamışlardı. Nitekim Müslümanlar arasında yaygın olan kanaat de hiç kimsenin Ali'nin (a.s) halifeliğine karşı çıkmayacağı yönündeydi. Fakat çok geçmeden ensar, muhacirlerin ileri gelenlerinin hilâfeti Ali'ye vermemek, iktidarı ele geçirmek, Peygamber efendimizin (s.a.a) Ali'nin halifeliği ile ilgili sözlerini görmezlikten gelmek niyetinde olduklarını, onların bu Kureyş ittifakıyla eski cahiliyeyi ve kabile taassubunu yeniden canlandırmak

niyetinde olduklarını anladılar. Halbuki ensar, İslâm davasına ve bu davanın tebliğcisine canlarını ve mallarını feda etmişlerdi ki, şimdi Peygamber'den (s.a.a) sonra hilâfet makamına oturmak isteyen muhacirlerden hiçbiri böyle bir fedakârlıkta bulunmamıştı.

Ensar bunu anladıktan sonra, içlerinde bir grup Sa'd b. Ubade liderliğinde, hilâfet meselesini ele almak üzere Benî Sâide Sakifesi'nde toplandı. İçlerinden bazıları, hilâfet için Sa'd b. Ubade'nin ismini ortaya attı. Sa'd'dan hoşlanmayan ve onun aleyhine faaliyet gösteren ensardan bazı kimseler aracılığıyla bu haber muhacirlere ulaştırılınca, derhal bulundukları yerden ayrıldılar ve Benî Sâide Sakifesi'ne gittiler. Ensar adına konuşmak üzere biri ayağa kalktı ve ensarı, tavırlarını ve İslâm uğruna gerçekleştirdikleri fedakârlıkları saydı. Muhacirlere de onları görmezlikten gelmemelerini ve iktidarda onlara bir pay vermelerini önerdi. Ondan sonra Ebubekir konuştu. Kureys'in faziletinden ve üstünlüğünden bahsetti. İnsanlara Arapların İslâm öncesi tavırlarını hatırlattı. Bu sözleriyle, soy-sopla övünmeye ilişkin eski gelenekleri canlandırır gibiydi.

İkdu'l-Ferid adlı eserde yer alan rivayette Ebubekir'in şöyle dediği belirtiliyor: "Biz muhacirler, insanlar içinde ilkönce Müslüman olmuş kimseleriz. En üstün soy bizimdir. Yurdumuz da tam ortadadır. İnsanlar içinde seçkin yüzlere sahip bizleriz. Akrabalık bakımından da Resulullah'a (s.a.a) en yakın olanlar da biziz..." Devamla şöyle dedi: "Araplar, Kureys'in bu oymağından başkasına boyun eğmez. Allah'ın verdiği lütuflar hususunda kardeşleriniz olan muhacirlerle yarışmayın. Sizin için halife olarak şu iki adamdan birine razı oldum..." Bunu söylerken Ömer b. Hattab ve Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı işaret etti.

Ebubekir Kureys'ten, üstünlüklerinden ve muhacirlerden ve faziletlerinden söz ederken, altın bir fırsat buldu. Beşir b. Sa'd el-Hazrecî, evin bir köşesinde yüksek sesle bağıırıyordu. Bu adam amcasının oğlu Sa'd b. Ubade'yi çekemiyordu. Şöyle diyordu: "Ey insanlar! Biliyorsunuz ki, Muhammed Kureys'tendir. Onun kavmi herkesten daha çok ona yakındır, onun yerine geçmeye lâyıktır. Allah'a yemin ederim ki, bu işle ilgili olarak onlarla çekiştiğimi hiçbir zaman göremeyeceksiniz."

İnsanlar arasında böyle bir üslûpla ortaya çıkıp konuşmasından dolayı Habbab b. Münzir el-Hazrecî onu eleştirdi. Bunun bozgunculuk, nifak eseri bir konuşma olduğunu, amcasının oğlunu kıskandığı için böyle konuştuğunu belirtti. Dedi ki: "Peygamber'den

(s.a.a) sonra, amcasının oğlunun yönetime geçmesi, Beşir b. Sa'd'a ağır geldi, amcasının oğlunu kışkırttığı, çekemediği için. Ama, bir hak sahibinin hakkını almasına karşı çıkmak istemeyen biri gibi meydana atılıyor." Ardından şunları söyledi: "Böyle yapmaya ne ihtiyacın vardı ey Beşir?! Amcanın oğlu Sa'd b. Ubade'nin emirliğine karşı çıkmanın sebebi neydi?"

Tartışmalar burada son bulmadı. Bu arada, Evs kabilesinin reislerinden biri olan Useyd b. Hudayr ayağa kalktı. İnsanların içlerindeki cahiliye kinlerini, düşmanlıklarını yeniden kışkırttı. Eski yaraları kaşıdı. Evs ve Hazreç kabileleri arasındaki ayrılıkları, kinleri ve düşmanlıkları hatırlattı. İslâm'ın söndürdüğü bu ateşi yeniden alevlendirmeye çalıştı. Evslilere hitap ederek şunları söyledi: "Ey Evsoğulları! Allah'a yemin ederim ki, eğer bir kere Sa'd'ı başınıza emir olarak tayin ederseniz, kıyamete kadar Hazreçliler bundan dolayı sizden üstün olacaklardır. Bu hususta ebediyen size bir pay vermezler."

Bu bölünmeyi sağlayan Beşir B. Sa'd'ın sözlerini fırsat bildi Ebubekir. Ardından Ömer ve Ebu Ubeyde'nin elinden tutarak şöyle seslendi: "Ey insanlar! Bu Ömer, bu da Ebu Ubeyde. Bunlardan istediğinize biat edin." Habbab b. Münzir, önceden hazırlanmış bu üçlü plânı fark ettikten sonra ayağa kalktı ve şöyle dedi: "Ey ensar topluluğu! Elinize sahip çıkın ve bu adamın ve arkadaşlarının sözlerini dinlemeyin. Yoksa sizin bu işteki payınızı alıp götürürler." Bu sözler karşısında Ömer b. Hattab öfkeleni ve büyük bir kızgınlıkla şunları söyledi: "Muhammed'in iktidarı ve emirliği hususunda bizimle çekişecek olan kimmiş? Biz onun yakınları ve aşiretiyiz. Allah'a yemin ederim ki, sapıklığa dalmış, günahla hemhal olmuş ya da helâkete düşmek üzere olan birinden başkası böyle bir cüreti gösteremez."

Habbab b. Münzir, Ömer'in bu meydan okuyuşunu ve sert üslûbunu duyunca ensara döndü ve şöyle dedi: "Eğer bunlar istediğinizi kabul etmezlerse, onları bu memleketten çıkarın. Çünkü Allah'a yemin ederim ki, siz bu işte onlardan daha çok hak sahibisiniz. Bu dinî kabul edenler, sizin kılıçlarınız sayesinde kabul ettiler..." Bunları söyledikten sonra kılıcını çekti ve şöyle dedi: "Ben onun

kaşınma kütüğüyüm ve sığınağım.¹ Allah'a yemin ederim ki, eğer isterseniz, onu köksüz bir dala çeviririz..." Bu sözler karşısında Ömer büyük bir öfkeye kapıldı. İki taraf arasında büyük bir kavganın çıkması an meselesiydi. Ebu Ubeyde b. Cerrah bir çatışma çıkmaması için araya girdi. Gayet yumuşak ve sakin bir sesle şöyle dedi: "Ey ensar topluluğu! İlk yardım eden ve koruyan sizsiniz, değiştiren ve dönüştürenlerin ilki olmayın." Rica eder bir üslûpla, nazik bir dille konuşmaya başladı. Çok geçmeden öfkeleri dindi. Ensar da kendi aralarında bölünmüşlerdi.

Ömer, bu diyalogdan sonra Ebubekir'e yöneldi ve dedi ki: "Uzat elini ey Ebubekir! Allah'ın seni oturttuğu bu makamdan hiç kimse seni uzak tutamaz." Onun ardından Ebu Ubeyde b. Cerrah ayağa kalktı ve ona dedi ki: "Sen muhacirlerin en faziletlisisin, mağaradaki iki kişinin ikincisisin. Resulullah olmadığı zaman onun yerine namaz kılan kimsesin." Bunun üzerine Ebubekir ellerini uzattı, onlar da biat ettiler. Onların ardından Beşir b. Sa'd ve Hazreç kabilesinden bazı kimseler kalkıp ona biat ettiler. Useyd b. Hudayr da Evs kabilesinden bazı kimselerle birlikte biat etti. Ebubekir'i kutlayarak Benî Sâide Sakifesi'nden çıktılar. Önerine çıkan herkesten biat aldılar. Buna karşı çıkanları da Ömer kırbaıyla dövüyordu. Ebubekir'in yanındaki kalabalık gittikçe artıyordu, bu da başkalarının da biat etmeleri için bir tür baskı aracı olarak kullanılıyordu. Böylece Ebubekir'e, birçokları için sürpriz olacak bir şekilde biat alınmış oldu.

Bütün bunları üst üste koyduğumuz zaman, Ali'yi iktidardan uzak tutma plânının o anda ani bir gelişme ve spontane gelişmiş bir eylem olmadığını anlıyoruz. Birçok olay da bunun tanığıdır. Buna karşılık, Sa'd b. Ubade liderliğinde ensarın düzenlediği toplantı ise, tamamen kendiliğinden gelişmiş bir olaydı. Önceden bunun için bir hazırlık yapılmamıştı. Görüş ayrılıklarına düşmeleri ve birbirlerine karşı fikirler savunmaları da bunun göstergesidir. Yine anlıyoruz ki, Ebubekir, Ömer b. Hattab ve İbn Cerrah Kureyş partisinin liderleriydiler. Bu partinin amacı, iktidarı ele geçirmek ve Ali'yi iktidardan uzak tutmaktı. Ensara karşı kullandıkları argümanlar ise ikiyi geçmiyordu: Birincisi: Muhacirler ilkönce Müslüman olan kimselerdir. İkincisi: Onlar insanlar içinde Resulullah'a en yakın olan

1- [Birinin görüşünün yeterliliğini ve gücünü anlatmak için söylenen bir darbimeseldir. Ben bu işin erbabıyım, anlamında.]

kimselerdirler, onun birinci dereceden akrabalarıdır.

Aslında Kureyş partisinin bu liderleri ortaya attıkları bu kanıtla, bizzat kendileriyle çelişmiş oluyorlardı. Çünkü hilâfet, iddia ettikleri gibi, ilkönce Müslüman olmakla ve Peygamber'e akraba olmakla elde edilen bir makam idiye, bu sadece Ali'nin hakkı olabilirdi. Çünkü insanlar içinde ilkönce Müslüman olan, ilkönce iman eden ve Muhammed b. Abdullah'ın risaletini ilkönce tasdik eden oydu. Bu hususta bütün Müslümanlar görüş birliği içindedirler. Ayrıca Ali, Hz. Peygamber'in (s.a.a) Medine'de muhacirler ve ensar arasında gerçekleştirdiği kardeşlik uygulaması uyarınca da Peygamber'in kardeşidir. Soy olarak da Peygamber'in (s.a.a) amcasının oğludur. Peygamber'in (s.a.a) kalben onu herkesten çok sevdiği, herkesten çok kendisine yakın hissettiği biri olduğu hususunda da kimsenin kuşkusu yoktur.

Ebubekir, ensara karşı Peygamber'e yakınlığı, ilkönce Müslüman oluşu argüman olarak kullanırken, bu arada hilâfete Ömer b. Hattab ve Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı önerirken, onların ensardan önce Müslüman olduklarını, Peygamber'e akrabalık bakımından daha yakın olduklarını gerekçe gösterirken kendisiyle çelişkiye düşüyordu. Çünkü bunları söylediği sırada, daha üç ay önce Gadir-i Hum'da binlerce kişinin biat ettiği Ali b. Ebu Talib'i görmezlikten geliyordu. Ali ise, bütün Müslümanlardan daha önce Müslüman olmuştu. Soy olarak da Peygamber'in (s.a.a) amcasının oğluydu, onun din kardeşiydi. Bütün tarihçiler ve muhaddisler bu hususta görüş birliği içindedirler. Onun yiğit çıkışları ve fedakârlığı ve cihadıyla İslâm'ın mesajı istikrar buldu, şirke karşı üstünlük sağladı, putperestliği ve Kureyş'i yenilgiye uğrattı. Ama Kureyş, şu anda, Ali'nin (a.s) şahsında ve çizgisinde Muhammed'e (s.a.a) yeniden savaş başlatmış görünüyordu.

Ebubekir, adı geçen iki kişiyi hilâfete önerirken, bütün bunları bilmiyor değildi. Ama o ve yardımcıları, iktidarı ele geçirmek için önceden bir plân hazırlamışlardı. Ali'nin hilâfetten uzak tutulması hususunda ensar ve muhacirlerden bazı kimselerle de işbirliği yapmışlardı. Bunun için her yolu denemeye karar vermişlerdi. Ebubekir ve arkadaşlarının tavırlarını fark eden bir diğer ensar grubu, Benî Sâide Sakifesi'nde hilâfet meselesini konuşmak üzere toplanırlarken, Ebubekir onlara karşı bu mantığı kullanıyordu. Bu mantıkta manipulasyon yapılmış ve çarpıtma yönüne gidilmiş olsa da, ensarın bu muhalif grubu üzerinde etkili oldu.

Bunun bir kanıtı da, Ebubekir, hilâfet için Ömer b. Hattab'ı veya Ebu Ubeyde'yi önerirken, Ömer'in duraksamadan verdiği şu cevaptır: "Sen yaşıyorken bu mu olacak? Resulullah'ın (s.a.a) seni oturttuğu bu makamdan hiç kimse seni alıkoyamaz!"¹

Ömer'in bu cevabı, önceden Ebubekir'in halifeliği esasına dayalı olarak hazırlanan bir plânın varlığını ortaya koymaktadır. Bu arada Ömer b. Hattab kamuoyunu yanıltmak ve zihinlerini karıştırmak için de Resulullah'ın onu bu makama oturttuğunu söylüyor. "Resulullah'ın seni oturttuğu bu makamdan hiç kimse seni alıkoyamaz." diyerek kafaları karıştırıyor. Oysa Resulullah'ın (s.a.a) hayatını inceleyen önde gelen tarihçilerin hiçbiri, Peygamber'in hadislerini ezberleyen ve onu sonraki kuşaklara ileten hadisçilerden ve güvenilir ravilerden hiç kimse, Peygamber'in (s.a.a) uzaktan da olsa, Ömer ve adamlarının ele geçirmek için uğraş verdikleri bu makamla ilgili olarak Ebubekir lehine bir işarete bulunduğunu söylememiştir. Bilâkis, Peygamberimizin (s.a.a) onunla ilgili tavrı, bu söylenenlerin tam tersi istikametteydi. Resulullah (s.a.a) Ebubekir'e herhangi bir vaatte bulunmamıştı, onu başkalarından ayrıcalıklı kılacak hiçbir makama getirmemişti. Onu bir müfrezenin başında devriye görevine gönderdiği zaman -Selasil gazvesinde olduğu gibi- veya ona ordu sancağını teslim ettiği zaman -Hayber Savaşı'nda olduğu gibi- başarısız ve hezimete uğramış olarak geri dönerdi. Peygamberimiz (s.a.a) hayatının sonlarında, ecelinin yaklaştığını anladığı zaman da onu ve Ömer'i herhangi bir Müslüman asker olarak, yaşı yirmiyi henüz bulmamış genç Usame'nin ordusu ile beraber Medine'nin dışına gitmekle görevlendirmişti.

Ebu Ubeyde'nin ensar ile konuşurken işaret ettiği, Ebubekir'in, Peygamberimizin (s.a.a) hastalığının son demlerinde insanlara namaz kıldırması olayına gelince, Peygamberimizden (s.a.a) başkasının da zaman zaman insanlara namaz kıldırması, bu gün de, o gün de yaygın bir uygulamaydı; büyük küçük, fazilet sahibi olan, olmayan herkesin kıldırması mümkündü. Ebubekir'in de insanlara namaz kıldırıldığı

1- Ayrıntılı bilgi için bk. Ahbaru's-Sakife, İbn Hişam, 4/334-335; Tarih-i Taberî, Havadis-u Senet-i 11: 2/443; Ensabu'l-Eşraf, 1/563-567; et-Tabakat, İbn Sa'd, 2 Q/53-54; Tarih-u Ebi'l-Fida, 1/164; Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 2/21-57; Hayatu'l-İmami'l-Hasan b. Ali, 1/150

doğru olsa bile, o, sırf bundan dolayı diğer insanlara karşı bir üstünlük kazanamaz. Namaz kıldırmak sırf peygamberlere, velilere ve ermişlere özgü bir özellik değildir. Nitekim Ebubekir'i namaz kıldırmaya çağıran da kızı Aişe idi. O sırada Hz. Peygamber (s.a.a) hasta yatağındaydı ve yatağından çıkacak durumda değildi. Peygamberimiz (s.a.a) durumu anlayınca Ali'nin ve Abbas'ın desteğiyle ayağa kalktı ve Ebubekir'i mihrabından uzaklaştırdı. Hastalıktan bitkin düşmüş hâlde, acılar içinde insanlara namaz kıldırdı.

Aklın ve mantığın kabul etmediği nokta, Ehl-i Sünnet ulemasından ve muhaddislerinden bir grubun, bu olayı, Ebubekir'in halifeliği hak etmesini sağlayan bir üstünlük alâmeti olarak değerlendirmeleridir. Öte yandan yine bu Sünnî âlim ve muhaddisler, hicret gecesi, Uhud günü, Hendek Savaşı, Hudeybiye Barışı, Hayber Savaşı, Huneyn Cengi, Tebuk Seferi ve Gadir-i Hum günü Peygamberimizin (s.a.a) Ali'ye karşı nasıl bir tavır içinde olduğunu da kabul ediyorlar. Ali (a.s)'ın bulunduğu savaşlarda sürekli onu komutan olarak tanıtmaması ve onu kimsenin komutasına vermemesi bilinen tarihi gerçekler arasındadır. Onu gerek Mekke'de, gerekse Medine'de kendisinin kardeşi olarak ilân ettiğini de itiraf ediyorlar. Ama bu Ehl-i Sünnet uleması ve muhaddisleri, bütün bunları, Peygamberimizin (s.a.a) Ali'yi (a.s) kendisinden sonraki halife olarak seçip tayin ettiğinin işareti olarak algılamıyorlar. Hatta bunları, Peygamberimizin (s.a.a) onu seçtiğinin dolaylı birer iması mesabesinde dahi görmüyorlar. Buna karşılık Ebubekir'in Müslümanlara iki rekat namaz kıldırmasını, Peygamberimizin (s.a.a) onu kendisinden sonra ümmetin liderliğine hazırladığının ve bu liderliğin tüm salâhiyet ve yetkilerini ona verdiğinin açık bir kanıtı olarak değerlendiriyorlar.

Ensarın Sakife'de toplanmasının, Kureyş'in iktidarı ele geçirmek üzere ortaya koyduğu plâna karşı bir hareket niteliğinde olduğunun kanıtlarından biri Zübeyr b. Bekkar'dan rivayet edilen şu sözlerdir:

"Grup Ebubekir'e biat edince, onu Mescid'e doğru getirdiler. Etrafında tezahürat yapıyorlardı. Günün sonuna doğru, ensardan bir grup ve muhacirlerden bir grup bir yerde toplandılar. Birbirlerinin ardından konuya dair söz aldılar. Abdurrahman b. Avf şunları söyledi: Ey ensar topluluğu! Gerçi siz erdemli, yardım eden ve önceliği bulunan kimselersiniz; ama aranızda Ebubekir, Ömer, Ali ve Ebu

Ubeyde gibi birisi yoktur."

"Bunun üzerine Zeyd b. Erkam şunları söyledi: Ey Abdurrahman! Biz, senin adını zikrettiğin kimselerin faziletini inkâr etmiyoruz. Ama bizden de ensarın efendisi Sa'd b. Ubade vardır. Allah, Resul'üne (s.a.a) O'nun selâmını iletmesini, kendisinden Kur'ân öğrenilmesini emrettiği Ubey b. Kâ'b, kıyamet günü âlimlerin başında gelecek olan Muaz b. Cebel, Resulullah'ın (s.a.a), onun şahitliğini iki adamın şahitliğine denk saydığı Huzeyme b. Sabit gibi isimler vardır. Yine biliyoruz ki, Kureyş'te, ismini zikrettiğin kimseler arasında öyle birisi vardır ki, şayet halifelğe talip olsa hiç kimse buna itiraz etmeyecektir. O da Ali b. Ebu Talip'tir."

Tarih-i Taberî'de belirtildiğine göre, Ebubekir, Ebu Ubeyde ve Ömer b. Hattab'tan birinin halife seçilmesini önerdiği zaman, bu ikisi Ebubekir lehine halifelik adaylığından çekildiler. Buna ensarın tepkisi şöyle oldu: "Biz Ali b. Ebu Talib'ten başkasına biat etmeyiz."¹

Bu iki rivayet açıkça ortaya koyuyor ki, şayet muhacirlerin halife adayı Ali b. Ebu Talib olsaydı, ensar buna itiraz etmeyecekti. Bu da gösteriyor ki, ensarın Sakife'de Ebubekir'e karşı sergilediği tavır, Kureyş'in, iktidarı ele geçirmek ve halifeliğin meşru sahibini bu hakkından uzak tutmak için kurduğu plânı reddetme anlamına geliyordu.

Üstad Tefvik Ebu A'lem "Ehlu'l-Beyt" adlı eserinde şu değerlendirmeyi yapıyor: "Sa'd b. Ubade'nin; muhacirlerin, halifeliği asıl sahibine vermemeyi plânladıklarını anladıktan sonra onu kendisi için istemeye başlamış olması uzak bir ihtimal değildir."

Her neyse. Hiç kuşkusuz Peygamberimizin (s.a.a) Ali'ye (a.s) karşı tavırları, çeşitli münasebetlerle, onunla ilgili olarak yaptığı açıklamaları, Müslümanların kahir ekseriyetinin nazarında, Ali'yi (a.s) halifelğe tayin edilmiş biri konumunda göstermektedir. Hatta bizzat Ali (a.s) bile bu görevin kendisinden başkasına verilebileceğine ihtimal vermiyordu.

İbn Ebi'l-Hadid'in Nehcu'l-Belâğa Şerhi'nde deniliyor ki: "Ali (a.s), halifeliğin kendisinin hakkı olduğundan kuşku duymuyordu ve herhangi bir insanın bu hususta kendisiyle mücadele edeceğini aklına dahi getirmiyordu."

Adı geçen yazar devamla şunları söylüyor:

1- Tarih-i Taberî c.4, s.21, Daru'l-Fıkr, Beyrut basımı.

"Nitekim Abbas ona şöyle demişti: 'Uzat elini sana biat edeyim. İnsanlar, 'Peygamber'in (s.a.a) amcası, Peygamber'in (s.a.a) amcasının oğluna biat etti.' diyecekler. Böylece iki kişi dahi senin halifeliliğine itiraz etmez.' Ali (a.s) Abbas'a şu cevabı vermişti: 'Ey Amca! Benden başkası, halifeliliği ister mi?!' Abbas şu cevabı vermişti: 'Göreceksin.' Ali (a.s), 'Ben, bu işin kapalı kapılar ardında bana tevdi edilmesini istemem.' diye cevap vermişti."

Doğal olarak o ve beraberindekiler, Ebubekir'in bir damadın gerdeğe gönderilişi gibi insanlar tarafından alayışla mescide doğru götürüldüğünü duydukları zaman, gördükleri bu manzara karşısında, bu büyük olay nedeniyle dehşete kapıldılar. Peygamber'in (s.a.a) naşı hâlâ ailesinin ve eşlerinin arasında olduğu yerde yatıyordu. Peygamber'in (s.a.a) kefenlenip cenaze merasiminin tamamlanıp kabre konulmasını bekliyorlardı. Ali (a.s), Ebubekir'in, kendisine muhalefet eden ensara karşı, Peygamber'in (s.a.a) akrabası oluşunu ve ilkönce Müslüman olmasını kanıt ve gerekçe olarak ileri sürdüğünü duyduğunda, onun da Ebubekir ve taraftarlarına aynı kanıtla karşı çıkması kaçınılmazdı. Kuşkusuz Ali (a.s), onların ensara karşı ileri sürdükleri bu kanıtın doğruluğunu ve önemini de kabul etmiyordu. Ayrıca o, tartışma kabul etmez onlarca kanıt da ortaya koyabilirdi. Ama bunun için mantık kurallarına uyan, savundukları görüşlerin kesin kanıtlara dayanmasının gerekliliğine inanan kimselerin bulunması gerekirdi. Buna rağmen Ali (a.s), onların ensara karşı kullandıkları ve ensarı bu sayede saf dışı bıraktıkları kanıtın aynısını onlara karşı kullandı. Resulullah'ın (s.a.a) kendisi hakkındaki övücü sözleri, görkemli geçmişi, cihadı ve Peygamber'in (s.a.a) kardeşi oluşunu ileri sürdü. O, hakkını sonuna kadar savundu. Hemen yanı başında da dünya kadınlarının efendisi eşi vardı. Kendisine bahşedilmiş hakları ve kocasının halifelik hakkını savunuyordu.

Birçok ravi, Ebu Süfyan'ın hararetli bir Ali (a.s) taraftarı olduğu görüşündedir. Etrafına tehditler savuruyor, birtakım vaatlerde bulunuyor ve şöyle diyordu: "Allah'a yemin ederim ki, onlara karşı bu vadiyi suvariler ve piyadelerle doldururum." Ali (a.s), Ebu Süfyan'ın bu davranışının, Müslümanları birbirine düşürme amacına yönelik olduğunu bilmiyor değildi. O, fitne ateşini yakmak istiyordu ki, kendisi gibi şirki ve nifaki içlerinde gizleyen kimselere gün doğsun. Bir kargaşa ortamında, amaçlarına ulaşabilsinler. İslâm'a karşı besledikleri düşmanca niyetlerini rahatlıkla tatbik edebilsinler. Ebu

Süfyan ki, bu dine ve bu dinin hamilerine karşı yirmi yıl savaşmıştı. Kaldı ki onun ve insan ciğerini yiyen karısı Hind'in Mekke'nin fethedildiği gün Müslüman oluşları da, Müslümanların o güne kadar tanık oldukları en zor bir teslimiyetin, Müslüman oluşun örneği idi. Çünkü bu, elinden bütün imkânları ve gereçleri alınmış bir mağlubun Müslüman oluşuydu. O da sonunda diğer Müslümanlarla birlikte İslâm'a girmek zorunda kalmıştı. Ama içinde, fırsatını buldukça kendini dışa vuran onulmaz acılar ve kinler saklayarak.

Taberî'nin, ayrıca İbn Esir'in el-Kâmil adlı eserde rivayet ettiklerine göre, Emirü'l-Müminin (a.s), Ebu Süfyan b. Harb'ı itti ve ona şu karşılığı verdi: "Allah'a yemin ederim ki, senin tek amacın fitne çıkarmaktır. Sen, Allah'a yemin ederim ki, İslâm için yeterince kötülük temenni ettin. Senin yardımına ihtiyacımız yoktur."¹

2- Sakife'nin Sonuçları

Sakife olayları, üç muhalif kanadın belirginleşmesine yol açtı:

1- Ensar. Bunlar yeni halifeye ve iki arkadaşına Benî Sâide Sakifesi'nde karşı çıktılar. Aralarında tartışma ve karşılıklı konuşmalar oldu. Ama, sonunda Kureyş tarafı galip çıktı. Bunun bir nedeni, Kureyş grubunun zahirde olsa bile dinî mirası korumak iddisıyla ortaya çıkmaları ve öte yandan peygamber'in yazdırmak istediği vasiyetini önlemeleri ve benzeri olaylardan da anlaşılacağı üzere bu işi önceden pılanlamış olmalarıydı.. Bir diğer neden de, ensarın kendi arasında bölünmüş olmasıydı.² Çünkü böyle bir ortamda bile aralarındaki kabilecilik taassubu baş gösterebilmişti.

Ebubekir ve iki arkadaşı, bu tartışma ortamında, hilafeti kendileri için savunurken, bir çoğunun nazarında dikkate değer ve önemli bir yere sahip olan bir nokta üzerinde yoğunlaşmışlardı. Çünkü Kureyş gerçekten Hz. Peygamber'in (s.a.a) aşiretiydi, onun en yakınıydı. Şu hâlde, diğer Müslümanlardan çok daha fazla Peygamber'e (s.a.a) yakındı, onun halifesi olmaya hak sahibiydi, onun adına iktidarı ele geçirme önceliği vardı. Ebubekir ve adamları, Sakife toplantısında iki açıdan yararlı çıktılar:

Birincisi: Ensar, bu davranışı ve tavırıyla kendini bağlamış oldu.

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 1/260-267

2- bk. Tarih-i Taberî, 4/25, Daru'l-Fikr-Beyrut basımı.

Bundan böyle Ali'nin (a.s) safında yer alamaz, onun davasını ve hakkını savunamazdı.

İkincisi: Ebubekir, konjonktürün de yardımıyla ensar topluluğuna karşı muhacirlerin hakkını savunan tek adam olarak belirginleşti. Sakife toplantılarının onun çıkarına yardım ettiği gibi, başka bir olgunun yardım etmesine artık imkân yoktu. Çünkü Sakife'de muhacirlerin diğer önde gelenleri bulunmuyordu. Onların, Sakife'de bulunduğu takdirde toplantıdan alınan sonuç alınmayacaktı.

Ebubekir Sakife'den çıktığında bir grup Müslüman ona biat etmişti. Bunlar, onun hilâfet meselisine dair tezini benimseyen ya da Sa'd b. Muaz'ın halife olmasını kendilerine yediremeyen kimselerdi.

2- Emevîler. Bunlar, iktidardan bir pay kapmak istiyorlardı. Bu sayede cahiliye döneminde sahip oldukları siyasal üstünlüklerini bir ölçüde geri alma amacındaydılar. Başlarında da Ebu Süfyan bulunuyordu. Ebubekir ve grubu, Ebu Süfyan'ın, Peygamber'in (s.a.a) kendisini görevlendirdiği zekât mallarını toplama görevinden döndükten sonra savurduğu tehditleri ve ayaklanma çıkarmaya ilişkin sözlerini fazla ciddiye almadılar. Çünkü Emevîlerin karakterlerini ve siyasete ve maddeye düşkünlüklerini biliyorlardı. Emevîleri iktidarın safına katmak son derece kolaydı. Nitekim Ebubekir de öyle yaptı. Ebubekir- daha doğrusu Ömer-, bir rivayette de işaret edildiği gibi, Ebu Süfyan'a, Müslümanlara ait olarak elinde bulunan bütün malları ve zekât gelirlerini bağışladı. Ardından önemli bazı idarî makamlara Emevîlerden bazı kimseleri atayarak siyasal iktidarda onlara belli bir pay ayırdı.

3- Haşimîler ve Ammar, Selman, Ebuzer ve Mikdad (Allah'ın rıdvanı üzerlerine olsun) gibi Peygamber (s.a.a)'ın emirlerine tam bir bağlılık gereği Ehl-i Beyt'in, Peygamber'in (s.a.a) tek varisi olduğunu kabul eden bazı insanlar.¹

Hâkim grubun, ensarı ve Emevîleri yanına çekmekte başarılı olduğunu görüyoruz. Ama bu başarı, aynı zamanda belirgin bir siyasal çelişkiye de düştüğünü gösteriyordu. Çünkü Sakife koşulları, hâkim grubu, hilâfet meselesine ilişkin olarak Peygamber'in (s.a.a) akrabalığını bir argüman olarak ileri sürmelerini gerektirmişti. Bu, dinî önderlik hususunda verasetin esas alındığını gösteriyordu. Sakife

1- Ayrıntılı bilgi için bk. Fedek Fi't-Tarih, Şehid Muhammed Bâkır es-Sadr, s.84

olayından sonra haklı olarak buna karşılık haşımoğulları ve taraftarları şöyle dediler: Peygamber (s.a.a) Kureyş'li olduğu için, Kureyş diğer Araplara göre Peygamber'in (s.a.a) siyasal mirasını almaya diğer Araplardan daha fazla hak sahibi ise, Haşımoğulları Kureyş'in geri kalan oymaklarından daha fazla hak sahibidir.

Bu gerçeği Ali (a.s) şu şekilde dile getiriyor: *"Muhacirlerin ensara karşı kullandıkları Peygamber'in (s.a.a) akrabası olma kanıtı, bizim açımızdan da muhacirlere karşı geçerlidir. Eğer onların kanıtı kabul görüyorsa, bu, asıl bizim kanıtımızdır. Aksi takdirde ensarın iddiası geçerliliğini korur."* Abbas, Ebubekir'le yaptığı bir konuşmada ona bu kanıtı hatırlatır: "Sen diyorsun ki, biz Resulullah'ın (s.a.a) şeceresiyiz (ağacıyız). Siz onun komşularısınız, ama biz onun yapraklarıyız."¹

Haşimî muhalefetinin başını çeken Ali (a.s) iktidar grubunun yüreğinde derin bir endişe ve korku kaynağıydı. Çünkü Ali'nin (a.s) özel koşulları, iktidar grubuna karşı iki türlü pozitif eylem yapmasına imkân verecek nitelikteydi:

Birincisi: Emevîler, Muğire b. Şu'be ve benzeri muhalif grupları yanında toplayabilirdi. Çünkü bu gruplar oylarını en yüksek fiyatı verecek tarafa satmaya hazır olduklarını tavırlarıyla ilân etmişlerdi. Bunu, Medine'ye vardığı gün Sakife hilâfetine karşı Ebu Süfyan'ın sarf ettiği sözlerden algılamak mümkündür. Ebu Süfyan Medine'ye döndüğü gün Ali (a.s) ile konuşmuş, onu isyana teşvik etmiş, ardından Müslümanlardan topladığı zekât malları kendisine bağışlandıktan sonra halifenin safında yer alıp artık sesini çıkarmaz olmuştu. Bu da gösteriyor ki, o gün insanların bir kısmı üzerinde maddî kazanç elde etme arzusu son derece baskındı.

Ali onların arzularını tatmin edebilecek güçte idi. Çünkü Resulullah (s.a.a) humus gelirlerinden ona bir pay ayırmıştı. Ayrıca Medine'deki arazilerinden ve büyük bir geliri bulunan Fedek arazilerinden yüksek oranda gelir elde ediyordu.

İkincisi: Diğer bir muhalefet yöntemi daha vardı ki, Ali (a.s) bu hususta son derece donanımlıydı. Bu yöntemi en etkili bir biçimde kullanma imkânına sahipti. Nitekim bu bağlamda şöyle demişti: "Ağacı kanıt olarak gösterdiler, ama meyvesini görmezlikten geldiler." Bununla Hz. Ali (a.s), genel kanaatin Ehl-i Beyt'in kutsanması,

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 6/5

Resulullah'ın (s.a.a) akrabaları olmaları hasebiyle kendilerine büyük bir ayrıcalık tanınması noktasında birleştiğine işaret ediyor ki, bu, muhalefet olgusu açısından büyük bir dayanaktı.¹

Hâkim Grubun Seçenekleri

Birinci Seçenek: İmam Ali'yi (a.s) Malî Bakımdan Güçsüzleştirmek

İktidar grubu, malî açıdan bunaltıcı bir konumda görüyordu kendisini. Her tarafından büyük bir malî kaynak akan İslâm devletinin merkez dışındaki bölgeleri, başkentte (Peygamber'in (s.a.a) şehrinde) istikrar tam sağlanmadıkça yeni hükümete itaat etmiyordu. Başkent ise henüz tam anlamıyla iktidara boyun eğmiş değildi. Bir takım maddi çıkarlar uğruna yeni hükümete oy verdiklerini ilan eden kimseler, maddi çıkarlarının temini için başka yolların olduğuna inansalardı bu kararlarını değiştirmeleri her zaman mümkündü. Şu hâlde -bu saatte karşı konulacak durumda olmayan- Ali'yi (a.s) iktidar partisinin çıkarları açısından büyük bir tehlike arz eden malî kaynaklarından yoksun bırakmak bir zorunluluktur. Çünkü bu girişim neticesinde iktidara destek olan Ensar'ın bu desteklerini sürdürmeleri, muhalif olanların ise, çeşitli eğilimlere sahip olan ve bu eğilimleri karşılık bulmayan tarafları bir parti çatısı altında birleştirecek güçten yoksun bırakılmaları kaçınılmaz olacaktı.

Böyle bir siyasal değerlendirmeyi, iktidar grubunun yapmadığını söyleyemeyiz. Böyle bir düşünce, uygulanması ön görülen politikaların doğasına uygun olduğu sürece tatbik edilecekti zorunlu olarak. Ayrıca biliyoruz ki Ebubekir, Emevî hizbinin oylarını makam ve mal ile satın almıştı. Çünkü Ebu Süfyan'ın oğlunu vali olarak atamıştı. Rivayet edilir ki, Ebubekir halife olarak seçilince Ebu Süfyan gelir ve der ki: "Bizimle Ebu Fusayl'in ne ilgisi olabilir ki?! O, Abdumenafoğulları'ndandır." Derler ki: "Ama o senin oğlunu vali tayin etti." Bunun üzerine şu karşılığı verir: "Gerçekten o, akrabalık bağının hakkını vermiştir."²

1- Fedek Fi't-Tarih, Şehid Seyyid Muhammed Bâkır es-Sadr, s.86

2- Tarih-i Taberî, 4/28

İkinci Seçenek: İmam'ın (a.s) Muhalefetine Karşı Koymak

İktidar partisi, muhalefetin gücünün bu ikinci unsuruna karşı şu iki tavırdan birini esas almak zorundaydı.

Birincisi: Mesele çerçevesinde (hilâfet hususunda) Resulullah (s.a.a) ile akrabalık olgusuna yer vermemek. Bunun (akrabalık olgusuna yer vermemenin) anlamı, Ebubekir halifeliğinin, Sakife günü giydiği meşruiyet elbisesini çıkarmasıydı.

İkincisi: Kendisiyle çelişkiye düşmek pahasına tavrını sürdürmesi ve Sakife günü ilân edilen ilkeleri savunması. Bu bağlamda Haşimîlere de herhangi bir hak vermeyip, diğer önde gelen Müslümanlar gibi bunlar için bir imtiyaz tanınmaması, ya da sadece siyaset dışı konularda böyle bir imtiyazın olduğunun ön plâna çıkarılması. Çünkü bu koşullarda muhalefet; mevcut iktidara ve insanların hayatlarının temelini oluşturan düzene karşıtlık anlamını ifade edeceği için de kimse onlara yardım etmeyecektir.

İktidar grubu, [ikinci tavrı esas alarak] ensar toplantısında dile getirdiği görüşlerini ısrarla savundu ve muhaliflere karşı çıkarak, insanların halifeye biat etmesinden sonra muhalefet etmelerinin, İslâm'da haram olan fitne çıkarmaktan başka bir anlama gelmediğini söylemeye başladı.¹

Muhalefetin Öncüleri Olarak Âl-i Muhammed'e Karşı Atılan Diğer Pratik Adımlar

Egemen grubun siyaseti üzerinde derinliğine düşündüğümüz zaman, onların Ehl-i Beyt'i, ekonomik olarak zayıf düşürme politikalarının yanı sıra, daha ilk andan itibaren, Âl-i Muhammed'e (s.a.a) karşı belli bir politikayı izlediklerini görürüz. Bu politikanın esasını, Haşimîlerin muhalefetlerinin ana dinamiğini oluşturan düşünceyi yok etmek oluştuyordu. Nitekim Haşimoğulları'nın Hz. Peygamber'in (s.a.a) en yakın akrabaları olmaları fikrini bizzat ortadan kaldırarak kendilerine yönelen bu muhalefet unsurunun kendisini örtbas etmeye ve boğmaya çalışmışlardı.

Bu politikayı, Haşimî hanedanının ayrıcalığını ortadan kaldırma, bu hanedana destek olan kimseleri devletin önemli mevkilerinden tecrit etme, Haşimîleri İslâmî düşünce bazında sahip oldukları düzey

1- Fedek Fi't-Tarih, Şehid Muhammed Bâkır es-Sadr, s.91

ve makamdan uzaklaştırma şeklinde açıklamak mümkündür. Bu görüş, birkaç tarihî vakiya dayanmaktadır:

1- Halife ve arkadaşlarının Ali'ye (a.s) karşı takındıkları sert tutum. Unutmayın; Ömer, içinde Fatıma dahi olsa, Ali'nin evini yakma tehdidinde bulunmuştu. Bunun anlamı şuydu: Fatıma ya da Haşimoğulları'ndan bir başkası, herhangi bir dokunulmazlığa ve ayrıcalığa sahip değildir. Dolayısıyla Sakife günü Sa'd b. Ubade'ye karşı uygulanan sert tutumun bir benzerinin ona karşı da uygulanmasının önünde hiçbir engel yoktur. Ömer Sakife günü Sa'd'ı öldürmekle tehdit etmişti. Bu sert tutumun göstergelerinden biri de halifenin Ali'yle ilgili şu değerlendirmesidir: "O, her fitnenin kışkırtıcısıdır..." Ayrıca onu, akrabaları için azgınlık isteyen biri olarak Ümmü Tihal'a¹ benzetmişti. Ömer Ali'ye açık bir şekilde, "Resulullah (s.a.a) sizden olduğu kadar bizdendir de." derken, Peygamber'in halifesi olma noktasında onun kendilerine göre herhangi bir ayrıcalığının olmadığını anlatmak istemişti.

2- Birinci Halife, Haşimoğulları'ndan hiç kimseyi, halifelğin önemli görevlerine getirmedi. Geniş İslâm coğrafyasının bir tek bölgesine, onlardan herhangi birini vali olarak tayin etmedi. Buna karşılık Emevîlere bu hususta büyük bir pay düşmüştü. Bunu, bilinçli ve hesaplanmış bir politikanın gereği olarak gayet net bir şekilde anlayabiliriz. Nitekim, İkinci Halife ile Abdullah b. Abbas arasında geçen bir konuşmada bu politikanın önceden belirlendiğini ve bilinçli olarak izlendiğini görüyoruz. Ömer, İbn Abbas'ı Hams valisi olarak atamak hususunda endişe içinde olduğunu belirtiyordu. Çünkü o, Haşimoğulları İslâm memleketinin geniş bölgelerinden birine vali oldukları takdirde, kendisinden sonra da valilikte kalmalarından ve güçlenmelerinden endişe ediyordu. Böyle bir güç kazanmaları durumunda da, ellerindeki hilâfet makamı açısından kendisinin istemediği birtakım olumsuzlukların gündeme gelmesi kaçınılmaz olacaktı.²

3- Halife (Ebubekir), Şam üzerine gönderdiği orduya komutan olarak atadığı Halid b. Said b. As'ı azletti. Bunu yapmasının tek nedeni; Ömer'in, halifeyi, Halid'in Haşimîlere eğilimli olduğu, Âl-i

1- [O dönemdeki Arapların arasında fuhuş yapmakla bilinen kötü bir kadın.]

2- bk. Tarih-i İbn Esir'in hamisinde basılan Murucu'z-Zeheb, 135

Muhammed'e (s.a.a) yakın durduğu yönündeki uyarısı ve Halid'in, Hz. Peygamber'in (s.a.a) vefatından sonra Haşimîlere karşı olumlu bir tavır içinde olduğunu hatırlatmasıydı.

Şu hâlde, iktidar grubu; Haşimoğulları'yla diğer insanların eşit olduğunu anlatmak istiyordu. Resulullah ile onlar arasında akrabalık bakımından bir özel durumun olması yönündeki düşüncüyü yok etmek amacındaydı. Böylece Haşimîlerin muhalefet hareketinin temelini oluşturan düşünsel dinamiği ortadan kaldırmayı hedefliyordu. İktidar grubu, Ali'nin (a.s), İslâm'ın geçtiği bu zor dönemde isyan etmeyeceğinden emindi. Ama, bundan sonra herhangi bir zamanda baş kaldırmayacağından emin olamıyordu. İşte böyle bir durumda, onun maddî ve manevî güç kaynaklarını kurutmaya kalkışmaları son derece doğaldı. Maddî kaynak olarak Fedek'i ve manevî kaynak olarak da Peygamber'in akrabası olma ayrıcalığını elinden almaları gerekiyordu. Durum müsait iken ve henüz fiilî bir çatışma başlamamışken, bunu yapmaları onlar açısından hayati bir önem arz ediyordu.

4- Bu bakımdan Halife'nin Fedek hususunda Hz. Fatıma'ya (a.s) karşı bildiğimiz tavrı sergilemesi, son derece makuldür. Çünkü bu tavır, güdülen amacın gerçekleşmesini sağlamakta ve Halife'nin izlediği politikanın iki temel çizgisini yansıtmaktaydı. Şöyle ki, Halife'yi Fedek'i almaya iten etken, aynı zamanda hasmının ayaklanma imkânlarını ortadan kaldırmaya da itiyordu. Çünkü maddî güç, o dönemdeki iktidar sahiplerinin literatüründe güçlü bir silâhı temsil ediyordu. Ki bununla kendi iktidarını pekiştirmesi kaçınılmazdı. Yoksa, Fedek'i Fatıma'ya teslim etmekten Halife'yi engelleyen başka ne sebep olabilir?! Kaldı ki, Fatıma (a.s) da Fedek'in gelirini hayır yolunda ve genel maslahat için harcayacağı herkesçe bilinen bir gerçektir. Ama Halife, Fatıma'nın Fedek gelirlerini genel maslahat adı altında siyasi amaçlar için harcamasından endişe etmişti. Yoksa, şayet söylendiği gibi Fedek Müslümanların ortak malı idiyse, sahabenin paylarına göz yumarak Fatıma'yı memnun etmekten onu alıkoyan neydi? Bunun bir tek izah yolu vardır. O da, Halife'nin Fedek'i Fatıma'dan alarak iktidarını pekiştirmek istediğidir.

Öte yandan Fatıma, eşinin en büyük destekçisiydi. Ali'nin (a.s) hilâfet iddiasında en büyük yardımcısı Fatıma'ydı. Fatıma'nın bu tavrı, Ali taraftarlarının, İmam'ın haklılığı yönünde ortaya koyacakları bir kanıt niteliği taşımaktaydı. Bu bakımdan Halife, Fatıma'nın Fedek arazisini elinde bulundurmasını kabul etmeyerek, kendi stratejisi

açısından büyük bir başarı kazanmış ve o anki hassas konumun gerektirdiği en uygun politikayı izlemişti. Böylece ustaca ve dolaylı yoldan Müslümanlara şunu anlatmasına, telkin etmesine ilişkin altın bir fırsat doğmuştu: Fatıma da diğer kadınlar gibi bir kadındır (başkalarına nazaran bir ayrıcalığı yoktur). Dolayısıyla Fedek gibi basit ve önemsiz bir meselede, onun iddialarının ve görüşlerinin esas alınması doğru değildir. O hâlde, halifelik gibi önemli bir mesele hakkında onun görüşlerine itibar edilebilir mi?!¹

3- Hz. Peygamber (s.a.a) ve Fatıma (a.s) Arasında Fedek

Yüce Allah bir ayette şöyle buyuruyor: **"O hâlde sen, akrabân olan kimseye, yoksula, yolda kalmışa hakkını ver. Allah'ın rızasını isteyenler için bu, en iyisidir. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir."**² Bu ayette hitap Hz. Peygamber'e (s.a.a) yöneliktir. Burada yüce Allah, Peygamberi'ne, akrabası olan kimseye hakkını vermesini emrediyor. Peki kimdir bu akrabası? Nedir onun hakkı? Müfessirler, bu ayette sözü edilen akrabadan maksadın, Hz. Peygamber'in (s.a.a) akrabası olduğu hususunda görüş birliği içindedirler. Bunlar da, (üzerlerine selâm olsun) Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin'dir. Dolayısıyla, ayetteki hitabın anlamı şudur: Akrabân olan kişinin hakkını ver.

Suyuti'nin ed-Dürri'l-Mensûr adlı eserinde Ebu Said el-Hudri'nin şöyle dediği belirtiliyor: **"Akrabân olan kimseye hakkını ver..."** ayeti nazil olunca, Hz. Resulullah (s.a.a) Fatıma'yı çağırdı ve ona Fedek'i verdi."³

İbn Hacer el-Askalanî es-Savaiku'l-Muhrika adlı eserinde şöyle der: "Ömer dedi ki: Size bu meseleyi anlatacağım. Bu ganimet hususunda Allah, bazı şeyleri sadece Peygamberi'ne (s.a.a) özgü kılmıştır ve bundan, onun dışında hiç kimseye herhangi bir pay vermemiştir. Allah şöyle buyuruyor: **'Allah'ın, onlardan Peygamber'ine verdiği ganimetler için siz at ve deve koşturmuş değilsiniz. Fakat Allah, Peygamber'ini dilediği kimselere karşı**

1- Daha geniş bilgi için bk. Fedek Fi't-Tarih, s.92

2- Rûm, 38

3- ed-Dürri'l-Mensûr, 4/177. Buna benzer bir rivayet de Keşfu'l-Gumme adlı eserde, c.1, s.476 yer alır. Bu rivayet Atiye'den aktarılmıştır. Hâkim Nişaburî de bu rivayete kendi tarih kitabında yer verir.

üstün kılar...¹ Dolayısıyla şu Fedek arazisi de sadece Peygamber'e (s.a.a) özgüdür."

Tarihî rivayetlerden Fedek'in Fatıma'nın elinde olduğu anlaşılıyor. Bu araziler üzerinde tasarruf hakkı ona aitti. Yine İmam Ali'nin (a.s) Basra'ya vali olarak tayin ettiği Osman b. Hüneyf'e gönderdiği mektuptan da anlaşılacağı üzere o dönemde Fedek Âl-i Resul'ün elindeydi.

*"Evet, Fedek bizim elimizdeydi. Göğün gölgelediği şeylerin içinde sadece bu kadarı bize aitti. Ama bazıları onun bizde olmasını kıskandılar, bazıları da öfkeleniler. Fakat Allah ne güzel hakemdir!..."*²

Bazı rivayetlerde belirtildiğine göre, Ebubekir halifelik makamına oturur oturmaz Fedek'i Fatıma'dan (a.s) aldı.³ Bunun anlamı şudur: Fedek, Resulullah (s.a.a) zamanından beri Fatıma'nın elinde ve onun tasarrufu altındaydı ve Ebubekir onu Fatıma'dan aldı.

Allâme Meclisî'nin rivayetinde şöyle deniyor:

*"Resulullah (s.a.a) Fedek bölgesini ele geçirdikten sonra Medine'ye girince, Fatıma'nın (a.s) yanına gitti ve şöyle dedi: 'Ey Kızım! Allah babana Fedek'i ganimet olarak verdi, bu araziye ona özgü kıldı. Başka hiçbir Müslüman için değil, sadece ona bu arazi üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunma yetkisini verdi. Dolayısıyla bu arazi ile ilgili olarak dilediğimi yapabilirim. Annen Hatice'nin babanın üzerinde mehir borcu vardı. Bu mehir karşılığında Fedek'i sana veriyorum. Sana ve senden sonra da senin çocuklarına bağışlıyorum bu araziye.' Peygamberimiz (s.a.a) bu sözleri söyledikten sonra bir deri parçasının getirilmesini, ardından da Ali b. Ebu Talib'in çağırılmasını istedi. Ali'ye dedi ki: 'Yaz. Fedek Resulullah'ın Fatıma'ya bağışındır.' Buna Ali b. Ebu Talib, Resulullah'ın azatlısı ve Ümmü Eymen şahittir."*⁴

4- Fedek'in Gasp Edilmesi

Resulullah'ın (s.a.a) vefatından sonra Ebubekir iktidara geçtikten

1- Haşr, 6

2- Nehcü'l-Belâğa, Mektup: 45

3- es-Savaiku'l-Muhrika, s.25

4- Biharul-Envar, 17/378

on gün sonra, bütün iktidarın dizginlerini iyice eline geçirdi. Sonra Fedek'e birini göndererek Resulullah'ın kızı Fatıma'nın vekilini oradan çıkardı.

Rivayet edilir ki, Fatıma Ebubekir'e şu haberi gönderir: "Sen mi Resulullah'ın (s.a.a) vârisisin, yoksa ailesi mi?" Ebubekir, "Elbette ailesi." diye cevap verir. Fatıma şöyle der: "Öyleyse Resulullah'ın (s.a.a) payına ne oldu?" Ebubekir şu karşılığı verir: "Ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: '**Allah, Peygamber'ine bir tadımlık tattırmıştır...**' Sonra Allah Peygamber'in ruhunu kabzetti. Onun mirasını da ondan sonra onun yerine geçen kimseye vermiş oldu. Ondan sonra göreve ben geldim. Ben de Fedek'i Müslümanlara geri veriyorum."

Aişe'den şöyle rivayet edilir: "Fatıma Ebubekir'e haber göndererek Resulullah'ın (s.a.a) mirasından payına düşenleri istedi. Fatıma o sırada Medine'de, Fedek'te ve Hayber humusundan Resulullah'ın payına düşen kısımları istiyordu. Ebubekir şu karşılığı verdi: Resulullah (s.a.a): 'Biz peygamberler miras bırakmayız, bizden geride kalan mal sadakadır... Âl-i Muhammed bu maldan sadece yiyebilir.' buyurmuştur. Allah'a yemin ederim ki, ben Resulullah'ın (s.a.a) sadakalarının durumunu hiçbir şekilde değiştirmeyeceğim. Resulullah (s.a.a) zamanında nasıl idiyse, bundan sonra da öyle olacaktır. Bunlar üzerinde Resulullah'ın yaptığı tasarrufun aynısını yapacağım. Böylece Ebubekir Peygamber'in (s.a.a) mirasından Fatıma'ya bir pay vermeyi kabul etmedi."¹

İmam Muhammed Bâkır'ın (a.s) şöyle dediği rivayet edilir:

"Ali, Fatıma'ya (a.s) dedi ki: '*Git ve baban Resulullah'tan (s.a.a) sona kalan mirasını iste.*' Bunun üzerine Fatıma, Ebubekir'in yanına geldi ve şöyle dedi: '*Niçin, babam Resulullah'ın (s.a.a) mirasını bana vermiyorsun? Neden benim vekilimi Fedek arazisinden çıkardın? Orayı Resulullah'ın (s.a.a), Allah'ın emriyle bana verdiğini bilmiyor musun?*' Ebubekir şöyle dedi: 'Allah dilerse, hiç şüphesiz sen haktan başka bir şey söylemezsin. Ama bunun için şahitler getirmen gerekiyor.' Bunun üzerine Ümmü Eymen geldi ve Ebubekir'e şöyle dedi: 'Ey Ebubekir! Resulullah'ın söylediği bir sözü senin karşına kanıt olarak sunmadıkça şahitlik etmeyeceğim. Allah adına seni yemine veriyorum, Resulullah (s.a.a), '*Ümmü Eymen cennet ehlinde*

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 16/217

bir kadındır.' dediğini bilmiyor musun?' Ebubekir, 'Evet, biliyorum.' dedi. Bunun üzerine Ümmü Eymen şöyle dedi: 'Ben şahitlik ediyorum ki yüce Allah, **Akraban olan kimseye hakkını ver...** ayetiyle Resul'üne tavsiyede bulundu, o da Allah'ın bu emri doğrultusunda Fatıma'ya Fedek'i verdi.' Sonra Ali (a.s) geldi, o da aynı şekilde şahitlikte bulundu. Bunun üzerine Ebubekir, Fedek'in Fatıma'ya ait olduğunu belirten bir yazı yazarak ona verdi. Bu sırada Ömer içeri girdi ve 'Bu yazı nedir?' diye sordu. Ebubekir, 'Fatıma, Fedek'in kendisine ait olduğunu iddia etti, Ümmü Eymen ve Ali de onun lehine tanıklıkta bulundular. Ben de ona bu yazıyı verdim.' dedi. Ömer yazıyı Fatıma'dan aldı, içine tükürerek parçaladı. Fatıma ağlayarak dışarı çıktı."

Rivayet edilir ki: "İmam Ali (a.s) mescitte bulunan Ebubekir'in yanına geldi ve dedi ki: *'Ey Ebubekir! Niçin Fatıma'ya Resulullah'tan (s.a.a) kalan mirasını vermiyorsun? Fatıma, Resulullah (s.a.a) yaşarken bu araziye sahip olmuştu.'* Ebubekir ona şu karşılığı verdi: 'Burası Müslümanlara kalan bir ganimettir. Resulullah'ın (s.a.a) burayı kendisine verdiğine dair şahit getirmesi gerekir. Aksi takdirde buranın üzerinde bir hak iddia edemez.' Bunun üzerine Emirü'l-Müminin (a.s) şöyle dedi: *'Ey Ebubekir! Sen, bizim hakkımızda, Müslümanlar için verdiğin hükümden farklı bir hüküm mü veriyorsun?'* 'Hayır.' dedi. Ali (a.s) şöyle dedi: *'Müslümanların elinde sahip oldukları bir şey varsa, ben gelip bu şey üzerinde hak iddia etsem, kimden belge istersin?'* 'Senden isterim.' dedi. Bunun üzerine Ali (a.s) şu karşılığı verdi: *'Öyleyse, şu anda elinde bulunan, üstelik Resulullah'ın (s.a.a) zamanından, onun ölümünden sonraya kadar sahip olduğu bir arazi ile ilgili olarak ne diye Fatıma'dan belge istiyorsun? Niçin Fatıma'nın elinde bulunan bu arazi üzerinde hak iddia eden Müslümanlardan, tıpkı benden istediğin gibi, belge ve şahit istemiyorsun?...'* Ebubekir bir şey söylemeden öylece susup kaldı."

"Bunu gören Ömer şöyle dedi: 'Ey Ali! Bizimle konuşmaya son ver. Çünkü senin sunacağın kanıtlara karşı koyabilecek güçte değiliz. Ya adil şahitler getirirsin, ya da orası Müslümanlara kalmış ganimettir; Fatıma'nın da, senin de orada herhangi bir hakkınız yoktur.' İmam Ali (a.s) şöyle dedi: *'Ey Ebubekir! Allah'ın kitabını okuyor musun?'* 'Evet.' dedi. *'Peki bana, 'Allah ancak siz Ehl-i Beyt'ten her türlü kötülüğü uzak tutmak ve sizi tertemiz kılmak ister.'* ayetinin kimin hakkında indiğini söyler misin? Bizim

hakkımızda mı, yoksa başkalarının hakkında mı inmiştir?' dedi. 'Tabi ki, sizin hakkınızda inmiştir.' dedi. Bunun üzerine Ali (a.s) şöyle dedi: 'Peki, bazı kimseler, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'nın hayâsızca bir davranışta bulunduğu dair şahitlik etseler, Fatıma'ya ne yaparsın?' 'Diğer kadınlara uyguladığım gibi, ona da had cezasını uygulayım.' dedi. Ali (a.s) şöyle dedi: 'O zaman, Allah katında kâfirlerden olursun.' 'Niçin?' dedi. 'Çünkü, Allah'm, onun tertemiz olduğuna ilişkin tanıklığını reddetmiş, şahitlerin onun aleyhindeki şahitliklerini dikkate almış oluyorsun. Tıpkı Allah'ın hükmünü ve Peygamber'in (s.a.a) Fedek'i Fatıma'ya ait kılan hükmünü reddedip, onun Müslümanlara kalmış bir ganimet olduğunu iddia ettiğin gibi. Oysa Resulullah (s.a.a), 'Belge getirmek, iddia sahibine, yemin etmek de inkâr edene aittir.' buyurmuştur.' buyurdu. Bunun üzerine ortalık dalgalanmaya başladı ve bazıları bazılarının görüşünü reddeder biçimde bir kaynaşma meydana geldi. Sonunda dediler ki: Allah'a andolsun, Ali doğru söylüyor."¹

5- Hz. Zehra'nın (a.s) Mescid-i Nebevî'de Yaptığı Konuşma

İktidar grubu Fatıma'ya Fedek'i vermemeyi kararlaştırdıklarında ve Fatıma (a.s) da bundan haberdar olduğunda, mescide giderek zulme uğradığını ilân etmeyi, insanlara bu hususta önemli bir konuşma yapmayı kararlaştırdı. Fatıma'nın aldığı bu karara dair haber bir anda bütün Medine'ye yayıldı. Hz. Peygamber'in (s.a.a) ciğerparesi, gülü, babasının mescidinde insanlara konuşmak istiyordu. Haber Medine'nin her tarafında yankılandı. İnsanlar bu önemli konuşmayı dinlemek için mescidi hıncahınç doldurdular.

Abdullah b. Hasan, atalarından (hepsine selâm olsun), bu konuşmanın bir kısmını bize rivayet etmiştir. Diyor ki: Ebubekir ve Ömer, Fedek'i Fatıma'ya (a.s) vermeme hususunda karar alınca, Fatıma'nın bundan haberi oldu. Derhal başörtüsünü başına bağladı, cilbabını² (çarşafını) giyindi, hizmetçilerinden ve akrabalarının kadınlarından oluşan bir grupla birlikte harekete geçti. Yürürken, etekleri yere çekilen uzun bir elbise giymişti. Resulullah'ın (s.a.a) yürüyüşünden farksızdı yürüyüşü. Nihayet Ebubekir'in yanına geldi.

1- el-İhticac, Tabersî, 1/234; Keşfu'l-Gumme, 1/478; Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 16/274

2- Cilbab; kadının her tarafını kaplayan geniş elbise demektir.

Ebubekir muhacir ve ensardan ve başkalarından oluşan bir grupla oturuyordu. Fatıma (a.s) ile diğer insanlar arasına bir perde asıldıktan sonra, (Resulullah'ın mezarı başında) oturdu ve öyle derin bir ah çekti ki, oradakiler de heyecanlanıp ağlamaya başladılar. Ağlama seslerinden mescit âdeta kaynıyordu. Bir süre bekledi. Dinleyicilerin sesleri dindikten sonra, ortalığı derin bir sessizlik kapladı. Allah'a hamd ve sena edip Resul'üne (s.a.a) salât ederek sözlerine başladı. İnsanlar tekrar ağlamaya başladılar. İnsanlar susunca yeniden konuşmaya başladı ve şöyle dedi:

"Hamdolsun Allah'a verdiği nimetler için. Şükürler olsun O'na, ilham ettikleri için. İlk defa var edip sunduğu engin nimetler için övgüler olsun O'na; bahsettiği eksiksiz ve bol bağışları için, sunmuş olduğu tüm nimetleri için. Nimetleri sayılmaz, lütuflarının sonsuzluğunun şükri eda edilemez ve ebedî oluşları kavranabilmelerini imkânsız kılar. Nimetlerini daha da artırmak için insanları şükretmeye çağırmış, nimetlerini bollaştırarak kullarının kendisine hamdetmelerini istemiş ve (kıyamette) benzerlerine davet ederek ihsanını (salih kullara) iki kat artırmıştır."

"Tanıklık ederim ki, tek ve ortaksız Allah'tan başka ilah yoktur. Bu bir sözdür ki, Allah, ihlâsı, sırf kendisine yönelik kulluğu bunun tevili (esas, özü) olarak ön görmüştür. Kalplere, ona bağlılığını yerleştirmiştir. Aklın kavrayabilmesi için tevhit düşüncesini aşikâr etmiştir. O Allah ki, gözlerin O'nu görmesi, dillerin O'nu vasfetmesi ve tasavvurların keyfiyetini algılaması imkânsızdır."

"Varlıkları ilk defa var etti, öncesinde var olan bir şeyden değil. Benzeyen bir örneği karşısına almadan onları meydana getirdi. Onları kudretiyle oluşturdu. Dilemesiyle onları yeşertti. Bunların olmasına da ihtiyacı olduğu için değil. Onlara şekil vermede kendisine bir faydası olduğu için değil. Sadece hikmetini gerçekleştirmek (sağlamlığını bildirmek) için; ibadetine, itaatine dikkatleri çekmek için; kudretini göstermek için, mahlukatının kulluğunu sergilemek (ve onları kulluğa çağırmak) için, davetinin üstünlüğünü ortaya koymak için (onları var etti). Sonra kullarını intikamından uzaklaştırmak ve onları toplayıp cennetine sevk etmek için ödülü, kendisine yönelik itaatin karşılığı kıldı ve cezayı, kendisine karşı gelinmesinin karşılığı kıldı".

"Tanıklık ederim ki, babam Muhammed O'nun elçisidir. Onu henüz mahlukatlar gayp âleminde gizliken, korku veren perdelerin

gerisinde koruma altındayken ve yokluk sınırının eşiğinde bulunuyorken elçi olarak göndermeden önce seçti, kendi risaleti için ayırmadan önce isimlendirdi, göndermeden önce tercih etti;... Çünkü Allah, işlerin varacakları sonu bilir. Zamanın içerdiği hadiseler O'nun bilgisinin kuşatması altındadır. Olguların konumlarına dair malumat O'nun katındadır. Allah, onu emrini tamamlamak, hükmünü yürürlüğe koymaya verdiği karar ve takdir ettiği rahmetini etkin kılmak için gönderdi. Çünkü milletlerin çeşitli dinlere bölündüklerini, ateşlere tapındıklarını, putlara kulluk sunduklarını, bildikleri hâlde Allah'ı inkâr ettiklerini gördü."

"Allah, babam Muhammed (s.a.a) aracılığıyla mahlukatın içinde bulunduğu karanlıkları aydınlattı, kalpleri kısılcama alan buhranları ortadan kaldırdı, gözlerin önündeki bulut perdelerini dağıttı. Böylece insanlara hidayeti gösterdi. Onları sapıklıktan kurtardı. Onları kör iken görür kıldı. Dosdoğru dine ilette onları. Onları doğru yola çağırdı."

"Sonra Allah, şefkatinin ve kendisine özgü kılmanın, seçiminin bir göstergesi olarak onun ruhunu kabz etti. Onu tercih ettiğini, yanına almayı arzuladığını gösterdi. Muhammed (s.a.a), şu dünyanın sıkıntılarından rahat etmiştir; seçkin melekler tarafından kuşatılmış, gafur / bağışlayıcı olan Rabbin hoşnutluğu onu sarmış ve muktedir sultan ulu Allah'ın civarına yerleşmiştir. Allah'ın peygamberi, vahyinin emini, mahlukatın içinde en hayırlısı ve en seçkini babam Muhammed'e salât olsun. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi onun üzerine olsun."

Sonra orada bulunan dinleyicilere döndü ve şöyle dedi:

"Siz, ey Allah'ın kulları! O'nun emrinin ve yasağının muhatabısınız. Dininin ve vahyinin taşıyıcıları sizsiniz. Allah'ın kendi nefislerine emin kıldığı kimselersiniz. Allah'ın dinini diğer milletlere tebliğ etmekle yükümlüsünüz. O'ndan gelen hakkın lideri (Kur'ân) sizin içinizdedir çünkü. O, Allah'ın size sunduğu bir ahittir ve size halef olarak bıraktığı bir emanettir. O, Allah'ın konuşan kitabı, doğru söyleyen Kur'ân'ı, ışıldayan nuru ve parlak ışığıdır. Kanıtları apaçık ortadadır. Sırları açıktadır. Açık yönleri de göz kamaştırıcıdır. Ona uyanlara gıpta olunur. Ona tâbi olmak, insanı Allah'ın hoşnutluğuna götürür. Onu dinlemek, kurtuluşa vesile olur. Onun aracılığıyla Allah'ın aydınlık kanıtlarına, ayrıntılı olarak açıklanmış azimet gerektiren hükümlerine, yasaklanmış haramlarına, parlak

açıklamalarına, yeterli kanıtlarına, teşvik edilen faziletlerine, bağışlanmış ruhsatlarına, yazılmış şeriatlarına ulaşılır."

"Allah sizin için imanı, şirkten arınmak; namazı büyük günahlardan temizlenmek; zekâtı, nefsi temizlemek ve rızkı genişletmek; orucu, ihlâsı kalıcılaştırmak; haccı, dini ayakta tutmak ve adaleti, kalpleri uzlaştırmak aracı kıldı. Bize (Ehl-i Beyt'e) itaati, din için bir düzen (halkın düzene girmesi için) farz kıldı; imametimizi tefrikadan korumak için koydu. Cihadı, İslâm'ın onur ve üstünlük göstergesi; sabrı, ilâhî ödüle kavuşmaya yardımcı; marufu emretmeyi, kötülükten sakındırmayı, halkın genelinin maslahatı icabı farz kıldı. Anne ve babaya iyiliği, ilâhî gazaba uğramaktan korunmanın yolu; akrabalık bağlarını gözetmeyi, ömrün uzamasına ve sayının artmasına vesile kıldı. Kısası, kanların dökülmesini önlemek; adakları yerine getirmeyi, bağışlanmak; ölçü ve tartıyı eksiksiz yapmayı, haksızlığı ortadan kaldırmak için farz kıldı. İçki içmeyi yasaklamayı, pislikten arınma aracı kılmış; (zina vb.) iftira atmaktan uzak durmayı, lânete uğramaktan korunmak için; hırsızlığı terk etmeyi iffetliliğin ve toplumda emniyeti hâkim kılmanın bir gereği olarak farz kıldı. Allah, rablığın sırf kendisine özgü kılınmasının bir göstergesi olarak da şirk koşmayı haram kılmıştır."

"O hâlde Allah'tan gereği gibi korkup sakının. Ancak Müslüman olarak ölün."¹

"Emrettiklerine ve yasakladıklarına uymak suretiyle Allah'a itaat edin. Çünkü ancak alim kulları Allah'tan korkar."²

Ardından sözlerini şöyle sürdürdü: *"Biliniz ki, ben Fatıma'yım ve babam da Muhammed'dir. Dönüp dönüp tekrar söylüyorum. Söylediklerimde yanlış bir şey yoktur. Yaptıklarımı, haksızlık olarak yapmıyorum. 'Andolsun size kendinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki, sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O; size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.'*³ *Eğer onun soyunu araştırıp tanırsanız, kadınlarınızın değil, benim babam olduğunu; sizin erkeklerinizin değil, benim amcamın oğlunun (Ali'nin) kardeşi olduğunu görürsünüz. Gerçekten onun soyundan olmak, onunla aynı nesepten olmak çok güzeldir. O, risaleti*

1- Âl-i İmrân, 102

2- Fâtır, 28

3- Tevbe, 128

açıklayarak tebliğ etmiş, insanları uyarmıştır. Müşriklerin yolundan, hayat tarzlarından ise yüz çevirmiştir. Müşriklerin belini kırmış, nefes borularını kesmiştir. Hikmetle ve güzel öğütlerle insanları Rabbinin yoluna davet etmiştir. Putları parçalamış, şirkin elebaşlarını yerle bir etmiştir. Nihayet birlikleri dağılmış olarak gerisin geri kaçtılar. Derken gece sabahından ayrıldı, hak en yalın şekliyle ortaya çıktı. Dinin lideri konuşunca, şeytanın şakşakçılarının dili tutuldu. Münafıklığın hasis temsilcisi helâk ile burun buruna geldi (nifakın tacı yere düştü). Küfrün ve hak karşıtlığının düğümleri çözüldü. Karınları (oruçtan) aç, yüzleri ak toplulukla birlikte ihlâs kelimesini söylemeye başladınız. Bundan önce siz bir ateş çukurunun tam kenarında duruyordunuz. Kolayca içilen bir yudumluk su kadar önemsiz ve aç insanın bir kerede yutacağı az bir lokma gibi değersizdiniz. Çabuk parlayıp hemen sötüveren saman alevi gibi dayanıksızdınız. Başka toplumların ayakları altında eziliyordunuz. Develerin kirl ettikleri pis su birikintilerini içiyor, tabaklanmamış bir deri parçasıydı yemeğiniz. İtilip kakılan, aşağılanan pespayelerdiniz. Çevrenizdeki toplumların sizi kapıp götürmelerinden korkuyordunuz. Bütün bunlardan ve de nice güçlü erlerin belâsına uğradıktan, Arap kurtlarına lokma olduktan ve Ehl-i Kitab'ın azgımlarına tutsak düştükten sonra Allah sizi Muhammed'le (s.a.a) kurtardı. Onlar her ne zaman savaş ateşini yakmak istedilerse, Allah onu söndürdü. Ne zaman şeytan boynuzunu gösterdiyse ya da ne zaman müşriklerden bir grup ağzını açmak istediye, kardeşini (Ali'yi) tam ortasına attı. O da onların başlarını ezmedikçe, yaktıkları fitne ateşini kılıcıyla söndürmedikçe onlardan vazgeçmezdi. O, Allah'ın zatı için var gücünü harcar, Allah'ın emri hususunda hiçbir çabadan geri durmazdı. Resulullah'a (s.a.a) yakını, Allah'ın velilerinin önderidir. Kollarını sıvamış, insanlara öğüt veriyordu. Çok çalışıyor, büyük emekler sarf ediyordu. Allah için bir iş yaptığında kınayanların kınamasından korkmazdı. Siz ise refah içinde konforlu hayatınızı sürdürüyordunuz; rahatınız yerinde, bir eliniz yağda, bir eliniz balda olmak üzere can güvenliğine sahip olmanın keyfini çıkarıyordunuz. Bu arada başımıza bir felâket gelmesini dört gözle bekliyordunuz, bizim kara haberimizin bir an önce gelmesi için sabırsızlanıyordunuz. Savaş olunca geri durur, çatışmadan kaçardınız."

"Allah, Peygamber'inin (s.a.a) nebiler yurduna ve seçkinler diyarına intikalini uygun görünce, içinizdeki nifak düşmanlığı açığa

çıktı, din kisvesi eskidi. O güne kadar susan hainler konuşmaya başladı, adı sanı bilinmeyen kimseler öne geçmeye, batıl ehlinin soylu devaleri (önderleri) böğürmeye başladılar. Bunlar sizin meydanlarınızda itibar görür oldular. Şeytan bir kez daha başını deliğinden çıkardı, sizlere fısıldadı. Gördü ki, onun çağrısına icabet etmeye dünden razısınız, ona kanmayı içinizden geçiriyorsunuz. Derken sizi kışkırttı. Baktı ki, çabuk tahrik oluyorsunuz. Sizi öfkeliendirdi; hemen küplere bindiğinizi gördü. Böylece size ait olmayan bir deveye damganızı vurdunuz. Kendinize ait olmayan kaynağın başına kondunuz. Bütün bunlar çok kısa bir sürede oldu; henüz yaramız tazeydi ve kabuk bağlamamıştı. Daha Peygamber'in na'sını kabre koymamıştık. 'Fitne çıkmasından korkuyoruz.' diyerek bu işleri kaşla göz arasında kotardınız. **Haberiniz olsun! Tam fitnenin ortasına düşmüşlersiniz. Gerçekten cehennem kâfirleri kuşatmıştır.**"¹

"Heyhat! Ne oldu size? Allah'ın kitabı elinizde olduğu hâlde nereye yöneliyorsunuz? Halbuki Allah'ın kitabının konuları açık, hükümleri parlak, bilgileri göz kamaştırıcı, yasakları göz önünde ve emirleri apaçık ortadadır. Ama siz onu arkanıza atmışsınız. Yoksa ondan yüz mü çevirmek istiyorsunuz? Yoksa ondan başkasıyla mı hükmediyorsunuz? **Zalimler için bu ne fena bir değişimdir!**² **Kim, İslâm'dan başka bir din ararsa, bilsin ki kendisinden asla kabul edilmeyecek ve o, ahirette ziyan edenlerden olacaktır.**"³

"Sonra fitnenin oluşturduğu panik biraz yatışmıca ve kontrol edilebilir hâle gelinceye kadar kısa bir süre beklediniz. Hemen ardından fitne ateşini harlandınız, alevlendirdiniz. Yoldan çıkaran şeytanın telkinlerine icabet etmeye başladınız. Şeytanın, dinin göz kamaştırıcı nurunu söndürme, seçilmiş Peygamber'in (s.a.a) sünnetini işlevsiz hâle getirme amacına yönelik vesveselerine kapıldınız. Köpük içiyorsunuz diyorsunuz ama, sütü de içip bitirdiniz."⁴ Peygamber'in (s.a.a)

1- Tevbe, 49

2- Kehf, 50

3- Âl-i İmrân, 85

4- Orijinali "teşrebûne hasven fi irtığa" olan bu deyim, bir şeyi görünürde sergileyen ama asıl amacı başka bir şey olan kimseler için kullanılır. [Dolayısıyla şöyle bir anlam kastedilmiş olabilir: "Beytülmalî gizlice dilediğiniz şekilde harcıyorsunuz."]

Ehl-i Beyt'ine ve çocuklarına zarar vermek için türlü dolaplar çeviriyorsunuz, gizli saklı plânlar kuruyorsunuz. Yüreğe saplanan bıçak gibi, ok gibi acı veren eziyetlerinize sabrediyoruz ve siz şimdi benim, babamdan miras alma hakkımın olmadığını diyorsunuz. Yoksa siz, cahiliye hükmünü mü istiyorsunuz? Kesin olarak inanan bir kavim için Allah'tan daha güzel hüküm veren kim olabilir?! Hâlâ bilmiyor musunuz? Evet, size gün gibi aşikârdır ki, ben onun kızıyım. Ey Müslümanlar! Bana kalan miras zorla elimden mi alınacak?!"

*"Ey Ebu Kuhafe'nin oğlu! Allah'ın kitabında, sen babanın mirasını alabilirsin, fakat ben alamam diye mi yazıyor? Öyleyse iğrenç bir şey yapıyorsun. Yoksa bilinçli olarak mı Allah'ın kitabını terk ettiniz, onu arkanıza attınız? Çünkü Allah'ın kitabında, **'Ve Süleyman Davud'a mirasçı oldu.'**¹ deniliyor. Zekeriyya Peygamber'in (a.s) oğlu Yahya'dan söz edilirken de şöyle deniyor: **'Bana bir veli lütfet ki, bana ve Yakub'un soyuna mirasçı olsun.'**² Ve yine şöyle buyurmuştur: **'Allah'ın kitabında akrabaların bazıları, bazılarına (miras hususunda) daha evlâdır.'**³ Yine buyurmuştur ki: **'Allah size, çocuklarınız hakkında, erkeğe, kadının payının iki misli (miras vermenizi) emreder.'**⁴ Yine buyurmuştur ki: **Eğer bir hayır (mal) bırakıyorsa, baba ve annesine ve yakınlarına verilmesi için adalet ve iyilik üzere vasiyet etmek takva sahipleri için bir borç olarak yazılmıştır.'**⁵"*

"Ama siz, benim bir payımın olmadığını, babamın mirasını alamayacağımı, onunla benim aramızda bir akrabalık olmadığını iddia ediyorsunuz. Yoksa Allah özel olarak size bir ayet indirdi de babamın, miras ayetinin hükmünün dışında tutulmasını mı emretti? Yoksa, her biri başka bir dine mensup iki kişi birbirlerine mirasçı olamazlar mı demek istiyorsunuz? Acaba ben ve babam aynı dinin mensupları değil miyiz? Siz Kur'ân'ın özel nitelikli hükümlerini ve genel nitelikli hükümlerini babamdan ve amcamın oğlundan (Ali'den) daha mı iyi bileceksiniz?"

"Fedek'i hazır süslenmiş olarak al. Ama haşredildiğin gün karşına

1- Neml, 16

2- Meryem, 60

3- Enfâl, 75

4- Nisâ, 11

5- Bakara, 180

*çıkacağımı bil. Allah ne iyi hakemdir! Ve Muhammed (s.a.a) ne iyi önderdir! Kıyamette buluşuruz. Kıyamet kopunca batıl ehli olanlar büyük bir hüsrana uğrayacaklardır. O zaman pişmanlık da size bir fayda sağlamayacaktır. Her haberin gerçekleştiği bir zaman vardır. **Rezil eden azabın kime geldiğini göreceksiniz. Kimin kalıcı azaba mahkûm olduğunu da.**¹"*

Sonra ensara taraf baktı ve şöyle dedi: "Ey yiğitler topluluğu! Ve ey dinin yardımcıları ve İslâm'ın koruyucuları! Bana yapılanlara karşı içinde bulunduğunuz bu gaflet nedir? Uğradığım zulme karşı bu uyuşukluk da neyin nesi? Babam Resulullah (s.a.a) şöyle demiyor muydu?: 'Kişinin saygınlığı çocuklarında devam eder.' Ne çabuk bozuldunuz? Bu aceleniz ne? Şu anda maruz kaldığım eziyetleri savma gücünüz var oysa. İstediğimi ve istemeye devam ettiğimi geri alacak kudrete sahipsiniz. Yoksa 'Muhammed öldü' mü diyorsunuz? Evet onun ölümü boşluğu doldurulmayacak, çatlağı kapatılmayacak, gediği doldurulmayacak denli büyük bir felâkettir. Onun kaybından dolayı yeryüzü karanlığa gömüldü. Güneşin, ayın yüzü tutuldu. Onun ölümüyle meydana gelen felâket yüzünden yıldızlar söndüler. Ümitler suya düştü, dağlar ürperdi; dokunulmazlıklar, mahremiyetler çiğnenir oldu. Onun ölümüyle birlikte hürmetlere riayet eden kalmadı. Bu, Allah'a andolsun, büyük bir felâkettir. Korkunç bir musibettir. Onun gibi bir felâket görülmuş değildir, şu dünyada onun gibi bir musibet bir daha yaşanmayacaktır. Sizin evlerinizde okunan Allah'ın kitabı bunu duyurmuştu. Bundan önce Allah tarafından gönderilen nebi ve resullerin başlarına neler geldiğini ve bu, değişmez bir hüküm ve kesin kazadan ibaret idi: **Muhammed bir elçidir. Şimdi o ölür veya öldürülürse, topuklarımız üzere gerisin geri mi döneceksiniz? Kim topukları üzere dönerse, Allah'a hiçbir zarar veremez. Allah şükredenlerin ödülünü verecektir.**²"

Ah Kıyleoğulları,³ ah! Babamın mirası talan mı edilecek? Hem de ben sizin gözlerinizin önünde duruyorken, sesimi duyabiliyor iken? Meclislerde, toplantılarda davet edildiğiniz hâlde öylece susup bakacaksınız? Şaşkınlık, elinizi-kolunuzu bağlayacak mı? Gerekli sayınız ve donanımınız olduğu hâlde? Gücünüz ve araçlarınızı,

1- Hûd, 39

2- Âl-i İmrân, 144

3- Evs ve Hazreç kabileleri

silâhlarımız ve kalkanlarımız olmasına rağmen size ulaşan çağrıya karşılık vermeyecek misiniz? İmdat çağrısını duyduğunuz hâlde yardıma koşmuyorsunuz. Hâlbuki sizler yiğit ve savaşçı insanlar olarak bilinirsiniz, hayırla ve iyilikle anılırsınız. Sizler ki, biz Ehl-i Beyt için seçilmiş seçkinlersiniz, beğenilmiş hayırlı kimselersiniz. Araplarla savaştınız, zorluklara ve ağır koşullara katlandınız. Milletlerle vuruştunuz, nice yiğitlerle savaştınız. Sizler sürekli bizimleydiniz, bizimle birlikte hareket ederdiniz. Biz emreder, sizler emrimizi hep yerine getirirdiniz. Derken İslâm değirmeni bizim eksenimizde dönmeye, günlerin bereketi, nimet ve rızık akmaya başladı. Şirkin soluğu kesildi, iftiranın coşkusu dindi ve küfrün ateşi söndü. Kargaşa çağrısı sustu. Dinin düzeni egemen oldu. Şu hâlde, gerçek açıklandıktan sonra neden bir kenara çekildiniz? Her şey açıklandıktan sonra neden gizlediniz? Karar verdikten sonra sönünüzden döndünüz? İmandan sonra şirke düştünüz?"

"Verdikleri sözü bozan, Peygamber'i yurdundan çıkarmaya kalkışan ve ilkönce size karşı savaşa başlamış olan bir kavme yazıklar olsun! Yoksa onlardan korkuyor musunuz? Eğer gerçekten müminler iseniz, bilin ki, Allah, kendisinden korkmanıza daha lâyıktır."¹

"Dikkat edin! Ben, sizin rahat ve konforlu hayata dört elle sarıldığınızı (bu rahatınızı bozmamak adına ses çıkarmadığınızı) görüyorum. Hilâfete daha lâayık olanı, ondan uzaklaştırdınız. Rahatınız ve keyfinizle baş başa kaldınız. Darlıktan kaçıp genişliğe sığındınız. Böylece daha önce içinize aldığınız şeyleri attınız. Oysa siz bu şeyleri kolaylıkla sindirmiştiniz. Siz ve yeryüzünde bulunan herkes inkâr etse de, Allah ganidir ve övgüye lâayiktir."²

Haberiniz olsun! Ben, yüreğinizi kaplayan sevinci, kalplerinizi kaplayan hainliği bilerek bu sözleri söyledim. Ama bu sözler; keder ve hüznün kapladığı nefsin galeyanı, öfkenin dışa vurması, canın iyice zayıflaması, göğsün içindekileri artık saklayamaması kabilinden sözlerdir. Öünüze somut kanıtlar koyma amacına yöneliktirler. Varın siz onu (hilâfeti) sırtlanın; hep sırtınızda bir yara gibi kalacaktır. Zayıf karakterinizin bir göstergesi ve utanç lekeniz olacaktır. Cebbar olan Allah'ın gazabının ve ebedî rezilliğin damgası olarak alınınızda

1- Tevbe, 13

2- İbrâhîm, 8

*kalacaktır. Allah'ın tutuşturulmuş ve kalplere sirayet eden ateşine sürükleyecektir sizi. (Bilin ki,) yaptıklarınız Allah'ın gözüünün önündedir. 'Zalimler yakında hangi inkılapla devrileceklerini bileceklerdir.'*¹ *Ben, sizi önünüzdeki bir azaba karşı uyarıcı uyarıcının kızırım. Öyleyse yapın yapacağınızı, biz de yapacağız. Bekleyin bakalım, biz de beklemekteyiz."*

Bu konuşmadan sonra Ebubekir, kafaları karıştırmaya, meseleyi çarpıtmaya başladı; pozisyonunu güçlendirmek maksadına yönelik olarak çeşitli manevralar yaptı. Dedi ki: "Ey Resulullah'ın kızı! Hiç şüphesiz senin baban müminlere karşı yumuşak, cömert, şefkatli ve merhametli idi. Kâfirlere karşı elem veren bir azap ve büyük bir ceza gibiydi. Eğer babanın soyunu araştırarak olursak, elbette başka kadınların değil, senin onun kızı olduğunu; başka dostların değil, senin eşinin onun kardeşi olduğunu göreceğiz. O, senin eşini bütün dostlarına tercih etmiş, her büyük olayda ona yardımcı olmuştu. Sizi ancak bahtiyar kimse sever ve size ancak bedbaht, mutsuz ve haktan uzak kimseler buğzeder. Çünkü siz Resulullah'ın (s.a.a) soyusunuz. Soylu seçkinlersiniz. Bize hayır üzere yol gösterdiniz. Bizi cennete giden yollara ilettiniz."

"Ve sen ey bütün kadınların en hayırlısı! Ey peygamberlerin en üstününün kızı! Hiç şüphesiz söylediğin sözler doğrudur. Aklının genişliği bakımından herkesten öndesin. Senin hakkından vazgeçilmez ve doğruluğunun önüne set çekilmez. Allah'a yemin ederim ki, Resulullah'ın (s.a.a) görüşüne düşmanlık etmedim ve sadece onun izniyle hareket ettim. Bir lider halkına yalan söylemez. Ben şahitlik ediyorum -şahit olarak Allah yeter- ki Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: 'Biz peygamberler topluluğu, altın, gümüş, ev ve gelir getiren mülk miras bırakmayız. Sadece kitap, hikmet, ilim ve nübüvveti miras bırakırız. Bizden geriye kalan kazanç üzerinde, yöneticinin kendi hükmüne göre tasarrufta bulunması gerekir.' Senin almaya çalıştığın atlar ve silâhlarla Müslümanlar kâfirlere karşı savaşıyor, yoldan çıkan günahkârları cezalandıracaklardır. Bu hususta Müslümanlar arasında görüş birliği vardır ve ben tek başıma bu kararı almadım. Ben görüşünü zorla dayatan biri değilim. İşte benim durumum ve malım ortadadır. Hepsini senindir ve önüne serilmiştir. Hiçbir şey senden esirgenmeyecektir. Senden saklanmayacaktır. Sen

1- Şuârâ, 227

ki, babanın ümmetinin önderisin, seyyidesisin. Çocuklarının şecere-i tayyibesisin (temiz ağacısın). Senin faziletini reddetmeyiz. Senin aslın ve soyun inkâr edilemez. Benim sahip olduğum kişisel malım ile ilgili ne karar verirsen, derhal uygulanacaktır. Sence ben bu hususta babana muhalefet etmiş olabilir miyim?"

Bunun üzerine Fatıma (a.s) şöyle dedi: *"Suphanallah! Babam Allah'ın kitabına karşı çıkmaz ve onun hükümlerine muhalefet etmezdi. Bilâkis Kur'ân'ın izinden giderdi, surelerini takip ederdi. Yoksa siz, ona yalan isnat ederek hainlikte mi birleşiyorsunuz! Onun vefatından sonraki bu tavrınız, hayattayken başına açılan gailelere benziyor gibi. İşte Allah'ın kitabı adil bir hakemdir. Söyledikleri kesin çözüme bağlayıcı hükmüdür. Diyor ki: 'Bana ve Yakub soyuna mirasçı olacak...'¹ Yine diyor ki: 'Süleyman Davud'a mirasçı oldu.'² Yüce Allah, adaletli taksimatı öngören açıklamaları yapmış, feraiz ve mirasa ilişkin hükmünü yasalaştırmıştır. Bu mirasta erkeklerin ve kadınların pay almasını mubah kılmıştır. Batıl ehlinin bütün gerekçelerini ortadan kaldırmış, geçmişlerin tüm zan ve kuşkularını gidermiştir. Hayır, nefisleriniz size kötü bir şey telkin etmiş bulunuyor. Bana düşen güzel bir sabırdır. Sizin yakıştırmalarınıza karşı Allah'tan yardım istenir."³*

Ebubekir dedi ki: "Allah ve Resülü doğru söylemiştir. Resulullah'ın (s.a.a) kızı da doğru söylemektedir. Sen, hikmet madenisin, hidayet ve rahmetin kaynağı, dinin temeli, kanıtların pınarısın. Senin doğruluğunu uzak görmem ve konuşmanı da nahoş karşılamam. Şu Müslümanlar benimle senin aramızda şahit olsunlar. Yüklendiğim görevi onlar bana yüklediler. Aldığım kararı onların ittifakıyla aldım. Bu kararı alırken büyüklenmedim, zorba bir tutum takınmadım. Kimseyi etkilemeye çalışmadım. Onlar buna şahittirler."

Bu, Ebubekir'in, Müslümanların duygularını bastırma ve Fatıma'ya (a.s) destek olma noktasında görüşlerini çarpıtma hususunda gerçekleştirdiği ilk girişimdi. Böyle yaparken esas yöntemi, zihinleri bulandırmak ve yapıcı, iyi bir görüntü vermektir. Resulullah'ın (s.a.a) sünnetine uyduğunu göstermekti.

Bunun ardından Fatıma (a.s) halka döndü ve şöyle dedi: *"Batıl*

1- Meryem, 6

2- Neml, 16

3- Yûsuf, 18

*söylemlere hemencecik aldanan, çirkin ve zararlı fiillere derhal göz yuman Müslümanlar topluluğu! Kur'ân'ı hiç düşünmez misiniz? Yoksa kalplerin üzerine kilitler mi vurulmuş? Hayır, hayır! Kalpleriniz kirlenmiştir. Ne de kötüdür amelleriniz! Kulaklarınız ve gözleriniz iptal edilmiş âdeta. Yaptığınız tevil ne kötü! Ne biçim görüş belirtmişsiniz?! Bu nasıl istişaredir?! Hakkı gasp edişiniz ne kötü! Allah'a yemin ederim ki, bunun ne denli ağır bir yük, ne denli taşınmaz bir vebal olduğunu göreceksiniz. Önünüzdeki perde kaldırılıp zorlukların gerisindeki hakikat ortaya çıktığı gün... Rabbiniz katında sizin için tahmin edemediğiniz şeylerle karşılaştığınız gün... **O zaman batıl ehli olanlar büyük bir hüsrana uğrayacaklardır.**¹*

Sonra Hz. Peygamber'in (s.a.a) kabrine yöneldi ve şunları söyledi:

"Senden sonra ne haberler var, ne musibetler!

Ağır gelmezdi; bunlara tanık olsaydın eğer

Biz seni yitirdik, yağmuru yitiren yer gibi

Kavmin bozuldu, sen gittin gideli

Her ailenin bir yakınlığı, bir menzili, değeri var

Allah katında, en aşağıdan en yakına kadar

İçlerindeki kini bize göstermeye başladı nice adamlar

Sen gittiğin ve seni bağına bastığı için topraklar.

Surat asmaya başladı, bizi küçümser oldu çok kişi bizi görünce

Tüm yeryüzü gasp edilmiş oldu sen gidince

Sen dolunaydın, aydınlatan nurdun bizce

İzzet sahibi Allah katından sana inerdi kitaplar

Bize eşlik ederdi Cebrail ayetlerle

Sen gittin hayır gizlendi perdelerle

Ah! Ne olurdu, senden önce buluşsaydık ölümle!

*Sen gittin, senden gelmez oldu kitaplar.*²

1- Mü'min, 78

2- el-İhticac, 1/253-279, Usve Yayınları

Hız. Zehra (a.s) hakkı en açık bir şekilde ortaya koyduğu konuşmasına son verdi. Halifeden açıklama istedi ve onun plânlarını apaçık kanıtlarla ve sağlam ve parlak belgelerle çürütüp utanç verici bir duruma soktu. İslâm'ın istediği gerçek halifenin erdemlerini, olması gereken kemalatını açıkladı. Bunun üzerine ortam gerginleşti. Genel kanaat Fatıma'nın (a.s) lehine değışti. Ebubekir ise köşeye sıkışmıştı, kendini çıkmaz bir sokakta görüyordu.

İbn Ebi'l-Hadid der ki:

Bir gün Bağdat'taki Batı Medresesi'nin müderrisi olan İbnu'l-Farukî'ye sordum: "Fatıma doğru mu söylüyordu?" "Evet." dedi. "Peki, doğru söylediği hâlde, Ebubekir niçin ona Fedek arazisini vermedi?" dedim. Güldü, sonra çok hoş bir cevap verdi: "Eğer o gün Fedek'i sırf Fatıma'nın, o arazinin kendisine ait olduğunu iddia etmesinden dolayı ona verseydi, yarın da ona gelecek ve kocası adına halifelik makamını isteyecekti ve Ebubekir'i makamından uzaklaştırmış olacaktı. Bu noktadan sonra herhangi bir mazeret ileri sürüp karşı durmak mümkün olmazdı. Ve o, ne söylerse söylesin her iddiasında doğru kabul edilecekti. Onun ileri sürdüğu bir hususta kanıt ve tanığa gerek olmayacaktı."¹

Fatıma'nın (a.s) Konuşmasına Halife'nin Gösterdiği Tepki

Meclis bir anda karıştı, gürültüden kimse kimseyi duymuyordu. İnsanlar ağlar hâlde dağılmaya başladılar. Herkesin dilinde Hız. Zehra'nın (a.s) konuşması vardı. Neticede Ebubekir tehditler savurmaya ve göz korkutmaya başladı.

Rivayet edilir ki: Ebubekir, Zehra'nın (a.s) konuşmasının insanlar üzerinde bıraktığı etkiyi görünce, Ömer'e şöyle dedi: "Ellerin bağlansın! Beni bıraksan olmaz mı? Belki böylece rüzgar diner ve yırtık da kapanmış olur! Böylesi bizim için daha isabetli değil mi?" Ömer şu karşılığı verdi: "Eğer ona taviz verersen, bu otoritenin zayıflaması ve emirlerinin ciddiye alınmaması sonucunu doğurur. Ben sadece sana acıyorum." Ebubekir dedi ki: "Yazıklar olsun sana! Muhammed'in kızını ne yapacağız? Bütün insanlar onun ne istediğini ve bizim nasıl ona kalleşlik yaptığımızı biliyorlar?" Dedi ki: "Bu suyun kabarması gibi bir şeydir. Biraz sonra çekilir, eski mecrasına döner, hiç olmamış gibi olur." Bunun üzerine Ebubekir elini Ömer'in

1- Şerh-u İbn Ebi'l-Hadid, 16/284

omzuna vurdu ve şöyle dedi: "Nice sıkıntıları giderdin ey Ömer!" Sonra insanları cemaat namazına çağırdı. Herkes toplandı. Ebubekir minbere çıktı ve şöyle dedi:

"Ey insanlar! Şu her dedikoduya inanmak da nedir? Bu gibi arzular Resulullah (s.a.a) döneminde var mıydı? Bir şey duyan varsa söylesin. Bir şeye tanık olan varsa konuşsun. [Ama şiracının şahidi bozacı gibi bir durum var ortada.] O, şahidi kuyruğu olan bir tilkiye benzemez. O ki, her fitneyi beslemekte ve şöyle demektedir: 'Yaşlandıktan sonra bir daha onu (fitneyi) gençleştirin!' Zayıflardan yardım istiyorlar. Kadınların arkasına sığınıyorlar. Tıpkı Ümmü Tihal¹ gibi, onun için ailesinin en sevimlisi azgınlıktır. Haberiniz olsun! Eğer ben istersem konuşurum. Eğer konuşursam, açık seçik söylerim. Ama, bana karışılmadığı sürece de susarım."

Sonra ensara döndü ve şöyle dedi: "Ey ensar topluluğu! Sizden bazı beyinsizlerin sözlerini duydum. Herkesten daha çok siz Resulullah (s.a.a) dönemindeki gibi davranmaya lâıksınız. Çünkü Resulullah (s.a.a) size geldi ve siz de onu barındırdınız, ona yardım ettiniz. Haberiniz olsun! Ben, içimizde bunu hak etmeyenlere elimi ve dilimi uzatacak değilim." Ardından minberden indi.²

İbn Ebi'l-Hadid şöyle der: Bu konuşmayı Nakib Ebu Yahya Cafer b. Ebî Yahya b. Ebî Zeyd el-Basrî'ye okudum ve dedim ki: "Burada kimi ima ediyor?" Dedi ki: "İma etmiyor, açıkça işaret ediyor." Dedim ki: "Eğer açıkça işaret etseydi, sana sormazdım." Bunun üzerine güldü ve şöyle dedi: "Ali b. Ebu Talib'i ima ediyor." Dedim ki: "Peki, ensar ne söylüyordu ki, böyle bir konuşma yapma gereğini duydu?" Dedi ki: "Ali'nin sözlerini söylüyorlardı. Bu yüzden, işin aleyhlerine bozulmasından korktu ve bir daha bu sözleri tekrarlamalarını yasakladı."³

Ümmü Seleme'nin, Fatıma'nın (a.s) Hakkını Savunması

Hız. Fatıma'nın (a.s) mescitte yaptığı konuşmadan ve Ebubekir'in bu konuşmanın ardından söylediği sözlerden sonra, Ümmü Seleme (r.a), Fatıma'ya (a.s) yapılanları duyunca şöyle dedi:

1- [O dönemdeki Arapların arasında fuhuş yapmakla bilinen kötü bir kadın.]

2- Delalilu'l-İmame, Taberî, s.39

3- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 16/215

"Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma (a.s) gibi birisine mi bunlar söyleniyor? Allah'a yemin ederim ki, o, insanlar arasında bir cennet hurisidir. Canın nefesi gibidir. Takva sahiplerinin bağrında yetişmiştir. Meleklerin elinde büyümüştür. Tertemiz kimselerin kucağında yetişmiştir. En güzel bir şekilde gelişmiştir. En güzel terbiye üzere eğitilmiştir. Siz, Resulullah'ın (s.a.a), onu mirasından yoksun bıraktığını ve ona bunu bildirmediğini mi iddia ediyorsunuz? Oysa yüce Allah şöyle buyurmuştur: '**Yakın akrabalarımı uyar.**' Sizce Resulullah (s.a.a) onu uyardığı hâlde, o böyle bir istekte mi bulunuyor? Oysa kadınların en hayırlısı ve gençlerin efendilerinin annesi, Meryem'in dengidir. Babasının sayesinde Rabbinin risaletleri kemale ermiştir. Allah'a yemin ederim ki, Resulullah (s.a.a) onu sıcaktan ve soğuktan korurdu. Onun için sağ kolunu yastık ve sol kolunu da yorgan yapardı. Yavaş olun! Resulullah (s.a.a) gözünüzün önündedir. Yarın Allah'ın huzuruna döneceksiniz. Vah olsun sizlere! Yakında bileceksiniz."

Denildiğine göre, bu konuşmasından dolayı Ümmü Seleme'nin o seneki maaşı kesildi.¹

Hız. Fatıma'nın, Hız. Ali'ye Şikâyetinde Bulunması

Hız. Zehra, topluluğa yaptığı konuşmayı tamamladıktan sonra, Resulullah'ın (s.a.a) kabrinin başında ağlamaya başladı. O kadar ağladı ki göz yaşlarından kabir ıslandı. Sonra evine çekildi. Emirü'l-Müminin (a.s), onun dönmesini, çıkagelmesini bekliyordu. Zehra (a.s) eve gelince Emirü'l-Müminin'e (a.s) şunları söyledi:

"Ey Ebu Talib'in oğlu! (Ana rahmindeki) cenin gibi dizlerini kucaklamışsın, töhmetliler gibi çömelip kalmışsın. Sen ki savaş meydanlarında, savaş erlerini alt ederdin, şimdi ne oldu da kanatları yolunmuş bir kuş sana ihanet etti. Şu Ebu Kuhafe'nin oğlu, babamın bağışını, oğullarımın rızkını benden zorla alıyor. Açıkça bana karşı çıktı, onu benimle konuşurken inatçı ve sert bir hasım olarak gördüm. Ensar, bana yardımını esirgedi, muhacirler ise akrabalık bağını benim hakkımda gözetmediler. Toplum, bana reva görülen muameleye göz yumdu; ne beni savundular, ne de haksızlıklara engel oldular. Öfkeli olarak çıkmıştım evden, gururu kırılmış ve zelil olarak geri döndüm. Yoksa sen, keskinliğini yitirdiğin gün, boyun mu eğdin? Kurtları

1- Delalilu'l-İmame, Taberî, s.39

avlardın, şimdi topraklara mı yatıyorsun? Konuşmaktan geri durmadın ve batıla hiçbir zaman destek olmadın. Artık benim bir seçeneğim yok. Keşke aşağılanmadan önce, zillete düşürülmeden ölseydim! Sen beni desteklesen de, desteklemesen de, yardımcım Allah'tır. Ah çekerim, her gün doğumunda. Dayanağım öldü. Güçsüz hâle düştüm. Şikâyetim babamadır. Derdimi Rabbime iletiyorum. Allah'ım! Senin gücünden ve kudretinden daha şiddetlisi, senin azabın ve tepelemenden daha keskini yoktur."

Emirü'l-Müminin (a.s) şöyle dedi:

"Senin ah çekmen gerekmez. Asıl ah çekmesi gereken, sana hınç duyardır. Ey seçilmişin kızı! Ve ey peygamberliğin bakiyesi! Heyecanına hâkim ol, sakın ol biraz! Ben dinimde gevşekliğe düşmediğim gibi, yapabilirliğim hususunda da yanılgıya düşmüş değilim. Eğer istediğin yeterli rızık ise, senin rızkın garanti edilmiştir. Sana kefil olan da güvenilirdir. Senin için hazırlanan, senden alınandan daha hayırlıdır. Öyleyse sadece Allah ile yetin."

Bunun üzerine Fatıma (a.s), "Allah bana yeter!" dedi ve sustu.

6- İlişkileri Kesme İlânı

Hız. Fatıma (a.s), yaptığı bu konuşmayla yetinmedi. Tam tersine, cihadını sürdürdü. Bu aşamadan sonra, Ebubekir'le konuşmama yolunu seçti ve herkesin önünde, *"Allah'a yemin ederim ki, yaşadığım sürece seninle bir tek kelime konuşmayacağım."* dedi.¹

Fatıma (a.s) sıradan bir insan değildi. Bu yüzden, halifeyle ilişkilerini kesmesi, etkilenmeyecek, önemsenmeyecek, üzerinde durmaya değmeyen bir davranış olarak algılanamazdı. Fatıma (a.s), Peygamber'in (s.a.a) en aziz evlâdı ve sevgilisiydi. Hız. Peygamber'in (s.a.a) ona gösterdiği özen, ona karşı beslediği sevgi kimseye gizli değildi. O, Peygamber'in (s.a.a) hakkında, *"Fatıma benim bir parçamdır, onu inciten beni incitmiş olur."* dediği Fatıma'ydı.

Haber yavaş yavaş yayılmaya başladı: Peygamber'in (s.a.a) kızı Fatıma, Ebubekir'e kızgındır ve onunla konuşmuyor!... Bu haberi Medine'nin içinde ve dışında uzak yakın herkes duydu. Birbirlerine sormaya başladı insanlar. Gün be gün halifeye duydukları kin ve nefret artıyordu. Halife, birkaç kere ilişkileri normale döndürmek ve

1- Keşfu'l-Gumme, 1/477

Hız. Zehra (a.s) ile barışmak için girişimde bulunduysa da, o, cihadını sürdürdü ve mazlum bir şehit olarak Rabbinin huzuruna çıkıncaya kadar direnişini kararlılıkla devam ettirdi.

Fedek'in Sembolik ve Siyasal Anlamı

İmam Ali ve Zehra'nın (a.s) İslâm hilâfetini, sapıklık mecrasından çıkarıp yeniden normal çizgisine yerleştirmek için başlattıkları doğrultma hareketi, çeşitli görünümlere ve değişik yöntemlere göre gelişıyordu. Hız. Zehra (a.s), açık siyasal cepheye önderlik ediyordu. İmam Ali'nin (a.s) hilâfet hakkını talep etmede değişik üsluplara baş vuruyordu. Bunlardan biri de Fedek arazisini istemektir. Hatta Fedek arazisini talep ederken de değişik yöntemlere baş vurduğu oluyordu.

Objektif bir araştırmacı, mücadelenin adımlarını, gelişimini ve Hız. Fatıma'nın (a.s) bu mücadelede benimsediğı hareket biçimlerini incelediğı zaman, bunun bir toprak isteme meselesi olmadığını anlar. Bilâkis, bunun ötesinde çok daha geniş kapsamlı bir kavramın, bir anlayışın yattığını görür. Gerisinde devrime yol açan, gasp edilmiş bir hakkı geri almayı, büyük ve görkemli bir onuru sahibine iade etmeyi; ters yüz olmuş, asıl mecrasından çıkmış bir ümmeti normal çizgisine çekip doğrultmayı hedefleyen sağlam bir amacın yattığını gözlemler. İşte iktidar grubu bunu fark etti. Bu yüzden, gelmekte olan tehlikeye karşı koymak ve mevziini korumak için bütün gücünü kullanmakta tereddüt etmedi.

Fedek olayıyla ilgili hangi tarihî metni incelersek inceleyelim, bunun maddî bir çekişme ya da dar anlamıyla ve sınırlı realitesiyle bir Fedek ihtilâfı olmadığını görürüz. Bilâkis bu, sapkın yönetimin temellerine yönelmiş bir devrimdi. Fatıma'nın (a.s), bütün ufuklara ulaşmasını istediğı bir haykırıştı. Ki Sakife günü atılan temeller sarsılsın, parçalansın.

Hız. Fatıma'nın, mescitte muhacir ve ensar topluluklarının önünde halifeye karşı yaptığı konuşmayı incelememiz, bu hususu ispatlamak için yeterlidir. Çünkü o, bu konuşmasının büyük bir kısmında İmam Ali'yi (a.s) övüyor, sırf İslâm'a hizmet maksadıyla yaptığı cihadı övgüyle zikrediyor; insanlar arasında Allah'ın vesileleri, seçkin hüccetleri, kutsiyetinin ve hüccetinin temsilcileri, hilâfet ve yönetimde peygamberlerinin vârisleri olarak tanıttığı Ehl-i Beyt'in (a.s) şer'î hakkını tescil ediyor.

Hız. Fatıma (a.s), Müslümanların, içinde bulundukları gaflete,

düşünmeden ve alelacele yaptıkları seçimin kötülüğüne, hidayete erdikten sonra topuklarının üzerinden geri döndüklerine dikkatlerini çekmeye; susuzluklarını giderecek berrak kaynağın dışındaki kaynaklardan beslendiklerini, yönetimlerini lâıyk olmayanlara teslim ettiklerini anlatmaya çalıştı. Büyük bir fitnenin içine düştüklerini göstermek istedi. Hilâfet ve imamet meselesine dair hüküm verirken Allah'ın kitabını terk etmeye ve ona muhalif hareket etmeye kendilerini iten etkenleri gözler önüne sermeyi amaçladı.

Dolayısıyla asıl hedefin, en yüksek amacın konusuyla ilintili olan miktar dışında, mesele, bir mirasın taksimi veya bir bağışı almak meselesi ya da bir gelir kaynağını veya bir evi talep etmek meselesi değildi. Bilâkis, Hz. Zehra (a.s) nazarında bu, İslâm ve küfür, iman ve nifak meselesiydi. Nass ve şûra meselesiydi.

Bu yüce ve açık siyasî tavrının aynısını, kendisini ziyarete gelen muhacir ve ensar kadınlarına yaptığı konuşmada da görüyoruz. Onlara açık bir şekilde, hâkim zümrenin iktidara gelişyle birlikte hilâfet kurumunun şer'î çizgisinden saptığını söylemişti. Bu tavrının, duygusal bir tepkiden, açığa çıkma fırsatını bulmuş gizli kinlerin deşarjından ibaret olmadığına vurgu yaparak insanların, yönetimi, Allah ve Resulü'nün emrettiği kimseye teslim etmeleri, yönetimin dizginlerini İmam'a (a.s) vermeleri durumunda kuşkusuz Allah'ın rızasına ve dünya ve ahiret mutluluğuna ulaşacaklarına dikkat çekmişti.

En güçlü zanna göre, Hz. Zehra (a.s), doğruluğundan asla kuşku duymayan İmam'ın (a.s) Şiası ve seçkin arkadaşları içinde, vereceği tanıklıkla İmam Ali'nin (a.s) tanıklığını pekiştirecek, Halife'nin, Fedek'in Fatıma'ya (a.s) ait olduğunu gösteren bir belge getirilmesini istemesi dolayısıyla, bu belgenin teminini sağlayacak adımları atacak kimselerin olduğunu biliyordu.

Bu da açık bir şekilde gösteriyor ki, Hz. Fatıma'nın (a.s) o çok iyi bildikleri yüce hedefi, sadece kendisine verilen bir bağışı veya geçim kaynağı olacak bir miras ispat etmek değildi. Tam tersine Fatıma'nın (a.s) gayesi Sakife komplosunu etkisiz hâle getirmektir. Bu amaç ise, Fedek ile ilgili bir kanıt/şahit ileri sürmekle gerçekleşebilecek bir şey değildi. Çünkü o zaman, mesele küçük bir olayla sınırlandırılmış olacaktı. Aksine, Fatıma'nın (a.s) amacı, halkın dikkatini, onların saptıklarına, doğru yoldan uzaklaştıklarına çekmektir. Belki o zaman kendilerine gelebilir, doğruyu bulabilirlerdi. Tercihlerini daha güzel

bir şekilde yapıp, hayat tarzlarını düzeltirlerdi.

Aynı şekilde Hz. Fatıma'nın (a.s) konuşmasını tamamlayıp mescitten çıktıktan sonra, iktidar grubunun ne kadar korktuğunu ve pozisyonunu korumak için nasıl ısrarla çabaladığını ve halkın zihnini bulandırmak için ne tür girişimlerde bulunduğunu da biliyoruz. Halife'nin tepkisi, bütün bunları en somut şekliyle ortaya koymaktadır. Bu, Hz. Zehra (a.s) ile Halife'nin kavgasının temellerine ışık tutan bir olgudur. Halife, Fatıma'nın (a.s) çabasının sadece bir bağışla veya mirasla ilgili olmadığını; bunun, siyasî bir savaş, İmam Ali'nin (a.s) gasp edilmiş hakkı için verilen bir siyasal mücadele olduğunu; amacının da, ümmetin varlığının devamı açısından, Halife ve arkadaşlarının, İslâm dünyasında gerektiği doğal konumundan uzaklaştırmak istedikleri İmam Ali'nin (a.s) ne denli büyük bir rol oynadığını gözler önüne sermek olduğunu anlamıştı.

Bu yüzden Halife'nin, Fatıma'nın (a.s) konuşmasına cevap verirken İmam Ali'ye (a.s) saldırdığını, onu tilki olarak vafettiğini, her türlü fitnenin hazırlayıcısı ve kışkırtıcısı olduğunu söylediğini, Fatıma'nınsa onun kuyruğu olduğunu ifade ettiğini görüyoruz. Halife, Fatıma'ya (a.s) cevap verirken miras konusuna hiç değinmemişti.

Şunu da belirtelim ki, Fatıma (a.s), Fedek arazisi elinden zorla alındıktan sonra, miras ile ilgili olarak Halife'yle tartıştı. Fatıma'nın (a.s) görüşüne göre halife haksız yere iktidara gelen biri olduğu hâlde, miras konusunda gidip onun görüşüne baş vuracak değildi. Öyleyse miras talebinin, Halife'nin Fatıma'ya karşı işlediği bir haksızlığı, mirasla ilgili bir zulmü ve hakkının elinden alınması suretiyle işlenen bir haksızlığı duyurmak gibi bir amacı vardı.

Yine biliyoruz ki, Fatıma (a.s), kendisine miras kalan arazi zorla elinden alınmadıkça, haklarını gidip talep etmemiştir. İşte bunlar açık bir şekilde bize gösteriyor ki, Hz. Fatıma'nın (a.s) miras talebinde bulunması, muhalifleri cesaretlendirecek uygun bir ortam oluşturmuştur. Bu yöntem çerçevesinde Halife'yi bir hakkı gasp etmekle, şeriatın temelleriyle oynamakla, kanunun saygınlığını hafife almakla suçlamaları mümkündü.

7- Yeni Durum Karşısında İmam Ali'nin (a.s) Alternatifleri

Olayların baş döndürücü bir hızla meydana gelmesi, sapık tavırların belirginleşmesi, İslâm'a karşı komplolar hazırlamanın

peşinde olan çeşitli eğilimlerin su yüzüne çıkması, fitnelerin kapıya dayanmış olması, nebevî bilincin ortadan kaybolmuş olması, ayrıca İslâm inancını bozulmaktan koruma hırsı İmam Ali'yi (a.s), her biri kendi başına büyük bir zorluk anlamına gelen üç yolun ayrılışı noktasına getirivermişti:

Birincisi: Hiçbir engel çıkarmadan Ebubekir'e biat edecekti. Bu açıdan diğer Müslümanlardan farkı olmayacaktı. Belki de yeni iktidar nezdinde üstün bir mevki de elde edecekti ve böylece İslâm davasının gidişatına aldırmadan kendi varlığını, sistemini ve çıkarlarını korumuş olacaktı. Fakat bu, mümkün değildi. Çünkü bu, Resulullah'ın (s.a.a) emirlerine aykırı olarak gerçekleşen bir biatı onaylaması anlamına gelirdi.

İkincisi: Gözünde çöp ve boğazında kemik varmışçasına acı çekerek sessizliği tercih edecekti. İslâm sistemini korumak ve İslâm akidesini bütünüyle yıkılmaktan muhafaza etmek için, ehil olmayan hükümetin sergileyeceği çelişkiler ortasında mutedil, ılımlı bir çizgi izleyecekti ama İslam düşmanlarının yararlanabileceği bir kargaşaya meydan vermeden her fırsatta yararlanarak ümmeti uyaracak ve hilafet ve diğer konulardaki sapmalarını onlara hatırlatacak ve hücceti onlara tamamlayacaktı.

Üçüncüsü: Kitleleri Ebubekir'in halifeliğine karşı silâhlı bir ayaklanmaya hazırlayacaktı.

Barışçı Karşı Duruş ve Hz. Zehra'nın (a.s) Rolü

İmam'ın (a.s) nihaî kararı şöyle idi. Ayaklanmadan vazgeçecek ve zalim yöneticilere açıkça karşı durmayı ön gören naslarla amel etmeyi, halkı Ebubekir ve arkadaşlarına karşı örgütleyecek kudrete sahip olduğunu anlayıncaya kadar erteleyecekti. O günkü ağır sınavda Hz. Ali'nin aldığı karar buydu. Bu amaçla gizlice Müslümanların liderlerini, Medine'nin önde gelen isimlerini ziyaret etmeye başladı.¹ Onlara öğüt veriyor, Hakk'ın ayetlerini ve apaçık belgelerini onlara hatırlatıyordu. Hemen yanı başında eşi bulunuyordu. Onun bu tavrını

1- bk. Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 6/13, tahkik edilmiş baskı. Ebu Cafer Muhammed b. Ali (a.s) şöyle rivayet eder: *"Ali, Fatıma'yı bir merkebe bindirerek geceleyin ensar evlerini dolaşmaya ve onlardan yardım istemeye başladı. Fatıma da, ensardan Ali'ye yardımcı olmalarını istiyordu."*

destekliyor, onun bu gizli cihadına destek oluyordu. Bu gizli ziyaretlerle güttüğü amaç, hakkını elde etmek için savaşmak üzere hazırlayacağı bir parti, bir grup kurmak değildi. Çünkü biz, Ali'nin (a.s), kendi adıyla anılan ve ensardan taraftarlarının oluşturduğu bir grubunun olduğunu biliyoruz. Onun gayesi, halkın desteğini, bu grup etrafında toplamaktı.

Tam bu noktada Fedek meselesi, yeni Alevî siyasetin başlangıcı olmak üzere gündeme oturuyordu. Çünkü Muhammedî nübüvvetin Harun'u ("*Musa için Harun neyse benim için sen de osun ey Ali!*" anlamındaki hadise bkz.) tarafından büyük bir titizlikle hazırlanan Fatimî rol, bu ziyaretlerin felsefesiyle örtüşüyordu. Bunun da, ortamı Halife'nin aleyhine dönüştürmesi, tıpkı dramatik bir sahneyi sonlandırmak gibi Ebubekir'in hilâfetine de son vermesi pekalâ mümkündü..

Bu stratejide Fatimî rol, doğruluk timsali Zehra'nın (a.s), elinden alınan mallarını Ebubekir'den istemesi olarak belirginleşmişti. Bu talebi de, esas meselenin, yani hilâfet meselesinin tartışma konusu yapılmasının aracı olarak kullanacaktı. İnsanlara şunu anlatacaktı: Ali'yi (a.s) bırakıp Ebubekir'e yöneldikleri an, heva ve heveslerine uydukları, ayaklarının sürçtüğü bir andı.¹ Onlar bu davranışlarıyla hata etmişlerdi, Rablerinin kitabına aykırı davranmış, asıl membalarından başka bir membaa varmışlardı.²

Bu düşünce çerçevesinde Hz. Fatıma (a.s) konjonktürün saptamalarını tashih etmeye, Sakife'de temellerinden birini yitiren

1- bk. Belâğatu'n-Nisa, s.23: Hz. Fatıma (a.s) bir konuşmasında bu anlamda şunları söylüyor: "*Şeytan, deliğinden başını çıkardı; sizi, kendisine icabet edenler buldu. Sizi, aldatmasına hazır bir anlayışta gördü. Sizi uyardı, çok çabuk dediğini yerine getiren kimseler olduğunuzu gördü... Böylece siz, size ait olmayan bir deveyi damgaladınız.*"

2- bk. Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 6/12: Ali (a.s) bir grupla konuşurken şunları söylüyor: "*Ey muhacirler topluluğu! Allah'ın hakkını gözetin! Muhammed'in egemenliğini evinin, ailesinin dışına çıkarıp kendi evlerinize, kendi ailelerinize götürmeyin. Onun ailesini, insanlar nezdindeki makamlarından ve haklarından uzaklaştırmayın. Allah'a yemin ederim ki, ey muhacirler topluluğu! Biz Ehl-i Beyt, bu meselede sizden daha çok hak sahibiyiz...*"

İslâmî yönetime bulaşan çamuru temizlemeye koyuldu. Bunu yaparken kullandığı yöntem, iktidardaki halifeyi açık ihanetle ve kanunu hiçe saymakla suçlamaktı. Ebubekir'in halife olarak çıktığı seçim olayını da, Kitab'a ve doğruya aykırı bir netice olarak nitelendiriyordu.¹

Bu Fatimî direniş iki özellik taşımaktaydı ki, şayet İmam Ali'nin (a.s) kendisi eşinin bu yöntemini kullansaydı, bunları bu etkinlikte kullanamazdı:

Birincisi: Fatıma (a.s), babasını yitirmiş olarak yaşadığı dram nedeniyle, bu koşulları İmam'a (a.s) göre daha iyi kullanabilirdi. Ayrıca babası nezdindeki üstün konumu da herkesin bildiği bir şeydi. Bu yüzden daha etkili bir şekilde duyguları harekete geçirebiliyor, bir ruhsal elektriklenmeyle Müslümanları babasının (Allah'ın selâmı ona olsun) o büyük anısıyla buluşturabiliyordu. O görkemli günleriyle... İşte Fatıma (a.s), duyguları Ehl-i Beyt'in sorunları etrafında yoğunlaştırmak noktasında daha etkiliydi.

İkincisi: Fatıma (a.s) bu kavgasında çeşitli yöntemlere başvurmasına rağmen, bir lideri gerektiren silâhlı bir çatışma yolunu tutmuyordu. Ayrıca kadındı ve Muhammedî nübüvvetin Harun'u (İmam Ali -a.s-) evinde sessizce, insanların davası etrafında toplanacağı günü bekliyordu. Ali (a.s), şartların olgunlaşmasını bekliyordu; uygun zamanda meydana atılmak için. Evet, şartlar olgunluk bakımından en üst düzeye ulaştığı zaman bir ayaklanmaya önderlik edecekti veya istediği şartlar oluşmadığı için yersiz kargaşayı, dinde çözülmeyi önleme görevini üstlenecekti. Dolayısıyla huri Fatıma'nın (a.s) mücadelesi, Halife'ye karşı toplumsal bir konsensüs oluşturacaktı ya da mücadele sınırlarını aşmayacakve bir bölünmeye ön ayak olunmayacaktı.

Şu hâlde İmam (a.s), o gün, mesajını Fatıma'nın (a.s) ağzından insanlara duyurmayı amaçlıyordu. Kendisi savaş meydanına girmiyor, uygun zamanı ve elverişli fırsatı bekliyordu. Ayrıca tüm Kur'ân ümmetine, Fatimî direniş aracılığıyla, mevcut hilâfetin batıl olduğuna ilişkin bir kanıt sunmayı amaçlıyordu. Nitekim Fatıma (a.s), Alevî

1- bk. Es-Savaiku'l-Muhrika, s.36, Mektebetu'l-Kahire baskısı. İkinci Halife şöyle der: "Ebubekir'e biat edilmesi, bir oldu bittiydi. Allah, bu oldu bittinin şerrinden korudu. Bir daha benzerini yapmak isteyen olursa, onu öldürün..." Ayrıca bk. Tarihu'l-Hulefa, s.67

hakkı, değişik üslûp ve mücadele yöntemleriyle, güzel tabirlerle en açık ve net biçimde ortaya koyarken, İmam'ın (a.s) istediği gerçekleşmiş oluyordu.

Kısaca Fatımî muhalefet, birkaç alanda kendini gösteriyordu:

Birincisi: Hz. Fatıma'nın (a.s), miras konusunda Ebubekir'le tartışacak ve haklarını talep edecek kimseleri göndermesi.¹ Bu, Hz. Fatıma'nın (a.s), doğrudan işe el koymadan önce uyguladığı ilk adımıdır.

İkincisi: Belli kişilerin bulunduğu sınırlı bir toplantıda, bizzat Ebubekir'in karşısına çıkması.² Bu toplantıda güttüğü amaç, humus gelirlerinden ve Fedek arazisinden ve başka gelirlerden kendisine ait olan hakları kuvvetli bir şekilde savunmaktır.

Üçüncüsü: Nehcü'l-Belâğa Şerhi'nde de işaret edildiği gibi, Resulullah'ın (s.a.a) vefatından on gün sonra mescitte halka bir konuşma yapması ve Peygamber'den (s.a.a) sonra meydana gelen sapmaları ümmete hatırlatması.³

Dördüncüsü: Kendisinden özür dilemek maksadıyla yanına gelen Ebubekir ve Ömer'le konuşması, onlara öfke duyduğunu ifade etmesi ve bu tavırlarıyla Allah ve Resulü'nü (s.a.a) öfkелendirdiklerini bildirmesi.⁴

Beşincisi: Yanında toplanan muhacir ve ensar kadınlarına

1 Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid 16/218-219: Ebu Tufeyl'in şöyle dediği rivayet edilir: "Fatıma Ebubekir'e şu haberi gönderdi: '*Resulullah'ın (s.a.a) mirasçısı sen misin, yoksa ailesi mi?*' Ebubekir, 'Ailesi...' dedi."

2- age. 16/230

3- age. 16/211: Bir grup tarafından rivayet edilmiştir ki: "Fatıma, Ebubekir'in Fedek'i Fatıma'dan almaya karar verdiğini duyunca, baş örtüsünü taktı ve hizmetçilerinden ve akrabalarından oluşan bir grup kadınla birlikte yola çıktı ve muhacir ve ensardan oluşan bir kalabalık arasında bulunan Ebubekir'in yanına gitti..."

4- bk. el-İmame ve's-Siyase, İbn Kuteybe, s.31; Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 16/264, 281. Resulullah Efendimiz (s.a.a) şöyle buyurmuştur: "*Fatıma benden bir parçadır, onu öfkелendiren beni öfkелendirmiş olur.*" A'lamu'n-Nisa, 4/123; Kenzü'l-Ummal, c.12, Hadis: 34222

konuşma yapması.¹

Altıncısı: Cenaze ve defin işlemlerine, hasım olarak nitelediği hiç kimsenin katılmamasını vasiyet etmesi.² Bu vasiyet, Hz. Zehra'nın (a.s), mevcut hilâfete yönelik öfkesinin bir diğer tezahürüyüdü.

Fatımî hareket, bir anlamda başarısız kalmış, bir başka anlamda ise başarılı olmuştu. Başarısız olmuştu, çünkü Hz. Peygamber'in (s.a.a) vefatının onuncu gününde gerçekleştirdiği son ve önemli hamlesinde Halife'nin hükümetinin düşürülmesi yönünde beklenen etkiyi meydana getirememişti.

Hz. Zehra'nın (a.s), savaşı kaybetmesinin nedenlerini tümüyle ortaya çıkaracak durumda değiliz. Ancak kuşku duymadığımız husus, Hz. Fatıma'nın (a.s), başarısızlığındaki en önemli sebeplerden birinin Halife'nin kurnazlığının olduğudur.

Fatıma'ya (a.s) cevap verirken, neredeyse incelikten eriyordu. Ama Fatıma'nın mescidden çıkmasından sonra, alev alev yanan bir ateşe atılmış gibi öfkeleniyordu: "Şu her dedikoduya inanmak da nedir? [Bozacının şahidi şıracı gibi bir durum var ortada.]" diyordu.³ - Biz önceki sayfalarda bu konuşmanın tamamını verdik.- Bu sakın ve yumuşak hâlden, öfkeli ve şedit hâle geçiş; onun duygularına hâkim olma, şartları değerlendirme hususunda ne kadar kurnazca davrandığını ve siyasi oyunları iyice bildiğini göstermektedir.

Fatıma'nın (a.s) muhalefетinin başarısı da şuradan gelir: O, hakkı karşı konulmaz bir güçle donatmış oldu. Dinî mücadele meydanında hakkın varlığını sürdürme gücüne yepyeni bir güç kattı. Bütün hareketlerinde bu başarının izlerini görüyoruz. Özellikle kendisini ziyarete gelen Ebubekir ve Ömer'e karşı söylediği sözleri, başarının doruklarını temsil eder. Onlara şöyle demişti: "Resulullah'ın (s.a.a), sizin de bildiğiniz bir hadisini size anlatsam, gereklerini yapar mısınız?" "Evet." dediler. Dedi ki: "Allah adına sizi yemine veriyorum; Resulullah'ın (s.a.a) şu sözünü duymadınız mı: **Fatıma'nın memnuniyeti benim memnuniyetimdir. Fatıma'nın öfkelenmesi benim öfkelenmemdir. Kim Fatıma'yı severse beni sevmiş olur. Fatıma'yı razı eden beni razı etmiş olur. Fatıma'yı**

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid, 16/233

2- age. 6/281

3- bk. Şerh-u Nehci'l-Belâğa'de yer alan hutbe. 16/214-215

öfkелendiren beni öfkелendirmiş olur."¹ "Evet." dediler, "Biz Resulullah'tan (s.a.a) bunu duyduk." Bunun üzerine Fatıma (a.s) şöyle dedi: "Ben Allah'ı ve meleklerini şahit tutuyorum ki, siz beni öfkелendirdiniz, beni razı etmediniz. Eğer Resulullah (s.a.a) ile karşılaşsam, mutlaka sizi ona şikâyet edeceğim."²

Bu hadis, Fatıma'nın (a.s), bu iki hasmına muhalefet etmeye, onlarla ilişkisini kesmeye, onlara öfke ve kin duymaya ne kadar önem verdiğini göstermektedir. Bu denli ısrar etmesinin nedeni; kavgadan, din ve akide lehine bir sonuç çıkarmaktı. Demek istiyordu ki, Ebubekir, kendisini öfkелendirmekten ve incitmekten dolayı Allah ve Resulü'nü öfkелendirmiş ve incitmiş, kendisine eziyet etmekten dolayı Allah ve Resulü'ne eziyet etmiştir. Çünkü Allah ve Resulü, onun öfkелendiğine öfkelenir, onun kızdığına kızarlar. Sahih nebevî hadis bunu ortaya koymaktadır. Böyle bir kimsenin de Allah ve Resulü'nün halifesi olması caiz değildir.³ Nitekim yüce Allah şöyle buyurmuştur:

"...Sizin Allah Resulü'nü üzmeniz ve kendisinden sonra onun hanımlarını nikâhlananız asla caiz olmaz. Çünkü bu, Allah katında büyük bir günahdır."¹

1- Bu anlamda başka sahih ibareler de Resulullah'tan (s.a.a) rivayet edilmiştir. Örneğin sahih bir rivayette belirtildiğine göre, Hz. Peygamber (s.a.a) Fatıma'ya (a.s) şöyle demiştir: *"Allah, senin kızmandan dolayı kızar. Senin razı olmandan dolayı razı olur..."* Bir diğer hadiste de şöyle buyurmuştur: *"Fatıma benden bir parçadır; onu rahatsız eden şey, beni de rahatsız eder. Onu inciten şey beni de incitir..."*

bk. Sahih-i Müslim, 4/1902, hadis: 93/2449, Dar-u İhyai't-Turasi'l-Arabî basımı; Müstedreku'l-Hâkim, 3/158; Zehairu'l-Ukba, s.47; Müsned-i Ahmed, 4/323, 332; Camiu't-Tirmizî, 5/699, Dar-u İhyai't-Turasi'l-Arabî baskısı, Beyrut; es-Savaiku'l-Muhrika, İbn Hacer, s.190, Kahire baskısı; Kifayetu't-Talib, s.365, Dar-u İhya-i Turas-i Ehli'l-Beyt, Tahran baskısı.

2- Fatıma'nın Ebubekir'e yönelik öfkesine dair ifadeleri aşağıdaki kaynaklarda bulabilirsiniz: Sahih-i Buharî, 5/5; Sahih-i Müslim, 2/72; Müsned-i Ahmed, 1/6; Tarih-i Taberî, 4/27; Kifayetu't-Talib, s.266; Sünen-i Beyhakî, 6/300

3- bk. Fedek Fi't-Tarih, s.112-119

1- Ahzâb, 53

" Allah ve Resülü'nü incitenlere Allah, dünyada ve ahirette lânet etmiş ve onlar için horlayıcı bir azap hazırlamıştır."¹

"Allah'ın Resülü'ne eziyet edenler için mutlaka elem verici bir azap vardır."²

"Ey iman edenler! Kendilerine Allah'ın gazap ettiği bir kavmi dost edinmeyin."³

"Her kim kendisine gazabım çarparsa, hakikaten o, yıkılıp gitmiştir."⁴

8- Hz. Fatıma'nın (a.s) Evine Saldırı

İmam Ali (a.s), Ebubekir'e biat etmeyi reddetti ve egemen düzene karşı olduğunu ilân etti. Bununla dünyaya şunu ilân etmiş oluyordu: Resulullah'tan (s.a.a) sonra ilk İslâm'ı seçen bu adamın karşı çıktığı mevcut hilâfet rejimi, Resulullah'ın (s.a.a) gerçek hilâfetini temsil etmiyor. Nitekim Fatıma (a.s) da aynı şeyi yaptı. O da bu muhalefetiyle dünyaya şu mesajı veriyordu: Peygamberlerinin (s.a.a) kızı, onlara öfkeli; bu rejime boyun eğmiyordur. Şu hâlde egemen düzen, meşruiyetten yoksundur.

Öte yandan İmam Ali (a.s), şer'î hakkı gasp edenlere karşı pasif bir cihat başlattı. Muhacir ve ensarın seçkinlerinden bir grup da İmam'ın (a.s) yanında yer aldılar. Bunlar Hz. Peygamber'in (s.a.a) faziletlerine işaret ettiği kimselerdi. Ki aynı zamanda olayların gerçek yüzünü de idrak edebilecek basirete sahiptiler: Abbas b. Abdulmuttalib, Ammar b. Yasir, Ebuzer el-Gıfarî, Selman-ı Farisî, Mikdad b. Esved, Huzeyme Zu's-Şehadeteyn, Ubade b. Samit, Huzeyfe b. Yeman, Sehl b. Hüneyf, Osman b. Hüneyf, Ebu Eyyub el-Ensarî... gibi. Estirilen terör havası ve gürültüler bunları etkisi altına alamamıştı ve bu yiğitler istikametlerini bozmamışlardı. Hilâfeti ele geçiren grubun, başta Ömer b. Hattab'ın tehditleri bunları korkutmamıştı.

Ebubekir'e biat etmeye karşı çıkan sahabelerden bazıları, Ebubekir'le tartıştılar. Mescitte ve başka yerlerde aralarında sert

1- Ahzâb, 57

2- Tevbe, 61

3- Mümtetine, 13

4- Tâhâ, 81

konusmalar oldu. İktidarın tehditlerine aldırıyorlardı. Oysa birçok insan bu tehditlerden sonra sinmiş, duygularını bastırılmış, konjonktüre uyarak bir kenarda pısmışlardı. Daha sonra bazıları, akılları başlarına gelince hatalarını anlamış, alelacele verdikleri karardan, düşünmeden Ebubekir'e biat etmekten pişman olmuşlardı. İktidar grubunun Ehl-i Beyt'e karşı açık bir düşmanlık sergilemeleri, onların akıllarını başlarına getirmişti.

Medine çevresinde yaşayan, Esed, Fezare, Benî Hanife... gibi bazı mümin aşiretler vardı. Bunlar, Gadir günü (Gadir-i Hum) biatine tanık olan aşiretlerdi. O gün Resulullah (s.a.a), kendisinden sonraki müminlerin emiri olarak Ali (a.s) adına biat almıştı. Bunlar aradan çok zaman geçmeden, Hz. Peygamber'in (s.a.a) vefat edip yüce dostun katına çıktığını, Ebubekir'e biat edildiğini ve Ebubekir'in hilâfet makamına kurulduğunu duydular. Bu olay karşısında dehşete kapıldılar. Ebubekir'e biat etmeyi topluca reddettiler.¹ Gayri meşru bildikleri yeni yönetime zekât vermeyi kabul etmediler. Ortalığın pustan, dumandan kurtulmasına kadar bekleme kararı aldılar. Bu aşiretler İslâm'a bağlılıklarını sürdürüyor, namaz kılıyor ve bütün İslâmî şiarları uyguluyorlardı.

Fakat iktidar grubu, mevcut yönetim açısından büyük bir tehlike arz eden bu gibi tutumlara bir sınır koymanın uygun olacağını düşündü. İmam Ali'nin (a.s) ve eşinin muhalefeti sürdükçe de bu gibi tutumlar devam edecekti. İmam Ali (a.s) ve eşi Fatıma (a.s), İslâm devleti (!) için bir iç tehlike olarak görülüyordu. Bu aşamada Ebubekir ve yardımcıları, kendilerini ve yönetimlerini saran büyük tehlikeyi fark ettiler. Bu muhalif akımı durdurmayaacak olurlarsa, muhalefet dalgası gittikçe büyüyecek ve iktidarlarını yerle bir edecekti. Muhalefetin başı Ali b. Ebu Talib'i (a.s) Ebubekir'e biat etmeye zorlamaktan başka çare yoktu.

Bazı tarihçiler şöyle anlatıyor:² Ömer b. Hattab, Ebubekir'e gelip şöyle dedi: "Sana biat etmekten kaçınan bu adamdan neden biat almıyorsun? Be adam! Ali sana biat etmedikçe hiçbir şey yapamazsın! Çağır, gelip sana biat etsin." Bunun üzerine Ebubekir, Kunfuz'u, Emirü'l-Müminin'e (a.s) gönderdi, "Resulullah'ın (s.a.a) halifesinin çağrısına uy." dedi. Ali (a.s) şu karşılığı verdi: "*Ne çabuk Resulullah*

1- Tarihu'l-Umem ve'l-Müluk, Taberî, 4/61, Daru'l-Fikr baskısı

2- bk. el-İmame ve's-Siyase, İbn Kuteybe, s.29-30

adına yalan söylemeye başladınız?" Kunfuz geri döndü ve Ali'nin (a.s) sözlerini Ebubekir'e ilettili. Ebubekir uzun süre ağladı. Ömer bir kez daha söyledi: "Bu adamın, sana biat etmesini geciktirme. Ebubekir Kunfuz'a şöyle dedi: "Ona bir kez daha git ve 'Resulullah'ın (s.a.a) halifesi, kendisine biat etmen için seni çağırıyor.' de." Kunfuz, Ali'nin yanına geldi ve kendisine söylenenleri tekrarladı. Ali (a.s) sesini yükselterek şöyle dedi: "*Subhanallah! Bu adam, kendisine ait olmayan bir yetki iddiasında bulunuyor.*" Kunfuz bir kez daha geri döndü ve Ali'nin sözlerini aktardı. Ebubekir uzun uzun ağladı. Ömer, "Kalk." dedi, "O adama gidiyoruz." Ebubekir, Ömer, Osman, Halid b. Velid, Muğire b. Şu'be, Ebu Ubeyde b. Cerrah ve Ebu Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim kalkıp Ali'nin (a.s) evine gittiler.

Fatıma (a.s), izni olmadan hiç kimsenin evine girmeyeceğini sanıyordu. Fatıma'nın (a.s) evinin kapısına gelince, kapıyı çaldılar. Fatıma (a.s) onların seslerini duyunca yüksek sesle şunları söyledi: "Babacığım! Ya Resulallah! Senden sonra, İbn Hattab'dan ve Ebu Kuhafe'nin oğlundan neler çektik! Sizin gibi, çok kötü davranışlar sergileyen bir kavmi hatırlamıyorum. Siz değil misiniz ki, Resulullah'ın (s.a.a) cenazesini elimizde bırakarak, halifelik işini aranızda halledenler? Bu konuda bize danışmadınız ve bizim hiçbir hakkımızı vermediniz."

Kapıdakiler Fatıma'nın (a.s) bu sözlerini duyunca ağlayarak geri çekildiler. Kalpleri parçalanacak, ciğerleri yırtılacak gibi oldu. Ama Ömer yanında birkaç kişiyle orada kaldı. Ömer, odun isteyerek avazı çıktığı kadar bağırdı: "Ömer'in canı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, ya çıkarsınız ya da evi içindekilerle birlikte ateşe veririm." Orada bulunanlardan bazıları, "Ey Eba Hafs! İçinde Fatıma var!" dediler. "Evet." dedi, "İçinde Fatıma olsa da..."¹

Hız. Fatıma (a.s) kapının arkasında durdu ve kapı önünde bekleyenlere seslendi:

"Yazıklar olsun sana Ömer! Allah'a ve Resulü'ne karşı bu cür'et nereden geliyor? Yoksa sen Allah Resulü'nün neslini dünyadan kesmeyi, zürriyetini yok etmeyi ve Allah'ın nurunu söndürmeyi mi istiyorsun? Ama unutma, Allah nurunu tamamlayacaktır."

Ömer kapıyı tekmelemeye başladı. Fatıma (a.s), hicaba riayet etmek maksadıyla kapı ile duvar arasına saklandı. Evin içine girdiler.

1- el-İmame ve's-Siyase, İbn Kuteybe, s.29-30

Bu sırada kapı ile duvar arasına sıkışan Fatıma (a.s) karnındaki bebeğini düşürdü.

Hep birlikte, yatağında oturan Emirü'l-Müminin Ali'nin üzerine çullandılar. Elbiselerinden tutarak yaka paça sürükleyip Sakife'ye götürmeye başladılar. Fatıma (a.s), kocasını götürmelerine engel olmaya çalıştı ve şöyle dedi:

"Allah'a yemin ederim ki, amcamın oğlunu zulmederek sürüklemenize izin vermeyeceğim. Yazıklar olsun size! Biz Ehl-i Beyt'le ilgili olarak ne çabuk Allah'a ve Resulü'ne ihanet ettiniz? Oysa Resulullah (s.a.a) bize tâbi olmanızı, bizi sevmenizi ve bize sarılmanızı tavsiye etmişti."

Ömer, Kunfuza, "Buna vur." dedi. Kunfuz, Fatıma'ya bir kırbaç vurdu. Kırbaç bir pazubant gibi Fatıma'nın kolunda belirgin bir şişkinlik oluşturdu..¹

İmam'ı (a.s) evden çıkararak Ebubekir'in meclisinin kurulduğu Sakife'ye kadar sürüklediler. Onlar onu yaka paça çekiştirip götürürken İmam (a.s) sağa sola bakıyor ve şöyle sesleniyordu: "*Ah Hamza! Bugün bir Hamza'm yok benim. Ah Cafer! Bugün bir Cafer'im yok benim.*" Onu sürüklerlerken kardeşinin ve amcasının oğlunun (Resulullah'ın) mezarının yanından geçmişlerdi. Şöyle seslendi: "**Ey anamın oğlu! Bu toplum, beni zayıf düşürdü. Neredeyse beni öldürecekler.**"²

Adiy b. Hatem'in şöyle dediği rivayet edilir:

"Allah'a yemin ederim ki, hayatımda Ali b. Ebu Talib'e acıdığım kadar hiç kimseye acımadım. Elbisesinden tutup yerde süründürerek Ebubekir'e götürmüş ve 'Biat et!' diyorlardı. Ali, 'Ya biat etmesem ne olacak?' diyor, Ömer de, 'Allah'a yemin ederim ki, o zaman senin boynunu vururum.' cevabını veriyordu. Ali, 'O takdirde, Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın kulunu ve Resulullah'ın kardeşini öldürmüş olursunuz.' diyor, Ömer, 'Allah'ın kulunu evet, ama Resulullah'ın kardeşini değil.' diye cevap veriyordu. Ali de bütün bunlara şu karşılığı veriyordu: 'Siz, Resulullah'ın, beni kardeşi olarak ilân ettiğini inkâr mı ediyorsunuz?' İmam (a.s) ile iktidar grubu arasında sert konuşmalar oluyordu."

"Tam bu sırada Fatıma efendimiz (a.s) yetiştii. Oğulları Hasan ve

1- Mir'atu'l-Ukul, 5/320

2- A'raf Suresi: 150.

Hüseyin'in (a.s) elinden tutmuştu. Haşimî kadınlarından tek kişi kalmamış, hepsi Fatıma ile birlikte evlerinden çıkıp gelmişlerdi. Dışarısı kaynıyordu. Bir velvedir gidiyordu. Fatıma (a.s) şunları söyledi: Bırakın amcamın oğlunu! Bırakın kocamı! Allah'a yemin ederim ki, başımı açar, babamın gömleğini başıma sarar ve size beddua ederim. Bilirsiniz, Salih Peygamber'in devesi, Allah katında benden daha değerli değildir. Onun yavrusu da Allah katında benim oğullarımdan daha değerli değildir."¹

Ayyâşî'nin aktardığı bir rivayette Hz. Fatıma'nın (a.s) şöyle dediği belirtiliyor: "Ey Ebubekir! Beni dul, evlâtlarımı da yetim mi bırakmak istiyorsun? Allah'a yemin ederim ki, eğer onu bırakmazsanız, saçlarımı açar, bağrımı yırtar, babamın kabrinin başına gidip Rabbime seslenirim." Bunları dedikten sonra Hasan ve Hüseyin'in elinden tutarak Resulullah'ın (s.a.a) kabrine doğru yürüdü. Bunun üzerine sağdan-soldan insanlar Ebubekir'e seslenmeye başladılar: "Ne yapmak istiyorsun? Bu ümmetin başına azap inmesini mi istiyorsun?"

Fatıma (a.s) Resulullah'ın (s.a.a) tertemiz kabrinin başına doğru gitti. Aslında orada olup bitenleri gören, fakat cismanî olarak gaip olan babasından yardım istedi: "Babacığım! Ya Resulallah! Senden sonra İbn Hattab ve Ebu Kuhafe'nin oğlu bize neler yaptılar!" Fatıma'nın (a.s) bu sözleri, bütün kalplarin hüznün olmasına ve bütün gözlerin yaş dökmesine neden oldu."²

9- Hz. Zehra (a.s) İle Yüzleşme

Hz. Fatıma (a.s), babasından (s.a.a) bütün bunları duymuş olmasına rağmen, hayatında böyle bir günü yaşayacağını, böyle bir felâketle karşılaşacağını beklemiyordu elbette. Evet, babası bunları ona haber vermişti; ama duymak başka bir şey, bizzat görüp yaşamak başka bir şeydir. Bir felâketi duymanın etkisiyle onu bizzat görmenin etkisi aynı değildir. Evet, babasından, gelişmelerin aleyhlerine döneceğini, vefatından sonra, kendilerine yönelik kin ve nefretlerin açığa çıkacağını duymuştu; ama şimdi o, olacağını önceden haber aldığı bu olayları bizzat yaşıyordu. Topluluk, evine saldırmış, zorla

1- el-İhticac, Tabersî, 1/222

2- el-Gadir, 3/104; el-İmame ve's-Siyase, 1/13; Tarih-i Taberî, 3/13; İkdu'l-Ferid, 2/257; Tarih-u Ebi'l-Feda, 1/165; Tarih-u İbn Şahne, 11. Yılın Olayları; Şerh-u İbn Ebi'l-Hadid, 2/19

kocasını evden çıkarmışlardı. O ev ki, Resulullah (s.a.a) Fatıma'dan izin almadan içine girmezdi.

Hız. Zehra, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Zeyneb'in babasının yanına gelmek üzere hazırlanışını, devesinin hevdecinde Mekke'den ayrılışını, Hebbar b. Esved'in peşine düşüp deveyi mızrakla dürtüp ürkütmesini, hevdekte bulunan Zeyneb'in bu olayın etkisiyle Medine'ye dönerken karnındaki yavrusunu düşürmesini ve Resulullah'ın (s.a.a) Mekke'nin fethedildiği gün Hebbar b. Esved'in kanını helal saymasını düşünüyordu.

Acaba Resulullah (s.a.a), topluluğun, sevgili Zehra'sının (a.s) evinin dokunulmazlığına riayet etmediğini, ona saygı göstermediğini görseydi, ne yapardı? Ciğerparesinin hiçbir saygınlığının kalmadığını, topluluğun iyice küstahlaşıp onu dövdüklerini, korkuttuklarını, bunun da çocuğunu düşürmesine, sonra hastalanıp ölmesine sebep olduğunu görseydi, ne derdi?

İktidar grubu ile Zehra'nın (a.s) yüzleşmesi, Zehra'nın (a.s) evinde, kısa bir süre içinde ve sınırlı bir mekânda gerçekleşmişti; fakat onun (a.s) sesi, nesilden nesile, dilden dile günümüze kadar geldi. Resulullah'ın (s.a.a) bu dünyadan ayrılmasının üzerinden daha birkaç gün geçmemişken, Âl-i Muhammed'e (s.a.a) reva görülen zulüm, onlara karşı sergilenen düşmanlığın acısı, insanın tüylerini diken diken ediyor.

Bu yüzleşmeden hareketle, Hız. Fatıma'nın (a.s) kişiliğini gözler önüne seren bazı noktaları şöylece tespit etmek mümkündür:

1- Hız. Zehra (a.s), derhal Resulullah'ın (s.a.a) vasisini savunmaya geçmiştir. Büyük bir cesaret ve heybet örneği sergileyerek kapının arkasında durmuş ve belki zalimler saldırganlıklarına son verirler diye kesin kanıtlar içeren sözlerle kapı önündeki topluluğa hitap etmiştir. Susmayı tercih etmemiştir. Çünkü o, haklıydı; saldırganlar, şer'î hilâfeti gasp eden kimselerdi.

2- Hız. Ali'yi (a.s) zor kullanarak dışarı çıkardıklarında, Hız. Zehra (a.s), beklemeden yeni bir savunma pozisyonuna geçti. Evine yönelik saldırı sırasında gördüğü onca eziyete ve çektiği onca acıya rağmen, belki yaptıklarına engel olurum endişesiyle kocasının peşinden gitti. Çünkü bu aşamadan sonra artık iki hakkı birden savunuyordu: Birincisi, vasiyi savunma ve hilâfeti geri alma hakkı. İkincisi; Resulullah'ın (s.a.a) kızı olarak saldırgan topluluğun evine yönelik

haksız saldırıdan doğan kendini savunma hakkı.¹

Artık önünde başka çare ve yol kalmayınca, haykırarak, herkesin gözü önünde, Allah ve Resulü'nden yardım isteyerek saldırganlara beddua etmeye başladı. Hiç kuşkusuz Zehra'nın (a.s) bu tavrı, hakkı arayan herkes için açık ve net bir muhalefet örneğiydi. Ki hilâfet makamı sahih çizgisinden sapmış ve meşru sahiplerinden alınmıştır. Fatıma'nın (a.s), hilâfet hakkını asıl sahibine, yani İmam Ali'ye (a.s) iade etme uğruna oynadığı rol son derece önemlidir. En azından İslâmî hareketin gerçek mecrasına girmesi bağlamında, ümmetin uyanması, ümmetin bireylerinin bilinçlenmesi ve hilâfeti gasp edenlerin rezil olması noktasında büyük bir misyon üstlenmişti ve bunda da son derece başarılı olmuştu. Ayrıca, risalet sahibinin dünyadan ayrılışının üzerinden çok kısa bir süre geçmesine rağmen, hilâfeti gasp edenlerin, bu işe ehil olmadıklarına, Müslümanların liderliği sorumluluğunu taşıma yeterliliğine sahip olmadıklarına vurgu yapmıştı. [İşte bu hususun belirginleşmesinde, ümmetin dikkatinin bu noktaya çekilmesinde Fatıma'nın (a.s) muhalefeti yol gösterici bir rol oynamıştır.]

İmamet Hakkı ve Ehl-i Bey'te Yapılan Zulümler İle İlgili Sözleri

Mahmud b. Lebid'den şöyle rivayet edilir: Resulullah (s.a.a) vefat ettikten sonra, Fatıma (a.s), sürekli olarak şehitlerin mezarlarını ziyaret eder, Hamza'nın mezarının başında uzun süre ağlayarak beklerdi. Bir gün Hamza'nın mezarını ziyaret etmeye geldiğimde Fatıma'yı (a.s) orada gördüm, ağlıyordu. Sakinleşinceye kadar bekledim. Sonra yanına geldim ve selâm verdim. Dedim ki: "Ey dünya kadınlarının efendisi! Allah'a yemin ederim ki, senin döktüğün göz yaşları yüzünden kalbimin damarları kopacak oldu." Dedi ki: "Ey Ebu Ömer! Ağlamak benim hakkım. Ben ağlamayayım da kimler ağlasın?! Ben ki babaların en hayırlısını yitirdim! Ah! Resulullah'ın özlemi!" Sonra şu beyitleri okudu:

"Biri ölünce, yavaş yavaş unutulur, ondan az söz edilir

Babam ise, öldüğünden beri daha çok anılır oldu."

Dedim ki: "Ey Efendim! Sana bir soru sormak istiyorum, içimdeki huzursuzluğu, kararsızlığı dindirmiş olursun." "Sor." dedi. Dedim ki: "Resulullah (s.a.a) vefatından önce, Ali'nin (a.s) imameti hakkında

1- Fatımatü'z Zehra, İbrahim Eminî, s.123

açık bir şey söyledi mi?" Dedi ki: "Hayret! Gadir-i Hum'u unuttunuz mu?" Dedim ki: "Evet, Gadir-i Hum olayı doğrudur. Ama, Resulullah'ın (s.a.a) bir sır olarak bıraktığı bilgiyi istiyorum." Dedi ki: "Yüce Allah şahittir ki, Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: Ali, benden sonra size bırakacağım en hayırlı haleftir. O, benden sonraki imam ve halifedir. Şu iki torunum ve Hüseyin'in soyundan gelecek yedi kişi hayır ve iyilik imamlarıdır. Eğer onlara tâbi olursanız, onların hidayet üzere olduklarını ve sizi hidayete götürdüklerini görürsünüz. Ama onlara karşı gelerseniz, kıyamete kadar aranızda ihtilâf eksik olmaz."

Dedim ki: "Efendim! Peki Ali, niçin hakkını istemedi de bir köşede bekledi?" Dedi ki: "Ey Ebu Ömer! Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: İmam'ın örneği Kâbe örneğidir; ona gidilir, kendisi kimseye gitmez." Sonra şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki, eğer hakkı ehline verseler, Peygamber'in (s.a.a) Ehl-i Beyt'ine tâbi olsalar, Allah'ın dini ile ilgili olarak aralarında ihtilâf olan iki kişi bulunmaz. Bu dinin öncülüğünü, kuşaklar birbirlerinden alıp sonraki kuşaklara aktarırlar. Bu, Hüseyin'in (a.s) soyundan gelen dokuzuncu imam ve Kaim'imiz kıyam edinceye kadar böyle devam eder. Ama ne yazık ki, Allah'ın arkaya attığını, insanlar öne çıkardılar, Allah'ın öne çıkardığını da arkaya attılar. Derken gönderilmiş inkâr ettiler, onunla birlikte sünnetini de mezara koyup gömdüler. Heva ve heveslerinin telkinlerine uymayı tercih ettiler. Kendi görüşlerini esas aldılar. Elleri kuruyasıcalar! Allah'ın şu sözünü hiç mi duymadılar?: **'Rabbin dilediğini yaratır ve seçer, onların seçme hakkı yoktur.'** Kuşkusuz bu ayeti duymuşlardır; fakat onların durumu, yüce Allah'ın şu ayette buyurduğu gibidir: **'Gözler kör olmaz, ama göğüslerdeki kalpler kör olur.'** Heyhat! Bütün dünyayı kaplayacak şekilde umutlarını yaydılar ve ecellerini unuttular. Yıkılasicalar, boşa gitti amelleri. Allah'ım! Sıkıntı ve zorluktan sonraki nimetlerin doğurduğu rehavetten sana sığınırım."¹

Talha'nın kızı Aişe'ye cevap verirken de şunları söylüyordu:

"Bana, kuşları yolan, yürüyenlerin ayaklarını parçalayan, etkileri semaya kadar yükselen ve bir felâket olarak haberi tüm yeryüzüne yayılan şeyi mi soruyorsun? Teym kabilesinin silip süpürücüsü (Ebubekir'e işaret ediyor. Çünkü Ebubekir'in babasının adı Ebu

Kuhafe'dir ve Kuhafe de, silip süpürmek anlamına gelen K.H.F kökünden türemiştir) ve Adiy kabilesinin azgını (Ömer'e işaret ediyor), Ebu'l-Hasan'a (Ali) zulmetmek için yarış hâlindeydiler. Açıktan açığa ona karşı çıkmaktan kaçarak gizlice plânlar kurdular. Onun açık hakkını dürüp gizlediler. Dinin nuru sönünce, emin peygamber vefat edince, hemen dile geldiler. İçlerindeki dışarı vurdular. Derhal Fedek'e el koydular. Ama nice melikin mülkü yıkılıp gitmiştir. O, yüce Rabbin vefalı zürriyete bir bağışıydı. Resul'ün soyu ve benim neslim olan çocukların rızıkıydı o. Burası Allah'ın bilgisi ve emin elçisinin [veya Cebrail'in] tanıklığıyla bize verilmişti. Eğer yiyeceğimi elimden aldılarsa, bir parça lokmaya engel oldularsa, ben bunun hesabını haşre bırakıyorum. Andolsun, onu yiyenler, cehennemin kaynaması içinde kızgın bir alev olarak karşılarında bulacaklardır."¹

10- Son Günlerinde Fatıma (a.s)

Hız. Fatıma (a.s) babasından sonra, ancak birkaç ay hayatta kaldı. Bu süreyi de ağlamakla, matemle, inlemekle geçirdi. Öyle ki sürekli ağlayanlardan kabul edilmiştir, bu süre içerisinde bir kez olsun güldüğü görülmemiştir.²

Ağlaması için sebep ve gerekçe çoktu. En önemlisi, Müslümanların dosdoğru yoldan sapmaları, ihtilâf ve ayrılığa yol açan korkunç vadilere girmeleri, dolayısıyla İslâm ümmetinin yavaş yavaş çöküşe doğru sürüklenmesiydi.

Fatıma (a.s) ki, babasının zamanında İslâm'ın yayılma sürecini yaşamış, değerli olan her şeyini bu uğurda feda etmişti, İslâm'ın zaferini ve adalet prensibinin bütün dünyaya hakim olmasını bekleme hakkına sahipti. Ama hilâfetin gasp edilmesi ve onu izleyen olaylar ümitlerini boşa çıkardı. Kalbini büyük bir hüznün kaplamıştı. Tertemiz ruhu sıkılıyordu. Babası Peygamber-i Ekrem'in vefatından dolayı duyduğu ağır hüznü, daha ağır bir hüznün yükü daha eklenmişti.

Bir gün Ümmü Seleme, Fatıma'nın (a.s) yanına gitti ve dedi ki: "Bu geceyi nasıl geçirdin ey Resulullah'ın kızı?" Dedi ki: "Hüznün ve

1- Reyahinu's-Şeria, 2/41; el-Emalî, Şeyh Tusî, s.204, Meclis: 7, Hadis: 350

2- et-Tabakat, İbn Sa'd, c.2, kısım: 2, s.84; Hilyetu'l-Evliya, 2/43

keder içinde sabahladım. Bir yanda Nebi'nin (s.a.a) vefatı, bir yanda Vasi'nin (a.s) uğradığı zulüm... Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın kitabında indirdiğine ve Peygamber'in (s.a.a) sünnetinde tevil ettiğine aykırı bir şekilde imameti elinden alınan kimsenin mahremiyeti çiğnenmiş oldu. Ama bunun sebebini biliyorum. Bu, Bedr'in kininin ve Uhud'un kalıntılarının açığa vurmasıdır."¹

Ali'nin (a.s) şöyle dediği rivayet edilir: "Peygamber'i (s.a.a) yıkadığım zaman üzerinde gömleği vardı. Fatıma, 'Bana gömleği göster.' diyordu. Fatıma gömleği koklayınca bayıldı. Bunu gördüğümde gömleği sakladım."²

Rivayet edilir ki: "Peygamber efendimiz (s.a.a) vefat edince Bilal artık ezan okumak istemedi. 'Resulullah'tan (s.a.a) sonra kimseye ezan okumam.' diyordu. Bir gün Fatıma (a.s), 'Babamın müezzini Bilal'in sesini özledim.' dedi. Bilal bunu duyunca ezan okumaya başladı. 'Allahu ekber... Allahu ekber...' deyince, Fatıma (a.s) babasını (s.a.a) hatırladı ve göz yaşlarına hâkim olamadı. Bilal, 'Eşhedu enne Muhammeden Resulullah...' deyince, Fatıma hıçkırıklara boğuldu, yere yığılıp bayıldı. İnsanlar Bilal'e, 'Dur ey Bilal! Resulullah'ın (s.a.a) kızı ruhunu teslim etti.' dediler. Fatıma'nın (a.s) öldüğünü sanmışlardı. Bunun üzerine Bilal ezanı yarıda kesti, tamamlamadı. Fatıma (a.s) ayılınca, ezana devam etmesini istedi; fakat Bilal yapamadı ve şöyle dedi: 'Ey dünya kadınlarının efendisi! Benim ezan okuduğumu duyduğunda başına bir şey gelmesinden korkuyorum.' Bunun üzerine Fatıma (a.s), Bilal'den bir daha ezan okumasını istemedi."³

"Fatıma (a.s), gece gündüz ağlamayı, inlemeyi sürdürdü. Göz yaşları durmadan akıyordu. Sonunda komşuları bu acıya dayanamadılar. Medine'nin ileri gelenleri toplanıp Emirü'l-Müminin'e (a.s) gittiler ve dediler ki: Ey Ebu'l-Hasan! Fatıma gece gündüz ağlıyor. Hiçbirimiz gece yatağında rahat uyuyamıyor, gündüz huzur bulup da kendini işine veremiyor. Rızkımızı temin etmek için çalışamıyoruz. Ona söylesen, ya gece ağlasın ya da gündüz ağlasın."

"Bunun üzerine Emirü'l-Müminin (a.s) Fatıma'nın (a.s) yanına geldi ve şöyle dedi: 'Ey Resulullah'ın (s.a.a) kızı, Medine'nin yaşlıları bana gelip sana, ya gece ya da gündüz baban için ağlamanı istememi

1- Biharul-Envar, 43/156

2- age. s.157

3- Biharul-Envar, 43/157

önerdiler.' Fatıma (a.s) şu karşılığı verdi: 'Ey Ebu'l-Hasan! Onların arasında çok kalmayacağım. Çok geçmeden onlardan ayrılıp gideceğim.' Sonunda Emirü'l-Müminin (a.s) Bakî mezarlığının arkasında Medine'nin dışında bir ev yapmak zorunda kaldı. Bu eve de 'Beytu'l-Ahzan' (Hüzünler Evi) adını verdi. Sabah olunca Fatıma (a.s), Hasan ve Hüseyin'i (a.s) önüne katarak Bakî mezarlığına gidip ağlıyordu. Akşam olunca Emirü'l-Müminin (a.s) yanına gidiyor, evine kadar ona eşlik ediyordu."¹

Enes'in şöyle dediği rivayet edilir: "Peygamber'i (s.a.a) kabre koyup geri döndükten sonra Fatıma'nın (a.s) yanına geldim. 'Resulullah'ın (s.a.a) yüzüne toprak örtmeye gönlünüz nasıl razı oldu?' dedi ve ağladı."²

İmam Cafer Sadık (a.s) şöyle buyurmuştur: "Fatıma (a.s) büyük bir üzüntü çekiyordu. Bunun sonucunda sağlığı bozuldu. Bundan sonra sadece bir kere gülümsedi, o da ölüm döşeğindeki Esmâ bint-i Umey's'e baktığı sırada oldu. Fatıma ölüm giysilerini giyindikten sonra kendisi için ölümünden önce hazırlanan tabutuna³ baktı ve 'Beni örttünüz , Allah sizin günahlarınızı örtsün.' dedi."⁴

1- Biharu'l-Envar, 43/177

2- Usdu'l-Gabe, İbn Esir, 5/524; Tabakat, İbn Sa'd, c.2, kısım: 2, s.83

3- İleride açıklanacağı üzere o zamana kadar ölümler tabuta konmazdı düz bir tahta üzerinde, ölünün üzerine bir örtü çekilerek taşınırdı. Ancak vücudunun izlerinin ölümünden sonra örtü altından bile belli olmasını, kadının tesettürü açısından iyi karşılamayan Hz. Fatıma (s.a) kendisi için tabut yaptırılmasını emretmiş ve tabutu hazırlanınca da buna sevinmiştir.

4- Ehlu'l-Beyt, Tefvik Ebu İlm, s.165

HZ. FATİMA'NIN (A.S) HASTALIĞI VE ŞEHİT OLMASI

1- Hasta Yatağında Fatıma (a.s)

Fatıma efendimizin (a.s) hastalandığı haberi bütün Medine'ye yayıldı. Herkes, Fatıma'nın (a.s) hasta olduğunu duydu. Hz. Fatıma (a.s) vücudunun herhangi bir yerindeki ağrıdan şikâyet etmiyordu. Yalnızca evine saldırı düzenlendiği gün, kapı ile duvar arasında sıkışması sonucu kırılan kaburgasından acı duyuyordu ve karnındaki bebeğini düşürmesi sonucu acılar içindeydi. Bir de yüzüne vurulan tokatın acısını içinden hissediyordu.

Bütün bunlar sağlığının bozulmasına, artık günlük işlerini göremez hâle gelmesine neden olmuştu. Şefkatli eşi işlerini görüyordu. Esmâ bint-i Umeys de ona yardım ediyordu.¹ Medineli kadınlar onu ziyaret etmeye geldiler. Fatıma (a.s) -ileride sunacağımız- konuşmasını yaptı. Kadınlar Fatıma'nın söylediklerini kocalarına aktardılar. Bunun üzerine kocaları gelip ondan özür dilediler. Ama Fatıma (a.s) onların özürlerini kabul etmedi ve onlara şöyle dedi: *"Benden uzak durun. Suç işledikten sonra özür dilemenin bir faydası yok. Kusur işlendikten sonra söylenecek söz yoktur."*

Hız. Fatıma'nın (a.s) iktidar grubundan korkan, susarak ve tepkisiz kalarak iktidar grubuna destek olan, Âl-i Resul hakkındaki bütün nasları unutan, Zehra (a.s), kocası ve çocuklarıyla ilgili olarak Resulullah'ın (s.a.a) dudaklarından döküldüğünü duydukları bütün hadislerle sırt çeviren kimselere öfke duyduğu haberi her tarafa yayılmıştı. İnsanlarda sonunda bir duyarlılık meydana geldi. Âl-i Resul'ün meşru liderliğini tanımayan, hakkı önemsemeyen, kaba-kuvvet ve kılıçtan başka mantık tanımayan iktidar grubunu desteklemekle hata ettiklerini anladılar.

1- Biharu'l-Envar, 43/175

2- Medineli Kadınların Fatıma Efendimizi (a.s) Ziyaret Etmeleri

Muhacir ve ensar kadınlarının Fatıma efendimizi (a.s) ziyaret etmelerinin gerçek nedeninin, onları böyle bir harekete iten asıl etkenin ne olduğunu kesin olarak bilmiyoruz. Acaba erkeklerin etkisiyle mi böyle bir karar almışlardı? Şayet böyle bir ihtimal varsa, bu erkekleri, eşlerini Fatıma'nın (a.s) evine göndermeye sevk eden neydi? Yoksa kadınlar arasında kendiliğinden bir duyarlılık belirdi de hata ettiklerinin, hatta Peygamber'in (s.a.a) kızını yalnız bıraktıklarının farkına mı vardılar ve böylece bu bilinç bütün kadınlar arasında yayıldı da Fatıma'yı (a.s) ziyaret etmek, gönlünü almak, cihanın kadınlarının efendisinin başına gelen üzüntü verici olaylar karşısında vicdanlarını rahatlatmak mı istediler? Siyasî sebeplerden dolayı böyle bir harekete kalkışmış olmasınlar mı? Havayı yumuşatmak, Resulullah'ın (s.a.a) kızı ile o günkü iktidar grubu arasındaki gerginliği ortadan kaldırmak için gelmiş olabilirler mi? Özellikle Hz. Fatıma'nın (a.s) yalnızlığı seçmiş olması, toplumdan uzaklaşması, bütün bu davranışlar üzerinde etkili olmuştur. Daha doğrusu, halkın bilinçlenmesinin başta gelen sebeplerinden biriydi bu. Bir de Emirü'l-Müminin (a.s), Fatıma'yı (a.s) bir deveye bindirerek ensarın evlerini dolaşmış, onlardan yardım istemiş, onları uyarmıştı; ancak onlardan yardım görmemişti, ensarın kendisini yalnız bırakmasıyla karşılaşmıştı.¹

Bütün bu ihtimallerin yanında, hasta yatağında bulunan Fatıma'yı (a.s) ziyarete gelen kadınların sayısını da bilmiyoruz. Ancak şunu biliyoruz: Gelenler az değildi, önemli sayılacak kadar bir kalabalık toplanmıştı.

3- Hz. Fatıma'nın (a.s) Yaptığı İkinci Konuşma

Süveyd b. Gafele şöyle der: Hz. Fatıma (a.s) sonunda vefat ettiği hastalığa yakalanınca, muhacir ve ensar kadınları ziyaret maksadıyla toplanıp yanına geldiler. Dediler ki: "Ey Resulullah'ın (s.a.a) kızı! Hastalığın nasıl oldu? Hasta olarak nasıl sabahladın?" Hz. Fatıma (a.s) Allah'a hamd ettikten ve babasına (s.a.a) salât ve selâm gönderdikten sonra şöyle dedi:

1- el-İmame ve's-Siyase, İbn Kuteybe, s.29

"Allah'a yemin ederim ki, dünyanızdan tiksinerek, kocalarınıza öfke duyarak sabahladım. Onları denedikten sonra tutup attım. Onları sınıdıktan sonra onlara buğzettim. Ne çirkin bir şeydir kılıçların kırılması, [ciddiyetten sonra oyun,]¹ hasımların elinde birer oyuncağa dönüşmek,² mızrakların kırılması, görüşlerin karmaşık [ve çelişkili]³ bir görüntü arz etmesi!"

"Nefislerinin önceden hazırladığı şey ne kötüdür! Bu yüzden Allah onlara gazap etti ve onlar ebediyen azaba uğrayacaklardır."

"Hiç kuşkusuz, [Allah'a andolsun ki]⁴ onun (hilâfetin, Fedek'i veya Ehl-i Beyt'in haklarını gasp etmenin) günahını onların boynuna geçirdim. [Ağırlığını onlara yükledim.]⁵ Sonuçlarını onların üzerlerine serptim. Zalimler topluluğunun burunları kopsun, boğazları dert görsün! Kahrolsunlar!"

"Yuh olsun onlara! Nasıl da bunu; risalet dağlarından, nübüvvet ve yol göstericilik temellerinden, emin vahyin indiği topluluktan, din ve dünya işlerinin bilge yol göstericilerinden uzaklaştırdılar. Haberinizi olsun! İşte apaçık hüsrân budur. Neden Ebu'l-Hasan'dan intikam aldılar? Allah'a yemin ederim ki, sırf kılıcının kötülere karşı çekilmesinden, [ölüme aldırış etmeden inkârcıların üzerine gitmesinden,] karşı konulmaz darbeler indirmesinden, savaşta düşmanı tepeleyen hücumları gerçekleştirmesinden, Allah için savaşırken hiçbir gaileyi hesaba katmamasından dolayı ondan intikam aldılar."

"Allah'a yemin ederim ki, eğer Resulullah'ın (s.a.a) ona yüklediği sorumluluğu ona verecek olsalardı, Ali (a.s) o sorumluluğu sever, ve onları kolaylıkla yola getirir. Öyle ki, izleyicisini yumuşak bir şekilde, yaralamadan, [yormadan,] hırpalamadan ve dosdoğru bir şekilde maksadına erİştirirdi. Sonunda onları besleyici, susuzluğu giderici bir tatlı su kaynağına ulaştırdı. Bir kaynak ki, ala bildiğine geniş ve iki yakasına kadar su ile doludur. [Bu suyun iki tarafı çer çöple kirlenip kokuşmaz.] İhtiklerinde karınları şişmez. [Gizli, açık onlara öğüt

1- Yani: "Siz daha önce din hakkında delile baş vurmada ciddi olmanıza rağmen, şimdi dininizle oynuyor, batılı alıyorsunuz."

2- el-İhticac'tan

3- el-İhticac'tan

4- el-Emalî'den

5- el-İhticac'tan

verirdi.] Ki bu su, çevrelerinde bir girdap gibi dönüyordu; ama onlar bundan gereği gibi yararlanamadılar. [Ali, dünyadan herhangi bir pay almamıştı,] sadece bir yudum su almıştı, çok susamış bir kimsenin aldığı küçük bir yudum. [Eğer Resulullah'ın kendilerine yüklediği sorumluluğu hatırlasalar,] dünyadan uzaklaşan ile dünyanın peşinden gideni, doğru söyleyen ile yalan söyleyeni, birbirinden ayırırlardı.¹ O zaman göklerin ve yerin bereketleri üzerlerine yağardı. Ama Allah, kendi elleriyle işleyip kazandıkları amellerinden dolayı onları sorgulayıp hesaba çekecektir."

"Gel ve dinle! Sen yaşadıkça, zaman, daha sana neler gösterecektir! Eğer şaşırıyorsan, mutlaka bir hadisedir seni şaşırtan. [Ah! Keşke bilseydim,] hangi dayanağa dayandılar, kime güvenip yaslandılar, hangi kulpa sarıldılar, [hangi zürriyete koşup etrafında toplandılar]? [Gerçek ve adil imamın dışında seçilenler ne kötü dost, ne kötü yarendirler! Zalimlerin tercihi ne kötüdür!]"

"Başların yerine kuyrukları, olgun kimsenin yerine düşkün kimseyi tercih ettiler. (Bu durumlarıyla) güzel bir şey yaptıklarını sanan topluluğun burunları sürtülecektir. Haberiniz olsun, asıl bozguncular kendileridir, ama bunun farkında değildirler."

"[Yuh olsun onlara!] **Hakka ileten mi uyulmaya daha lââyıktır; yoksa hidayet verilmedikçe kendi kendine doğru yolu bulamayan mı? Size ne oluyor? Nasıl hükmediyorsunuz?**²"

"Ömrüm hakkı için, onların bu davranışları bir gelişmeye gebe dir ki, sonuç vermesi çok yakındır. Sonra taze kan dolusu kadehi, acı bir zehiri (sabır) içeceksiniz. İşte o zaman batıl ehli olanlar hüsrana uğrayacaklardır. Ve sonradan gelenler, öncekilerin başlattıkları uygulamaların akıbetini bileceklerdir."

"O zaman dünyanızda huzur içinde mutlu olun(!). kalplerinizi fitnelerin inmesine hazırlayın. Keskin bir kılıcın tepenizde sallanacağını birbirinize müjdeleyin. [Zalim ve azgın bir egemenliği,] her tarafı kaplayan bir kargaşayı ve zalimlerin istibdadını sevinçle karşılayın(!). Bu zalim iktidar tarafından, elinize geçen ganimetin bir küçük lokma kadar olmasına, ekinlerinizin onlar tarafından biçilmesine hazır olun. Yazık size, çok yazık! Artık hidayeti bulmanız ne mümkün; değil mi ki kaybolup gitmiş, sizden uzaklaşmıştır. Siz

1- el-İhticac'tan

2- Yûnus, 35

hidayetden hoşlanmadığınız hâlde, sizi zorla mı ona iletceğiz?"

Süveyd b. Gafele der ki: "Kadınlar Fatıma'nın (a.s) sözlerini gidip kocalarına tekrarladılar. Bunun üzerine muhacir ve ensarın ileri gelenlerinden bir grup Fatıma'ya (a.s) gelerek ondan özür dilediler ve şöyle dediler: 'Ey efendimiz! Ebu'l-Hasan (Ali) bunu, işi karara bağlamadan ve anlaşılmayı sağlamlaştırmadan önce bize söyleseydi, bizim ondan başkasına yönelmemiz mümkün değildi.' Bunun üzerine Fatıma (a.s) şöyle dedi:

*"Gidin! Sizinle bir işim yok. Suçu işledikten sonra mazeretin bir anlamı, bu kusurdan sonra da size söyleyeceğim bir sözüm yoktur."*¹

4- Ebubekir ve Ömer B. Hattab'ın Hz. Fatıma'yı (a.s) Ziyaret Etmeleri

Kadın erkek bütün sahabeler peş peşe Fatıma'yı (a.s) ziyaret ettiler; Ebubekir ve Ömer hariç. Bunlar Fatıma'yı ziyaret etmiyorlardı. Çünkü Fatıma (a.s), onlarla ilişkilerini kesmiş, onları reddetmiş ve kendisini ziyaret etmelerine izin vermemişti. Hastalığı iyice ağırlaşmış artık ölmek üzereyken, onu ziyaret etmek zorunda hissettiler kendilerini. Çünkü Mustafa'nın (s.a.a) ciğerparesinin herkesin gözü önünde kendilerine kızgın olarak bu dünyadan ayrılmasını istemiyorlardı. Aksi takdirde bu, kıyamete kadar Halife'nin ve iktidar grubunun alnına sürülmüş bir kara leke olarak kalırdı. Bu yüzden Fatıma'yı (a.s) memnun etmek suretiyle hatalarını örtmek istediler. O zaman her şey bitecekti ve yaptıklarının kötülüğü zaman içinde unutulup gidecekti.

Rivayete göre Ömer, Ebubekir'e şöyle dedi: "Haydi, gel beraber Fatıma'ya (a.s) gidelim. Çünkü onu kızdırdık." Beraber Fatıma'nın (a.s) evine gittiler. Girmek için izin istediler. Fatıma onlara izin vermedi. Bunun üzerine Ali'ye (a.s) gittiler, onunla konuştular. Hz. Ali, onları Fatıma'nın (a.s) yanına götürdü. Fatıma'nın yanında oturdukları zaman, Fatıma yüzünü duvara doğru çevirdi. Fatıma'ya selâm verdiler. Fakat Fatıma onların selâmını almadı. Ebubekir

1- Bu konuşmanın yer aldığı kaynaklar: Maani'l-Ahbar, İbn Babeveyh. el-İhticac, Tabersî. el-Emalî, Şeyh Tusî. Delailu'l-İmame, Taberî. Belâgatü'n-Nisa, Ebu'l-Fadl b. Ebu Tahir. Keşfu'l-Gumme, el-Erbilî. Şerh-u Nehci'l-Belâğa, İbn Ebi'l-Hadid.

konusmaya başladı: "Ey Resulullah'ın (s.a.a) sevgili kızı! Allah'a yemin ederim ki, Resulullah'ın (s.a.a) akrabalarını kendi akrabalarımından daha çok seviyorum. Seni de Aişe'den daha çok seviyorum. Senin babanın öldüğü gün, ölmeyi ve ondan sonra hayatta kalmamış olmayı çok isterdim. Sence ben; seni, senin faziletini ve şerefini bildiğim hâlde, sana ait olan bir hakkı ve Resulullah'tan (s.a.a) sana kalan mirası sana vermeyecek biri miyim? Ne var ki ben Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: Biz peygamberler miras bırakmayız. Bizim geride bıraktığımız mal, sadaka olarak dağıtılır."

Bunun üzerine Fatıma (a.s) şöyle dedi: *"Şimdi ben size Resulullah'ın (s.a.a) bir hadisini zikretsem ve siz de bu hadisi duymuşsanız, gereğini yapacak mısınız?"* "Evet." dediler. Fatıma (a.s) şöyle dedi: *"Sizi Allah adına yemine veriyorum; Resulullah'ın (s.a.a), 'Fatıma'nın rızası benim rızamdır, Fatıma'nın öfkesi benim öfkemdir. Kim benim kızım Fatıma'yı severse, beni sevmiş olur. Kim Fatıma'yı razı ederse beni razı etmiş olur. Kim Fatıma'yı öfkelerirse beni öfkelerdirmiş olur.' dediğini duymadınız mı?"* "Evet, bunu Resulullah'tan (s.a.a) duyduk." dediler.

Bunun üzerine Fatıma (a.s) şöyle dedi: *"Şu hâlde ben, Allah'ı ve meleklerini şahit tutuyorum ki, siz ikiniz beni öfkelerdirdiniz, beni memnun etmediniz. Eğer Peygamber'le (s.a.a) karşılaşırsam, mutlaka sizi ona şikâyet ederim."* Ebubekir şöyle dedi: "Ben, Resulullah'ın ve senin öfkenden Allah'a sığınırım, ey Fatıma!" Sonra Ebubekir ağlamaya başladı. Öyle ağladı ki, kahrolacaktı az kalsın. Fatıma (a.s) sözlerini şöyle sürdürdü: *"Allah'a yemin ederim ki, kıldığım her namazda ikinize beddua edeceğim."* Ebubekir ağlayarak evden çıktı. İnsanlar Ebubekir'in başına toplandılar. Onlara şöyle dedi: "Herkes eşine sarılarak, ailesinin yanında mutlu bir şekilde gecelerken, beni içinde bulunduğum durumla baş başa bıraktınız. Allah'a yemin ederim ki, benim sizin biatinize ihtiyacım yoktur. Biatinizi benden geri alın."¹

5- Ahiret Yolculuğundan Önceki Son Saatleri

Hız. Fatıma Efendimiz (a.s), can verdiği gün bütünüyle yatağa düşmüştü. Bir deri, bir kemik kalmıştı. Babasını rüyasında görmüş, ona şöyle demişti: *"Kızım! Bana gel. Seni çok özledim."* Ardından şöyle demişti: *"Bu akşam yanıma geleceksin!..."*

1- el-İmame ve's-Siyase, 1/31

Uykusundan uyandı, ahiret yolculuğunun hazırlıklarına başladı. Doğru sözlü ve söyledikleri doğrulanan ve *"Beni rüyada gören gerçekten görmüştür."* diyen babasından yolculuğa çıkacağını duymuştu. Şu hâlde haberin doğruluğundan kuşkulanmaya, tereddüt etmeye gerek yoktu.

Gözlerini açtı. Bütün gücünü topladı. Ölüm öncesi son silkiniş sürecini yaşıyordu belki de. Gerekli hazırlıkları yapmak için ayağa kalktı. Hayatının bu son saatçiklerini ganimet bildi. Hz. Zehra (a.s) duvara tutunarak evin su bulunan tarafına doğru yürüdü. Titrek elleriyle çocuklarının elbiselerini yıkadı. Sonra çocuklarını çağırdı, başlarını yıkadı. Bu sırada İmam Ali (a.s) eve girdi. Sevgili eşinin hasta yatağından kalktığını, ev işlerini yapmaya başladığını gördü.

İmam (a.s), ona bakınca yüreği sızladı. Fatıma (a.s), sağlıklı zamanlarında bile kendisini yoran ağır işlere bu hâldeyken yeniden koşmuş olduğuna yüreği dayanamadı. Sağlığı bozulduğu hâlde, bu ağır işleri yapmaya kalkmasının sebebinin sormasında şaşılacak bir şey yoktu elbette. Fatıma (a.s) da büyük bir açıklıkla, bu günün, hayatının son günü olduğunu, çocuklarının başlarını ve elbiselerini yıkamak için kalktığını söyledi. Çünkü bu günden sonra anneleri olmayacak, yetim kalacaklar. İmam (a.s), bu haberin kaynağını sordu, Fatıma (a.s) gördüğü rüyayı anlattı. Fatıma (a.s) bizzat kendisi, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde kendi ölüm haberini eşine vermiş oluyordu.

6- Hz. Zehra'nın (a.s) İmam Ali'ye (a.s) Vasiyeti

Hayatının bu son demlerinde, uzun süredir, yerine getirilmesini istediği vasiyetini eşine iletmesinin zamanı gelmişti artık.

Ali'ye (a.s) şunları söyledi: "Ey amcamın oğlu! Kuşkusuz, ölüm haberim bana verilmiştir. Durumumun nasıl olacağını bilmesem de, birkaç saat sonra babama kavuşacağım. İçimde sakladığım bazı şeyleri sana vasiyet edeceğim." Ali (a.s) ona şu karşılığı verdi: "İstediğin şeyi bana vasiyet et, ey Resulullah'ın (s.a.a) kızı!" Ali (a.s) Fatıma'nın baş ucuna oturdu, evde bulunan diğer kimseleri dışarı çıkardı. Sonra Fatıma (a.s) konuşmaya başladı: "Ey amcamın oğlu! Seninle beraber olduğum günden beri, sana hiç yalan söylemedim ve ihanet etmedim, benimle yaşadığın sürece sana karşı gelmedim." Ali (a.s) şöyle dedi: "Allah'a sığmırım. Sen, Allah'ı en iyi bilen, iyilik ve takva sahibi, cömert, Allah'tan çok korkan birisin. Allah'a yemin ederim ki, bana

karşı gelmişsin diye seni kınayacağım hiçbir davranışın olmamıştır. Senin ayrılığın ve seni yitirmem bana ağır geliyor. Ancak bundan kaçınmamız mümkün değildir. Allah'a yemin ederim ki, Resulullah'ı (s.a.a) kaybetmekle yaşadığım musibetimi yeniledin. Senin ölümün ve seni yitirmem büyük bir musibettir. **'Biz Allah'tan geldik ve ona döneceğiz.'** Ne feci, ne elem verici, ne yaralayıcı ve ne hüznün verici bir musibettir bu! Bu musibet karşısında hiçbir teselli beni teskin etmez, hiçbir taziye unutturmaz bu acıyı. Bir yıkımdır ki geride hiçbir şey bırakmıyor."

Sonra birlikte uzun süre ağladılar. İmam, Fatıma'nın başını göğsüne koydu ve şunları söyledi: "Bana istediğini vasiyet et. Bana emrettiğin her şeyi yaptığımı göreceksin. Senin emrini, senin işlerini kendi işlerime tercih edeceğim." Bunun üzerine Fatıma (a.s) şunları söyledi: "Bana karşı sergilediğin bu davranışından dolayı Allah seni hayırla ödüllendirsin. Ey amcamın oğlu! Öncelikle sana şunu tavsiye ediyorum: Benden sonra evlen... Çünkü erkeğin bir kadını olması gerekir ." Ardından sözlerini şöyle sürdürdü: "Bana haksızlık eden şu adamlara cenazemi göstermemeni vasiyet ediyorum. Onlar benim ve Resulullah'ın (s.a.a) düşmanlarıdır. Onların ve onlara tâbi olanların cenaze namazımı kılmalarına izin verme. Cenazemi, gözler uykuya daldığı, herkesin uyuduğu geceleyin defnet."¹

Sonra sözlerini şöyle sürdürdü: "Ey amcamın oğlu! Başımda ağladıktan sonra, beni yıka, vücudumu açma. Çünkü ben temiz ve temizlenmişim. Üzerime, babam Resulullah'ın (s.a.a) üzerine döktüğünüz kafurdan kalanını dök. Namazımı kıl, sonra akrabalarımın diğerleri peş peşe gelip kılsınlar. Beni gündüz değil, geceleyin; açıkça değil, kimse görmeden gizlice defnet. Kabrimin izlerini yok et, belli olmasın. Bana zulmeden hiç kimseye cenazemi gösterme. Ey amcamın oğlu! Benden sonra evlenmeden edemeyeceğini biliyorum. Eğer bir kadınla evlenirsen, bir gün ve geceyi ona, bir gün ve geceyi de çocuklarıma ayır. Ey Ebu'l-Hasan! Oğullarımın yüzüne bağırma. Kanadı kırık kimsesiz yetimler gibi görmesinler kendilerini. Çünkü onlar dün dedelerini yitirdiler, bugün annelerini yitirecekler."¹

1- Ravzatu'l-Vaizin, 1/151. Bir başka rivayette de şöyle geçer: *"Sesler kesildiği, gözler uyuduğu..."*

1- Biharu'l-Envar, 43/178 ve 192

İbn Abbas, Fatıma'nın (a.s) yazılı bir vasiyetini rivayet etmiştir ve bu rivayette şöyle deniyor:

"Bu, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'nın vasiyetidir. O bu vasiyette bulunurken Allah'tan başka ilâh olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın kulu ve resulü olduğuna, cennetin ve cehennemin hak olduğuna, kıyamet gününün gelmesinde şüphe bulunmadığına ve Allah'ın kabirlerde bulunan herkesi dirilteceğine şahitlik etmektedir. Ey Ali! Ben, Muhammed'in kızı Fatıma'yım. Allah beni seninle evlendirdi ki, dünya ve ahirette senin olayım. Sen başkalarından daha çok bana yakınsın. Naaşımın üzerine kafur dök, beni yıka ve geceleyin beni kefenle. Namazımı kıl ve cenazemi geceleyin defnet. Hiç kimse bilmesin. Seni Allah'a emanet ediyorum ve çocuklarıma selâm söyle kıyamete kadar."¹

7- İslâm'da İlk Tabut Uygulaması

Esmâ bint-i Umeys'ten rivayet edilir ki, Fatımatü'z-Zehra (a.s) Esmâ'ya şöyle dedi: "Ben ölen kadınların görüntüsünden hiç hoşlanmıyorum. Üzerine bir giysi atıyorlar ve bu giysi onun bütün vücudunu gören herkese gösteriyor." Esmâ, "Ey Resulullah'ın (s.a.a) kızı! Habeşistan'da iken gördüğüm bir şeyi sana göstereyim." dedi ve yaprakları soyulmuş yaş hurma çubuklarının getirilmesini istedi. Sonra getirilen bu çubukları düzeltti ve bunların üzerine bir örtü serdi. Fatıma (a.s) dedi ki: "Ne güzel bir şey bu. Bunun içindeki ölünün kadın mı, erkek mi olduğu belli olmaz."²

İmam Cafer Sadık'ın (a.s) şöyle dediği rivayet edilir: "İslâm'da ilk tabut uygulaması, Fatıma'nın (a.s) na'sının bir tabuta konulmasıyla başlamıştır. Fatıma (a.s) sonunda vefat ettiği hastalığa yakalanınca, Esmâ'ya şöyle dedi: 'Ben iyice zayıfladım. Vücudumda et kalmadı. Ben öldüğümde vücudumu gizleyecek bir şey yapamaz mısın?' Esmâ dedi ki: 'Ben Habeşistan'da iken onların bir şey yaptıklarını görmüştüm, sana da ona benzer bir şey yapayım mı? Eğer beğenirsem, senin için bir tane yaparım.' Fatıma (a.s), 'Evet.' dedi. Bunun üzerine Esmâ bir divan istedi. Getirilen divanı ters çevirdi. Sonra hurma çubuklarının getirilmesini istedi. Bu divanı, dik tuttuğu çubukların

1- Biharul-Envar, 43/214

2- Keşfu'l-Gumme, 1/503; Biharul-Envar, 43/213; Tehzibu'l-Ahkâm, 1/469

üzerine bağladı, sonra üzerine bir örtü serdi. Esmâ dedi ki: 'Onların böyle yaptıklarını görmüştüm.' Fatıma (a.s) şöyle dedi: Bana da aynısını yap. Beni ört ki Allah da seni ateşten korusun."

8- Ömrünün Son Anları

Hız. Fatımatü'z-Zehra (a.s) evin ortasına serili yatağına döndü ve yüzünü kibleye çevirerek yatağına uzandı.

Söylendiğine göre, Fatıma (a.s) kızları Zeyneb ve Ümmü Gülsüm'ü Haşimoğulları'ndan bir kadının evine gönderir ki, annelerinin ölümünü görmesinler. O, bunları, kızlarına duyduğu şefkatin, merhametin gereği olarak yapıyordu ki, ölüm musibetinin o ağır etkisinden korusunlar.

İmam Ali, Hasan ve Hüseyin (hepsine selâm olsun) o sırada evin dışındaydılar. Belki de o sırada zorunlu olarak ve belli bir maksada binaen dışarı çıkmışlardı.

Esmâ'dan rivayet edilir ki, Fatımatü'z-Zehra (a.s) son nefesini vermek üzereyken Esmâ'ya şöyle dedi: "Resulullah (s.a.a) vefat ederken Cebrail cennetten kafur getirmişti. Resulullah bu kafuru üç kısma ayırdı; bir kısmını kendisi için, bir kısmını Ali için ve bir kısmını da benim için. Kafur kırk dirhem ağırlığındaydı." Sonra şöyle dedi: "Ey Esmâ! Babamın falan yerde bulunan kafurunun geri kalanını getir ve başımın ucuna koy." Esmâ kafuru getirip başının ucuna koydu. Sonra, namaz kılmak için abdest alırken Esmâ'ya şöyle dedi: "Sürdüğüm kokuyu getir. Namaz kılarken giydiğim elbiselerimi getir." Sonra abdest aldı. Örtüyü üzerine serdi ve şöyle dedi: "Biraz bekle, sonra beni çağır. Cevap verdiğem bir şey yok demektir. Ama cevap vermediysen, bil ki babamın yanına gitmişim. O zaman hemen Ali'yi çağır."

Artık ölüm anı iyice yaklaşıncâ, perde kalktı ve Fatıma Efendimiz (a.s) keskin bir bakış yöneltti ve şöyle dedi: "Cebrail'e selâm olsun. Resulullah'a selâm olsun. Allah'ım, Resul'ünün yanına al. Allah'ım, hoşnutluğuna, katına, yurduna, esenlik yurduna al..." Sonra şöyle dedi: "Şu gök halkının kervanıdır. Şu, Cebrail; şu da Resulullah'tır (s.a.a); bana sesleniyor: Kızım! Gel! Burada seni karşılayacak şey senin için daha hayırlıdır." Gözlerini açtı ve şöyle dedi: "Ve aleyke's-selâm, ey ruhları kabzeden! Acele et, bana acı verme." Ve ardından şöyle dedi: "Gelişim sana olsun Rabbim, ateşe değil." Göz kapakları

yumuldu, elleri yana düştü, ayakları boylu boyunca uzanıverdi.

Esmâ seslendi, cevap vermedi. Yüzündeki örtüyü kaldırdı. Fatıma (a.s), hayattan ayrılmıştı. Üzerine kapandı, bir yandan öpüyor, bir yandan da şöyle diyordu: "Ey Fatıma! Baban Resulullah'ın (s.a.a) yanına gittiğin zaman Esmâ bint-i Umeys'ten selâm söyle."

Hasan ve Hüseyin eve geldiklerinde annelerinin üzerinin örtülmüş olduğunu gördüler. Dediler ki: "Ey Esmâ! Annemiz bu saatte niçin uyuyor?" Esmâ dedi ki: "Ey Resulullah'ın (s.a.a) oğulları! Anneniz uyumuyor; o, bu dünyadan ayrıldı."

Hasan annesinin üzerine kapandı. Bir yandan öperken, bir yandan da şöyle dedi: "Anneciğim! Ruhum bedenimden ayrılmadan bir kez daha benimle konuş!" Hüseyin, annesinin ayaklarını öpüyor ve şöyle diyordu: "Ben oğlun Hüseyin! Kalbim çatlayıp ölmeden önce konuş benimle!"

Esmâ, Hasan ve Hüseyin'e dedi ki: "Ey Resulullah'ın (s.a.a) oğulları! Gidin babanıza annenizin öldüğünü haber verin." Hasan ve Hüseyin mescidin yakınlarına kadar geldiler. Artık kendilerini tutamayıp yüksek sesle ağlamaya başladılar. Bu sırada bazı sahabeler yanlarına gelip, neden ağladıklarını sordular. "Annemiz Fatıma öldü." dediler. Bunu duyan İmam Ali (a.s) yüzü koyun yere kapandı: "Kim bana teselli verecek, ey Muhammed'in kızı!"¹

9- Cenaze İşlemleri ve Defin Merasimi

Hz. Ali'nin (a.s) evinden ağlama sesleri yükseldi. Medine, erkeklerin ve kadınların ağlama sesleriyle çınlıyordu. İnsanlar, Resulullah'ın (s.a.a) vefat ettiği günkü gibi bir dehşet anını yaşıyorlardı. Haşimoğulları'nın kadınları Fatıma'nın (a.s) evinde toplandılar, feryat ettiler, ağladılar. İnsanlar akın akın Ali'yi (a.s) ziyarete geldiler. Ali (a.s) oturmuş, Hasan ve Hüseyin (a.s) dizinin dibinde için için ağlıyorlardı. Ümmü Gülsüm dışarı çıktı. Şöyle diyordu: "Babacığım! Ya Resulallah! İşte şimdi seni, bir daha buluşmamak üzere gerçekten seni kaybettik."¹

Halk toplanmış, hıçkırıklarla ağlaşıyorlardı. Cenazenin evden çıkarılmasını ve namazını kılmayı bekliyorlardı. Ebuzer dışarı çıktı,

1- Biharu'l-Envar, 43/186

1- Biharu'l-Envar, 43/192

"Dağılın. Resulullah'ın (s.a.a) kızının cenazesinin evden çıkarılması akşam geç vakitlere ertelendi." dedi. Ebubekir ve Ömer gelip Ali'ye (a.s) baş sağlığı dilediler ve şöyle dediler: "Ey Ebu'l-Hasan! Resulullah'ın (s.a.a) kızının cenaze namazını bize haber vermeden kılma."¹

Bunun üzerine toplanan halk dağıldı. Cenaze merasiminin ertesi sabah yapılacağını sanıyorlardı. (Rivayete göre Hz. Fatıma (a.s) ikinci namazından sonra veya gecenin ilk saatlerinde vefat etti.)

Fakat İmam Ali (a.s), Fatıma'nın (a.s) cenazesini o gece yıkadı, kefenledi. Esmâ da ona yardım ediyordu. Sonra, "Hasan! Hüseyin! Zeyneb! Ümmü Gülsüm! Gelin, son kez annenizi ziyaret edin. Çünkü bu, ayrılma anıdır ve buluşma cennette olacaktır..." Bir süre geçtikten sonra İmam Ali onları annelerinin cenazesinden uzaklaştırdı.²

Ardından cenaze namazını kıldı ve ellerini göğsüne kaldırarak şöyle seslendi: "Allah'ım! Bu, Peygamber'inin (s.a.a) kızı Fatıma'dır. Onu karanlıklardan nura çıkardın. Böylece o her tarafı aydınlattı.

Bütün sesler kesilip gözler uykuya dalınca, gecenin bir yarısında Emirü'l-Müminin (a.s), Abbas, Fadl b. Abbas ve bir dördüncü şahıs bu narin cenazeyi alıp götürüyorlardı. Hasan, Hüseyin, Akil, Selman, Ebuzer, Mikdad, Büreyde ve Ammar da cenazeye eşlik ediyorlardı.³

Ali (a.s) kabre indi. Resulullah'ın (s.a.a) ciğerparesini aldı ve lahdine yanı üstü yerleştirdi. Şöyle dedi: "Ey toprak! Emanetimi sana emanet ediyorum. Bu, Resulullah'ın (s.a.a) kızıdır. Bismillahirrahmanirrahim. Bismillah ve billah ve alâ millet-i Resulillah Muhammedi'bn-i Abdillâh. (Rahman ve Rahim Allah'ın adıyla. Allah'ın adı, Allah'ın yardımı ve Allah'ın elçisi Muhammed b. Abdullâh'ın dini üzere.) Ey Sıddıka (dosdoğru kadın)! Seni, sana benden daha evlâ/yakın olana teslim ediyorum. Allah'ın senin için razı olduklarına ben de senin için razıyım." Sonra şu ayeti okudu: "**Sizi ondan (topraktan) yarattık; yine sizi oraya döndüreceğiz ve bir kez daha sizi ondan çıkaracağız.**"¹ Sonra kabirden çıktı. Oradakiler Nebvî incinin üzerini toprakla örtmeye başladılar. İmam Ali (a.s) de mezarın belli olmaması için toprağı iyice yaydı, dümdüz yaptı.

1- age. 199

2- age. 179

3- age. 193

1- [Tâhâ, 55]

10- İmam Ali'nin (a.s) Hz. Zehra'ya (a.s) Ağıtı

Defin töreni acele bir şekilde tamamlandı. Halkın görüp mezarlığa akın etmesinden korkuyorlardı. İmam (a.s) mezarın toprağından elini silkelerken, Resulullah'ın (s.a.a) ciğerparesini yitirmekten dolayı büyük bir üzüntüye kapıldı. Sevgi pınarı eşiydi o. Birlikte saflık, temizlik, fedakârlık ve başkalarını kendilerine tercih etme gibi erdemlerin hâkim olduğu mutlu bir hayat yaşamışlardı. Fatıma (a.s) onun uğruna ne korkular ve ne zorluklar çekmişti. Göz yaşları yanaklarından süzölmeye başladı. Sonra yüzünü Resulullah'ın (s.a.a) kabrine çevirdi ve şöyle dedi:

"Benden sana selâm olsun ya Resulallah! Kızından, sevgilinden, gözünün aydınlığından, ziyaretçinden, hemen yanı başındaki yerde yatıp bizden ayrılan, Allah'ın çok çabuk bizden koparıp sana kavuşturduğu ciğerparenden sana selâm olsun. Ya Resulallah! Seçkin kızından dolayı sabrım azaldı, âlemin kadınlarının efendisinin ayrılığı karşısında tahammölüm kalmadı. Fakat senin ayrılığında (zorluklara karşı sabretmedeki senin) sünnetine uymamdır beni teselli eden. Son nefesini göğsümde verirken gözlerini ben kendi ellerimle kapattım ve seni kabrine ben yerleştirdim ve bütün işlerini ben üstlendim."

"Evet, Allah'ın kitabında benim için bu zorlukları kabullenmenin en güzel ifadesi vardır: **'Biz Allah'tan geldik ve yine O'na döneceğiz.'** Artık emanet iade edildi ve rehine (bedenin tutsağı olan ruh) geri alındı. Zehra'yı kaptırdım. Onun ayrılığından sonra yer ve gök ne çirkindir, [nasıl da toz duman gibi görünür,] ya Resulallah!"

"Hüznüme gelince, sonsuzdur; gecelerimi ise uykusuz geçirmekteyim. Allah, senin şu anda bulunduğun yurda beni de almadıkça bu hüznün yüreğimi terk edecek değildir. Derin bir yara gibi yakıcı bir hüznündür bu. Daima diri ve kavurucu bir kederdir. Allah ne çabuk bizi birbirimizden ayırdı! Şikâyetim Allah'adır. Ümmetinin nasıl üzerime çullandığını kızın sana anlatacaktır. Nasıl onun haklarını çiğnediklerini de. Ona sor, durumu ondan öğren. Göğsünde ne birikmiş öfkeler vardı ki, bunları dışarı atacak bir yol bulamıyordu. O söyleyecek ve hüküm verenlerin en hayırlısı olan Allah da hükmedecektir. Selâm ikinize olsun ya Resulallah! Bu bir veda edenin selâmıdır, bıkkınlık ve sorumluluktan kaçanın selâmı değil. Eğer dönüp gidiyorsam, bunun sebebi usanmışlığım değildir. Şayet burada bekliyorsam, bunun sebebi de Allah'ın sabredenlere vaat ettiği ödölden ümidimi kesmem değildir. Sabır daha güvenli ve daha

güzeldir çünkü."

"İstilacıların bize baskın çıkmaları olmasaydı, kabrinin başını mesken edinir, oradan ayrılmazdım. Orada yalnızlığa çekilir ve beklerdim. Oğlunu yitirmiş bir anne gibi, musibetin büyüklüğüne oturur ağlardım. Allah'ın yardımı ve gözetimi altında kızın gizlice defnedildi. Zorbalıkla hakları çiğnendi onun. Herkesin gözü önünde ona kalan mirasa el konuldu. Senin hatırını dinleyen olmadı. Kimse seni aklına bile getirmedi. Allah'adır şikâyetimiz -ya Resulallah-! Sendedir tesellilerin en güzeli -ya Resulallah-! Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi onun (Fatıma'nın) ve senin üzerine olsun."¹

11- Cenazeyi Mezardan Çıkarma Girişimi

Sabah olunca insanlar, Hz. Zehra'nın (a.s) cenaze merasimine katılmak üzere Ali'nin (a.s) evine doğru akın ettiler. Bu sırada Resulullah'ın (s.a.a) sevgili kızının geceleyin, kimseye haber verilmeden gizlice defnedildiğini duydular.

İmam Ali (a.s) Bakî mezarlığında yedi veya daha fazla mezarın üzerindeki toprağı düzeltmiş, Fatıma'nın mezarını böylece gizlemişti. Bakî o günden günümüze kadar Medinelilerin defnedile geldiği bir mezarlıktır. Bu yüzden insanlar hemen Bakî mezarlığına yöneldiler. Fatıma'nın mezarını aradılar. Ancak mezarı bulamıyorlardı. Âlemin kadınlarının efendisinin gerçek mezarının hangisi olduğunu belirleyemediler. Bir gürültüdür gidiyordu. Birbirlerini kınamaya başladılar. Şöyle diyorlardı: "Peygamber'inizden (s.a.a) yadigâr olarak size kızı kalmıştı. O, ölünce de yanı başında olmadınız, namazını kılmadınız, üstelik mezarının da nerede olduğunu bilmiyorsunuz." Bazıları şöyle dediler: "Müslüman kadınları çağırın şu toprağı dümdüz edilmiş mezarları açınlar. Böylece Fatıma'nın (a.s) na'şını çıkarıp namazını kılarız."

Rivayet edilir ki, Ebubekir ve Ömer halk ile beraber Fatıma'nın namazını kılmak için geldiklerinde, Mikdad çıkıp şöyle dedi: "Fatıma'yı dün gece defnettik." Bunun üzerine Ömer Ebubekir'e dönerek, "Sana bunu yapacaklarını söylemedim mi?" dedi. Abbas şöyle dedi: "Fatıma, ikinizin kendisine cenaze namazı kılmamanızı vasiyet etmişti." Bunun üzerine Ömer şöyle dedi: "-Ey

Haşimoğulları!- Bize karşı beslediğiniz kadim kıskançlığınızı hiçbir zaman terk etmeyeceksiniz. Bu, içinizdeki kinin bir göstergesidir ki, hiçbir zaman yok olmayacaktır. Allah'a yemin ederim ki, onun kabrini açıp cenazesini çıkaracağım ve namazını kılacağım."¹

Topluluğun, Fatıma'nın (a.s) mezarını açmaya çalıştığı haberi İmam Ali'ye (a.s) ulaştı. Bunun üzerine savaşlarda giydiği sarı kaftanını giydi. Zülfikâr'ı alarak yola çıktı. Gözleri kıpkırmızı olmuştu. Şah damarı öfkesinin şiddetinden kabarmış, çatlayacak gibi olmuştu. Bakî mezarlığına doğru gitti.

Ali'nin Bakî mezarlığına geldiği haberi oradakilere ulaştı. Biri seslendi: "Gördüğünüz gibi bu, Ali b. Ebu Talib'tir geliyor. Allah'a and içiyor ki, eğer şu mezarlardan birinin taşı yerinden oynatılırsa, bu işe ön ayak olanların boyunlarını kılıcıyla vuracak." Bunun üzerine bir adam şöyle dedi: "Ne oluyor sana ey Ebu'l-Hasan! Allah'a yemin ederim ki, onun kabrini açacağız ve na'sını çıkararak namazını kılacağız." Hz. Ali (a.s) adamın yakasından tuttu, silkeledi, sonra tutup yere fırlattı ve dedi ki: *"Bana bak, kara kadının oğlu! Ben hilâfet hakkımdan vazgeçtim, çünkü insanların dinden dönmelerinden korktum. Ama Fatıma'nın kabrine gelince, Ali'nin canını elinde tutana andolsun ki, eğer sen ve arkadaşların ondan bir şey atarsanız, şu toprağı sizin kanlarınızla sulayacağım."*

Ebubekir atıldı ve "Ey Ebu'l-Hasan! Resulullah ve Fatıma hakkı için onu bırak. Senin istemediğin bir şeyi yapmayacağız." dedi. Bunun üzerine İmam Ali (a.s) adamı bıraktı ve insanlar da dağılıp gittiler.²

12- Hz. Fatıma'nın (a.s) Şahadet Tarihi

Hz. Fatıma'nın (a.s) hicrî on birinci senesinde vefat ettiğinde kuşku yok. Çünkü Resulullah (s.a.a) hicrî onuncu senede Veda Haccı'nı yapmış ve on birinci senenin başlarında vefat etmişti. Tarihçiler, Fatıma'nın (a.s), babasının vefatından sonra bir seneden daha az bir süre yaşadığı hususunda görüş birliği içindedirler. Ayrıca onun, babası hayatta iken, gençliğinin baharında ve sağlıklı olduğu da bilinmektedir. Ama vefat ettiği gün ve ay hususunda derin farklılıklar var tarihçiler arasında.

1- Biharu'l-Envar, 43/199

2- Delailu'l-İmame, Taberî, s.46-47

Bazılarından Fatıma'nın (a.s), Resulullah'tan (s.a.a) sonra altı ay daha yaşadığı rivayet edilmiştir. Bazıları, doksan beş gün yaşadığını, bazıları da yetmiş beş gün veya bundan daha az bir süre yaşadığını söylemişlerdir.

Örneğin İmam Cafer Sadık'tan (a.s) şöyle rivayet edilmiştir: *"Fatıma (a.s), hicretin on birinci senesinin cemaziyelahir ayının üçüncü gününe denk gelen salı günü vefat etmiştir."*¹

İmam Muhammed Bâkır'dan (a.s) şöyle rivayet edilmiştir: *"Fatıma (a.s) vefat ettiği zaman yaşı, on sekiz yıl, yetmiş beş gündü."*

Cabir b. Abdullah el-Ensarî'den şöyle rivayet edilmiştir: *"Peygamberimiz (s.a.a) vefat ettiği zaman Fatıma'nın yaşı, on sekiz yıl, yedi aydı."*²

Ebu'l-Ferec İsfahanî şöyle der: "Fatıma (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) vefatından bir süre sonra vefat etmiştir. Bu sürenin ne kadar olduğu hususunda ihtilâf vardır. En fazla olduğunu söyleyenlere göre altı ay, en az olduğunu söyleyenlere göre de kırk gündür. Fakat İmam Muhammed Bâkır'dan (a.s) gelen sahih bir rivayette Fatıma'nın (a.s) Peygamberimizden (s.a.a) üç ay sonra vefat ettiği belirtilmektedir."³

Böylece erdemlerle, örnek menkıbelerle, ve şerefli konum almalarla dolu o görkemli hayat sona erdi. Doğduğu gün, şehit edildiği gün ve diriltileceği gün, Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi onun üzerine olsun.

1- Delailu'l-İmame, Taberî, s.45 Keşfu'l-Gumme 1/53

2- Menakıbu Âl-i Ebi Talib 2/357

3- bk. Keşfu'l-Gumme, s.128

HZ. FATİMA'NIN (A.S) İLMÎ MİRASI

"İlk Müslümanlar, Resulullah'ın (s.a.a) bütün sözlerini ve fiillerini kaydetmişlerdi. Peygamberimizin (s.a.a) sözlü ve fiilî sünneti, bu ilk kuşaktan ikinci kuşağa ve sonraki kuşaklara aktarılmıştır."¹

Hiç kuşkusuz, "İlk kuşak Müslümanlar içinde Peygamberimizin söz ve davranışlarını en iyi ve en çok görüp koruyanlar; onunla en çok beraber olan, onunla en yakın ilişkiler içinde olan ve zamanlarının büyük bir kısmını onun yanında geçiren ve başka münasebetlerle sık sık onun yanına girip çıkan kimselerdir."²

Buna göre, Peygamberimizin (s.a.a) hayatının son yıllarında Müslüman olan Ebu Hüreyre gibilerindense, ilk günden itibaren Peygamber'in (s.a.a) yanında olan sahabelerin birinci derecede bir rol oynamaları gerekirdi. Oysa hadis kaynakları, Ebu Hüreyre gibi Peygamber'in (s.a.a) hayatının sonlarına doğru Müslüman olan kimselerin rivayetleri ile doludur ve bunlar, Hz. Peygamber'le sınırlı bir ilişkileri olduğu hâlde, Peygamber'in (s.a.a) sözlü ve fiilî sünnetinin başta gelen kaynakları olarak kabul görmüşlerdir. Bu yüzden objektif araştırmacılar, her zaman bu gibi kimselerin rivayetlerine kuşkuyla bakmışlar, onlardan ellerinden geldiğince uzak durmuşlar. Aynı şekilde, peygamber olarak görevlendirildiğinin ilk gününden vefat ettiği güne kadar Resulullah'tan (s.a.a) ayrılmayan, özellikle Hz. Peygamber'in yanında özel bir yeri olan Ali (a.s) ve diğer bazı seçkin sahabelerden de binlerce hadisin rivayet edilmiş olmasını kimse garipsemez, yadırgamaz. Fakat nedense hadis kaynaklarında, Peygamber'in (s.a.a) hayatının son üç yılında yanında bulunan kimselerden aktarılan rivayetlerle mukayese ettiğimiz zaman, Ali (a.s) gibilerinden aktarılan hadislerin miktarı son derece az kalıyor.³

1- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 1/96

2- age.

3- age.

"Nitekim Şia kaynaklarında 'Fatıma Mushafı'ndan söz edilmesini de yadırgamamız gerekir. Bu Mushaf ki, Ehl-i Beyt İmamları'ndan (hepsine selâm olsun) gelen rivayetlerde zikredilmiştir.¹ Çünkü Hz. Zehra (a.s) hayatı boyunca babasından hiç ayrılmamıştı. Babasını sürekli gözetliyor, hizmetini görüyor; sözlerini, hadislerini, verdiği haberleri ve konuşmalarını dinliyordu ki, amcasının oğlu Ali'yi (a.s) istisna edersek, başka hiç kimsenin böyle bir şansı ve imkânı yoktu."²

Hâl böyleyken, Hafız Suyutî'nin, "Fatıma'nın (s.a) rivayet ettiği hadislerin toplamı onu geçmez." dediğini ve Hafız Bedehşanî'nin, "Fatıma'dan rivayet edilen hadisler on sekiz tanedir." dediğini duyduğun zaman, bunu tuhaf karşılamaz mısın? Bu arada Aişe'den iki binin üzerinde hadisin rivayet edildiğini gözünüzün önüne getirin! Oysa Aişe, ancak hicretten sonra Peygamberimizle (s.a.a) beraber olmuştur ve bu da on seneden daha az bir süredir. Buna karşılık Hz. Zehra (a.s), rivayetlerde belirtilen en az süreyi esas alsak bile on sekiz, rivayetlerdeki en fazla süreyi esas alsak, yirmi sekiz yıl babasıyla beraber olmuştur.

Üstad Tevfik Ebu İlm bizzat bu noktaya parmak basarak şunları söylüyor: "Hz. Fatıma (a.s), babasından birçok hadis duymuştu. Bazen bizzat babası söylediklerini yazmasını emrediyordu. Oğulları Hasan ile Hüseyin ve babaları Ali ile torunu Fatıma bint-i Hüseyin (mürsel olarak); ayrıca Aişe, Ümmü Seleme, Enes b. Malik ve Selma Ümmü Rafi' ondan hadis almışlardı. Bunun yanında birçok Kur'ân ilmini de öğrenmişti. Geçmiş şeriatlara dair bilgisi de oldukça genişti. Okuma yazma biliyordu. Allah, onu ilimle diğerlerinden ayrıcalıklı kıldı. [Fatıma, ayrıcalığa sahip olan demektir.] Babası Allah'ın elçisiydi ve dinî hususlarda ona yol gösterecek, dünya işlerini daha kolay çözmesine yardım edecek şeyleri sayfalara yazdırıyordu. Çünkü Fatıma (a.s), Allah'tan korkup sakınan ve Allah'ın eğitip öğrettiği Ehl-i Beyt'in bir ferdiydi."³

1- Ki Ehl-i Beyt, ev halkı demektir. Evde ne olduğunu ev halkı başkasından daha iyi bilir

2- Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer 1/96

3- **"Allah'tan korkup sakının, Allah size öğretsin."** ayetinden ne güzel bir alıntı yapılmış. bk. Ehlu'l-Beyt, Tevfik Ebu İlm, s.128-129

Fatıma Mushafı

H. Zehra (a.s), tam bir ilim ve takva eğitilmiş, örneğiydi. Bu iki alanda da geniş bir birikime ve yetkinliğe sahipti. Doğrudan Resulullah'tan (s.a.a), hüküm, adap, ahlâk ve Ehl-i Beyt'in fazileti ile ilgili olarak rivayet ettiği hadisler bunun en somut örnekleridir. Birçok müellif, ondan rivayet edilen hadisleri "Müsned-i Fatımatü'z-Zehra" adı altında toplamıştır. Bunların başında Suyutî (ölm: H. 911) gelir. İkincisi, Seyyid Hüseyin Şeyhu'l-İslâmî Tuyserkanî'dir ki, Hz. Fatıma'nın (a.s) Peygamberimizden (s.a.a) rivayet ettiği ve Resulullah'ın (s.a.a) Fatıma (a.s) ile ilgili toplam 260 hadisini toplamıştır. Üçüncüsü, Şeyh Azizullah Atarudî; dördüncüsü de, Şeyh Ahmed Rahmanî el-Hemedanî'dir ki, "Fatımatü'z-Zehra Behcet-u Kalbi'l-Mustafa" adlı eserinde Şîî ve Sünnî kaynaklarda Fatıma'dan (a.s) nakledilen 84 hadisi toplamıştır.

Bu noktada, Seyyid Haşim Maruf el-Hasanî'nin, rivayetlerde zikredilen "Fatıma Mushafı" hakkında yazdıklarına göz atmanın yararlı olacağını düşünüyoruz. Yazar bu eserinde Fatıma'nın (a.s) ilminin genişliğini; Allah, Resulullah (s.a.a) ve Resulullah'ın Ehl-i Beyti nezdindeki faziletini uzun uzun anlatır ve şöyle der: "Durum böyle olunca, Hz. Fatıma Efendimizin (a.s), Hz. Peygamber'den (s.a.a) ve kocasından şeriatla, ahlâk ve adapla, gelecekte meydana gelecek olaylarla ve alt üst oluşlarla ilgili olarak duyduklarını bir yerde toplaması yadırganacak bir şey değildir. Nitekim evlâtları olan Ehl-i Beyt İmamları da Fatıma'dan (a.s) kalan mirasın içinde bu Mushaf'ı da birbirinden miras almışlardır."¹

Fatıma Müsnedi'nden Seçme Örnekler

a) İlme ve Sünnetin Tedvinine Verdiği Önem

1- İmam Hasan Askerî (a.s) şöyle buyuruyor:

Bir kadın Hz. Sıddıka Fatımatü'z-Zehra'nın (a.s) yanına geldi ve şöyle dedi: "Zayıf, güçsüz bir annem var. Namazı ile ilgili olarak

1- Burada mushaftan maksat Kur'an değildir. Maksat kitaptır. Çünkü mushafın asıl anlamı kitaptır ve yukarıda açıklandığı üzere Hz. Fatıma'nın (a.s) mushafı çeşitli ilimleri içeren bir hadis kaynağıdır. Siretu'l-Eimmeti'l-İsna Aşer, 1/96-97

kafasını kurcalayan bir şey var. Sana sormam için beni gönderdi." Fatıma (a.s) sorusuna cevap verdi. Kadın ikinci bir soru sordu, Fatıma cevapladı. Üçüncü bir soru sordu, yine cevapladı. Kadın böylece on kadar soru sordu ve Fatıma her seferinde cevap verdi. Sonra kadın çok soru sorduğu için utandı ve şöyle dedi: "Seni daha fazla yormayayım, ey Resulullah'ın kızı!" Fatıma şöyle dedi: "Her ne zaman bir şeyi öğrenmek istersen gel ve bana sor. Yüz bin dinar altın karşılığında ağır bir yükü dam üstüne çıkarmak için kiralanan biri, hiç yorgunluk hisseder mi?" Kadın, "Hayır." dedi. Fatıma (a.s) buyurdu ki: "Senin sorduğun her bir soruya karşılık ben, yerle Arş arası dolu mercandan daha fazla ödül alıyorum Allah katında. Babamın (s.a.a) şöyle dediğini duydum:

"Bizim Şiamızın âlimleri haşredildikleri zaman, ilimlerinin ve Allah'ın kullarına doğruyu göstermek için sarf ettikleri çabalarının çokluğu oranında üzerlerine keramet giysileri giydirilir. Öyle ki, bunlardan bazısına nurdan bir milyon giysi giydirilmiş olur. Sonra yüce Rabbimizin münadisi şöyle seslenir: 'Ey Âl-i Muhammed'in (s.a.a) yetimlerinin bakımını üstlenenler ve aynı zamanda imamları da olan babalarından ayrıldıkları zaman onları hayırla anan ve fakirlikten kurtaranlara! İşte bunlar sizin öğrencilerinizdirler, bakımlarını üstlendiğiniz ve iyilikle andığınız kimselerdir. Bunlara dünyadaki ilim giysilerini giydirin...' Böylece bu yetimlere, onlardan aldıkları ilim miktarınca nurdan giysi giydirilir. Hatta bunlardan -yetimlerden-bazısı, yüz bin giysi kadar giyer. Sonra bu yetimler de ilim öğrendikleri kimselere nurdan giysiler giydirirler. Sonra yüce Allah şöyle der: 'Yetimlerin bakımını üstlenen bu âlimlere bir kez daha nurdan giysiler giydirin ki, giysileri tamamlansın ve fazlasıyla artsın.' Böylece üzerlerine giydirilmeden önce onlar için öngörülen giysiler tamamlanır ve katlanarak fazlasıyla verilir. Aynı şekilde kendilerinden sonra gelenlere giysiler giydiren bu yetimler için de geçerlidir."

Sonra Fatıma (a.s) şöyle dedi: "Ey Allah'ın kulu! Bu giysilerin bir teli güneşin bir milyon kere ve daha fazla üzerine doğduğu bütün şeylerden daha üstündür. Çünkü güneşin üzerine doğduğu şeylerde eksiklik ve karışıklık vardır."¹

2- İbn Mes'ud'dan şöyle rivayet edilir:

Bir adam Fatıma'nın (a.s) yanına geldi ve dedi ki: "Ey

1- Biharu'l-Envar, 2/3

Resulullah'ın (s.a.a) kızı! Acaba Resulullah'ın (s.a.a) sana bırakıp da bana gösterebileceğin bir şey var mı yanında?" Fatıma, "Ey Cariye! O ipek kumaşı bana getir." Cariye aradı fakat bulamadı. Fatıma (a.s) şöyle dedi: "Yazıklar olsun sana! Onu bul, çünkü benim nazarımda Hasan ve Hüseyin'e denktir." Cariye tekrar aradı, süpürüp çöplüğe attığını gördü. Bu kumaşın üzerinde şöyle yazılıydı: "Peygamber Muhammed dedi ki: Bir kimsenin komşusu onun eziyetinden emin değilse o kimse mümin değildir. Bir kimse Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, komşusuna eziyet etmesin. Allah'a ve ahiret gününe inanan, ya hayır söylesin ya da sussun. Allah hayırsever, ağırbaşlı ve iffetli kimseyi sever; küfürbaz, cimri ve yüzüstü dilencileri sevmez. Hayâ imandandır. İman da cennettir. Küfür (sövmek) hayâsızlıktan kaynaklanır. Hayâsızlık da ateştedir."¹

b) Ehl-i Beyt'i Tanıtması

1- Hz. Fatıma'dan (a.s) şöyle rivayet edilmiştir: Resulullah (s.a.a) ona hitaben der ki: "Seni, Müslümanların ilkiyle ve ilim bakımından en büyüğüyle evlendirmeme razı değil misin? Şüphesiz Meryem, kavminin kadınlarının efendisi olduğu gibi, sen de dünya kadınlarının efendisisin."²

2- Yezid, Abdumelik en-Nefeli'den, o babasından, o da dedesinden şöyle rivayet eder: "Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'nın evine gittim. İlk önce o selâm vererek söze başladı ve dedi ki: Babam hayattayken şöyle demişti: Kim üç gün bana ve sana selâm verirse, ona cennet vardır." Ravi der ki: "Fatıma'ya (a.s) dedim ki: 'Bu durum, onun ve senin hayatta olduğunuz dönem için mi geçerlidir, yoksa sizin ölümünüzden sonra da geçerli midir?' Dedi ki: Hem biz yaşarken, hem de biz öldükten sonra geçerlidir."³

3- Hz. Fatıma (r.a) şöyle der: "Hz. Peygamber'in (s.a.a) yanına geldim ve 'Selâm üzerine olsun, ey babacığım!' dedim. Buyurdu ki: 'Selâm senin de üzerine olsun, kızım!' Dedim ki: Allah'a yemin ederim ki, ey Allah'ın Peygamber'i (s.a.a) Ali'nin evinde bir yemek tanesi dahi sabahlamamıştır. Beş günden beri ağzından bir yiyecek geçmemiştir.

1- Delailu'l-İmame, s.1

2- Esna'l-Metalib, Allame el-Vassabî el-Yemenî, el yazması eser.

3- el-Menakıb, İbnu'l-Meğazilî eş-Şafiî, s.364. Benzeri bir rivayet İbn Şehraşub'un el-Menakıb adlı eseri, 3/365'de de yer alır.

Koyunu ve devesi de yoktur. Evinde yiyecek ve içecek hiçbir şey yoktur."

"Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle dedi: 'Yaklaş bana.' Yaklaştım. Dedi ki: 'Elini elbisemin içinde sırtıma götür.' Baktım, Peygamber'in omuzlarının arasında göğsüne bağlanmış bir taş var."

Bunu gören Fatıma feryat eder. Peygamber (s.a.a) ona şöyle der: "Bir aydan beri Muhammed'in ailesinin evlerinde yemek pişirmek için ateş yanmamıştır."

Sonra Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle der: "O, Hayber'in kapısını kaldırırken yirmi küsur yaşındaydı. Bu kapıyı elli kişi yerinden kaldıramamıştı."

Bu sözü duyan Fatıma'nın yüzü parladı, sonra Ali'nin yanına geldi. Birden ev Fatıma'nın yüzünün nuruyla aydınlandı. Ali ona şöyle dedi: "Ey Muhammed'in kızı! Sen buradan giderken yüzün böyle parlamıyordu?" Dedi ki: "Hz. Peygamber (s.a.a) bana senin faziletini anlattı. Bu yüzden bir an önce gelip sana anlatmak için kendimi tutamadım."¹

4- Esmâ bint-i Umeys, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'dan (a.s) rivayet eder: "Bir gün Resulullah (s.a.a) bana gelerek dedi ki: 'Nerede oğullarım, Hasan ve Hüseyin?' Fatıma dedi ki: 'Sabahleyin uyandığımızda, evimizde tadılacak hiçbir şey yoktu. Biz yine de Allah'a hamd ediyoruz. Fakat Ali dedi ki: 'Onları götüreyim. Çünkü açlıktan dolayı senin yanında ağlamalarından korkuyorum ki, senin de onlara verecek bir şeyin yok.' Ali onları bir Yahudi'nin yanına götürdü.' Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) gittikleri yere yöneldi. Hasan ve Hüseyin'in bir su başında oynadıklarını gördü. Ellerinde bir hurma artığı vardı. Resulullah (s.a.a) dedi ki: 'Ya Ali! Sıcaklık iyice kızışmadan oğullarımı geri getirsen olmaz mı?' Ali dedi ki: 'Sabah kalktığımızda evimizde hiçbir şey yoktu. Ya Resulallah! Biraz otursan, ben de Fatıma için bir miktar hurma toplayasam olmaz mı?' Resulullah (s.a.a) oturdu. Ali (a.s) bir hurma tanesine karşılık bir kova hurma toplamak üzere Yahudi'nin hurma ağaçlarını silkeliyordu. Nihayet bir miktar hurma topladı. Resulullah (s.a.a) ve Ali (a.s) hurmaları alıp gittiler."²

5- Hz. Fatıma'dan (a.s) rivayet edilen uzun bir hadis kapsamında

1- Ehlu'l-Beyt (a.s), Tefvik Ebu İlm, s.130

2- Ehlu'l-Beyt, Tefvik Ebu İlm, s.135

şöyle diyor: "Ya Resulallah! Selman benim elbisemi görüp şaşırdı. Seni hak üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, benim ve Ali'nin beş seneden beri bir koç postundan başka bir şeyimiz yoktur. Gündüzleri onun üstünde devemize yemini veriyoruz, geceleri de döşek yapıp üstünde uyuyoruz. Yastığımız deridir ve içini hurma lifiyle doldurmuşuz." Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ey Selman! Hiç şüphesiz benim kızım, en öndeki kafilenin (en yüksek makama sahip velilerin) içindedir."¹

6- Ali'nin kızı Zeynep, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'dan (a.s) rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) dedi ki: Ey Ali! Sen ve Şian, cennettesiniz."²

7- Fatıma'dan (a.s) rivayet edilir ki, bir gün Resulullah'ın (s.a.a) yanına gider. Resulullah (s.a.a) oturması için bir elbise serer ve şöyle der: "Üzerine otur." Sonra Hasan gelir, ona da, "Annenin yanına otur." der. Arkasından Hüseyin gelir, ona da, "Onların yanına otur." der. Sonra Ali gelir, ona da, "Onların yanına otur." der. Sonra Peygamber (s.a.a) örtünün uçlarından tutar, onlara iyice sarar ve der ki: "Allah'ım! Onlar benden, ben de onlardanım. Allah'ım! Ben onlardan razı olduğum gibi, sen de onlardan razı ol."³

8- Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'dan (a.s) şöyle rivayet edilir: "Resulullah (s.a.a) bana dedi ki: Sana bir müjde vereyim mi? Allah cennette bir velisinin eşine armağan sunmak istediği zaman, sana birini gönderir ki, ona ziynetinden gönderesin."⁴

9- İmam Rıza babası Musa b. Cafer'den, o babası Cafer b. Muhammed'den, o babası Muhammed b. Ali'den, o babası Ali b. Hüseyin'den, o babası Hüseyin'den, o da Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'dan (a.s) rivayet eder ki: "Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: Ben kimin velisi isem, Ali de onun velisidir. Ben kimin imamıysam, Ali de onun imamıdır."⁵

10- Seyyid Muhammed el-Gımarî eş-Şafî kendi kitabında, Fatıma

1- Avalimu'l-Mearif, 11/130

2- Delailu'l-İmame, s.2-3. Buna benzer bir rivayet İhkaku'l-Hakk, 7/307'de ve Yenabiu'l-Mevedde, s.257'de yer alır.

3- Delailu'l-İmame, s.2-3. Önceki bölümde 16 ??? numaralı dipnotta bu hadisin Sünnî kaynaklarına da işaret edilmişti.

4- age.

5- Müsnedu'l-İmami'r-Rıza, 1/133

bint-i Hüseyin er-Razavî'den, o Fatıma bint-i Muhammed er-Razavî'den, o Fatıma bint-i İbrahim er-Razavî'den, o Fatıma bint-i Hasan er-Razavî'den, o Fatıma bint-i Muhammed el-Musavî'den, o Fatıma bint-i Abdullah el-Alevî'den, o Fatıma bint-i Hasan el-Hüseynî'den, o Fatıma bint-i Ebî Haşim el-Hüseynî'den, o Fatıma bint-i Muhammed b. Ahmed b. Musa el-Muberka'dan, o Fatıma bint-i Ahmed b. Musa el-Muberka'dan, o Fatıma bint-i Musa el-Muberka'dan, o Fatıma bint-i'l-İmam Ebi'l-Hasan er-Rıza'dan (a.s), o Fatıma bint-i Musa b. Cafer'den (a.s), o Fatıma bint-i Cafer b. Muhammed es-Sadık'tan (a.s), o Fatıma bint-i Muhammed b. Ali el-Bâkır'dan (a.s), o Fatıma bint-i Seccad Ali b. Hüseyin Zeynelabidin'den (a.s), o Fatıma bint-i Ebî Abdullah Hüseyin'den, o Zeyneb bint-i Emirü'l-Müminin'den (a.s), o Fatıma bint-i Resulullah'tan (s.a.a) şöyle rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: Haberiniz olsun! Kim Muhammed'in Ehl-i Beyti'nin sevgisi üzere ölürse, şehit olarak ölür."¹

11- Ebu Tufeyl, Ebuzer'in (r.a) şöyle dediğini anlatır: Fatıma'nın (a.s) şöyle dediğini duydum: "Babama, **'A'raf üzerinde herkesi simalarından tanıyan adamlar vardır.**'² ayetini (s.a.a) sordum. Buyurdu ki: Onlar, benden sonraki imamlardır: Ali, iki torunum ve Hüseyin'in soyundan gelen dokuz kişi. Onlar Araf'taki adamlardır. Onların tanıdıkları ve onları tanıyan kimselerden başkası cennete giremez. Onların tanımadıkları ve onları tanımayan, inkâr eden kimselerden başkası da cehenneme girmez. Allah, ancak onları tanımanın yoluyla tanınır, bilinir."

12- Sa'd es-Saidî babasından şöyle rivayet eder: "Fatıma'ya (a.s) imamlar hakkında bir soru sordum. Dedi ki: Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: Benden sonraki imamların sayısı, İsrailoğulları'ndan seçilen nakiplerin sayısı kadardır."³

13- Ebu Basir, İmam Cafer Sadık'tan (a.s) rivayet eder: Babam (İmam Bâkır -a.s-), Cabir b. Abdullah el-Ensârî'ye dedi ki: "Sana bir

1- Avalimu'l-Mearif ve Müstedrekatuha, 21/354-355, Şeyh Muhammed b. Muhammed b. Ahmed el-Çesti ed-Dağistanî'nin el-Lu'luetu'l-Mesniyye adlı eserinden naklen, s.217, Mısır baskısı, hicrî 1306

2- A'râf, 46

3- Kifayetu'l-Eser, s.193-200

işim düştü. Seninle baş başa kalmak istiyorum, ne zaman müsait olursun?" Cabir: "İstediğin zaman." dedi. Ebu Cafer (a.s) onunla bir yerde yalnız buluştu ve dedi ki: "Ey Cabir! Bana, Resulullah'ın (s.a.a) kızı annem Fatıma'nın elinde gördüğün levhayı anlat. Bu levhada nelerin yazıldığını söyledi sana?" Cabir şöyle dedi: "Allah şahittir; Resulullah (s.a.a) hayatta iken, Hüseyin'in (a.s) doğumundan dolayı onu kutlamak için annen Fatıma'nın (a.s) yanına gittim. Elinde yeşil bir levha gördüm. Bu levhanın zümrütten olduğunu sandım. Levhanın üzerinde güneş ışığı gibi bembeyaz bir yazı vardı. Ona dedim ki: 'Anam babam sana feda olsun, ey Resulullah'ın (s.a.a) kızı! Bu levha nedir?' Dedi ki: Bu, Allah'ın babama armağan ettiği bir levhadır. Üzerinde babamın, kocamın, iki oğlumun, benim soyumdan gelecek vasilerin isimleri yazılıdır. Babam, beni sevindirmek için bunu bana verdi."

Cabir dedi ki: "Annen Fatıma (a.s) onu bana verdi. Ben de okudum ve bir nüshasını da yazdım." Babam (a.s) Cabir'e dedi ki: "Bana, yazdığın o nüshayı gösterebilir misin?" "Evet." dedi. Babam onunla beraber Cabir'in evine kadar yürüdü. Cabir babama deriden bir sayfa getirdi. Babam ona dedi ki: "Ey Cabir! Sen yazdıklarına bak, ben sana ezberden okuyayım." Cabir kendi nüshasına baktı,¹ babam

1- İmam Bâkır'ın (a.s) Medine'de Cabir ile karşılaşmasının Erbain ziyaretinden (İmam Hüseyin'nin şahadetinin 40. günü) sonra gerçekleştiği kesindir. Söylendiğine göre Erbain ziyareti sırasında Cabir'in gözleri tamamen kör olmuştu. Böyle iken onun bu nüshayı okuması nasıl mümkün olabilir? Bu takdirde şöyle dememiz mümkündür: Cabir, ömrünün sonlarında gözlerini kaybetmişti. Onun hayatını yazanlardan bazıları yanılmışlar ve hicretin 61. senesinde gerçekleşen Erbain ziyaretinde kör olduğunu sanmışlar. Bu zan, onun ömrünün sonlarında kör olduğuna ilişkin kesin ifadelerle çelişmektedir. "Beşaretu'l-Mustafa" adlı eserde Erbain ziyaretiyle ilgili olarak Atiyye'nin şu sözlerine yer verilir: "Bana dedi ki: 'Elimi ona değdir.' Ben de elini değdirdim. Derhal kabrin üzerine kapandı." Bu söz, onun kör olduğu anlamına gelmez. Belki de çok üzüldüğü ve durmaksızın ağladığı için gözlerine ak inmişti veya sadece o gün perdelenmişlerdi. Nitekim aynı rivayette yer alan, "Sonra gözlerini kabrin etrafında gezdirdi ve 'Selâm üzerinize olsun!' dedi..." ifadesi de, bunu desteklemektedir.

orada yazılı olanları harf harf okudu, bir harf bile değişik değildi. Cabir şöyle dedi: "Allah'ı şahit gösteriyorum ki, levhada şöyle yazılı olduğunu gördüm:

"Bismillahirrahmanirrahim. Bu, üstün iradeli ve her yaptığı yerinde olan Allah'ın; elçisi, hicabı ve delili Muhammed'e gönderdiği mektuptur. Bunu Ruhul-Emin, âlemlerin Rabbinden indirmiştir. Ey Muhammed! İsimlerimi yücelt, nimetlerime şükret, sakın bağışlarımı inkâr etme. Ben Allah'ım, benden başka ilâh yoktur. Zorbaları darmadağın eden [büyüklenenlerin burnunu sürten], zalimleri alçaltan, din günü hesap gören benim. Ben Allah'ım, benden başka ilâh yoktur. Kim benim lütfumdan başkasını umar veya adaletimden başkasından korkarsa, onu âlemlerde hiç kimseyi azaplandırmadığım bir azapla cezalandırırım. O hâlde, sadece bana ibadet et ve yalnızca bana güvenip dayan."

"Ben, hangi peygamberi göndermiş ve tebliğ zamanını tamamlamışsam, mutlaka birini onun vasisi yapmışımdır. Ben, seni bütün peygamberlerden ve senin vasini de bütün vasilerden üstün kıldım. Ondan sonra da sana iki yavrusunu bahşederek ikramda bulundum; torunların Hasan ve Hüseyin'i sana bahşettim. Babasının zamanının sona ermesinden sonra Hasan'ı ilmimin madeni yaptım. Hüseyin'i vahyimin bekçisi kıldım. Onu şahadetle ödüllendirdim. Hayatını mutlulukla sonlandırdım. O, şehitlerin en üstünü ve şühedanın en yüksek derecelisidir. Kâmil kelimemi onunla birlikte kıldım, onunla birlikte sözümün tamamlanmasını sağladım. En üstün delili onun yanına bıraktım. Onun itretine ve soyundan gelenlere karşı takındıkları tavırla insanlara sevap ve ceza veririm. Onların (İmam Hüseyin'in (a.s) soyunun) ilki Ali'dir. İbadet edenlerin efendisi, geçmiş velilerin süsüdür. Onun oğlu, övülmüş (Mahmud) dedesinin adını alan Muhammed'dir. İlmimi tümüyle kavrayan ve hikmetimin madenidir. Cafer hakkında şüpheye düşenler helâk olacaklardır. Onu reddeden, beni reddetmiş gibidir. Gerçek söz benden çıkar ve ben Cafer'in makamını yücelteceğim. Bu lütuf ve ikramı onun dostlarına, Şiasına ve yardımcılara da bahşedeceğim. Musa'dan sonra kör ve koyu bir zulüm fitnesi soluklanmaya başladı. Çünkü benim farzımın ipi kopmaz, hüccetim örtbas edilmez ve benim velilerim ebediyen bedbaht olmazlar. Bilesiniz ki, onlardan birini inkâr eden kimse, benim nimetimi inkâr etmiş olur. Benim kitabımdaki bir ayeti değiştiren de, bana iftira atmış olur."

"Sevgilim, seçkin kulum Musa'nın müddetinin dolmasından sonra iftiralar atıp inkâr yoluna sapanların vay hâline! Dikkat edin; sekizinci imamı inkâr eden, bütün imamları inkâr etmiş gibidir. Ali benim velim ve yardımcımdır, peygamberliğin mirasının yükünü omuzlarına yüklediğim ve ağır yükleri kaldırmakla sınıdığım kimsedir. Onu büyüklük taslayan bir şeytan öldürecektir. Salih kulum Zülkarneyn'in kurduğu şehirde kullarımın en şerlilerinden birinin yanına defnedilecektir. Gerçek söz benden çıkar ve ben onu oğlu, kendisinden sonraki halifesi Muhammed'le sevindireceğim, gözünü aydın kılacağım. O benim ilmimin vârisi, hikmetimin madeni, sırrımın konulduğu yer, kullarıma sunduğum kanıtımdır. Onun barınağını cennet kıldım. Onu, ehlibeytinden (ailesinden) cehennem ateşini hak eden yetmiş kişinin şefaathçisi yaptım. Oğlu Ali'nin sonunu da mutlulukla getireceğim. O, benim velim, yardımcım, kullarım içindeki şahidim, vahyimin emindir. O, benim yoluma davet eden, ilmimin bekçisi olan Hasan'ın çıkacağı bucaktır..."¹

14- Hz. Fatıma şöyle buyurmuştur: "Muhammed ve Ali şu ümmetin babalarıdır. Eğer onlara itaat ederlerse, onların eğriliklerini doğrultur ve onları sürekli azaptan kurtarırlar. Şayet onların dediklerine uygun hareket ederlerse, onların sürekli nimet içinde olmalarına sebep olurlar."²

15- Fatıma (a.s), Emirü'l-Müminin'den (a.s) şöyle rivayet eder: Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: "Kim benim çocuklarımdan birine bir iyilik eder de bunun karşılığını almazsa, ben onun bu iyiliğinin karşılığını veririm."³

16- Bize Ahmed b. Yahya el-Udî anlattı, ona Ebu Nuaym Dırrar b. Surad anlatmış, o Abdülkerim Ebu Yafur'dan duymuş, ona da Cabir anlatmış, ona Ebu Duha bildirmiş ki Aişe şöyle demiş: Bana Fatıma anlattı ki: Resulullah (s.a.a) bana şöyle dedi: "Senin kocan, insanların en bilgilisi, en önce Müslüman olanı ve en ağır başlısı, halimidir."

17- Hz. Fatıma (a.s) şöyle demiştir: "Göklerde ve yerde bulunan her şeyin, azametini ve nuruna ulaşmak için vesile aradığı Allah'a hamd edin. Biz, Allah'ın mahlukatı içindeki vesileleriyiz, biz sırf O'na

1- Kemalu'd-Din ve Temamu'n-Ni'me, s.308-311, Tahran, Ahundî basımı

2- Biharu'l-Envar, 96/225

3- age.

özgü kullarız. Biz, O'nun kudsiyetinin mahalleriyiz. Biz, O'nun gaybına ilişkin hüccetleriyiz. Biz, peygamberlerin mirasçılarıyız."¹

18- Muhammed b. Ömer el-Kunâsî, Cafer b. Muhammed'den, o babasından, o Ali b. Hüseyin'den, o Fatımatu's-Suğra'dan, o Hüseyin b. Ali'den, o Fatıma bint-i Muhammed'den (s.a.a) şöyle rivayet eder: "Bir gün Resulullah (s.a.a) yanımıza çıkageldi ve şöyle buyurdu: Şüphesiz yüce Allah sizinle övünmektedir. Genelde sizi, özelde de Ali'yi bağışlamıştır. Ben size gönderilmiş Allah'ın elçisiyim. Kavmini dehşete düşüren ve akrabalarını kayıran biri değilim. İşte şimdi Cebrail bana haber verdi ki: Tam ve gerçek mutlu kimse, ben yaşarken ve ben öldükten sonra Ali'yi seven kimsedir."²

19- Zeyneb bint-i Ebu Rafî' rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) sonunda vefat ettiği hastalıktan dolayı yatağa düştüğü günlerde Fatıma (a.s), Hasan ve Hüseyin'i alıp Resulullah'ın (s.a.a) yanına getirdi ve şöyle dedi: 'Ya Resulallah! Şu ikisine miras olarak bir şey bırakmıyor musun?' Buyurdu ki: Hasan'a heybetimi ve liderliğimi, Hüseyin'e de cesaretimi ve cömertliğimi bırakıyorum."³

20- Hz. Ali, Hz. Fatıma'dan (a.s) şöyle rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) bana dedi ki: Ey Fatıma! Kim sana salâvat getirirse, Allah onu bağışlar ve cennette nerede olursam olayım, onu bana kavuşturur."⁴

21- Zeyd b. Ali b. Hüseyin, halası Zeyneb bint-i Ali'den (a.s), o da Fatıma'dan (a.s) şöyle rivayet eder: "Hüseyin'i (a.s) dünyaya getirdiğim zaman, Resulullah (s.a.a) yanıma geldi. Ben de onu sarı renkli bir hırkaya sararak ona verdim. Resulullah (s.a.a) sarı renkli hırkayı atarak beyaz renkli bir hırka aldı ve Hüseyin'i o hırkaya sardı, sonra şöyle dedi: Al, ey Fatıma! Çünkü o, imam oğlu imamdır ve dokuz imamın da babasıdır. İyilerin imamları onun soyundan geleceklerdir. Bunların dokuzuncusu Kaim (Mehdi)'dir."

22- Sehl b. Sa'd el-Ensârî şöyle rivayet eder: Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'ya (a.s) imamlarla ilgili bir soru sordum. Dedi ki: "Resulullah (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle derdi: Ey Ali! Sen benden sonra imam ve halifesin. Sen müminlere kendilerinden daha evlâ ve önceliklisin (onların üzerinde tasarruf ve yetki sahibisin). Sen öldüğün

1- Şerh-u Nehci'l-Belâğa, 16/211

2- Esne'l-Metalib, Şemsuddin el-Cezerî, s.70

3- Usdu'l-Gabe, 5/467; el-Menakıb, İbn Şehraşub, 3/396

4- Keşfu'l-Gumme, 1/472

zaman, oğlun Hasan, müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Hasan ölünce, oğlun Hüseyin müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Hüseyin vefat edince, oğlu Ali b. Hüseyin müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Ali vefat edince, oğlu Muhammed müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Muhammed ölünce, oğlu Cafer müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Cafer vefat edince, oğlu Musa müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Musa vefat edince, oğlu Ali müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Ali vefat edince, oğlu Muhammed müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Muhammed vefat edince, oğlu Ali müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Ali vefat edince, oğlu Hasan müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Hasan ölünce, Kaim Mehdi müminlere kendilerinden daha evlâ ve öncelikli olur. Allah onun eliyle yeryüzünün doğrularını ve batılarını fetheder. Onlar hakkın imamları ve doğruluğun dilleridir. Onlara yardım eden yardım görür, onları terk eden terk edilir."¹

c) İslâm Şeriatının ve Felsefesinin Kaynakları

1- Acılı Sakife hadisesinden sonra Ebubekir'e itiraz mahiyetinde sahabelere hitaben irat ettiği hutbesinde şunları söylüyor: "Siz, ey Allah'ın kulları! O'nun emrinin ve yasağının muhatabısınız. Dininin ve vahyinin taşıyıcıları sizsiniz. Allah'ın kendi nefislerine emin kıldığı kimselersiniz. Allah'ın dinini diğer milletlere tebliğ etmekle yükümlüsünüz. O'ndan gelen hakkın lideri (Kur'ân) sizin içinizdedir çünkü. O, Allah'ın size sunduğu bir ahittir ve size halef olarak bıraktığı bir emanettir. O, Allah'ın konuşan kitabı, doğru söyleyen Kur'ân'ı, ışıldayan nuru ve parlak ışığıdır. Kanıtları apaçık ortadadır. Sırları açıktadır. Açık yönleri de göz kamaştırıcıdır. Ona uyanlara gıpta olunur. Ona tâbi olmak, insanı Allah'ın hoşnutluğuna götürür. Onu dinlemek, kurtuluşa vesile olur. Onun aracılığıyla Allah'ın aydınlık kanıtlarına, ayrıntılı olarak açıklanmış azimet gerektiren hükümlerine, yasaklanmış haramlarına, parlak açıklamalarına, yeterli kanıtlarına, teşvik edilen faziletlerine, bağışlanmış ruhsatlarına, yazılmış şeriatlarına ulaşılır."

2- Aynı konuşmanın kapsamında İslâm şeriatının felsefesi ile ilgili

1- bk. Kifayetu'l-Eser, s.193-200

olarak şunları söylüyor: "Allah sizin için imanı, şirkten arınmanın; namazı büyük günahlardan temizlenmenin; zekâtı, nefsi temizlemenin ve rızkı genişletmenin; orucu, ihlâsı kalıcılaştırmanın; haccı, dini ayakta tutmanın; adaleti, kalpleri uzlaştırmanın aracı kıldı. Bize (Ehl-i Beyt'e) itaati, din için bir düzen (halkın düzene girmesi için) farz kıldı; imametimizi tefrikadan korumak için koydu. Cihadı, İslâm'ın onur ve üstünlük göstergesi; sabrı, ilâhî ödüle kavuşmaya yardımcı; marufu emretmeyi, kötülükten sakındırmayı, halkın genelinin maslahatı icabı farz kıldı. Anne ve babaya iyiliği, ilâhî gazaba uğramaktan korunmanın yolu; akrabalık bağlarını gözetmeyi, ömrün uzamasına ve sayının artmasına vesile kıldı. Kısası, kanların dökülmesini önlemek; adakları yerine getirmeyi, bağışlanmak; ölçü ve tartıyı eksiksiz yapmayı, haksızlığı, ortadan kaldırmak için farz kıldı. İçki içmeyi yasaklamayı, pislikten arınma aracı kılmış; (zina vb.) iftira atmaktan uzak durmayı, lânete uğramaktan korunmak için; hırsızlığı terk etmeyi iffetliliğin ve toplumda emniyeti hâkim kılmanın bir gereği olarak farz kıldı. Allah, rablığın sırf kendisine özgü kılınmasının bir göstergesi olarak da şirk koşmayı haram kılmıştır."

3- Bize Ahmed b. Yahya es-Sufî, Abdurrahman b. Deysu'l-Melai, Beşir b. Ziyad el-Cezerî, Abdullah b. Hasan'dan, o da annesi Fatıma bint-i Hüseyin'den duymuş ki, Fatimatü'l-Kübra (a.s) şöyle demiştir: "Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: Kul hastalandığı zaman, yüce Allah meleklere, benim bağım altında olduğu müddetçe kulum hakkında bir şey yazmayın (kaleminizi kaldırın). Çünkü onu alıkoyan benim. Ya canını alırım ya da onu salıveririm."

Ravi der ki: "Bunu Abdullah b. Hasan'ın çocuklarından birine anlattım. Dedi ki: "Babam şöyle diyordu: Allah meleklerine şöyle vahyeder: Kulumun sağlığında işlediği salih amellerin sevabını ona yazın."

4- Hz. Ali, Fatıma'dan (Allah'ın selamı her ikisine olsun) şöyle dediğini rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) bana dedi ki: Ey babasının sevgilisi! Sarhoş eden her şey haramdır ve sarhoş eden her şey şaraptır."¹

5- Süleyman b. Ebu Süleyman, annesi Ümmü Süleyman'dan şöyle rivayet eder: "Hz. Peygamber'in (s.a.a) eşi Aişe'nin yanına gittim, ona kurbanlıkların etiyle ilgili bir soru sordum. Dedi ki: Resulullah (s.a.a)

1- Delailu'l-İmame, s.3

başlangıçta bu etin saklanması yasaklıydı, sonra buna izin verdi. Ali b. Ebu Talib, bir seferden geri dönmüştü. Fatıma, ona kurban bayramından kalan kurbanlık etinden getirdi. Ali dedi ki: 'Resulullah (s.a.a) bu etlerin saklanması yasaklamamış mıydı?' Dedi ki: 'Resulullah (s.a.a) buna izin verdi.' Aişe der ki: Bunun üzerine Ali Resulullah'ın (s.a.a) yanına geldi ve bu hususu ona sordu. Resulullah (s.a.a) dedi ki: Kurbanlık etlerinin tamamı zilhicce ayından bir dahaki zilhicce ayına kadar saklanabilir."¹

6- Seyyidu'l-Enbiya'nın (s.a.a) kızı dünya kadınlarının efendisi Fatıma (a.s), babası Hz. Muhammed'e (s.a.a) sordu: "Babacığım! Namazı önemsemeyen, küçümseyen erkekler ve kadınlar için ne tür bir ceza vardır?" Buyurdu ki: "Ey Fatıma! Allah, namazı önemsemeyen, namaz hususunda gevşek davranan erkek ve kadınları, on beş sıkıntıya duçar eder: Bunların altısı dünyada, üçü ölüm anında, üçü kabirde ve üçü de kabrinden çıktığı kıyamet gününde karşısına çıkar."

"Dünyada karşısına çıkan sıkıntılar şunlardır: Her şeyden önce Allah ömründen bereketi kaldırır. Rızkıdan bereketi kaldırır. Yüzündeki salih insanlara özgü alâmeti siler. İşlediği hiçbir amele mükâfat vermez. Duasını semaya çıkarmaz (kabul etmez). Altıncısı, salihlerin duasında onun payı olmaz."

"Ölüm anında karşısına çıkan sıkıntılar şunlardır: Öncelikle alçak bir şekilde ölür. İkincisi, aç ölür. Üçüncüsü, susuz ölür; öyle ki dünyadaki bütün nehirlerin suyu verilse yine de susuzluğu geçmez."

"Kabirde karşısına çıkan sıkıntılar şunlardır: Birincisi, Allah, bir meleği onun başına vekil eder; bu melek kabrinde onu sürekli rahatsız eder. İkincisi, kabrini daraltır. Üçüncüsü, kabri karanlık olur."

"Kabrinden çıktığı kıyamet günü karşısına çıkan sıkıntılar ise şunlardır: Birincisi, Allah, ona bir melek vekil kılar; bu melek onu yüzü koyun sürükler, bu sırada bütün varlıklar ona bakarlar. İkincisi, çok zor ve şiddetli bir hesaptan geçirilir. Üçüncüsü, Allah ona bakmaz, onu arındırmaz ve ona acı bir azap vardır."²

1- Ehlu'l-Beyt, Tevfik Ebu İlm, s.129; Müsned-i Ahmed, 6/283

2- Sefinetu'l-Bihar, 2/43

d) Ahlâk, Edep ve Davranış

1- İmam Hasan (a.s), annesi Fatıma'nın (a.s) şöyle dediğini rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) bana dedi ki: Cimrilikten sakın. Çünkü cimrilik, saygın ve onurlu bir kimsede bulunmaması gereken bir hastalıktır. Cimrilikten sakın. Çünkü cimrilik; kökü cehennemde, dalları dünyada olan bir ağaçtır. Kim bu ağacın bir dalına asılırsa, onu cehenneme götürür. Cömert ol. Çünkü cömertlik, cennet ağaçlarından bir ağaçtır ve dalları yeryüzüne sarkmıştır. Kim bu ağacın bir dalından tutarsa, bu dal onu cennete götürür."¹

2- Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma Betül (a.s) şöyle der: "Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: Ümmetimin en kötülerini, türlü nimetlerle beslenenlerdir. Bunlar türlü yiyecekler yerler, çeşitli elbiseler giyerler ve avurtlarını çatlatarak çekinmeden konuşurlar."²

3- Fatıma bint-i Hüseyin (a.s), büyük annesi Fatımatü'z-Zehra'dan (a.s) şöyle rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) mescide girdiği zaman, Muhammed'e salât ve selâm getirir ve şöyle derdi: 'Allah'ım! Günahlarımı bağışla. Rahmetinin kapılarını üzerime aç.' Mescitten çıktığı zaman da şöyle derdi: Allah'ım! Günahlarımı bağışla ve lütuf ve kereminin kapılarını üzerime aç."³

4- Hz. Fatıma (a.s) şöyle demiştir: "Bir müminin yüzüne gülümsemek, gülümseyen kimsenin cennete girmesine sebep olur. Düşman bir inatçının yüzüne gülümsemek de, gülümseyen kişiyi ateşten korur."⁴

5- Zeyd b. Ali, atalarından rivayet eder ki, Peygamber'in (s.a.a) kızı Fatıma (a.s) şöyle demiştir: "Resulullah'ın (s.a.a) şöyle dediğini duydum: 'Cuma gününde bir saat vardır ki, Müslüman kişi, bu saate denk gelip de Allah'tan her ne isterse kendisine verilir.' Dedim ki: 'Ya Resulallah! Bu hangi saattir?' Buyurdu ki: Güneş kursunun bir yarısı battığı zamandır."

Ravi der ki: "Fatıma (a.s) hizmetçisine şöyle derdi: Damın üstüne

1- Ehlu'l-Beyt, Tefvik Ebu İlm, s.130-131

2- age. s.131

3- Ehlu'l-Beyt, Tefvik Ebu İlm, s.129-131

4- "Tefsiru'l-İmam", s.354. Hadisin ikinci kısmında kastedilen anlam, Ehl-i Beyt düşmanlarına karşı müdara yapmak ve takiyyeye başvurmaktır.

çık. Güneş kursunun yarısının battığını gördüğün zaman, bana haber ver, dua edeyim."¹

6- İbn Hammad el-Ensarî ed-Dûlabî (ölm: 310) der ki: Bize Ebu Cafer Muhammed b. Avf b. Süfyan et-Taî el-Hummasî anlattı, ona Musa b. Eyyub en-Nuseybî anlatmış, o Muhammed b. Şuayb'dan duymuş, ona Abdurrahman b. Velid'in azatlısı Sadaka aktarmış, ona da Muhammed b. Ali b. Hüseyin bildirmiş ki: "Dedem Hüseyin b. Ali ile birlikte arazisine gitmek üzere yola çıkıp yürümeye başladık. Yolda Nu'man b. Beşir'e rastladık. Katırının sırtında yol alıyordu. Bizi görünce katırından indi ve Hüseyin'e şöyle dedi: 'Gel katıra bin, ey Ebu Abdullah!' Hüseyin, binmek istemedi. Israrla binmesini istedi. Sonunda Hüseyin şöyle dedi: Sen, beni istemediğim bir şeye zorladın. Sana, annem Fatıma'nın anlattığı bir hadisi aktaracağım. Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: 'Kişi, bineğinin ön tarafına binme, yatağında yatma ve evinde namaz kılma önceliğine sahiptir. Ancak insanların, namaz için arkasında saf tuttukları imam başka.' O hâlde sen, bineğinin ön tarafına bin, ben de terkisine bineyim."

"Bunun üzerine Nu'man şöyle dedi: Fatıma doğru söylemiştir. Fakat bana babam anlattı -ki şu anda Medine'de yaşamaktadır- Peygamberimiz (s.a.a) böyle buyurmuş ve şöyle demiştir: 'Ancak izin vermesi başka...' Nu'man bu hadisi rivayet edince, Hüseyin bineğin ön tarafına bindi, Nu'man da terkisine bindi."²

7- Bize Ahmed b. Yahya el-Udî anlattı, ona Cebbare b. Mugallas anlatmış, o Ubeyd b. Vesim'den duymuş, ona Hüseyin b. Hasan anlatmış, ona da annesi Fatıma bint-i Hasan aktarmış, o da babasından dinlemiş ki Fatıma (a.s) bint-i Resulullah (s.a.a) şöyle demiştir: "Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: Gecelediğinde elinde et ve yağ artığı kalan kimse, (bir illete duçar olursa) nefsinden başka hiç kimseyi kınamasın."

8- Bize Ahmed b. Yahya es-Sufi anlattı, ona Abdurrahman b. Dubeys anlatmış, o Beşir b. Ziyad'dan duymuş, ona Abdullah b. Hasan anlatmış, o annesinden duymuş, o da Fatımatü'l-Kübra'nın (a.s) şöyle dediğini aktarmış: "Resulullah (s.a.a) buyurdu ki: İki zalim ordu karşı karşıya geldiği zaman, Allah onları baş başa bırakır ve hangisinin

1- Delailu'l-İmame, s.5

2- Fatımatü'z-Zehra Behcet-u Kalbi'l-Mustafa, s.301, ed-Dûlabî'den rivayet edilmiştir.

galip geldiğine aldırılmaz. İki zalim ordu karşı karşıya geldiği zaman, felâket en azgın olanın başına gelir.

9- Hz. Fatıma (a.s) kadınlar için en hayırlı olan şeyi anlatırken şöyle demiştir: "Kadınlar için en iyisi, (yabancı) erkekleri görmemeleri ve (yabancı) erkeklerin onları görmemeleridir."¹

10- Cafer b. Muhammed, babası Muhammed b. Ali'den, o babası Ali b. Hüseyin'den, o babası Hüseyin b. Ali'den, o da annesi Fatıma bint-i Resulullah'tan (s.a.a) şöyle rivayet eder: "**Peygamber'i, kendi aranızda birbirinizi çağırır gibi çağırmayın.**"² ayeti indiği zaman, Peygamber'e (s.a.a), 'Babacığım!' diye seslenmekten çekindim ve 'Ya Resulallah!' demeye başladım. Bana döndü ve şöyle dedi: 'Kızım! Bu ayet senin ve senden önce ailen hakkında inmemiştir. Çünkü sen bendensin, ben de sendenim. Bu, kaba, saygısız ve kibirli kimseler hakkında inmiştir. Bana, 'Babacığım!' de. Çünkü öyle söylemen kalbe daha sevimli gelir ve Rabbi daha hoşnut eder.' Sonra Hz. Peygamber (s.a.a) alnımı öptü ve elini ağzında ıslatarak yüzüme sürdü. O günden sonra hoş kokular sürünmeye gerek duymadım."³

11- Hz. Fatıma (a.s) şöyle demiştir: "Kim yüce Allah'ın katına ihlâslı ibadetini gönderirse, Allah, katından ona en yararlı olan şeyi indirir."⁴

12- Leys b. Ebu Süleym, Abdullah b. Hasan'dan, o annesi Fatıma bint-i Hüseyin'den, o babasından, o da annesi Fatıma bint-i Resulullah'tan (s.a.a) şöyle rivayet eder: "En hayırlınız, omuzu en yumuşak olan (insanlar arası ilişkilerde yumuşak ve ağırbaşlı davranan) ve kadınlara karşı en cömert davrananınızdır."⁵

13- Resulullah (s.a.a) ashabına, "Kadın nedir?" diye sordu. Dediler ki: "Örtülmesi gereken avrettir." Buyurdu ki: "Peki ne zaman Rabbine en yakın hâlde olur?" Bu soruya ne cevap vereceklerini bilemediler. Fatıma (a.s) bunu duyunca şöyle dedi: "Evinin iç bölümünden ayrılmadığı zaman Rabbine en yakın olur." Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Hiç şüphesiz Fatıma benim

1- Hilyetu'l-Evliya, 2/40

2- Nûr, 63

3- Menakıb, İbn Şehraşub, 3/320

4- Biharu'l-Envar, 71/184

5- Fatımatü'z Zehra Behcet-u Kalbi'l-Mustafa, 1/273. Bazı kaynaklarda bu hadis Peygamberimizden (s.a.a) rivayet edilmiştir.

bir parçamdır."¹

14- Hz. Fatıma'dan (a.s) rivayet edilen uzun bir hadis kapsamında şöyle diyor: "Ya Resulallah! Selman benim elbisemi görüp şaşırdı. Seni hak üzere peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, benim ve Ali'nin beş seneden beri bir koç postundan başka bir şeyimiz yoktur. Gündüzleri onun üstünde devemize yemini veriyoruz, geceleri de döşek yapıp üstünde uyuyoruz. Yastığımız deridir ve içini hurma lifiyle doldurmuşuz." Bunun üzerine Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu: "Ey Selman! Hiç şüphesiz benim kızım, en öndeki kafilenin (en yüksek makama sahip velilerin) içindedir."²

15- Ali b. Hüseyin b. Ali'den (hepsine selâm olsun) şöyle rivayet edilmiştir: "Bir kör, Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatıma'nın (a.s) yanına gelmek için izin istedi, Fatıma (a.s) kendisini ondan sakladı. Resulullah (s.a.a) ona dedi ki: "Niçin örtündün, o seni görmüyor ki?" Dedi ki: "Ya Resulallah! O beni görmüyorsa, ben ki onu görüyorum. Kaldı ki o, koku alabiliyor. Bunun üzerine Resulullah (s.a.a) şöyle buyurdu: "Şahitlik ederim ki, sen benim bir parçamsın."³

16- Bize Yezid b. Sinan anlattı, ona Hasan b. Ali el-Vasiti anlatmış, o Beşir b. Meymun el-Vasiti'den duymuş, o na Abdullah b. Hasan b. Hasan b. Ali b. Ebu Talib'in şöyle dediğini anlatmış: Bana annem Fatıma bint-i Hüseyin, Fatımatü'l-Kübra bint-i Muhammed'den (s.a.a) şöyle rivayet etmiştir: "Resulullah (s.a.a), Allah'tan Hasan ve Hüseyin'i korumasını diler, onlara Kur'ân'dan bir sure öğretir gibi (Allah'tan koruma dilemekle ilgili) o kelimeleri öğretirdi ve şöyle derdi: Bütün şeytanların ve kötülerin ve bütün kınayıcı gözlerin şerrinden Allah'ın eksiksiz kelimelerine sığınırım."⁴

17- Hz. Zehra'nın (a.s) şöyle dediği rivayet edilir: "Bir gün Resulullah (s.a.a) evime geldi. O sırada uyumak üzere yatağıma uzanmıştım. Dedi ki: 'Ey Fatıma! Dört şeyi yapmadan uyuma. Kur'ân'ı hatmetmeden, peygamberleri şefaathin kılmadan, müminleri hoşnut etmeden, hac ve umre yapmadan.' Resulullah (s.a.a) bunu söyledi ve namaza durdu. Namazını tamamlayıncaya kadar bekledim. Dedim ki:

1- Biharul-Envar, 43/92

2- Avalimu'l-Maarif, 11/130

3- Mulhakat-u İhkaki'l-Hakk, 10/258

4- ez-Zürreyetu't-Tahire, İbn Hammad el-Ensârî ed-Dûlabî, s.149, Camiatu'l-Müderresin matbaası, Kum.

'Ya Resulallah! Bana dört şey emrettin, ama bu durumda onları yerine getirecek gücüm yok.' Resulullah (s.a.a) gülümsedi ve şöyle dedi: "Kul huvellahu ahad" Suresi'ni üç kere okuduğun zaman bütün Kur'ân'ı hatmetmiş gibi olursun. Bana ve benden önceki peygamberlere salât ve selâm gitirdiğin zaman kıyamet günü senin şefaathıların oluruz. Müminler için bağışlanma dilediğin zaman, bütün müminler senden hoşnut olurlar. 'Subhanallahi ve'l-hamdulillah ve lâ ilâhe illallah ve'llahu ekber' dediğin zaman da, hac ve umre ziyaretini yapmış gibi olursun."¹

18- Hz. Fatıma (a.s) uzun bir hadisin kapsamında şöyle der: "Babacığım! Canım sana kurban olsun! Niçin ağlıyorsun?" Resulullah (s.a.a) ona bundan önce Cebrail'in kendisine indirdiği iki ayeti zikreder: **"Muhakkak cehennem, onların hepsine vadolunan yerdir. Cehennemin yedi kapısı vardır. Onlardan her kapı için birer grup ayrılmıştır."**² Fatıma (a.s) yüzü koyun yere kapanarak şöyle der: "Yazıklar olsun! Yazıklar olsun, cehenneme girenlere."³

e) Hüküm, Siyaset ve Tarih

1- Daha önce yer verdiğimiz iki konuşma (hutbe), özellikle kutlu nebevî devrimle, bu devrimin geleceğiyle, mübarek bi'setten önceki cahiliye dönemiyle, İslâmî önderliğin sahih çizgisinden sapmasıyla ilgili olarak yaptığı değerlendirmeleri Hz. Fatıma'nın (a.s) ileri görüşlülüğünü ve geniş ufukluluğunu gözler önüne sermektedir.

Bu konuşmaların bir de bu gözle incelenmesinde yarar vardır.

2- **Hız. Fatıma'nın (a.s), geleceğe ilişkin olarak verdiği haberler:** Hz. Hüseyin'in kızı Fatımatu's-Suğra (r.a), babasından, o Resulullah'ın (s.a.a) kızı Fatımatü'l-Kübra'dan şöyle rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) bana dedi ki: Benim soyumdan yedi kişi Fırat'ın kıyısına gömülür ki, öncekiler onlara ulaşmaz, sonrakiler de onlara yetişmez."⁴

3- **Resulullah'ın (s.a.a) Fatıma'ya gizlice bir şeyler söylemesi:** Aişe şöyle der: "Fatıma (a.s) yürüyerek geliyordu. Yürüyüşü Resulullah'ın (s.a.a) yürüyüşünden farksızdı. Resulullah (s.a.a) dedi ki:

1- Hulasatu'l-Ezkar, s.70

2- Hicr, 43-44

3- Biharu'l-Envar, 8/303

4- Biharu'l-Envar, 8/131

'Merhaba! Kızım!' Sonra onu sağına veya soluna oturttu.¹ Ardından ona gizlice bir şeyler söyledi. Fatıma ağlamaya başladı. Ona dedim ki: 'Resulullah (s.a.a) özel olarak sana bir şeyler anlatıyor, sen de ağlıyorsun?' Sonra Resulullah (s.a.a) ona gizlice bir şeyler söyledi, bu sefer gülmeye başladı. Dedim ki: 'Bugünkü kadar sevinçle hüznün birbirlerine bu kadar yakın olduklarını görmemiştim.' Ardından Fatıma'ya Resulullah'ın ne söylediğini sordum. Dedi ki: 'Resulullah'ın (s.a.a) sırrını ifşa etmem.' Sonra Resulullah (s.a.a) vefat edince, ona tekrar sordum. Dedi ki: 'Babam bana gizlice dedi ki: 'Cebrail her sene bana Kur'ân'ı baştan sona bir kere okurdu. Bu sene iki kere okudu. Bunun, ecelimin geldiğinden başka bir anlamı yok. Benim ailemden bana ilk kavuşacak kimse de sensin. Ben senin için ne güzel bir selefim.' Ben de bundan dolayı ağladım.' Sonra bana dedi ki: 'Şu ümmetin -veya müminlerin- kadınlarının efendisi olmayı istemez misin?' Resulullah (s.a.a) bunu söyleyince ben de güldüm."²

19- Urve b. Zübeyir, Aişe'den şöyle rivayet eder: "Resulullah (s.a.a) hastalanınca, kızı Fatıma'yı çağırdı. Gelince, Resulullah (s.a.a) ona gizlice bir şeyler söyledi. Fatıma ağlamaya başladı. Sonra gizlice bir şeyler daha söyledi, bu sefer güldü. Ben de bunun sebebini Fatıma'ya sordum. Dedi ki: Ağladığım zaman, kendisinin öleceğini bana haber vermişti. Güldüğümde ise, ailesinden ilk kendisine kavuşacak kimsenin ben olduğumu söylemişti."³

Dualarından Örnekler

Gece bastırıp karanlık iyice çökünce mihrabında ayağa kalkar, ayaklarını birleştirir ve her şeyden alakasını keserek Rabbine yönelirdi. O'na yakarır, münacat ve ibadet eder, namaz kılardı. Ürkek, zelil ve herkesten ilgisini kesmiş bir dille Allah'a dua ederdi. Duasında şöyle derdi:

"Allah'ım! Sana ibadet edecek güç, senin kitabını anlayacak basiret, hüküm ve hikmetini kavrayacak anlayış istiyorum. Allah'ım! Muhammed'e ve Âl-i Muhammed'e salât eyle. Bizim için Kur'ân'ı az bulunur (uzak) kılma, (doğru) yolu bize kaybettirme ve Muhammed'in (s.a.a) bize sırt dönmemesini sağla."

1- Anlaşıldığı kadarıyla bu tereddüt Aişe'den kaynaklanmıştır.

2- Müsned-i Ahmed, 6/282

3- age. s.283

Diğer bazı duaları şunlardır:

1- "Allah'ım! Şu günümün başını felâh, ortasını iyilik ve sonunu kurtuluş yap. Allah'ım! Muhammed'e ve Âl-i Muhammed'e salât eyle. Bizi, sana dönüp pişman olan ve (tövbesi) senin tarafından kabul edilen, sana tevekkül edip, senin kâfi geldiğin, sana yakarıp senin merhamet ettiğin kimselerden kıl."

2- "Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet, müstağnilik, sevdiğin ve razı olduğun şeyleri yapma istiyorum. Allah'ım! Zayıflığımız için gücünden, fakirliğimiz ve yoksunluğumuz için zenginliğinden, cahilliğimiz için hilminden ve ilminden istiyorum. Allah'ım! Muhammed'e ve Âl-i Muhammed'e salât eyle. Sana şükretmemiz, seni zikretmemiz, sana itaat etmemiz ve sana kulluk sunmamız için bize yardım et. Ey merhametlilerin en merhametlisi!"

3- Hz. Fatıma'nın (a.s) ünlü Nur Duası:

"Nur olan Allah'ın adıyla. Nurun nuru olan Allah'ın adıyla. Nur üstüne nur olan Allah'ın adıyla. İşleri düzene koyan Allah'ın adıyla. Nuru nurdan yaratan Allah'ın adıyla. Nuru nurdan yaratan, nuru Tur dağına, satır satır yazılmış bir kitap hâlinde, yayılmış ince deri üzerine, ölçülmüş bir miktarda, bezenmiş elçiye indiren Allah'a hamdolsun. İzzetiyle anılan, övücüyle ünlenen, darlıkta ve bollukta şükredilen Allah'a hamdolsun. Allah'ın salât ve selâmı efendimiz Muhammed'e ve onun tertemiz Ehl-i Beyti'ne olsun."¹

Fatımatü'z-Zehra'nın (a.s) Edebî Şahsiyeti

Hz. Fatıma (a.s), çok genç yaşta, henüz on sekiz yaşındayken vefat etmesine rağmen, tarihçiler -diğer Masum İmamlar (a.s) gibi- onun da, İslâm şeriatının ilkeleri hususunda geniş bir telkin ve tedvin gücüne sahip olduğuna işaret etmektedirler. Kadınlarla buluşmalarında, onların her türlü sorusuna cevap vermeyi kendisi için bir görev olarak bilirdi. Ondan aktarılan metinlerin geneli, onun ilmî ve edebî şahsiyetini gözler önüne serecek niteliktedir. Tarihçiler tarafından aktarılan ve irticalen yaptığı anlaşılan konuşma metinleri, ne büyük bir edebî kapasiteye ve ne sağlam bir edebiyat zevkine sahip olduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Hz. Fatıma'nın (a.s) irticalen yaptığı iki konuşma var. Birini, Hz. Peygamber'in (s.a.a)

1- Biharu'l-Envar, 43/66

vefatından sonra kendisini ziyarete gelen kadınlara hitaben; diğerini de muhacir ve ensarın ileri gelenlerinin huzurunda, bir ön hazırlık olmaksızın yapıyor...¹

Bu iki konuşma, Hz. Peygamber'in (s.a.a) vefatıyla birlikte meydana gelen olayların boyutlarını bize sunmaktadır. Dr. el-Bustanî bu edebî metni değerlendirirken şöyle der:

"Fatıma (a.s) konuşmasına Allah'a hamd ederek başlıyor. Bu, Hz. Peygamber'in (s.a.a) ilk kez uyguladığı ve İmam Ali'nin (a.s) geliştirip detaylandığı bir üslûptur. Bu da gösteriyor ki, Fatıma (a.s), üslûp olarak bir yandan Hz. Peygamber'i (s.a.a), bir yandan da İmam Ali'yi (a.s) temsil ediyordu. Ama beri taraftan kendine özgü yeni bir edebî sanat ortaya koyuyordu. Her şeyden önce, konu olarak, Allah'ın bağışlarından dolayı önce hamd, sonra şükür ve ardından övgü ifadelerini bir silsile dahilinde sunuyor. Bunun ardından Allah'ın sıfatlarını, peşinden babasının peygamberliğini ve bunun kazanımlarını zikrediyor. Arkasından ana konuya dönüyor ve manevi ve ibadî verilerden oluşan bir liste sunuyor. Böylece peygamberlik kurumu ile onun sosyal kazanımları arasında, öncüllerle obje arasında bir bağlantı kuruyor. Bu bakımdan Fatıma'nın (a.s) konuşması, geometrik bir proje doğrultusunda gerçekleştirilen bir yapıt titizliğindedir. Bu projeyi uygularken kullandığı edebî sanatlar ise, öncelikle formel sanatlardan bolca örnekler içermektedir. Müzikal vurgu da özellikle ön plânda tutulmuştur. Doğal olarak lafzî sanatlar da, bütünlüğü oluşturuca önemli birer öğedirler. Karşılaştırmalar, benzeştirmeler, diziler, tekrarlar ve yeminler... gibi."²

Buraya kadar Hz. Fatıma'dan (a.s) nesir olarak rivayet edilen metinler üzerinde durduk. Ondan rivayet edilen nazım türü edebî ürünlere de birkaç örnek vermek istiyoruz:

1- Resulullah'ın (s.a.a) cenazesi defnedilince Enes b. Malik'e döner ve "Ey Enes! Resulullah'ın (s.a.a) üzerine toprak dökmeye gönlünüz nasıl razı oldu?" der. Ardından şunları söyler:

"Toz duman kapladı mı gökleri, dürüldü mü
Gündüzün güneşi ve karardı mı ikindiler?
Yer, Peygamber'den sonra kederlidir

1- Tarihu'l-Edebi'l-Arabî (Fi Davi'l-Menheci'l-İslâmî), s.257

2- Daha ayrıntılı bilgi için bk. Tarihu'l-Edebi'l-Arabî, s.257-262

Onun için hüznölüdür, titremektedir.
Ağlasın şimdi ülkenin doğuları, batıları
Mudar ağlasın ve tamamı Yemen'in
Ey resullerin sonuncusu, kutlu ışığı!
Esenliği üzerine olsun Kur'ân'ı indirenin."

Sonra Hz. Peygamber'in (s.a.a) mezarından bir avuç toprak alarak
yüzüne gözüne serper ve şöyle der:

"Ahmed'in toprağının kokusunu alana ne gerek!
Çok uzun zaman başka koku almasa da ne gerek!
Üstüme öyle musibetler geldi ki, bunlar
Gündüzlere uğrasaydı, geceye dönüşürlerdi."¹

2- Hz. Peygamber'e (s.a.a) ağıt yakarken şöyle diyor:

"Yerin tabakalarının altında kaybolup gidene, de:
Eğer feryadımı ve haykırışımı duyuyorsan
Üstüme öyle musibetler geldi ki, bunlar
Gündüzlere uğrasaydı, geceye dönüşürlerdi
Korunaklıydım, Muhammed'in gölgesinde
Hiçbir haksızlıktan korkmazdım, benim için bir siperdi
Bugünse, bir alçaktan korkuyorum ve sakınıyorum
Bana haksızlık etmesinden, hırkamla savıyorum bana zulmedeni
Eğer gecesinde ağlıyorsa kumru
Üzüntüden bunaldığı için, ben de sabahımda ağlıyorum
Senden sonra hüznü arkadaş edineceğim
Senin için döktüğüm göz yaşlarını gerdanlık yapacağım
Ahmed'in toprağının kokusunu alana ne gerek!
Çok uzun zaman hiçbir koku almasa da ne gerek!"²

3- Muhammed b. Mufaddal'dan şöyle rivayet edilir: İmam Cafer
Sadık'ın (a.s) şöyle dediğini duydum: Fatıma (a.s) camideki bir
sütunun yanına geldi. Peygamber'e (s.a.a) hitaben şöyle dedi:

"Senden sonra ne haberler var, ne musibetler!
Ağır gelmezdi; bunlara tanık olsaydın eğer

1- age. s.164-165

2- A'yanu's-Şia, 1/323, Beyrut baskısı

Biz seni yitirdik, yağmuru yitiren yer gibi
Kavmin bozuldu sen gittin gideli
İçlerindeki kını bize göstermeye başladı nice adamlar.
Sen gittiğin ve seni bağrına bastığı için topraklar."¹

Hz. Fatıma'dan (a.s) Hadis Rivayet Eden Raviler ve Muhaddisler

Daha önce Hz. Fatıma'nın (a.s) ilim ve takva ile beslendiğini söylemiş ve "Mushaf" diye bilenen bir kitabının olduğunu ve bu kitabın Ehl-i Beyt'in yanında bulunduğunu da vurgulamıştık. Hz. Fatıma (a.s) oğullarının ve kendisine hizmet eden Ümmü Eymen ve Fizze gibi -ki bu yaklaşık yirmi sene boyunca sadece Kur'ân ayetlerinden konuşmuştur- kimselerin eğitime ve terbiyesine verdiği önemin yanı sıra, ilmin yayılmasına özel bir itina gösterirdi.

Hz. Fatıma'nın (a.s), ilmin yayılmasına verdiği önemi gösteren en büyük kanıtlardan biri, ondan hadis rivayet eden ravilerin çokluğudur. Aşağıya bu ravilerin isim listesini alıyoruz:

- 1- İbn Ebu Melike
- 2- Ebu Eyyub el-Ensârî
- 3- Ebu Said el-Hudrî
- 4- Ebu Hüreyre
- 5- Esmâ bint-i Umeyy
- 6- Ümmü Gülsüm
- 7- Beşir b. Zeyd
- 8- Cabir b. Abdullah el-Ensârî
- 9- Hasan b. Ali (a.s)
- 10- Hüseyin b. Ali (a.s)
- 11- Hakem b. Ebu Nuaym
- 12- Rib'î b. Harraş
- 13- Zeyneb bint-i Ebu Rafi'
- 14- Zeynep bint-i Ali (a.s)
- 15- Selman-ı Farisî

1- Keşfu'l-Gumme, 2/115, Beyrut baskısı; A'yanu's-Şia, 1/318, Beyrut baskısı

- 16- Sehl b. Sa'd el-Ensari
- 17- Şebib b. Ebu Rafi'
- 18- Abbas b. Abdulmuttalib
- 19- Abdullah b. Hasan
- 20- Abdullah b. Abbas
- 21- Abdullah b. Mes'ud
- 22- Ali b. Ebu Talib
- 23- Ali b. Hüseyin (a.s)
- 24- Avane b. Hakem
- 25- Fatıma bint-i Hüseyin (a.s)
- 26- Kasım b. Ebu Said el-Hudrî
- 27- Harun b. Harice
- 28- Hişam b. Muhammed
- 29- Yezid b. Abdulmelik²

2- Ayrıntılı bilgi için bk. Müsned-u Fatımatı'z-Zehra (a.s), Şeyh Azizullah el-Atarudî, s.590-602